

Suvestinė redakcija nuo 2004-04-09

Įsakymas paskelbtas: Žin. 2001, Nr. [111-4047](#); Žin. 2002, Nr. [30-1089](#), i. k. 1012210ISAK00000216

LIETUVOS RESPUBLIKOS SUSISIEKIMO MINISTRO

Į S A K Y M A S

DĖL DARBŲ SAUGOS LAIVUOSE BENDRŲJŲ TAISYKLIŲ PATVIRTINIMO

2001 m. birželio 29 d. Nr. 216

Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymu (Žin., 2000, Nr. 95-2968) ir suderinęs su Lietuvos Respublikos valstybine darbo inspekcija,

1. T v i r t i n u Darbų saugos laivuose bendrąsias taisykles (pridedama).
2. Nustatau, kad Darbų saugos laivuose bendrosios taisyklės įsigalioja nuo 2002 m. sausio 1 d.

L. E. SUSISIEKIMO MINISTRO PAREIGAS

DAILIS BARAKAUSKAS

**DARBŲ SAUGOS LAIVUOSE BENDROSIOS TAISYKLĖS,
PATVIRTINTOS LIETUVOS RESPUBLIKOS SUSISIEKIMO MINISTRO 2001 M.
BIRŽELIO 29 D. ĮSAKYMU NR. 216***

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Šios Taisyklės nustato reikalavimus Lietuvos Respublikoje registruotų, nuomojamų (frachtuotų) arba su Lietuvos valstybės vėliava plaukiojančių laivų darbuotojų saugiam darbui užtikrinti. Taisyklės galioja visuose laivuose bei plaukiojimo priemonėse, kurios plaukioja su Lietuvos valstybės vėliava. Taisyklės sudarytos remiantis Lietuvos Respublikoje galiojančiais įstatymais ir kitais normatyviniais dokumentais.

2. Įgyvendinant Taisyklių reikalavimus, laivuose sudaromos konkrečios darbų saugos ir sveikatos instrukcijos darbuotojams, atliekantiems sudėtingus, pavojingus darbus. Instrukcijos sudaromos atsižvelgiant į kiekvienos serijos laivo ypatumus.

3. Laivo vadovai privalo išnagrinėti iš laivų savininkų gautas instrukcijas ir, esant būtinybei, jas papildyti nuostatomis, įvertinančiomis laivo plaukiojimo ypatumus, pervežamo krovinio specifiką ir t. t.

4. Visi darbai laive turi būti atliekami pagal technologines korteles arba pagal gamyklines įrenginių techninio eksploatavimo instrukcijas. Šiuose dokumentuose turi būti nurodytos konkrečios darbų saugos priemonės, leidžiančios išvengti traumų arba perspėti dėl jų. Technologinės kortelės turi būti sudarytos darbams, kuriuos atliekant darbų saugos užtikrinimo sumetimais būtina tam tikru būdu paskirstyti dirbančiuosius, laikytis operacijų eiliškumo, naudoti tam tikras technines priemones, įrangą, asmenines apsaugos priemones ir kt. Laivybos kompanija aprūpina laivus nurodyta dokumentacija, o laivo kapitonas atsako už jų reikalavimų vykdymą laive.

5. Šiomis Taisyklėmis turi būti aprūpinti visi laivai, plaukiojantys su Lietuvos valstybės vėliava. Taisyklės priskiriamos prie dokumentų, kurie privalo būti laive.

6. Laivo vadovai privalo išnagrinėti šias Taisykles ir turi būti atestuoti, kaip nurodyta mokymo, instruktavimo, atestavimo nuostatuose.

7. Už visų įgulos narių saugos darbe instruktavimo darbo vietoje (pirminio, periodinio, papildomo, specialaus) teisingą organizavimą ir kokybę atsako laivo kapitonas.

8. Laivo įgulos nariai instruktuojami darbų saugos ir sveikatos klausimais pasirašytinai pagal savo pagrindinę ir gretutinę profesijas bei atliekamą darbą. Naujai atvykusiems į laivą darbuotojams pravedamas pirminis darbo vietoje instruktavimas, apmokoma saugių darbo būdų ir metodų darbo vietoje:

8.1. laivo kapitonas instruktuoja kapitano padėjėją ir vyriausiąjį mechaniką;

8.2. kapitano padėjėjas kapitano pavedimu instruktuoja laivo įgulos narius, kurie dirbs denio ir buities tarnybose bei aptarnaus keleivius;

8.3. vyriausiasis mechanikas kapitano pavedimu instruktuoja laivo įgulos narius, kurie nuolat arba epizodiškai dirbs laivo jėgainės tarnyboje.

9. Savarankiškai dirbti laive ir aptarnauti mechanizmus leidžiama darbuotojams, ne jaunesniems kaip aštuoniolikos metų. Šie darbuotojai privalo:

9.1. turėti pažymėjimą (liudijimą) apie įgytą kvalifikaciją ir medicininę knygelę su įrašu apie tinkamumą užimamoms pareigoms pagal sveikatos būklę;

9.2. gerai išmanyti darbų saugos ir aptarnaujamų mechanizmų eksploatavimo reikalavimus;

9.3. mokėti teisingai naudotis darbo procese reikalinga apsaugos įranga ir priemonėmis;

9.4. mokėti suteikti pirmąją pagalbą nelaimingo atsitikimo atveju.

10. Kiekvienas naujas laivo įgulos narys gali būti priimtas į laivą, jei jis išklause darbų saugos ir sveikatos įvadinio instruktavimo ir yra atestuotas kaip atliekantis pavojingus darbus arba darbus su pavojingais įrenginiais. Atestavimą atlieka darbdavio sudaryta atestacinė komisija.

11. Apie pastebėtus įrenginių, sistemų, įvairių įtaisų, trapų, taip pat saugos darbe pažeidimus kiekvienas laivo įgulos narys privalo tuoj pat pranešti savo tiesioginiam vadovui.

12. Kapitono padėjėjas privalo informuoti besilankančius laive jūreivių šeimų pilnamečius narius apie būtinybę laikytis laivo vidaus tvarkos taisyklių reikalavimų.

13. Už šių Taisyklių laikymosi organizavimą laive atsako kapitonas. Jis privalo asmeniškai ir per savo padėjėjus vykdyti įgulos darbo sąlygų gerinimo priemones, atsižvelgdamas į konkrečias aplinkybes, ir imtis visų būtinų priemonių traumoms išvengti.

14. Kapitonas privalo nuolat kontroliuoti, kaip laivo įgulos nariai instruktuojami ir vykdo saugos darbe reikalavimus.

15. Laivo įgulos vadovaujantieji darbuotojai atsako už jiems pavaldžių įgulos narių darbo saugumą pagal Tarnybos Lietuvos Respublikos jūrų laivuose statuto (Žin., 1996, Nr. [121-2858](#)) reikalavimus.

16. Atliekant pavojingus darbus, laivo vadovas, atsakingas už pavojingų darbų atlikimą, privalo:

16.1. užtikrinti darbų atlikimą laikantis šių Taisyklių;

16.2. patikrinti naudojamos įrangos ir įrankių, taip pat asmeninių apsauginių priemonių patikimumą ir tvarkingumą;

16.3. instrukuoti dirbančiuosius technologijos ir darbų saugos klausimais;

16.4. užtikrinti asmeninių apsaugos priemonių panaudojimą;

16.5. paskirstyti dirbančiuosius priklausomai nuo jų kvalifikacijos ir darbų pobūdžio;

16.6. pastatyti gerai matomus, o tamsiu paros metu – apšviestus saugos ženklus, plakatus, perspėjamuosius užrašus, aptvarus arba paskirti budėtojus.

Pastaba. Pavojingų darbų (audros sąlygomis, uždaruose tūriuose, patalpose su kenksmingomis dujomis) ir retai atliekamų darbų (laivo įvedimas į doką, avariniai darbai) atlikimo saugumą turi užtikrinti kapitono padėjėjas arba vyriausiasis mechanikas.

17. Kapitono padėjėjas ir vyriausiasis mechanikas privalo vykdyti bendrą darbų saugos reikalavimų laikymosi priežiūrą laivui stovint uoste, reide arba esant remonte.

18. Organizuojant krovos darbus konkrečios krovos darbų įmonės jėgomis, iš šios įmonės turi būti paskirtas darbų vadovas, atsakingas už darbų vykdymo organizavimą, saugą. Į darbų vadovo pareigas įeina:

18.1. dirbančiųjų instruktavimas saugaus darbo klausimais;

18.2. kontrolė, kaip dirbantieji laikosi šių Taisyklių ir saugos darbe instrukcijų reikalavimų;

18.3. dalyvavimas darbe tiriant nelaimingą atsitikimą, įvykusį su šios organizacijos asmeniu.

19. Kroviniai į laivą pakraunami pagal laivo kapitono patvirtintą, su laivo krovos darbų įmonės administracija ir (esant reikalui) su atitinkama kontroliuojančia tarnyba suderintą laivo pakrovimo ir krovinio išdėstymo planą (schemą).

20. Už darbų saugos reikalavimų laikymąsi atliekant remonto darbus laivo įranga ir laivo įgulos jėgomis atsako laivo darbų vadovai (pagal pareiginius įgaliojimus).

21. Visi laivo įgulos nariai privalo:

21.1. tiksliai laikytis darbų saugos taisyklių ir instrukcijų reikalavimų;

21.2. naudotis asmeninėmis apsauginėmis priemonėmis ir kita apsaugine įranga priklausomai nuo atliekamo darbo pobūdžio.

22. Įvykus nelaimingam atsitikimui, įvykio vietoje esantys įgulos nariai privalo nedelsdami suteikti nukentėjusiajam pirmąją pagalbą, iškviesti gydytoją (arba gydytojo funkcijas atliekantį asmenį), apie atsitikimą pranešti kapitono padėjėjui arba mechanikui, išsaugoti pagal galimybes įvykio vietą aplinkybių tyrimui.

23. Nelaimingi atsitikimai turi būti tiriami ir vykdoma jų apskaita pagal nelaimingų atsitikimų darbe tyrimo ir apskaitos nuostatus.

II. DARBŲ SAUGA EKSPLOATUOJANT LAIVĄ IR LAIVO ĮRANGĄ

I. BENDRIEJI REIKALAVIMAI

24. Įranga, mechanizmai ir prietaisai, taip pat jų išdėstymas laivuose turi atitikti galiojančius darbų saugos Tarptautinių standartų reikalavimus, Lietuvos Respublikoje galiojančių teisės aktų reikalavimus.

Už laivo atitikimą nurodytiems reikalavimams atsako laivo savininkas.

Jei laivų įranga ir įtaisai netenkina šių reikalavimų, laivo vadovai kartu su laivo savininko atstovais turi paruošti įrangos ir įtaisų pertvarkymo planą taip, kad po pertvarkymo šie reikalavimai būtų tenkinami. Priemonių planą rengia darbų saugos specialistai kartu su atstovais tų tarnybų, nuo kurių priklauso šių klausimų sprendimas.

25. Laive visos darbo vietos ir praėjimai (atviruose deniuose, mašinų skyriuose, tarnybinėse ir gyvenamosiose patalpose, virtuvėje ir kt.) neturi būti užgriozdinti pašaliniais daiktais. Darbo vietas ir praėjimus būtina nuolat tvarkyti, valyti sniegą, ledą, tepalus, naftą. Praėjimus ant denio ir darbo vietas prie denio mechanizmų ir įrenginių, esant būtinybei, reikia pabarstyti smėliu. Nuimtus nuo įrenginių apvalkalus reikia sudėti tokiose vietose, kur jie netrukdytų žmonėms dirbti ir praeiti. Susidėvėjus šiurkščiai denių dangai, reikia laiku ją atnaujinti.

Visų laivo patalpų, mašinų skyriaus, atvirų denių, triumų ir t. t. dirbtinis apšvietimas turi būti ne mažesnis, kaip to reikalauja apšvietimo sanitarinės normos.

26. Dirbdami laive įgulos nariai privalo naudotis specialiais drabužiais, specialia avalyne ir asmeninėmis apsaugos priemonėmis (šalmais, akiniais, pirštinėmis, dujokaukėmis ir t. t.), turinčiomis sertifikatus arba žymas.

Laivo vadovai privalo užtikrinti reguliarių specialių drabužių ir avalynės valymą, skalbimą ir remontą.

27. Laivo vadovai privalo stebėti, kad:

27.1. įrenginiai, sistemos, mechanizmai, įtaisai būtų apžiūrimi, tikrinami ir bandomi vadovaujantis gamintojo instrukcijoje pateiktais reikalavimais (arba kitų analogiškų Lietuvos Respublikoje galiojančių nuostatų) numatytais terminais;

27.2. visos judančios įrenginių (dirbančių nuolat arba epizodiškai) dalys, taip pat įrenginiuose esančios atviros kiaurymės, per kurias eksploatavimo metu gali išsiskirti liepsna, degančios dujos, dulkės, spindulinė energija ir t. t., turi būti patikimai apsaugotos;

27.3. visos angos denyje ir aukštai esantys atviri paviršiai (stiebų aikštelės, tilteliai ir kt.), taip pat pastovios darbo vietos, esančios 500 mm ir didesniame aukštyje (valdymo, stebėjimo aikštelės ir kt.), kur nuolat arba periodiškai dirbama, privalo turėti patikimus lejerinius aptvarus. Draudžiama statyti nepritvirtintus aptvarus.

28. Mechanizmams dirbant, draudžiama nuimti aptvarus nuo judančių dalių (smagračių, movų, flanšinių sujungimų, laivo sraigto veleno, atraminių ir alkūninių velenų, reduktorių ir kt.).

29. Būtina sekti, kad visi valdymo organai, cisternų angos, kuro, tepalo, vandens ir kitų laivo sistemų uždarymo įranga turėtų aiškius ženklus, nusakančius jų paskirtį. Visi čiaupai, vožtuvai ir klinketai privalo turėti krypties rodykles „Atidaryta“ ir „Uždaryta“.

Draudžiama naudotis valdymo organais, neturinčiais fiksavimo įtaisų, eliminuojančių savaiminio atsidarymo arba užsidarymo galimybę.

30. Kapitono padėjėjas atsako už tai, kad laive būtų visiškai sukomplektuoti kilnojami saugos ženklai.

31. Draudžiama:

31.1. palikti be priežiūros veikiančius mechanizmus ir įrenginius (tai netaikoma automatiniais įrenginiais);

31.2. dirbti su mechanizmais esant išjungtai blokavimo įrangai;

31.3. dirbti su netvarkingais įrenginiais ir mechanizmais. Pastebėjus bet kokį mechanizmo gedimą, būtina mechanizmą sustabdyti;

31.4. laivo sraigtus pasukti galima tik leidus kapitono padėjėjui, kuris prieš duodamas tokį leidimą privalo įsitikinti, kad arti sraigto nieko nėra. Prieš pasukant sraigtus, prie abiejų laivo bortų turi būti iškabinti perspėjamieji ženklai su lietuviškais ir angliškais užrašais „SAUGOKIS SRAIGTŲ“.

32. Prieš paleidžiant mechanizmą arba įrenginį būtina:

32.1. remiantis aptarnavimo instrukcija įsitikinti, kad tvarkinga įranga ir armatūra, avarinė ir perspėjimo signalizacija bei apsaugos priemonės, taip pat kad ant mechanizmo nėra pašalinių daiktų;

32.2. perspėti arti mechanizmo ar įrenginio esančius žmones apie paleidimą.

Pastaba. Automatiškai įjungiant įrenginį, visi šio punkto reikalavimai vykdomi prieš pradinį (po ilgesnio sustabdymo) įrenginio paleidimą.

33. Dirbant mašinoms ir mechanizmams draudžiama:

33.1. veržti veržles ir šalinti laisvumą kinematinėse grandyse;

33.2. matuoti tarpus;

33.3. valyti ir šluostyti judančias dalis, taip pat besitrinančias dalis tepti rankiniu būdu be specialių priemonių, užtikrinančių saugumą (švirkštų, tepalinių ir pan.);

33.4. atlikti bet kokius remonto darbus;

33.5. atlikti kitus pavojingus darbus, galinčius sukelti traumas.

34. Atsarginės dalys, įtaisai ir inventoriai turi būti patikimai pritvirtinti savo vietose. Jų tvirtinimą reikia apžiūrėti ir tikrinti kiekvieną kartą pabaigus darbą, kurio metu jie buvo naudojami, taip pat prieš išplaukiant laivui į jūrą.

35. Draudžiama mesti už borto degančius arba smilkstančius daiktus (nuorūkas, anglis, pakulas, skudurus ir t. t.).

36. Lengvai užsiliepsnojančios skysčiai laive turi būti saugomi specialiose patalpose, esančiose toli nuo ugnies šaltinių ir turinčiose tinkamą vėdinimą. Ant durų iš vidaus ir iš išorės turi būti draudžiamieji ženklai: „ATSARGIAI SU UGNIMI“, „DRAUDŽIAMA RŪKYTI“.

Indų, kuriuose laikomi tokie skysčiai, angos turi būti nuolat sandariai uždarytos.

37. Už lengvai užsiliepsnojančių skysčių tinkamą saugojimą laive atsako kapitono padėjėjas ir vyriausiasis mechanikas (pagal priklausomybę).

Draudžiama naudoti benzina, spiritą, skiediklius, tirpiklius ir kitas degias medžiagas denių, pertvarų, baldų ir pan. valymui.

38. Ištekėjusius benzina, dyzelinį kurą ir kitus naftos produktus reikia nedelsiant pašalinti.

39. Draudžiama dirbti su atvira ugnimi ir rūkyti asmenims, kurių drabužiai sutepti lengvai užsiliepsnojančiais skysčiais.

40. Draudžiama įeiti (ir dirbti) su atvira ugnimi ir nešiojamais, iš tinklo maitinamais elektriniais šviestuvais:

40.1. į nedegazuotus naftos, kuro tankus, kitas degių skysčių ir medžiagų saugojimo vietas;

40.2. į šluostymui skirtų medžiagų saugyklas;

40.3. į dažų ir kitokius sandėlius;

40.4. į sunkiai išvėdinamas patalpas;

40.5. į akumuliatorines patalpas.

Šioms patalpoms apšviesti reikia naudoti tik specialius nešiojamus, nesprogius akumuliatorinius žibintus.

41. Leidžiama dirbti uždaroje, neišvėdintoje patalpoje tik iš anksto jas išvėdinus ir prietaisais nustačius oro sudėtį jose. Nepriklausomai nuo vėdinimo trukmės į tokias patalpas draudžiama įeiti vienam žmogui, jei jo nestebi antras asmuo, esantis už šios patalpos ribų (prie įėjimo į šią patalpą). Įeinantysis privalo užsidėti apsauginį diržą su stropais ir saugos lynu, kurio antrąjį galą laiko stebėtojas.

Esant būtinybei skubiai patekti į nurodytas patalpas, kol jos neišvėdintos, įeiti leidžiama užsidėjus kvėpavimo organų asmenines apsaugos priemones ir laikantis visų aukščiau nurodytų šio punkto reikalavimų.

Nurodytose patalpose esantys asmenys ir stebėtojai tarpusavio ryšiui palaikyti privalo naudotis nustatytos sistemos signalais.

Prieš pradėdant darbus nurodytose patalpose, darbų vadovas privalo įsitikinti, kad dirbantysis ir stebėtojas gerai žino signalų sistemą.

42. Draudžiama žmonėms lipti į neapšviestus triumus. Nesant apšvietimo, bet esant būtinybei apžiūrėti triumą arba krovinį, patikrinti konteinerių tvirtinimą ir pan., leidus kapitono

padėjėjui ir paskyrus lydintį asmenį, galima nusileisti į triumą apšvietimui naudojant šviestuvus, akumulatorinius elektrinius žibintus arba nesprogius žibintus – priklausomai nuo krovinio pobūdžio. Lipant į triumą, akumulatoriniai žibintai turi būti pakabinti ant diržo arba kitaip patikimai pritvirtinti.

Draudžiama triumų apšvietimui naudotis atvira ugnimi.

Kiekvienas įgulos narys prieš nusileisdamas į triumą privalo apie tai pranešti kapitono padėjėjui ir lipti į triumą tik jam leidus. Prieš leisdamas lipti į triumą, kapitono padėjėjas privalo patikrinti (laivui plaukiant arba esant reide – darbų vadovui leidus), ar triumą pakankamai apšviestas, išvėdintas ir į jį įeiti niekas netrukdo.

43. Draudžiama žmonėms įeiti į putų gesinimo stoties patalpas iš anksto nenustačius, ar neviršyta leistina tetrachlormetano (anglies tetrachlorido) ir kitų ugnies gesinimui skirtų skysčių garų koncentracija.

Ugnies gesinimo stoties perkrovimo darbai turi būti atliekami vadovaujant tik vyresniajam mechanikui.

Tikrinant ir remontuojant sistemas, iš kurių gali ištekti kenksmingos dujos (pavyzdžiui, iš anglirūgštinės gesinimo sistemos), visi žmonės, išskyrus atliekančius remonto darbus, turi būti pašalinti iš remontuojamos sistemos veikimo zonos. Kol sistema remontuojama, nuolatinėje parengtyje turi būti specialiai instruktuoti žmonės (ne mažiau kaip du asmenys), kurie, esant būtinybei, galėtų suteikti pirmąją pagalbą. Atliekant tokius darbus, visa laivo įgula įspėjama, kad draudžiama įeiti į pavojingas zonas.

44. Keleiviniuose ir kroviniuose-keleiviniuose laivuose visos ant denio esančios darbų vykdymo vietos turi būti aptvertos ir pažymėtos ženklais, draudžiančiais keleiviams patekti į darbų vietas.

Visose laive matomose vietose turi būti iškabinti evakuacijos planai.

45. Ruošiantis laivą apdoroti dujomis (t. y. atlikti fumigaciją), taip pat atliekant darbus laivo įgulos jėgomis po fumigacijos, sauga užtikrinama laikantis fumigacinių darbų instrukcijos reikalavimų.

46. Fumigacijos metu, kai įgula pašalinta iš laivo, budintieji turi būti ne arčiau kaip per 30 m nuo laivo ir neprileisti per 50 m iki laivo žmonių, katerių, valčių. Prie trapo ir ant laivo bortų turi būti iškabinti įspėjamieji užrašai. Fumigacijos darbų sauga, nepašalinant įgulos iš laivo, užtikrinama pagal specialią instrukciją.

II. DARBŲ SAUGA EKSPLOATUOJANT TRAPUS IR LAIPTELIUS

47. Laivo vadovai privalo rūpintis, kad laivo trapai ir laipteliai būtų tvarkingi.

Kapitono padėjėjas privalo stebėti, kad trapas ir laipteliai būtų saugioje padėtyje, jų lejeriniai aptvarai būtų tvarkingi, o tamsiu paros metu trapas ir laipteliai būtų reikiamai apšviesti.

48. Reide stovinčių laivų užbortiniai trapai turi būti įkelti arba pakelti iki horizontalios padėties. Juos nuleisti leidžiama tik išlaipinant ir įlaipinant žmones į laivą.

Tais atvejais, kai žmonės įlaipinami per prišvartuotus prie laivo borto pontonus, užbortiniai trapai gali būti visą laiką nepakelti, kol prie laivo borto yra aptvertas pontonas. Prie nuleisto užbortinio trapo turi būti budėtojas.

49. Pereiti nuo kranto į laivą ir atgal, iš laivo į laivą leidžiama tik patikimai pritvirtintais trapais ir laipteliais, po kuriais turi būti ištiesti apsauginiai tinklai, apsaugantys žmones nuo kritimo į vandenį arba ant prieplaukos.

Draudžiama pereiti nuo laivo ant krantinės neužbaigus švartavimosi operacijos.

50. Leistis ir lipti vertikaliu trapu galima tik po vieną. Draudžiama leistis ir lipti vertikaliu trapu rankose laikant bet kokius daiktus arba su apledėjusiomis pirštinėmis.

Einant nuožulniu trapu, ranka reikia laikyti už turėklo.

51. Keleiviniuose laivuose prieš keleivių įlaipinimą arba išlaipinimą trapus ir pusiau trapus turi apžiūrėti kapitono padėjėjas kartu su bocmanu.

Įlaipinant keleivius į laivą ir išlaipinant iš jo turi būti stebima, kaip laikomasi saugos reikalavimų einant trapu.

52. Jei laivas stovi taip, kad apatinė užbortinio trapo aikštelė yra 0,5 m aukščiau krantinės paviršiaus arba 200 mm žemiau šio paviršiaus, nuo trapo aikštelės turi būti nuleista nuožulni aikštelė su skersinėmis lystelėmis. Ši aikštelė turi būti patikimai pritvirtinta prie trapo aikštelės. Aikštelė turi būti pastatyta ir tuo atveju, jei trapo apatinė aikštelė yra virš vandens (visa trapo aikštelė arba daugiau negu pusė šios aikštelės). Apatinė užbortinio trapo aikštelė negali būti virš arba po švartavimosi lynais, nutiestais nuo laivo prie krante esančių švartavimosi stulpelių, taip pat negali būti arčiau kaip per 1,5 m iki šių trosų.

Jei laipteliai pastatyti ant falšborto, ant laivo denio turi būti pastatytas ir patikimai pritvirtintas falšbortinis trapas su turėklais. Jei laipteliai arba trapai apatinėje dalyje neturi ritinėlių, po jais ant krantinės turi būti padėti metaliniai lakštai arba lentos.

53. Jei užbortinio trapo su nepasisukančiais (neevolventiniais) laipteliais posvyris horizonto atžvilgiu mažesnis kaip 30° , ant trapo turi būti uždėta nuožulni aikštelė su skersinėmis lystelėmis. Ši aikštelė turi būti patikimai pritvirtinta.

54. Prie darbinėje padėtyje esančių trapo, aikštelės arba laiptelių laive turi būti gelbėjimosi ratas su prie jo pritvirtinta ne trumpesne kaip 27,5 m virve.

54.1. Žiemos metu nuo trapų ir laiptelių visuomet turi būti nuvalytas sniegas, ledas ir pabarstyta smėliu.

54.2. Draudžiama naudotis nešiojamomis kopėčiomis vietoje nuožulnių aikštelių, laiptelių ir trapų.

55. Naudoti perėjimo tiltelius, nuožulnias aikšteles, pasvirusius daugiau kaip 30° horizonto atžvilgiu, draudžiama.

56. Medinius trapus būtina apdoroti pokostu.

57. Jei trapas netvarkingas, prie jo priėjimas turi būti skersai užtvirtas grandine ir pakabintas draudžiamasis ženklas „PRAĖJIMAS DRAUDŽIAMAS“. Priėjimai prie trapų turi būti laisvi.

58. Locmanui įlaipinti ir išlaipinti reide turi būti naudojamas locmano keltuvas arba trapas, atitinkantis 1974 m. tarptautinės žmonių gyvybės apsaugos jūroje konvencijos (SOLAS74) reikalavimus. Jei leidžia hidrometeorologinės sąlygos (jūros bangavimas iki 5 balų, bangos aukštis 2–3,5 m), locmanui įlaipinti ir išlaipinti galima naudoti užbortinį trapą.

Punkto pakeitimai:

Nr. [3-150](#), 2004-04-01, Žin., 2004, Nr. 52-1769 (2004-04-08), i. k. 1042210ISAK0003-150

59. Budėtojas prie trapo turi stebėti, kad būtų laikomasi eiliškumo ir nebūtų lipama „koja kojon“.

59.1. Lipant trapu draudžiamas:

59.1.1. žmonių susitelkimas aikštelėse (daugiau kaip dviejų žmonių);

59.1.2. priešinių srautų judėjimas vienos krypties trapais.

60. Jei trapo ar laiptelių posvyris horizonto atžvilgiu daugiau kaip 45° , žmonėms draudžiama įlipti ir išlipti su didesniu kaip 20 kg krovinium.

61. Draudžiama mėtyti ir transportuoti sunkius daiktus laipteliais ir trapais. Daiktus, kurių masė daugiau kaip 50 kg, reikia transportuoti krovininiais laiptais.

62. Leistas ir lipti šormtrapu leidžiama tik po vieną (t. y. ant šormtrapo vienu metu negali būti daugiau kaip vienas žmogus); lipant laikytis reikia ne už skersinio, o už templės arba už specialiai per skersinių vidurį prakišto centrinio lino.

62.1. Apledėjus šormtrapui, budintysis kapitono padėjėjas privalo jį pakeisti.

62.2. Draudžiama šormtrapą laive tvirtinti už skersinių.

62.3. Šormtrapo pastatymo vietoje, jei reikia perlpti per falšbortą arba lejerinį aptvarą, turi būti patikimai pritvirtintas falšbortinis trapas su turėklais.

63. Laivo vadovai atsakingi už laivo šormtrapų būklę, kad šie atitiktų SOLAS–74 keliamus reikalavimus. Šormtrapai turi būti išbandomi pagal Šormtrapų, gelbėjimosi škentelių su musingais, apsauginių diržų ir saugos lynų bandymų instrukcijos reikalavimus.

64. Draudžiama naudotis šormtrapais, jei:

- 64.1. prie templės nėra lentelės su inventoriniu numeriu ir trapo eilinio bandymo data;
- 64.2. nėra bandymų akto arba praėjo daugiau kaip metai po ankstesnio bandymo;
- 64.3. nutrūkusi nors viena templės sruoga;
- 64.4. pasislinkęs benzelis ir skersiniai nelygiagretūs vienas su kitu;
- 64.5. ne mažiau kaip 1/3 templių troso skerspjuvio apipuvęs arba nusitrynęs;
- 64.6. skersinis sulūžęs, nuskilęs arba nėra nors vieno skersinio;
- 64.7. štorltrapo apatinis skersinis nesiekia vandens lygio, krantinės arba plaukiojančios priemonės denio.

65. Išlipimas (įlipimas) štorltrapu iš laivo ant ledo leidžiamas tik tuo atveju, kai negalima panaudoti šiems tikslams užbortinio trapo. Lipdamas žmogus privalo užsidėti apsauginį diržą. Apsauginio diržo saugos lynas turi būti pritvirtintas laive; lino ilgis turi būti 1 m trumpesnis už atstumą nuo planšyro iki ledo paviršiaus; lino laisvumas turi būti nuolat šalinamas (arba lynas atleidžiamas esant per dideliu jo įtempimui). Tai atlieka laive esantis budėtojas.

66. Prieš leisdamas žmonėms nusileisti ant ledo, laivo kapitonas privalo pasiųsti žvalgus, kad ištirtų saugų kelią žmonėms judėti. Į žvalgybą siunčiami ne mažiau kaip du žmonės, kuriems vadovauja laivo vadovybės atstovas. Siunčiami asmenys turi būti tinkamai apsirengę priklausomai nuo oro sąlygų, su darbinėmis gelbėjimosi liemenėmis, privalo turėti ne trupesnius kaip 10 m gelbėjimosi lynus ir 2,5–3,0 m ilgio kartis arba lentas, kad būtų galima atsiremti į ledą, jei tektų įkristi į vandenį.

67. Jei locmanas iš katerio priimamas štorltrapu ir laivo viršvandeninio borto aukštis daugiau kaip 3 m, locmanui iš laivo reikia paduoti saugos lyną.

III. DARBŲ SAUGOS REIKALAVIMAI ATLIEKANT DENIO DARBUS

I. BENDRIEJI REIKALAVIMAI

68. Draudžiama dirbti su plieniniais lynais be pirštinių (pirštinės turi būti su antdelniais).

68.1. Dirbant su pirštinėmis reikia žiūrėti, kad pirštinių neįtrauktų į mechanizmų judančias ir besisukančias dalis.

68.2. Ypatingo atsargumo reikia laikytis dirbant su drėgnomis pirštinėmis. Dirbti su tepaluotomis ar apledijusiomis pirštinėmis draudžiama.

69. Dirbant su plieniniais ar augaliniais lynais draudžiama būti ir laikyti rankas arčiau kaip 1 m iki būgnų, knechtų, blokų ir kitų įrenginių, nuo kurių traukiamas ar atleidžiamas lynas, taip pat iki fiksatoriaus uždėjimo vietos.

Dirbant su sintetiniais lynais šis atstumas turi būti ne mažesnis kaip 2 m.

70. Draudžiama būti arti stipriai įtemptų lynų, taip pat būti lino įtempimo linijoje (tiek prieš lino tempimo, tvirtinimo ar krypties keitimo mechanizmą, tiek ir už jo).

Draudžiama kojas statyti į lynų kilpas.

71. Automatinių gervių pervedimui į rankinį valdymą ir atgal – iš rankinio į automatinį draudžiama keisti operacijų seką, nustatytą pagal gamyklos gamintojos ar eksploataavimo instrukciją.

72. Draudžiama išeiti už laivo borto aptvaro ar falšborto, taip pat persisverti per juos.

73. Laivuose esant atidarytam falšbortui, jūros gylį matuojantis jūreivis turi būti prisirišęs apsauginiu lynu, kurio antrasis galas turi būti pririštas prie tvirtų laivo konstrukcijų.

74. Esant laive sugadintiems lynam, pakaboms, grandinėms, kabliams, apkaboms, sukučiams, blokams ir kt. – juos reikia nedelsiant išimti iš apyvartos ir laikyti atskirai nuo naudojamų.

II. DARBŲ SAUGA VYKDANT INKARAVIMO IR ŠVARTAVIMO DARBUS

75. Inkaravimo ir švartavimo metu įgulos nariams draudžiama net trumpam palikti be priežiūros veikiančius mechanizmus, atitraukti dėmesį pašalinėmis kalbomis arba dirbti bet kokius, nesusietus su inkaravimo ar švartavimo operacijomis darbus.

76. Prieš nuleidžiant inkarą, prieš įtraukiant jį į kliuzą, prieš išjudinant išmestą inkarą, darbų vadovas privalo įsitikinti, ar grandinės dėžėje nėra žmonių. Prieš inkaravimąsi darbų vadovas, be to, privalo:

- 76.1. patikrinti inkarinio įrenginio tvarkingumą;
- 76.2. patikrinti juostinio stabdžio tvirtinimą prieš atleidžiant sraigtinius ir grandinius fiksatorius, taip pat prieš atjungiant inkarinio mechanizmo žvaigždutę;
- 76.3. patikrinti, ar nėra laivo priekyje valčių, katerių, baržų ar kitų plaukiojimo priemonių;
- 76.4. nuleisti inkarą, uždėti fiksatorių ar nuimti nuo inkaro grandinės, nuleisti ar pakelti inkaro grandinę būtina pagal inkaravimo ir švartavimo grupės vadovo komandą;
- 76.5. inkarą nuleidžiant ir pakeliant draudžiama būti arti inkaro grandinės judėjimo linijos arba šios linijos tęsinio;
- 76.6. inkaro nuleidimo metu, kai valdymo poste nėra apsauginio permatomo ekrano, operatorius turi nuolat nešioti apsauginius akinius tam, kad apsaugotų akis nuo purvo ir rūdžių dalelių.

77. Tikrinant inkaro mechanizmą tuščiaja eiga, draudžiama jį įjungti neįsitikinus, kad grandinės būgnas yra atjungtas.

Draudžiama atleisti inkaro grandinės fiksatorių, taip pat atjungti brašpilio žvaigždutę nepatikrinus juostinių stabdžių užspaudimo.

78. Laivui stovint prie prieplaukos arba reide, draudžiama palikti inkarus kliuzuose užfiksuotus tik juostiniais stabdžiais – inkarines grandines reikia papildomai tvirtinti fiksavimo įrenginiais.

79. Nuleidžiant inkarą su plūduru, plūduro lynas turi būti sudėtas už lejerinio aptvaro arba nuleistas už borto, o pats plūduras turi būti už borto pritvirtintas augaliniu lynu prie falšborto arba prie kreipiančiosios plokštės.

80. Jeigu reikia į grandinių dėžę pasiųsti žmones inkarinėms grandinėms valyti, inkarinis mechanizmas turi būti išjungtas, o inkarinė grandinė turi būti užfiksuota sraigtiniais fiksatoriais. Atliekant valymo darbus, reikia naudotis nesprogios konstrukcijos šviestuvais (arba tokios pat konstrukcijos nešiojamais žibintais), kurių maitinimo įtampa ne didesnė kaip 12 V.

Darbus su grandinėmis ir grandinių dėžėmis, ir denyje galima atlikti tik naudojant kablius.

81. Nuplukdant inkarą (pagalbinį inkarą) valtimi, reikia jį patikimai pritvirtinti lininiu ar sintetiniu naitovu. Draudžiama būti:

- 81.1. valties gale tarp achterštevenio ir inkaro;
- 81.2. tarp špilio sukimo lazdų;
- 81.3. valtyje esančio inkarinio lyno kilpų viduje;
- 81.4. pasilenkusiam virš lyno ritinių atleidžiant naitovus.

82. Inkaras ir grandinė valomi vadovaujant kapitono padėjėjui. Valymo metu turi būti laikomasi saugaus darbo už borto taisyklių. Inkaro ir grandinės padėties stebėtojas turi būti saugioje vietoje. Visus darbus būtina atlikti nuo pakabinamo suolelio; draudžiama atsistoti ant inkaro; inkaras turi būti papildomai pritvirtintas plieniniu lynu.

83. Draudžiama dirbti su inkaro mechanizmu, kai vykdomi inkaro valymo darbai už borto. Inkarinį mechanizmą galima paleisti tik po to, kai už borto dirbantys žmonės užlips ant laivo denio.

84. Visuose laivuose turi būti pagrindinių ir pagalbinių švartavimosi lynų saugiausio išdėstymo schemas. Papildomi švartavimosi lynai paduodami tik pritvirtinus pagrindinius lynus.

Švartavimosi vietos turi būti pakankamai apšviestos, žiemą nuvalytas ledas ir sniegas, pabarstyta smėliu; išsikišantys už borto objektai turi būti įtraukti į laivo vidų ir pritvirtinti.

85. Ruošiantis švartavimosi operacijoms visi pašaliniai daiktai turi būti pašalinti, o reikiami švartavimosi lynai tvarkingai išdėlioti denyje, parengti metlyniai, fiksatoriai, patikrinti švartavimosi mechanizmai.

86. Švartavimosi metu lacportai ir iluminatoriai turi būti uždaryti.

87. Švartavimosi lynai perduodami į krantą arba į kitus laivus naudojant metlynčius arba lynų mėtymo įtaisus. Metlynį perduoti būtina po išpėjamojo šūksnio „SAUGOKIS“. Kai naudojamas lino mėtymo įtaisu, išpėjama per laivo garso stiprinimo įtaisus (megafoną, laivo transliaciją).

88. Metlynčių svareliams reikia naudoti tik specialiai pagamintus ir virvute apipintus maišelius su smėliu.

Iki 450 registrinių tonų talpos keltuose ir laivuose, kai nėra bangavimo, lyną leidžiama paduoti be metlynio (jei atstumas tarp metėjo ir gavėjo ne didesnis kaip 1 m). Taip pat paduodančiam lyną asmeniui draudžiama persisverti per falšbortą ar lejerinį aptvarą, o priimančiajam – pasilenkti už prieplaukos krašto.

89. Prieš uždėdant lino kilpą ant knechto, švartavimosi stulpelio ar kito švartavimosi įtaiso, metlynis turi būti atrištas.

90. Uždedant švartavimosi lyną ant knechto ar švartavimosi bitengų, rankas būtina laikyti išorinėje lino kilpos pusėje.

91. Kad tiesioginio susukimo lynas (lyninės gamybos) nesusipainiotų ir neatsisuktų, jį dėti į ritinius ir ant knechtų reikia pagal laikrodžio rodyklę, o atvirkštinio susukimo lynus (kabelinės gamybos) – prieš laikrodžio rodyklę.

92. Sintetinių lynų eksploatavimas, jų pasirinkimas takelažiniams darbams, apžiūros ir brokavimas, taip pat jų priežiūra ir saugojimas atliekami laikantis specialios tam skirtos instrukcijos reikalavimų.

93. Tempiant sintetinius lynus per švartavimo būgnus, būtina uždėti kuo daugiau vijų, bet kuriuo atveju ant būgnų be išilginių briaunų – ne mažiau kaip 4 vijas, o ant būgnų su briaunomis – ne mažiau kaip 5 vijas.

Įtemptą lyną traukti taip, kad ant būgno neatsirastų lino laisvumas.

94. Tvirtinant sintetinius lynus ant knechtų būtina uždėti ne mažiau kaip 6 vijas.

95. Panaudojant sintetinius lynus (kaproninius, polipropileninius ir kt.) švartavimuisi, būtina atsižvelgti į jų pagrindines savybes ir vadovautis šiomis rekomendacijomis:

95.1. periodiškai keisti vietomis lino pradžią su pabaiga;

95.2. nenaudoti lynų, kurių stiprumas mažesnis, negu reikalaujama pagal laivų klasifikacinės bendrovės taisyklės duoto tipo laivui;

95.3. periodiškai brokuoti lynus;

95.4. patempti arba atleisti lyną tam, kad padidintos trinties ruožas nebūtų toje pačioje lino vietoje;

95.5. pagal galimybes nevilkėti lino dugnu;

95.6. mažinti lino traukimo greitį esant stipriam gūsingam vėjui (šis reikalavimas netaikomas dirbant su automatinėmis švartavimosi gervėmis).

96. Dirbant su sintetiniais lynais draudžiama:

96.1. priimti į laivą ir naudoti neturinčius sertifikatų ir antistatiškai neapdorotus lynus;

96.2. naudoti darbui lynus, kurių šešiskart padaugintas diametras būtų didesnis už mechanizmo būgno diametrą;

96.3. praleisti lynus per blokus, kurių skriemulio diametras mažesnis kaip 6 lino diametrai, arba skriemulio plotis neviršija lino diametro daugiau kaip 25%;

96.4. dirbti su švartavimo būgnais, turinčiais išilgines būgno briaunas;

96.5. surišti lynus bet koku mazgu;

96.6. praleisti per vieną kliuzą arba uždėti ant to paties knechto kartu su plieniniais lynais;

96.7. praleisti įtemptų kombinuotų lynų sujungimo apkabas per kreipiančiąsias plokštes ir roulsus, taip pat per švartavimosi būgnus;

96.8. laisvinti standžiai įtemptą lyną vijų laisvinimo ant būgno būdu;

96.9. atiduoti ir laisvinti ant knechtų švartavimosi lynus nesumažinus jų įtempimo;

96.10. būti arčiau kaip per 2 m nuo fiksatorių uždėjimo vietos;

96.11. naudoti grandininius fiksatorius;

96.12. nuimti įtemptą vilkimo lyną nuo kablio (išskyrus avarinius atvejus).

97. Jeigu lynas ant švartavimosi būgno praslysta, švartavimo mechanizmas turi būti sustabdytas, o ant būgno uždėtos papildomos vijos.

Ant špilio ar brašpilio būgno sugnybtą lyną laisvinti reikia tik sustabdžius mechanizmą. Laisvinama laužtuvu (smaigu) arba tiesiogiai rankomis tik po to, kai lynas bus užfiksuotas, kad būtų išvengta lyno trūktelėjimo jį išlaisvinus.

98. Švartavimosi lynus galima traukti tik gavus nuo kranto patvirtinimą, kad lynas įtvirtintas ir tvarkingas. Apie traukimo pradžią būtina įspėti dirbančius krante.

99. Plieninių lynų fiksavimui būtina naudoti grandininius fiksatorius, pagamintus iš trumpagrandės 2–4 m ilgio 10 mm kalibro grandinės dalies. Vieną grandinės galą reikia tvirtinti už denio ąsos arba knechto. Prie grandininio fiksatoriaus eigos galo turi būti patikimai pritvirtintas ne trumpesnis kaip 1,5 m ilgio lininis lynas.

99.1. Grandinė turi būti uždėta stabdymo mazgu ir 3–4 kartus apvyniota pagal traukos kryptį prieš lyno susukimo pusę.

99.2. Sintetinių ir lininių lynų fiksatoriai turi būti pagaminti iš tos pačios medžiagos, kaip ir švartavimosi lynai. Fiksatoriaus diametrą reikia priimti lygų pusei švartavimosi lyno, ant kurio fiksatorius uždedamas, diametro. Fiksatoriaus nutraukimo jėga turi sudaryti ne mažiau kaip 30% nuo švartavimui naudojamo lyno minimalios nutraukimo apkrovos. Visais kitais atvejais fiksatoriaus nutraukimo apkrova turi būti ne mažesnė kaip švartavimosi lyno įrašą tempiant jį gerve.

100. Plukdant švartavimosi lyną prie jo įtvirtinimo vietos valtimi ar motoriniu kateriu, lynas turi būti sudėtas ringėmis.

100.1. Plukdant švartavimosi lyną draudžiama būti valtės, katerio gale.

100.2. Lyno eigos galas turi būti valtyje pritvirtintas taip, kad, esant būtinumui, jį būtų galima greitai paleisti.

101. Draudžiama ant krovinių tanklaivių, dujovežių, kitų cheminius krovinius gabenančių laivų denių paduoti plieninius, kombinuotus arba antistatiškai neapdorotus sintetinius lynus, taip pat naudoti fenderius su metalinėmis dalimis.

102. Švartavimosi metu draudžiama:

102.1. švartavimosi vietose būti pašaliniais asmenimis, taip pat nedalyvaujantiems švartavimo operacijose įgulos nariams;

102.2. švartavimuisi naudoti stangrius plieninius lynus;

102.3. paduoti, ištraukti, laisvinti, tvirtinti ar atiduoti švartavimo lyną be švartavimuisi vadovaujančio asmens komandos;

102.4. dirbti denyje išdėlioto lyno ringių viduje;

102.5. slopinti laivo inerciją švartavimosi lynų pagalba, taip pat tvirtinti ar atleisti lynus nenuslopinus laivo inercijos;

102.6. paduoti švartavimosi lynus su perlinkimais ir neapkapotais nutrauktų vielų galais;

102.7. tvirtinti net trumpam laikui lynus ant švartavimosi būgnų;

102.8. traukti suvyniotus į ritinius lynus;

102.9. uždėti, nuimti ar traukti lyno vijas ant besisukančių švartavimosi būgnų;

102.10. traukti slystančius ant švartavimo būgno lynus;

102.11. traukti ar laisvinti lynus dirbant su jais prie kreipiančiųjų plokščių ir roulsų, taip pat prispausti lynus prie denio ar švartavimo įtaiso koja ar ranka;

102.12. būti kampo viduje, kurį sudaro praeinantis per kreipiančiąją plokštę arba nukreipimo roulsą švartavimo lynas;

102.13. paduoti laivagaliinius švartavimosi lynus dirbant varikliui;

102.14. naudoti grandininius fiksatorius augalinių ar sintetinių lynų fiksavimui;

102.15. būti fiksatoriaus tempimo jėgos linijoje dirbant su fiksatoriumi;

102.16. ištraukti lyną į laivą, kol iš valtės nebus išmestos likusios ringės ir valtis nenuplauks į šalį nuo išmesto lyno;

102.17. traukti nuplukdytą ant švartavimosi statinės lyną tuo metu, kai ant jos yra žmogus;

102.18. naudoti švartavimosi fenderį su trumpu tvirtinimo lynu (dėl ko tektų rankas iškišti už borto).

103. Viršutines 2–3 ant knechto esančias plieninio arba sintetinio lyno vijas reikia surišti raiščiu. Pabaigus švartavimąsi, visi nebereikalingi lynai turi būti surinkti, o švartavimosi mechanizmai išjungti.

III. DARBŲ SAUGA VYKDANT BUKSYRAVIMO DARBUS

104. Ant visų buksyravimo arkų iš abiejų pusių matomoje vietoje turi būti ryškūs užrašai „SAUGOKIS LYNŲ“.

105. Buksyravimo lyno padavimas į vilkiką arba lyno priėmimas iš vilkiko ir jo įtvirtinimas ant kablo specialiuose buksyravimo laivuose atliekamas vadovaujant kapitono padėjėjui arba bocmanui, o nespecializuotuose laivuose – vadovaujant tik kapitono padėjėjui.

106. Prieš paduodant buksyravimo lyną turi būti patikrinta kablo ir gervės būklė. Buksyravimo lynas turi būti paduodamas metlyniu. Paduoti buksyravimo lyną laivui plaukiant leidžiama tik avariniais atvejais.

Buksyravimo lynas ant kablo turi būti uždėtas taip, kad esant bet kokiam buksyravimo lyno įtempimui būtų galima jį greitai ir saugiai atkabinti.

107. Buksyravimo lyną nukabinti nuo kablo arba knechtų vilkike arba buksyruojamame laive leidžiama tik pagal buksyravimo darbams vadovaujančio asmens komandą.

107.1. Draudžiama nukabinti įtemptą buksyravimo lyną (išskyrus avarinius atvejus).

107.2. Atkabinant lyną nuo buksyruojamo laivo knechtų ar vilkiko kablo draudžiama stovėti arti kablo ar knechtų ir priešais juos.

107.3. Atkabinti buksyravimo lyną nuo kablo reikia stovint už kablo ne arčiau kaip 1,5 m atstumu.

107.4. Tempti ar atleisti buksyravimo lyną buksyravimo gerve reikia tik po to, kai pavojaus zonoje nebus žmonių.

108. Naudoti inkarines grandines buksyravimo linijoje leidžiama su sąlyga, jei bus užtikrintas jų mechanizuotas ištraukimas į velkamą objektą.

109. Buksyravimo metu buksyravimo kliuzai turi būti uždaryti, o laivo korpuse esantys iliuminatoriai – užsandarinti.

110. Vilkinge, kuriame nėra buksyravimo kablo arba gervės, turi būti numatyta galimybė, esant būtinumui, lengvai ir patikimai atkabinti buksyravimo lyną.

110.1. „L“ tipo kablį reikia įrengti taip, kad jį atkabinantis žmogus galėtų atsistoti už laivo konstrukcijų ir tokiu būdu apsisaugoti nuo lyno.

110.2. Buksyravimo lynas ant knechtų velkamame laive turi būti tvirtinamas vijomis tokiu būdu, kad reikalui esant jį būtų galima greitai atlaisvinti ar atkabinti.

111. Kad tvirtinant ar atkabinant švartavimo kilpą nereikėtų siųsti už borto žmogaus, prie kilpos reikia pritvirtinti atotampą kilpos pakėlimui į laivą.

112. Uždedant ant buksyravimo lyno atraminį lynagalį, reikia būti žemiau horizontalios vilkimo lyno galimo judėjimo plokštumos.

112.1. Atraminio lynagalio ilgis turi būti toks, kad, jį uždėjus ant buksyravimo lyno, liktų ne mažiau kaip 2 m ilgio laisvas galas.

112.2. Po atraminio lynagalio pritvirtinimo ant vilkimo lyno, žmogus turi būti ne arčiau kaip per 1,5 m nuo vertikalios plokštumos, kurioje juda atraminis lynagalis.

113. Buksyravimo metu draudžiama:

113.1. paduodant buksyravimo lyną ar jį traukiant buksyravimo gerve būti prie to borto, kur atliekamos operacijos su vilkimo lynu;

113.2. uždėti bet kokius papildomus lynus ant buksyravimo kablių, knechtų, ant kurių jau yra užkabinti buksyravimo lynai;

113.3. pradėti buksyruoti negavus patvirtinimo, kad buksyruojamame laive yra užkabintas buksyravimo lynas;

113.4. kelti inkarus arba atiduoti švartavimo lynus buksyruojamame laive prieš pradėdant buksyravimo darbus be buksyravimui vadovaujančio asmens leidimo;

- 113.5. išlysti už borto ten, kur gali būti buksyravimo lynas;
 - 113.6. buksyruoti laivus su nuleistais arba nevisiškai iškeltais inkarais;
 - 113.7. buksyruojant laivus, plaustus ir kitas plaukiojimo priemones būti arti buksyravimo kablo, buksyravimo lyno ir atraminio lynagalio galimo judėjimo vietos, taip pat už buksyravimo gervės ir kablo. Apie tai laivo įgula turi būti įspėta per laivo radijo transliacijos tinklą;
 - 113.8. palikti buksyravimo kablį ne darbo metu nepritvirtintą;
 - 113.9. nuimti buksyravimo lyną nuo kablo rankomis be apsauginių priemonių.
- Pastaba. Naudojant neatlenkiamus kablius draudžiama atkabinti buksyravimo lyną vienam žmogui. Atkabinant lyną už virvakilpės imti reikia tik iš išorinės pusės. Nuėmus buksyravimo lyną nuo kablo, būtina nedelsiant jį padėti ant denio.

IV. DARBŲ SAUGA NAUDOJANT KATERIUS IR VALTIS

114. Nuleisti ar pakelti katerius ir valtis galima tik kapitonui leidus ir tiesiogiai vadovaujant būdinčiajam kapitono padėjėjui.

115. Prieš nuleidžiant ar pakeliant katerius ir valtis, budintysis kapitono padėjėjas privalo įsitikinti, ar tvarkingos gervės, ar veikia stabdžiai ir galiniai jungikliai.

115.1. Tais atvejais, kai valtys nuleidimas nemechanizuotas, valčių keltuvų falai turi būti specialiuose krepšiuose ar suvynioti ritėse.

115.2. Prieš pakeliant valtį mechanine pavara, darbų vadovas turi įsitikinti, kad rankinės pavaros rankena nuimta, o kėlimo metu stebėti, kad lynai taisyklingai vyniotųsi ant būgno.

116. Prieš nuleidžiant valtį ant vandens, valtys vadovas privalo įsitikinti, kad dugno skylės užkimštos kamščiais.

117. Keliant ar nuleidžiant valtis laivo eigos metu esant tūkmei arba nepalankiomis meteorologinėmis sąlygomis būtina laikytis šių atsargumo priemonių:

117.1. falinius lynus reikia tinkamai išskirstyti ir patikimai pritvirtinti;

117.2. nuleidžiant valtį, kai laivas juda į priekį, pirmiau būtina atleisti laivagalinius, o paskui laivapriekinius valčių keltuvus; pakeliant valtis – keltuvų darbo seka priešinga;

117.3. nuleidžiant valtis, kai laivas juda atgal, pirma būtina atleisti laivapriekinius keltuvus, o paskui laivagalinius. Pakeliant valtis – keltuvų darbo seka priešinga.

118. Irklininkai ir keleiviai įlaipinami į valtį ir išlaipinami iš jos valtys vadovo nurodyta tvarka, kuri užtikrina žmonių saugumą.

119. Įgulos nariai privalo susėsti gelbėjimosi valtyje pagal valtys aliarmo tvarkaraštį ar valtys vadovo nurodymą. Keleivių išdėstymą valtyje nurodo valtys vadovas.

120. Visose gelbėjimosi priemonėse pageidautina naudotis tik augaliniais lynais. Sintetinius lynus panaudoti leidžiama esant specialiam šių lynų panaudojimo gelbėjimosi priemonėse leidimui (tai liudija prie lyno pritvirtintas ženklas).

121. Gelbėjimosi škentelius su musingais reikia kruopščiai apžiūrėti ne rečiau kaip vieną kartą per 4 mėnesius ir ne rečiau kaip kartą per metus išbandyti ir surašyti bandymų aktą.

Jeigu po išbandymų škentelyje bus aptikti gyslų nutrūkimai ar kiti defektai, škentelis turi būti išimtas iš apyvartos. Kiekvienas škentelis turi turėti pritvirtintą žyminę lentelę, kurioje nurodyta išbandymo data.

122. Visi gelbėjimosi valtyje, darbinėje valtyje arba ant plausto esantys asmenys privalo dėvėti gelbėjimosi liemenes (bendrovės patvirtintos konstrukcijos) ir meteorologines sąlygas atitinkančius drabužius. Įlaipinimas į valtis leidžiamas tik užsidėjus gelbėjimosi liemenes. Atsakingas už tai yra budintysis kapitono padėjėjas ir valtys vadovas.

Gelbėjimosi liemenes leidžiama nusiimti tik išlipus iš valtys ant laivo denio arba krantinės.

123. Esantiems valtyje žmonėms draudžiama:

123.1. stovėti;

123.2. sėdėti ant krašto ar fenderio;

123.3. vaikščioti suolais arba ant jų atsiklaupiti;

- 123.4. laikyti rankas ant planšyro, kai valtis priplaukia prie laivo borto ar nuplaukia nuo jo ir kai valtis keliama ar nuleidžiama;
- 123.5. pereiti valtyje iš vienos vietos į kitą vietą be valties vadovo leidimo;
- 123.6. užgulti korpusu valties vairą;
- 123.7. būti tarp valties talių ir valties števenio pakeliant arba nuleidžiant valtį;
- 123.8. stumti rankomis valtį nuo laivo borto;
- 123.9. atsistoti ant suolų ir kopti į stiebus, kai pakeliamas ir nuleidžiamas rangautas ir burės.
124. Valties talių blokus užkabinantys ir atkabinantys asmenys privalo stovėti prie talių iš valties midelinio španhauto pusės. Blokai į laivą įkeliami tam tikslui pritvirtintomis atotampomis.
125. Jeigu esant mechaninei pavarai valtis keliama rankine pavara (nėra elektros energijos, suspausto oro ar gervė sugedusi), rankeną reikia nuimti iš karto pakėlus ar nuleidus valtį.
- 125.1. Blokuojantys įtaisai, kurie atjungia elektrinę pavara, kai dirbama rankine pavara, turi būti tvarkingi.
- 125.2. Prieš įjungiant kilnojamus variklius valties kėlimui ar nuleidimui, būtina įsitikinti, kad variklis patikimai pritvirtintas.
126. Pakėlus valtį, į vietą reikia pastatyti po valtimi esančius nuimamus ar užverčiamus lejerinius aptvarus. Pastatant aptvarus draudžiama persisverti per laivo bortą. Valtis uždėti ant kilbloko reikia rankiniu būdu.
127. Naudojant valtis ar katerius draudžiama:
- 127.1. nusileisti į valtis ar lipti iš valčių ar katerių valties skryščiais ar kitais šioms tikslams neskirtais įrenginiais;
- 127.2. būti valtyje, kai ji keliama ar nuleidžiama krovine strėle ar kranu;
- 127.3. kelti ir nuleisti katerį ar valtį, jeigu kėlimo ir nuleidimo įrenginyje aptikti defektai ar sutrikimai, taip pat – kai valties skryščiai susipainioję ar susisukę;
- 127.4. įjungti valties gervės variklį neįsitikinus, kad rankinės pavaros rankena nuimta;
- 127.5. atjungti blokuojančius įtaisus, kurie eliminuoja valties gervės variklio darbą esant įjungtai rankinei pavarai;
- 127.6. liesti valčių kėlimo įrenginio besisukančias dalis ir rankomis nukreipti judančius lynus į bloko skriemulius;
- 127.7. gabenti žmones buksyruojamose valtyse;
- 127.8. gabenti keleivius ir krovinius viršijant nustatytas šiai valčiai talpos ir keliamosios galios normas, taip pat sudėti krovinius ant suolų ar aukščiau jų lygio (skaičiuojant, kad vieno žmogaus masė yra 75 kg);
- 127.9. tvirtinti katerius ir valtis keltuvuose, uždėti apvalkalus ir atlikti kitus darbus su valčių kėlimo įrenginiais, kol nepastatyti lejeriniai aptvarai, arba atlikti šiuos darbus prie neaptvėrto borto;
- 127.10. uždėti apvalkalus, kol neįtempti ir neįtvirtinti visi valties talių fiksavimo įtaisai, laikantys valtį žygio parengties padėtyje;
- 127.11. lipti į apvalkalais uždengtas valtis.
128. Ruošiant valtis ar katerius plaukimui nuo laivo, budintysis kapitono padėjėjas privalo įsitikinti, kad:
- 128.1. kateris ar valtis visiškai aprūpinti būtinais reikmenimis;
- 128.2. signalizacijos priemonės, žiebtuvėlis, gelbėjimosi priemonės tvarkingos ir yra nustatytoje vietoje;
- 128.3. kateryje ar valtyje yra reikiamas kuro, vandens kiekis, o priešgaisrinės priemonės ir signaliniai žibintai tvarkingi;
- 128.4. kateris ar motorinė valtis turi reikiamą įrankių kiekį variklių remontui;
- 128.5. prieš atlaisvinant falą įsitikinti, ar dirba variklis.
- Be aukščiau išvardytų reikalavimų, kateriui ar valčiai išplaukiant už reido ribų, budintysis kapitono padėjėjas privalo patikrinti, ar yra kompasas, jūrlapiai ar rajono schemos, drekas, taip pat neliečiamos maisto atsargos.
129. Kateriui ar valčiai priplaukti prie laivo leidžia tik budintysis kapitono padėjėjas.

129.1. Valties ar katerio priplaukimo prie laivo vietoje budintysis kapitono padėjėjas privalo pastatyti jūreivį su metlyniu, kurį, reikalui esant, reikia paduoti į valtį, katerį.

129.2. Valčių, katerių nuleidimas plaukiant laivui leidžiamas tik plaukiant lėčiausia laivo eiga. Visais atvejais valtis ar kateris laivui judant privalo artėti prie laivo tik laivo judėjimo kryptimi. Laivui darant posūkį (bet kokia eiga), valčių, katerių nuleidimas draudžiamas.

130. Su burėmis plaukiančioje valtyje visi įgulos nariai, išskyrus vadovą ir vairininką, turi sėdėti tarp suolelių ant grotelių priešvėjinėje pusėje veidu į bures.

131. Bangavimo metu naudojant užbortinius trapus žmonių įlaipinimui ar išlaipinimui iš plaukiojančių priemonių, trapus reikia pakelti tiek, kad būtų išvengta trapo smūgių bei trapo laužymo, ir plaukiojimo priemonėse, ir ant trapo esančių žmonių traumų.

132. Draudžiama laive laikyti ir naudotis plaukiojimui, žvejybai, susisiekimui su krantu ar kitais laivais „Progres“, „Kazanka“ ir kitokias su panašaus tipo vairo ir variklio mechanizmais valtis bei irklines valtis, kurios nepatvirtintos nustatyta tvarka kaip laivo komplektas, taip pat laikyti laive šias valtis kaip įgulos narių nuosavybę.

V. DARBŲ SAUGA VYKDANT DARBUS TRIUMUOSE IR SU LIUKŲ DANGČIAIS

133. Draudžiama atidaryti liukų dangčius tol, kol aplink juos nebus pakankamai apšviesta ir nebus pašalinti pašaliniai daiktai ir trukdantys kieti dangčiai, nuvalytas ledas ir sniegas. Esant ledui ant liukų dangčių paviršų, traukos lynų, būtina pagal galimybes pašalinti ledą prieš atidarant ar uždariant liukus. Tamsiu paros metu draudžiama išjungti apšvietimą tol, kol liukas nebus visiškai uždarytas.

134. Laivuose, kur liukų komingsai yra žemesni kaip 750 mm, taip pat atidarant tvindekų angas, turi būti pastatomi lejeriniai aptvarai, ne žemesni kaip 1000 mm, matuojant nuo denio. Šie aptvarai statomi ir patikimai tvirtinami atidarius liukus.

134.1. Draudžiama vykdyti krovimo darbus nepastačius liukų aptvarų. Laikiniai nutraukus darbus ar juos baigus, draudžiama palikti neaptvertas, atidarytas arba iš dalies atidarytas triumų angas.

134.2. Darbų vadovui draudžiama pasišalinti nuo triumų angų tol, kol nebus pastatyti aptvarai.

135. Nusileisti į krovinius triumus galima tik laikantis 42 punkto reikalavimų.

136. Kilnojami šviestuvai turi būti su specialiais įtaisais, kad, esant reikalui, juos būtų galima pritvirtinti prie laivo konstrukcijų. Šviestuvus pernešti galima tik juos išjungus iš tinklo; įjungti į tinklą šviestuvus galima tik juos pritvirtinus.

136.1. Naudojant kilnojamus šviestuvus triumo apšvietimui, šviestuvų maitinimui skirtus laidus reikia išdėstyti galimai toliau nuo krovinio, judančių takelų ir įrenginių dalių. Reikia žiūrėti, kad laidai nebūtų praėjimuose. Šviestuvus pernešti leidžiama tik išjungus įtampą.

136.2. Išjungti triumo apšvietimą arba šviestuvus iškelti iš triumo draudžiama tol, kol iš triumo neišeis žmonės.

137. Prieš įeinant į triumą, kuriame yra birus kroviny, galintis įtraukti (linų sėmenys, soros, apatitų koncentratas ir pan.), žmogus turi apsijuosti apsauginį diržą su saugos lynu, kurio laisvas galas turi būti prie įėjimo į triumą esančio stebėtojo rankose. Be to, ant krovinio būtina padėti žmonių perėjimui klojinį iš lentų.

Už šios nustatytos tvarkos palaikymą atsakingas yra darbų vadovas ir budintysis kapitono padėjėjas.

138. Mechanizuoti liukų dangčiai turi būti atidaromi ir uždaromi pagal atitinkamas šių sistemų įrenginio instrukcijas, vadovaujant budinčiajam kapitono padėjėjui, o dirbant vienu metu keliuose triumuose ar laivui plaukiant – ir darbų vadovui.

139. Prieš uždariant ar atidarant triumų dangčius, budintysis kapitono padėjėjas ar darbų vadovas privalo asmeniškai įsitikinti, ar triume, taip pat sekcijų judėjimo rajone nėra žmonių ir pašalinių daiktų, ar kiti įrenginiai ir kroviniai netrukdytų sekcijų judėjimui.

140. Mechanizuotu būdu atidaromų dangčių atidarymui ar uždarymui draudžiama naudoti įtaisus, nenumatytus gamyklos gamintojos.

141. Perkeliant liukų dangčių sekcijas draudžiamas sekcijų deformavimas. Tais atvejais, kai traukos lynai nutiesti trapais, perėjimais ir panašiomis vietomis, kur gali būti žmonės, šios vietos turi būti aptvertos ir ant aptvarų turi būti pakabinta lentelė su užrašu „PRAĖJIMO NĖRA“ arba ženklas „PRAĖJIMAS DRAUDŽIAMAS“.

142. Draudžiama vaikščioti liukų sekcijomis jas atidarant ar uždarant, taip pat iš dalies atidarytomis sekcijomis.

Ant nevisiškai uždarytų liukų dangčių draudžiama atlikti bet kokius darbus tol, kol nebus pastatyti laikini lejeriniai aptvarai, apsaugantys žmones nuo galimo kritimo į triumą, arba kol dirbantysis neprisitvirtins prie patvarios laivo konstrukcijos apsaugos diržu.

143. Birių krovinių likučių ar kitko valymas iš dangčių sekcijų šarnyrinių sujungimų esant atidarytomis ar nevisiškai atidarytomis sekcijoms turi būti atliekamas vadovaujant budinčiajam kapitono padėjėjui arba darbų vadovui. Atidarytas dangčių sekcijas būtina užfiksuoti.

Uždarytos sekcijos turi būti užfiksuotos, kad jos negalėtų savaime atsidaryti be budinčiojo kapitono padėjėjo žinios (išjungtas maitinimas, nuimti sekcijos uždarymo pavaros lynai, vyksta remonto darbai). Tokiais atvejais pakabinamas draudžiamasis ženklas „NEJUNGTI – DIRBA ŽMONĖS“.

144. Judant liukų dangčiams, draudžiama vykdyti bet kokius su jais susijusius darbus.

145. Draudžiama palikti neužfiksuotas liukų dangčių sekcijas, net jeigu dangčiai atidaryti trumpam. Fiksatorius nuimti galima tik prieš patį sekcijos atidarymą, leidus budinčiajam kapitono padėjėjui ar darbų vadovui.

146. Draudžiama įeiti į tarpą tarp atidarytų triumų be kapitono budinčiojo padėjėjo ar darbų vadovo leidimo.

147. Prieš leisdamas įeiti į tarpą tarp atidarytų triumų, budintysis kapitono padėjėjas ar darbų vadovas privalo įsitikinti, kad sekcijos užfiksuotos. Jei sekcijos turi mechaninį uždarymą, budintysis laivo kapitono padėjėjas ar darbų vadovas papildomai privalo patikrinti, ar traukimo lynai atjungti nuo sekcijų.

Jei sekcijų uždarymo mechanizmas hidraulinis, tai prieš leisdamas įeiti tarp sekcijų budintysis kapitono padėjėjas ar darbų vadovas privalo apie tai pranešti budinčiajam mechanikui. Budintysis mechanikas asmeniškai atsako, kad mašinų skyriuje nuolat būtų išjungti siurbiai, sistemoje nebūtų spaudimo ir būtų iškabinti draudžiamieji ženklaai „NEJUNGTI – DIRBA ŽMONĖS“.

148. Visą laiką, kol žmogus dirba tarp sekcijų, atitinkamame denyje turi stovėti stebėtojas. Stebėtojui draudžiama net trumpam palikti stebėjimo vietą. Budėjimo metu jis privalo sekti, kad niekas nenuimtų nuo sekcijų fiksatorių, nepajungtų traukos lynų, neįjungtų valdymo pulte liukų dangčių su hidrauline pavara valdymo sistemos.

149. Visi nuimami liukų dangčiai turi tiksliai atitikti liukų angų išmatavimus, turėti eilės numerį ir nudažytą spalvotą juostą (kiekvienam triumui juostų spalva turi skirtis), kuri parodo, kuriam liukui jie skirti.

150. Laivo krovos darbų metu, kuriuos atlieka uosto darbininkai, liukus su nuimamais dangčiais atidaro ar uždaro stividoro nurodymu uosto darbininkai prižiūrint laivo vadovaujantiems asmenims. Mechanizuotų liukų uždarymą ar atidarymą krovinių operacijų metu, taip pat liukų uždarymų sandarinimą prieš laivui išplaukiant į jūrą visais atvejais atlieka laivo įgulos nariai.

151. Atidarant laivo liukų dangčius, būtina:

151.1. nuimamą brezentą kruopščiai sudėti šalia liuko taip, kad jis netrukdytų krovos darbams;

151.2. liuko dangčius nuimti naudojant specialius kablius, pradedant nuo liuko vidurio tolygiai visose eilėse;

151.3. sukrauti liukų dangčius ant denio pradedant nuo triumų krašto į stabilias rietuves prie pat falšborto (nuosekliai visas eiles);

151.4. ilgesnius kaip 1 m ir sunkesnius kaip 16 kg dangčius nuimti ir krauti į rietuves leidžiama tik dviese.

152. Nuimti ir krauti liuko dangčius laivui plaukiant draudžiama (išskyrus tik avarinius atvejus). Liukai privalo būti uždaryti ir užsandarinti iki laivui išplaukiant iš uosto.

Pastaba. Plaukiant atviru kanalu ar upe ir esant geroms meteorologinėms sąlygoms leidžiama laikyti atvirus liukus tik laivo kapitoniui leidus (priklausomai nuo farvaterio specifikos).

153. Atidarant ar uždarant liukus, draudžiama:

153.1. nuimti ar pastatyti į vietą nuimamus bimsus naudojant ne tam skirtus stropus;

153.2. ištraukti bimsus gerve, jeigu jie užstrigę lizduose ar užversti kroviniu;

153.3. nuimti ir statyti bimsus be atotampų;

153.4. imti už bimsų galų pastatant juos į lizdus;

153.5. dėti bimsus į dviejų aukštų rietuves;

153.6. krauti liukų dangčius ant bimsų;

153.7. vaikščioti sukrautais bimsais.

154. Sunkias detales, šiftingbordsų ar maitintuvų skydus būtina statyti naudojant krovininį įrenginį. Jeigu būtina pritraukti, reikia naudoti gerves su atidaromais blokais.

155. Surinktus šiftingbordsų skydus perkeltiant atvirame denyje, reikia atsižvelgti į jų būringumą ir panaudoti atotampas. Esant vėjui daugiau kaip 4 balų ir supimosi amplitudei daugiau kaip 5°, skydus perkelti nerekomenduojama.

156. Šiftingbordsų skydus arba maitintuvus statyti ir tvirtinti žygiui reikia nuosekliai taip, kad eiliniai skydai būtų statomi (arba dedami) glaudžiai prie jau pritvirtintų skydų. Tvirtinimų atleidimas atliekamas priešinga tvarka.

157. Surenkant šiftingbordsus reikia naudotis kilnojamaiais trapais, patikimai pritvirtintais prie statramsčių.

158. Tvirtinant šiftingbordsų atotampas, dirbantieji turi būti užsidėję apsauginius diržus su petnešomis. Apsauginių diržų saugos lynai darbo metu tvirtinami karabinais arba jų galai pririšami prie tvirtų laivo konstrukcijų.

Talrepų ar atotampų įtempimui naudojami įrankiai turi būti pakabinami ant pakabų. Draudžiama atlikti bet kokius darbus po atotampomis.

VI. DARBŲ SAUGA DIRBANT SU KROVININIAIS ĮRENGINIAIS

159. Draudžiama naudoti suraišiotus lynus krovinių įrenginių judančiame takelaže.

160. Pakelti ir nuleisti krovines strėles turi kvalifikuoti jūreiviai vadovaujant kapitono padėjėjui ar bocmanui.

161. Suporintos krovinės strėlės, aprūpintos vidurine atotampa, nuleidžiamos arba pakeliamos vienu metu. Keliant ir nuleidžiant strėles darbų vykdymo rajone draudžiama būti tiesiogiai nedalyvaujantiems šiuose darbuose asmenims.

162. Kai krovinės strėlės tvirtinamos vertikaliai, į salingą siunčiamas ne mažiau kaip vienas jūreivis. Jeigu tvirtinimas vyksta laivui supantis, tai į salingą siunčiami du jūreiviai: vienas jų – tiesiogiai strėlėms tvirtinti, o kitas – pirmojo saugumui užtikrinti.

Dirbančiojo salinge saugumas užtikrinamas pagal šių Taisyklių IX skyriaus reikalavimus. Jeigu tarp strėlės ir bugelio lieka tarpas, pastarasis iki išplaukimo į jūrą turi būti patikimai užkištas pleištu.

163. Kroviniuose įrenginiuose naudojami lynai privalo atitikti kroviniams įrenginiams laivų klasifikacinės bendrovės keliamus reikalavimus.

164. Judančiame takelaže naudojamų lynų stiprumo atsarga privalo atitikti krovinių strėlių keliamąją galią.

165. Nuimamos krovinių kėlimo priemonės (stropai, grandinės, kroviniai takeliai, specialūs stropai mechanizmų ardymui) po pagaminimo ar remonto turi būti techniškai apžiūrimi ir išbandomi statine apkrova, kuri 1,25 karto viršija priemonės nominalų apkrovimą. Išbandymo rezultatai įrašomi į kėlimo priemonių apskaitos žurnalą.

166. Krovininiai griebtuvai privalo turėti atitinkamus pasus arba techninio patikrinimo aktus, žymines lenteles su nurodytais numeriais, keliamąja galia ir bandymo data.

167. Prieš pradėdant darbą, krovinines priemones turi apžiūrėti darbų vadovas.

168. Visą krovininę įrangą eksploatavimo metu būtina periodiškai, kartą per mėnesį, apžiūrėti. Apžiūros rezultatai surašomi į specialų apskaitos žurnalą.

169. Naudotis stropu draudžiama, jei:

169.1. neatliktas techninis patikrinimas arba prieš darbą nepatikrino darbų vadovas;

169.2. 8 diametrų lyno ilgyje yra 10% ir daugiau nutrūkusių vielų;

169.3. stropai yra surišti bet koku būdu;

169.4. yra mazgai ir perlinkimai;

169.5. atsirado korozija ar deformacijos;

169.6. nėra žyminės lentelės ar žiedo su išmuštomis charakteristikomis;

169.7. grandininiai stropai deformuoti, įtrūkę, blogai suvirintos siūlės, suvirintos ar štampuotos grandys išsisluoksniavusios arba išdilusios (susidėvėjimas viršija 10% pradinio diametro ar kalibro).

169.8. Nuimamos krovininės priemonės su pažeidimais ir defektais privalo būti išimtos iš apyvartos ir atiduotos remontuoti arba pakeistos į naujas.

170. Kablys prie škentelio turi būti patikimai pritvirtintas atitinkamos keliamosios galios apkaba.

171. Stovinčiojo takelažo plieninių lynų tvirtinimą būtina sistemingai kruopščiai tikrinti (ne rečiau kaip kartą per 3 mėnesius) ir esant laisvumui papildomai įtempti.

Plieninių lynų tvirtinimo vietoje esant pažeidimų pėdsakams, reikia pakeisti lyno tvirtinimo vietą iškertant pažeistą dalį, o jei to neįmanoma padaryti – pakeisti lyną.

172. Lynams naudojami tepalai turi būti be rūgščių, šarmų arba kitų nuodingų komponentų.

173. Laivo sąlygomis daromos plieninių lynų kilpos, skirtos lynams tvirtinti prie kablių ir pan., turi būti su ąsomis.

173.1. Pagaminta plieninė kilpa ar rezginys turi būti bent su trimis sveikomis gyslomis ir su dviem gyslomis, kuriose pusė vielų nukirstos. Plieninių lynų kilpos ir rezginiai turi būti apipinti.

173.2. Plieninio lyno gale prieš rezginį gyslos turi būti sutvirtintos ištisine sveika gysla. Leidžiama panaudoti ir kitus lynų rezginius, jei jų tvirtumas bus ne mažesnis kaip taikant anksčiau nurodytus tvirtinimo būdus. Išsikišusius lynų gyslų galus, kad jie nebūtų aštrūs, leidžiama nukirsti.

174. Augalinius lynus (manilos, sizalio ir kanapių) leidžiama naudoti tik lengvųjų strėlių, talių ir vidinių atotampų arba toprikų skrysčiuose dirbant suporintomis strėlėmis, taip pat krovininiuose įrenginiuose su rankine pavara. Draudžiama naudoti pasukimo atotampoms sintetinio pluošto lynus.

175. Pirmą kartą naudojamus augalinius lynus reikia apžiūrėti ir toliau sistemingai tikrinti priklausomai nuo darbo pobūdžio, bet ne rečiau kaip kartą per 3 mėnesius. Draudžiama naudoti augalinius lynus su išsidėvėjimo žymėmis, su nutrūkusiomis sruogomis, įpjovimais, su išsileidusiomis ar pasislinkusiomis sruogomis bei kitais defektais.

176. Augalinius lynus reikia saugoti nuo rūgščių, šarmų, garų ir pan. poveikio. Draudžiama sandėliuoti šlapius augalinius lynus. Džiovinti lynus reikia pakabintus arba išklotus ringėmis ant gardelių sausoje vietoje.

177. Augalinius lynus leidžiama praleisti per blokus, kurių skriemulio diametras ne mažesnis kaip šeši lyno diametrai, o skriemulio griovelio plotis – ne mažesnis kaip 1,25 lyno diametro.

178. Krovininiuose darbuose naudojamų grandinių minimali stiprumo atsarga turi būti ne mažesnė kaip 5,0.

179. Nutrauktas kėlimo grandinės, grandinės pakabas surišti leidžiama tik tokio pat stiprumo takelažine sąnara.

180. Naudojant grandines, draudžiama:

180.1. kalti plaktuku grandis norint jas pasukti į kitą padėtį ar ištiesinti;

180.2. sukabinti, susukti ir surišti į mazgą;

- 180.3. mesti iš aukščio;
- 180.4. veikti smūginėmis apkrovomis (ypač neigiamoje temperatūroje).
- 181. Krovininiuose darbuose naudojamus blokus būtina apžiūrėti prieš kiekvieną pakrovimą ir iškrovimą siekiant laiku pašalinti pastebėtus defektus.
- 181.1. Blokų sukučių veržles ir strypų galvutes būtina patikimai įtvirtinti; ašis turi būti laisvai pasukama ranka ir neturi būti deformuota ar sudilusi.
- 181.2. Ašis ir veržlių ar žiedų atraminius paviršius reikia reguliariai tepti.
- 181.3. Bugeliai turi būti be įtrūkimų, neleistas matmenų sumažėjimas dėl korozijos ar nudilimo.
- 181.4. Skriemuliai turi būti laisvai pasukami ranka, o lynai prie jų turi glaudžiai priglusti. Skriemulių ašys turi būti įtvirtintos (nesusisukti) ir nesudilusios.
- 181.5. Skriemuliuose neleistini įskilimai, laisvumas ir įvorės išsidėvėjimas.

VII. DARBŲ SAUGA VYKDANT KROVOS DARBUS

182. Vykdamas pakrovimo ir iškrovimo darbus įgulos jėgomis, turi būti paskirtas krovimo darbų vadovas.

Tuo atveju, be šių Taisyklių, būtina vadovautis ir laivų krovos darbų saugą reglamentuojančiomis taisyklėmis. Vykdamas pakrovimo ir iškrovimo darbus su pavojingais ir lengvai užsidegančiais skysčiais reikia vadovautis pavojingų krovinių pervežimo jūra taisyklėmis.

183. Pakrovimo ir iškrovimo darbų organizavimas ir vadovavimas, žmonių išdėstymas, reikalingo inventoriaus, spec. drabužių, avalynės, apsauginių priemonių ir takelažo parinkimas pavedamas paskirtam darbų vadovui.

Darbų vadovas, atliekantis krovimo darbus, vadovaujasi šiomis darbų saugos taisyklėmis. Jis privalo:

183.1. neleisti naudoti neženklintas, sugedusias, neatitinkančias krovinio svorio ir charakterio nuimamas kėlimo priemones ir tarą;

183.2. nurodyti gervininkams, kranininkams ir stropuotojams krovinio sandėliavimo vietą, tvarką ir sandėliavimo vietos gabaritus;

183.3. neleisti aptarnauti neatestuotų gervių, kranų ar kitų krovinio kėlimo priemonių; neleisti dirbti neapmokytiems žmonėms; nustatyti, kiek reikia stropuotojų bei signalizuotojų, atliekant nurodytus krovimo darbus;

183.4. sekti, kaip gervininkai, kranininkai ar stropuotojai eksploatuoja mechanizmus, kaip laikosi darbo saugos taisyklių. Reikalui esant – juos instrukuoti darbo vietoje, atkreipiant ypatingą dėmesį į neleistiną strėlių, kranų ir kitų kėlimo priemonių perkrovimą, į rekomenduojamą krovinio prikabinimą, į stropuotojų asmeninį saugumą.

184. Pakrovimo ir iškrovimo darbų vietoje denis turi būti aptvertas lejeriais su iškabintomis lentelėmis „PRAĖJIMAS DRAUDŽIAMAS“.

185. Draudžiama laivo krovininius kranus ir strėles naudoti žmonių pakėlimui arba nuleidimui į triumą (išskyrus tuos atvejus, kai reikia padėti nukentėjusiesiems).

186. Visi laivai privalo turėti dujų analizatorius oro aplinkos kontrolei pikuose, koferdamuose ir pan., taip pat atidarant triumus su įvairiais kroviniais. Anglį ir rūdą pervežančiuose laivuose – prietaisus metano kiekiui patikrinti gretutinėse su triumais patalpose.

Taip pat būtina tikrinti kranų kolonų ir kranų jėgos kabelių įvadų nelaidumą dujoms; pastebėta skvarba šalinama užsandarinant.

187. Prieš pakrovimo ir iškrovimo arba pakėlimo ir perkėlimo darbų pradžią darbų vadovas turi įsitikinti, kad įgyvendintos tokios priemonės:

187.1. keliamųjų įrenginių ir mechanizmų techninę būklę turi patikrinti asmuo, kurio žinioje jie yra, ir įsitikinti jų tvarkingumu ir paruošimu darbui;

187.2. prie liukų, kurių komingsai žemesni kaip 750 mm arba uždengti iš dalies, taip pat prie atvirų, neaptvertų (arba aptvertų iš dalies angų) pastatomi lejeriniai aptvarai. Leidžiama nestatyti

lejerinių aptvarų tik tuo atveju, kai jie gali trukdyti krovimui, bet drauge turi būti imtasi kitų saugumo priemonių, kurios garantuotų išvengiamą žmonių įkrito į triumą galimybę;

187.3. liukų uždengimuose su nuimamais bimsais pastarieji turi būti patikimai įtvirtinti lizduose fiksavimo įtaisais;

187.4. esant būtinumui, įrengti kilnojamą arba įjungti stacionarų triumų apšvietimą;

187.5. budinčiajam kapitono padėjėjui kartu su stividoru patikrinti stacionarių ir kilnojamų laivo trapų, perėjimo tiltelių ir kitų įrenginių, reikalingų krovimo darbuose dalyvaujančių žmonių perėjimui, saugumą;

187.6. pašalinti iš darbų vykdymo zonos nedalyvaujančius krovimo darbuose asmenis;

187.7. patikrinti stabdžių, saugos įtaisų darbą, įsitikinti, ar ant išorinių kabelių arba krovinių įrenginių kelio nėra pašalinių daiktų;

187.8. įsitikinti, kad darbe nepanaudojami išbrokuoti krovinių griebtuvai, įrenginiai be žymėjimų apie jų periodinį patikrinimą ir tinkamumą eksploatavimui, nemarkiruota ir netvarkinga tara;

187.9. strėlių įtvirtinimui „darbui“ nuimamieji stovai nuimti arba užversti;

187.10. nuo krovimo priemonių pašalinti ledą.

188. Draudžiama vykdyti krovos darbus, kai:

188.1. gervininkai, kranininkai, stropuotojai neatestuoti, nepaskirtas darbų vykdytojas;

188.2. kėlimo įrenginiai nepaėję techninės apžiūros, išbandymų;

188.3. ant nuimamų detalių nėra laivų klasifikacinės bendrovės numatytų žymų ir numerių;

188.4. aptikti gedimai kėlimo įrenginiuose;

188.5. aptikti įtrūkimai metalo konstrukcijose;

188.6. yra strėlių deformacijos (išilginis išlinkimas ir kt.);

188.7. yra viršnorminis kablių, lynų, grandinių išsidėvėjimas;

188.8. yra nors mažas kablių išlinkimas;

188.9. išsitempusi blokų aša, su nutrintu kaušu ar pažeista įvorė;

188.10. sugedę krovinio pakėlimo ar krano siekio keitimo mechanizmai;

188.11. sugedę stabdžiai ir krovinio pakėlimo įrenginio valdymo mechanizmas;

188.12. sugedę saugumo prietaisai (galiniai išjungikliai, ribotuvai ir kt.), taip pat kiti gedimai;

188.13. sugedę kontrolės ir matavimo prietaisai, taip pat pasibaigęs jų patikrinimo terminas;

188.14. apie kėlimo įrenginio eksploatavimo uždraudimą sprendžia darbų saugos tarnybos atsakingas darbuotojas ar laivo vadovaujantieji asmenys. Asmuo, uždraudęs krovimo įrenginio eksploatavimą, privalo jį užplombuoti;

188.15. leisti vėl eksploatuoti laivo įrenginį po draudimo gali tik tas asmuo, kuris uždraudė, ir tik po to, kai buvo pašalinti gedimai.

189. Draudžiama vykdyti pakrovimo ir iškrovimo darbus, kai:

189.1. nenuimti strėlių įtvirtinimo „darbui“ stovai;

189.2. stiebų vantai nėra pakankamai įtempti, o strėlės neįtvirtintos atotampomis;

189.3. iš dalies nuimti liuko dangčiai ir neįtvirtinti bimsai; šiuo atveju taip pat draudžiama brezentu uždengti nenuimtus nuimamus dangčius;

189.4. esant ant kėlimo įrenginio ir jo takelažo ledui.

190. Kiekviena krovininė strėlė turi turėti ryškų užrašą apie saugią darbinę apkrovą ir patikrinimo terminą, taip pat leistiną apkrovimą dirbant.

191. Dirbti krovinių įrenginių gervininkais, kranininkais bei stropuotojais leidžiama įgulos nariams, išėjusiems atitinkamą apmokymą.

192. Laivo pakrovimo darbų metu, kai nenaudojami nešiojami valdymo pultai, prie kiekvieno liuko turi būti paskirtas signalizuotojas. Darbo metu jis turi būti saugioje denio vietoje, iš kurios gerai matytų triumą ir gerai pats būtų matomas kranininkui (gervininkui). Signalizuotojais gali būti tik patyrę jūreiviai, paskirti atsakingo už krovimo darbus vadovo.

193. Kranininkui ar gervininkui komanda turi būti duodama nustatytais signalais pagal signalų sistemą kraunant laivus.

Kranininkas ar gervininkas privalo vykdyti tik signalizuotojo ženklus. Avarinio stabdymo ženklą būtina vykdyti nepriklausomai nuo to, koku būdu ir kas jį davė. Bet koks nesuprantamas ženklas yra stabdymo signalas.

194. Signalizuotojas privalo stebėti triumuose, ant denio ir ant plaukiojimo priemonių esančius darbininkus, kad jie būtų saugūs, ir imtis būtinų priemonių, kad būtų išvengta galimo kliudymo kroviniui.

194.1. Signalizuotojui draudžiama duoti ženklus kelti krovinį tol, kol jis negaus stropuotojo patvirtinimo, kad krovinsys patikimai pritvirtintas. Be to, ženklą krovinio pakėlimui galima duoti tik tuo atveju, jei nebus sukeltas pavojus triumui arba ant denio dirbantiems žmonėms.

194.2. Signalizuotojui draudžiama duoti ženklą krovinio nuleidimui, jeigu kas nors yra triumui ar priedangoje, arba krovinio formavimo vietoje ant denio, prieplaukoje ir pan.

195. Signalizuotojas nebūtinai tais atvejais, kai kranininkas ar gervininkas gali pats ištiesai stebėti krovinio pakabinimo įtaisą, visą triumui angą, taip pat krovinio aikštelę ant kranto. Spręsti apie signalizuotojo reikalingumą gali tik kapitono padėjėjas, o kai krovimo darbus atlieka uostas – stividorius.

Atliekant perkrovimo darbus greiferiniais kranais, galima dirbti be signalizuotojo.

196. Krovimo darbų vietoje, taip pat krano kabinoje arba prie krovinių gervių valdymo pultų draudžiama būti pašaliniais asmenimis, neturintiems tiesioginio ryšio su krovimo darbais.

197. Po darbo arba pertraukos metu krovinio įrenginio maitinimo šaltinis turi būti atjungtas, o valdymo svirtys užfiksuotos.

198. Krovimo darbų metu draudžiama:

198.1. krovimo darbų vietose atlikti remonto ir kitus darbus;

198.2. būti šalia įtemptų lynų, taip pat lyno kampo, kurį sudaro per atidaromą bloką praeinantis škentelis, viduje;

198.3. užkabinti kablį už krovinio aprišimo, jeigu aprišimas nėra tam specialiai pritaikytas;

198.4. keisti padėklų padėtį, kai ant jų jau uždėtas krovinsys;

198.5. perkrauti krovinius, kurių netvarkinga tara.

199. Dirbant suporintomis laivo krovinėmis strėlėmis, kampas tarp krovinių škentelių neturi viršyti 120° (jeigu konstruktyviai nenumatytas kitas), o leistinoji apkrova – 50% mažesnę keliamąją galią turinčios strėlės darbinės apkrovos (jeigu laivų klasifikacinės bendrovės nenustatyta kita reikšmė).

199.1. Vykdamas krovos darbus pagal laivų klasifikacinės bendrovės nustatytus kroviniams įrenginiams apkrovimo reikalavimus, būtina laikytis šios bendrovės rekomenduotų krovinių strėlių pastatymo ir kontratotampų išdėstymo schemų.

199.2. Šių reikalavimų vykdymą kontroliuoja atsakingas už krovimo darbus asmuo.

200. Krovinių stropavimą būtina atlikti patikimai, atsižvelgiant į ženklus ant taros. Keliant krovinį, kurio svoris yra artimas krano ar strėlės keliamajai galiai, krovinsys pradžioje turi būti pakeltas į 10 cm aukštį krovinio stropavimo patikimumui ir stabdžių veikimui patikrinti. Visi žmonės turi pasitraukti į šalį saugiu atstumu.

201. Naudojant pakabas (stropus) būtina laikytis šių sąlygų:

201.1. krovinio stropavimo metu pakabos uždėamos be mazgų ir susisukimų, pakabų perlankymų vietoje ant krovinio aštrių briaunų būtina uždėti medinius arba pintinius tarpiklius (demblus);

201.2. kampas tarp bendros paskirties pakabų, nueinančių nuo kablo, neturi viršyti 90°. Tikslinės paskirties pakabų, pritaikytų tam tikro krovinio kėlimui, šis kampas gali būti kitoks;

201.3. skaičiuojant pakabas, skirtas krovinio kėlimui aprišant arba užkabinant kabliais, žiedais ar ašomis, lyno stiprumo atsargos koeficientas turi būti ne mažesnis kaip 6;

201.4. keliant krovinį su daugiašake pakaba, būtina užtikrinti tolygų visų šakų įtempimą;

201.5. ant dviragio kablo pakabos krovinį reikia užkabinti tolygiai ant abiejų ragų, be susisukimo;

201.6. draudžiama traukti užspaustas pakabas;

201.7. pakabų žiedai ir kilpos turi laisvai užsimauti ant kablo;

201.8. esant išorinei oro temperatūrai žemiau -15°C , grandinių pakabų panaudojimas, taip pat krovinio stropavimas „užveržiant“ su plieniniais stropais be ritinių pakabų draudžiamas.

202. Dirbant dviem kranams prie vienos triumo angos, darbus reikia organizuoti taip, kad būtų išvengta strėlių ir krovinų susidūrimo. Būtina papildomai pastatyti signalizuotoją krovinio pakėlimo-nuleidimo ir strėlių pasukimo eiliškumui nustatyti.

203. Visi kranų ir gervių judėjimai turi būti sklandūs, be trūkčiojimų. Krovinį triume reikia perkelti prie liuko angos tolesnėms krovininėms operacijoms atlikti. Krovinį keliant ar nuleidžiant škentelis turi būti vertikalioje padėtyje.

204. Kranams ir gervėms dirbant, draudžiama:

204.1. kelti krovinius, kurių svoris viršija strėlės ar kraną keliamąją galią, taip pat kelti krovinius, kurių svoris nežinomas (bet spėjama, kad artimas įrenginio keliamajai galiai);

204.2. būti po krovinine strėle ant denio krovinio judėjimo zonoje arba liuko prošvaistoje, nuleidžiant ar keliant krovinį;

204.3. kelti nestabilioje padėtyje esantį arba pakabintą ant vieno dviragio kablį rago krovinį;

204.4. kelti užverstą žemėmis arba prišalusį prie žemės, apkrautą kitais kroviniais krovinį;

204.5. kelti krovinį, ant kurio yra nepritvirtinti daiktai;

204.6. kelti krovinį su ant jo esančiais žmonėmis;

204.7. perjungti greičius, taip pat įjungti kumštelines movas, kai krovinys yra pakeltas;

204.8. dirbti su nepritvirtintu prie būgno krovininiu škenteliu;

204.9. paduoti krovinį į triumą, ant denio, į plaukiojančias priemones bei kelti krovinį iš triumo be signalizuotojo komandos;

204.10. paduoti krovinį į triumą, jei nuo liuko prošvaisos nenukeltas ankstesnis krovinio paketas arba po prošvaisa yra žmonės;

204.11. paduoti krovinį į triumą be perspėjančio šūkšnio, jei triume yra žmonės;

204.12. vilkti žeme, deniu ar bėgiais krovinį, užkabintą už krovininio kablį be atidaromojo bloko, jei škentelis yra horizontalioje padėtyje;

204.13. traukti škenteliu geležinkelio vagoną krante, baržas ar kitas plaukiojimo priemones prie borto; jų patraukimas leidžiamas tik tuo atveju, jeigu lynas eina tiesiogiai prie krovininės švartavimosi gervės, brašpilio ar špilio;

204.14. atitraukti ar pasukti krovinį kėlimo, perkėlimo arba nuleidimo metu be atitinkamo ilgio specialių atotampų;

204.15. pernešti krovinį, kai praėjimo aukštis mažesnis nei 500 mm matuojant iki laivo konstrukcijų arba kelyje sutinkamų kliūčių;

204.16. siūbuoti krovinį norint jį padėti už strėlės siekio zonos;

204.17. rankomis stabdyti siūbuojantį krovinį;

204.18. išlyginti keliamą krovinį stropuotojo asmeniniu svoriu, taip pat taisyti pakabas kroviniai kabant;

204.19. sudėlioti krovinius ir įtempti denio krovinio tvirtinimo pakabas škenteliu, praleistu per viršutinį krovininį strėlės bloką;

204.20. atkabinti krovinį anksčiau, nei jis tvirtai bus padėtas ant pagrindo;

204.21. pertraukos metu arba baigus darbą, palikti pakeltą krovinį, greiferius ir kitus nukabinamus įtaisus.

205. Dirbant su kranais draudžiama:

205.1. būti žmonėms prie pat dirbančio laivo kraną, nes gali prispausti tarp kraną sukamosios dalies ir laivo konstrukcijų;

205.2. įjungti kraną mechanizmus, kai ant kraną (ne kabinoje) yra žmonių;

205.3. dirbti su neveikiančiais arba netvarkingais stabdžiais bei apsaugos įtaisais (galiniais jungikliais, posvyrio kampo rodyklėmis, blokavimo prietaisais ir kt.);

205.4. įeiti į judantį kraną;

205.5. atlikti krovinines operacijas, kai darbo vieta yra nepakankamai apšviesta, smarkiai sninga, yra rūkas, užšalę kranio kabinos stiklai, taip pat ir tuo atveju, kai kranininkas blogai mato stropuotojo (signalizuotojo) signalus ar krovinio judėjimą.

206. Dirbti su sunkiasvorėmis strėlėmis leidžiama tik specialiai paruoštiems įgulos nariams, išlaikiusiems egzaminą, ir esant laivo kapitono įsakymui.

207. Visi pakrovimo ir iškrovimo darbai sunkiasvorėmis laivo krovininėmis strėlėmis atliekami tiesiogiai vadovaujant laivo kapitonui ar kapitono padėjėjui.

Panaudoti laivo krovininius įrenginius sunkiasvorių krovinių krovimui, jei pakrovimo darbus atlieka uosto darbininkai, draudžiama (jei darbų atlikimo sutartyje nėra numatyta atsakomybė už atliekamų darbų saugumo pažeidimus).

208. Prieš pakraunant sunkiasvorius krovinius, darbų vadovas asmeniškai privalo įsitikinti, kad:

208.1. vantai ir strypai vienodai ir pakankamai įtempti;

208.2. teisingai praveistos topenantinės ginės, pakėlimo ginės, atotampos;

208.3. nėra jokių pakėlimo įrenginio dalių defektų;

208.4. pakabų stiprumas atitinka keliamo krovinio svorį;

208.5. pavojingoje zonoje nėra žmonių.

209. Sunkiasvorių krovinių perkrovimui vadovaujantieji asmenys privalo stebėti, kad perkeliama krovinio masė neviršytų strėlės arba kranio keliamosios galios. Jeigu krovinio masės nustatymas kelia įtarimą, darbų vadovas privalo pasitikslinti krovinio šeimnininko tikrą keliamo krovinio masę.

210. Sunkiasvorį krovinį kelti draudžiama:

210.1. jei jėgos tinklo įtampa mažesnė, negu reikia dirbant su elektrinėmis krovininėmis gervėmis;

210.2. jei darbinio skysčio slėgis sistemoje mažesnis, negu reikia dirbant su hidraulinėmis krovininėmis gervėmis.

210.3. Dirbančios gervės turi būti nustatytos režimui „lėta eiga“.

211. Draudžiama iškrauti arba pakrauti sunkiasvorius krovinius esant didesniai kaip 5° laivo pasvirimui (jeigu konstruktyviai nenustatyta kitkas). Turi būti imtasi visų priemonių tam, kad sunkiasvoris krovinys greitai negalėtų pasislinkti į laivo pasvirimo pusę.

212. Dirbant su sunkiasvoriais krovinių draudžiama naudoti kablius ir grandines. Kabliai turi būti pakeisti apkabomis, o grandinės – atitinkamo diametro lynais.

213. Visi strėlės ir krovinio judesiai, taip pat stabdymas, turi būti sklandūs, be trūkčiojimų, ir atliekami maksimaliai atsargiai.

214. Kai sunkiasvorė strėlė dirba su maksimaliu arba artimu jam krūviu, draudžiama tuo pat metu dirbti krovininėmis ir topenantinėmis ginėmis, t. y. pakelti ar nuleisti krovinį krovininėmis ginėmis kartu atleidžiant arba ištraukiant topenantines gines (jei konstruktyviai nenumatyta kitkas).

214.1. Strėlė turi būti nustatyta stiebo atžvilgiu tokiu kampu, kuris užtikrintų pakankamą krovinio išnešimą už borto.

214.2. Kai sunkiasvorė strėlė dirba su maksimaliu arba artimu jam krūviu, ji turi būti pakelta į kiek galima aukščiausią padėtį.

215. Dedant lyną į atidaromąjį bloką, būtina įsitikinti, ar pakankamas jo tvirtumas, taip pat ar bloko šoninės plokštės atlošiamoji dalis patikimai uždaryta. Draudžiama atidaromuosius blokus tvirtinti už atsiktikinių laivo konstrukcijų.

216. Takelažas ir pagalbinės priemonės turi būti paduodami į triumą strėle, kranu arba laivo gerve, prieš tai perspėjus dirbančius triume žmones. Gerau pakabintus krovinius iki 20 kg masės leidžiama nuleisti ar pakelti patikimu lynu rankomis.

217. Krovinių triumuose reikia kelti taip, kad būtų išvengta jo slydimo žemyn arba atskirų jo dalių kritimo.

218. Vagonų tvirtinimas „Mukrano“ tipo keltuose vykdomas pagal laivybos kompanijos patvirtintų technologinių metodikų ir instrukcijų reikalavimus.

219. Treilerių ir konteinerių tvirtinimas laivuose horizontaliu pakrovimu turi būti vykdomas pagal laivybos kompanijos patvirtintų technologinių kortelių reikalavimus.

VIII. DARBŲ SAUGA VEŽANT KROVINIUS ANT DENIO

220. Kroviniai ant denio turi būti pakrauti taip, kad būtų laisvas:

220.1. vandens nutekėjimas prie bortų;

220.2. priėjimas prie gervių, trapų, valčių ir vairo įrenginių, gaisro gesinimo priemonių, matavimo vamzdžių ir t. t.

221. Kad signalizuotojas galėtų prieiti prie liuko komingo, privalo būti neužkrautas ne siauresnis kaip 600 mm praėjimas.

Pastaba. Tai netaikoma pervežant miško krovinį ir konteinerius.

222. Denio krovinių tvirtinimas ir atlaisvinimas atliekamas vadovaujant kapitono padėjėjui. Prieš ištraukiant apledėjusį laivo krovinį, būtina nuo jo nuvalyti ledą.

223. Denio kroviniai patikimai tvirtinami plieniniais lynais, prakišant juos pro tam skirtas ąsas, įtempiami talrepais, svirtiniais griebtuvais. Kad krovinys nepasislinktų, reikia pastatyti specialias atramas.

224. Draudžiama denio krovinius bei techniką tvirtinti kietais plieniniais ir augaliniais lynais, viela, naudoti bet kokius veržiklius vietoj talrepų ir svirtinių griebtuvų.

224.1. Naitovai turi būti užkišami taip, kad būtų galima greitai ir lengvai atleisti juos iš saugios žmogui vietos.

224.2. Tvirtinimo įtaise privalo būti sudedamasis kablys.

225. Lynus, talrepus, svirtinius griebtuvus ir kitas krovinio tvirtinimo priemones ir įrenginius prieš išplaukiant ir reiso metu reikia nuolat apžiūrėti. Reikia pašalinti atsiradusį tvirtinimo laisvumą jį patempiant.

Necilinė apžiūra atliekama gavus įspėjimą apie artėjančią audrą, sustiprėjus vėjui ar bangavimui.

226. Jei ant krovininio denio nėra krovinio tvirtinimui skirtų įrenginių (ąsos, pentys ir kt.), krauti ant denio krovinį draudžiama.

227. Tuo atveju, kai denio krovinys pakraunamas visame denio plote, privaloma įrengti saugius aptvertus praėjimus.

227.1. Aptvėrimas daromas iš abiejų praėjimo pusių ne žemesnis kaip 1100 mm. Aptvėrimas susideda iš dviejų lejerių (turėklas ir tarpinis lejeris). Už saugių praėjimų įrengimą ant miško medžiagos ir ant vamzdžių laive atsako kapitono padėjėjas.

227.2. Perėjimo tilteliai dedami virš krovinių tvirtinančių naitovų. Esant nelygiam krovinio paviršiui, klojamos tvirtos lentos.

228. Saugus priėjimas prie denio krovinio, triumų trapų, gervių, gyvenamųjų ir tarnybinių patalpų privalo būti užtikrintas pastatant trapus, tiltelius, taikant pakopinį krovinio krovimo būdą.

IX. DARBŲ SAUGA VYKDANT DARBUS UŽ BORTO IR AUKŠTYJE

229. Už darbų vykdymą aukštyje (aukščiau kaip 3 m nuo denio ar pakloto paviršiaus) ir už borto atsakingas yra vyriausiasis mechanikas (jei darbai vykdomi pagal jėgainės tarnybos pavaldumą) arba kapitono padėjėjas (jeigu darbai vykdomi pagal denio tarnybos pavaldumą). Be šių asmenų leidimo darbai aukštai esančiose vietose ar darbai už borto draudžiami.

Apie darbų aukštyje ar už borto pradžią turi būti informuotas budintysis kapitono padėjėjas (budintysis mechanikas).

230. Savarankiškai dirbti aukštyje leidžiama įgulos nariams, kuriems pagal pareigybę privaloma dalyvauti laivo įrenginių remonto ir eksploataavimo darbuose ir turintiems ne mažesnę kaip vienu metų darbo laive patirtį, stebint bei prižiūrint turinčiam darbo aukštyje patirtį asmeniui. Buities, medicininės ir sanitarinės, keleivius aptarnaujančios tarnybos nariams dirbti aukštyje neleidžiama.

231. Laivo eigos metu draudžiama atlikti bet kokius darbus už borto ir aukštai esančiose vietose. Išimtį sudaro avariniai atvejai, kurių metu būtina imtis tinkamų atsargumo priemonių priklausomai nuo konkrečių sąlygų.

Aukštyje dirbantis žmogus turi būti su apsauginiu diržu ir prisitvirtinęs saugos lynu, o darbai vykdomi tik kapitonui leidus.

232. Dirbant už borto ar aukštyje ant kiekvieno pakabinamo suolelio dirbančiųjų stebėjimui turi būti paskirtas atskiras stebėtojas.

Leistis už borto ar pasikelti į aukštį virš 3 m vienam žmogui be stebėtojo draudžiama, išskyrus atvejus, kai kopinama į aptvertas įrenginių priežiūros ir aptarnavimo aikšteles.

233. Darbus už borto leidžiama vykdyti tik esant ant pakabinamo suolelio, lopšyje ar ant plausto. Atliekantis darbus už borto asmuo privalo užsidėti apsauginį šalną, gelbėjimosi liemenę, be to, turi būti prisirišęs saugos lynu, kurio antras galas pritvirtinamas prie patikimų laivo konstrukcijų.

234. Atliekant užbortinius darbus draudžiama pasukti laivo sraigą. Ant variklio valdymo pulto turi būti pakabinta lentelė „NEJUNGTI – DIRBA ŽMONĖS“.

235. Netoli tos vietos, kur atliekami užbortiniai darbai, turi būti gelbėjimosi ratas su ne trumpesniu kaip 27,5 m metlyniu.

236. Draudžiama vykdyti užbortinius darbus tarpe tarp dviejų stovinčių vienas prie kito laivų arba tarp laivo borto ir prieplaukos, taip pat laivui stovint doke.

236.1. Draudžiama už borto leisti, kelti arba perkelti pakabinamą suolelį, lopšį ar plaustą kartu su juose esančiais žmonėmis.

236.2. Draudžiama vienu metu atlikti užbortinius darbus keletui žmonių, esančių įvairiame aukštyje vienas virš kito, jeigu tarp jų nėra skiriamąjį vientiso pakloto.

236.3. Prieš pradėdant darbus tiesiogiai arti radijo lokacinės stoties antenų, būtina apie tai informuoti kapitono budintįjį padėjėją. Ant radijo lokacinės stoties jungiklio turi būti iškabintas draudžiamasis ženklas „NEJUNGTI – DIRBA ŽMONĖS“.

237. Prieš pradėdant dirbti arti laivo švilpuko (tifono), būtina informuoti budintįjį laivo mechaniką. Švilpukas (tifonas) tuo metu turi būti atjungtas nuo maitinimo, o ant atitinkamų valdymo įtaisų mašinų skyriuje ir vairinėje iškabinti draudžiamieji ženklai „NEJUNGTI – DIRBA ŽMONĖS“.

238. Prieš pradėdant dirbti labai pavojingose vietose, darbų vadovas privalo asmeniškai įsitikinti, kad imtasi visų saugumo užtikrinimo priemonių ir iškabinti įspėjamieji ženklai.

239. Dirbantieji aukštai esančiose vietose turi būti aprūpinti standartiniais apsauginiais diržais, užtikrinančiais patikimą pritvirtinimą aukštyje.

239.1. Įkopimas į aukštai esančias vietas be apsauginio diržo draudžiamas. Iki darbų pradžios dirbantysis privalo prisitvirtinti apsauginio diržo lynu arba karabinu prie tvirtų laivo konstrukcijų.

239.2. Už apsauginių diržų techninę būklę ir diržų išbandymą atsako vyriausiasis mechanikas.

240. Apsauginiai diržai ir saugos lynai turi būti bandomi statine apkrova jų mechaninio stiprumo įvertinimui ne rečiau kaip vieną kartą per 1 metus.

241. Diržus reikia saugoti pakabintus arba viena eile sudėtus į lentynas. Prieš atiduodant saugoti diržus reikia išdžiovinti, jų metalines ir odines dalis nuvalyti ir patepti techniniu vazelinu. Patalpos turi būti vėdinamos ir apsaugotos nuo tiesioginio saulės spindulių veikimo.

242. Apsauginių diržų saugos lynai ir jų tvirtinimo detalės turi išlaikyti ne mažesnę kaip 11760 N (1200 kg) svorį ir būti be defektų.

243. Išbandžius apsauginius diržus ir saugos lynus, surašomas aktas, o išbandytos priemonės užmarkiruojamos.

Prieš panaudojant apsauginius diržus ir saugos lynus būtina juos kruopščiai apžiūrėti, ar nepraleistas eilinis patikrinimo terminas, ar nėra kitų pažeidimų. Diržus, kurių eilinio patikrinimo terminas pasibaigęs, naudoti draudžiama.

244. Jei apsauginis diržas buvo dinamiškai apkrautas (pvz., trūktelėtas žmogaus kritimo atveju), tai jo toliau eksploatuoti negalima, iki bus atliktas naujas išbandymas statine apkrova.

Diržą, kurio detalės turi kokius nors defektus dėl dinaminės apkrovos poveikio, būtina išimti iš apyvartos.

245. Darbui už borto saugos lyno ilgis turi būti parinktas toks, kad, žmogui krentant į vandenį, jis pasiektų vandens paviršių.

Dirbant aukštyje virš denio, ledo arba prieplaukos, saugos lyno ilgis turi būti toks, kad leistų žmogui laisvai judėti tik lopšyje ar ant suolelio.

246. Lipti į stiebus, kolonas, dūmtraukius ir kitas aukštai esančias vietas galima tik naudojantis specialiai įrengtais gordeniais, pakabinamais suoleliais arba specialiais lopšiais.

247. Žmonių kėlimui skirtų lynų stiprumo atsarga turi būti ne mažesnė kaip 12 kartų.

Prieš panaudojant gordenį, pakabinamą suolelį arba lopšį, juos reikia išbandyti:

247.1. statiniu krūviu, du kartus viršijančiu tą, kuriam įrenginys apskaičiuotas;

247.2. dinamine apkrova tolygiai pakeliant ir nuleidžiant įrenginį su kroviniu, 10% viršijančiu nominalią apkrovą.

247.3. Apie išbandymo rezultatus įrašoma į laivo žurnalą.

247.4. Darbui aukštyje skirti lopšiai privalo būti su reikalingais 1200 mm aukščio lejeriniais aptvarais.

248. Žmonės turi būti keliami rankiniu būdu, be trūkčiojimų, nuolat stebint darbų vadovui. Žmonių kėlimas gervėmis draudžiamas.

Draudžiama kelti žmones, jei blokas užsikerta arba gordenis nuslysta nuo bloko. Draudžiama panaudoti sudurtus gordenius.

249. Aukštyje visi dirbančiojo įrankiai turi būti su pakabomis, kuriomis jie tvirtinami prie dirbančiojo diržo. Dirbant su pneumatiniiais įrankiais, suspausto oro tiekimo žarna turi būti tvirtinama prie tvirtų laivo konstrukcijų.

250. Darbai ant plausto vykdomi tik kapitono padėjėjui ar vyriausiajam mechanikui nurodžius ir laivo kapitonui leidus.

251. Už ant plausto atliekamų darbų saugą atsako darbų vadovas (bocmanas ar kitas laivo vadovaujantysis asmuo).

252. Ruošiantis plaustą nuleisti atlikti užbortiniams darbams, atsakingasis darbų vadovas turi sužinoti orų prognozę ir iš anksto apie būsimus darbus pranešti budinčiajam kapitonui padėjėjui ir budinčiajam mechanikui.

253. Budintysis kapitonui padėjėjas privalo nuolat stebėti hidrometeorologinę situaciją ir informuoti dirbančiuosius ant plausto apie visus pasikeitimus (meteorologines sąlygas ir aplinkybes už borto). Pavojaus atveju būtina nedelsiant nutraukti darbus už borto ar ant plausto ir evakuoti žmones nuo jo.

254. Iki plausto nuleidimo ant vandens darbų vadovas turi įsitikinti pontonų, paklotų, lejerinių aptvarų, stovų, pastolių tvarkingumu, patikrinti, ar yra ant plausto gelbėjimosi ratas su 27,5 m ilgio metlyniu, ar yra stropai su pakabomis plaustui pakelti ar nuleisti.

255. Plaustą pakelti ar nuleisti galima, tik kai ant jo nėra žmonių.

256. Darbų saugai ant plausto užtikrinti kiekvienam plaustui paskiriamas stebėtojas, kuris privalo nuolat būti laive prie to borto, iš kur yra patogus dirbančiųjų ant plausto žmonių ir situacijos stebėjimas ir galima palaikyti ryšį su esančiais ant plausto žmonėmis.

Stebėtojas turi kontroliuoti dirbančiųjų ant plausto veiksmus, žiūrėti, kaip laikomasi darbų saugos taisyklių, įspėti žmones apie aplinkinės situacijos pasikeitimus ir turi būti pasiruošęs suteikti dirbantiesiems pagalbą.

257. Dirbant tokiose vietose, kur nėra galimybės palaikyti vizualinį ryšį tarp stebėtojo ir dirbančiųjų ant plausto žmonių, turi būti paskirtas antras stebėtojas valtyje, ant kito plausto ar ant pakabinamo suolelio.

258. Ant plausto pastolių vienu metu leidžiama dirbti ne daugiau kaip 2 žmonėms (jei plausto konstrukcija leidžia vykdyti tokius darbus).

259. Prieš nusileisdami ant plausto, įgulos nariai privalo užsidėti darbinės gelbėjimosi liemenės, šalms, o nusiimti juos leidžiama tik grįžus į laivą.

260. Žmonėms nusileisti ant plausto (pasikelti nuo jo) leidžiama tik užbortiniu trapu. Galimas nusileidimas ir užbortiniu trapu pereinant ant štormlapo arba tik štormlapu.

Žmonės lipa iš laivo ant plausto arba nuo plausto į laivą tik tiesiogiai stebint darbų vadovui.

261. Esant būtinybei plaustą peršvartuoti, stebėtojas privalo pranešti apie tai darbų vadovui. Darbų vadovas privalo organizuoti plausto peršvartavimą, stebėti švartavimo lynų tvirtinimą laive.

Plausto peršvartavimas nesant ant jo žmonių galimas panaudojant mechanizmus, o esant ant plausto žmonėms – tik rankiniu būdu ir tik žmonėms sėdint ant plausto pakloto.

262. Dirbantiems ant plausto draudžiama be leidimo nuimti lejerius ir savarankiškai peršvartuoti plaustą.

263. Nuleisti ant plausto krovinius, įrankius, įrangą, medžiagas galima naudojant tik augalinius ar sintetinius lynus. Dirbantieji tuo metu turi pasitraukti nuo krovinio padėjimo vietos ir duoti atitinkamas komandas.

264. Dirbant su pneumatiniiais rankiniais įrankiais, būtina juos apsaugoti saugos lynais nuo galimo kritimo. Antrąjį saugos lino galą reikia pritvirtinti prie patikimų laivo konstrukcijų.

X. DARBŲ SAUGA DIRBANT AUDROS SĄLYGOMIS

265. Nepriklausomai nuo plaukiojimo rajono ir oro prognozės prieš laivui išplaukiant į reisą, laivas turi būti paruoštas bet kokiems oro pasikeitimams.

Šiuo tikslu uoste reikia įvykdyti tokias priemones:

265.1. patikrinti ir užveržti tankų ir skyrių angų dangčius;

265.2. patikrinti krovininių triumų lijalus ir vandens surinkimo šulinių tinklelius, išbandyti nusausinimo sistemą, patikrinti matavimo vamzdžių tvarkingumą;

265.3. patikrinti lizdų, kamščių sriegių techninę būklę ir užsukti kamščius;

265.4. patikrinti apžiūrint laivo korpusą ir pertvaras iš išorės ir iš vidaus;

265.6. patikrinti krovinio išdėstymą ir tvirtinimą triumuose;

265.7. patikrinti liukų dangčių uždarymą, ar jie hermetiškai prigludę prie liukų komingsų;

265.8. turint denio krovinį, patikrinti jo tvirtinimo kokybę.

266. Gavus perspėjimą apie artėjančią audrą arba pasirodžius oro pablogėjimo požymiams, būtina atlikti tokius darbus vadovaujant kapitono padėjėjui:

266.1. patikrinti krovininių liukų uždarymo sandarumą;

266.2. patikrinti ir papildomai įtvirtinti denio krovinį, krovinines strėles, avarinius reikmenis, gelbėjimosi valtis, škiperinius ir kitus reikmenis (tarp jų ir esančius sandėliuose, valgykloje ir gyvenamosiose patalpose);

266.3. įtempti visą stovintįjį takeląžą;

266.4. pritvirtinti inkarus kliuzuose papildomais fiksatoriais; grandinių dėžių angas uždaryti dangčiais;

266.5. užveržti denio liukus, duris, iliuminatorius ir kitas angas, per kurias gali patekti vanduo;

266.6. uždaryti tankų oro vamzdžius, jeigu jie neturi vožtuvų, o kur yra vožtuvai – patikrinti juos;

266.7. patikrinti štorminių portikų, špigatų ir kitų vandens nutekėjimo angų tinkamumą;

266.8. pasukti triumų ventiliatorius pavėjui, o žiotis uždengti brezentu apvalkalais;

266.9. patikrinti, ar laisvi praėjimai iki matavimo vamzdžių, portikų, špigatų;

266.10. paslėpti nuo denio į sandėlius visus ant būgnų neužvyniotus lynus, o išvyniotus – papildomai aprišti naitovais;

266.11. patikrinti apvalkalų tvirtinimo stiprumą;

266.12. nutiesti viršutiniame denyje štorminius lejerius, užtikrinančius saugų žmonių judėjimą; šiam tikslui panaudoti ne mažesnio kaip 60 mm diametro augalinį lyną;

266.13. informuoti įgulą apie besiantinančią audrą.

267. Audros metu išeiti į atvirą, bangų užliejamą denį leidžiama tik grupėmis (2 ir daugiau žmonių) vadovaujant kapitono padėjėjui.

267.1. Audros metu reikia naudotis saugiais praėjimais ir laivasraigčio tuneliu.

267.2. Denio darbai audros metu atliekami tik išimtiniais atvejais kapitonui leidus ir vadovaujant kapitono padėjėjui. Tiesiogiai vietose darbams gali vadovauti (dirbant keliomis grupėmis) laivo vadovybės asmenys, turintys ne mažiau kaip 3 metų darbo laivuose stažą.

268. Prieš išeinant žmonėms į atvirą denį, laivą reikia pasukti tokiu kursu ir suteikti tokį greitį, kad denio neužlietų didelės bangos.

268.1. Reikia paskirti stebėtoją, kad perspėtų apie galimą didelės atsitiktinės bangos smūgį. Audros metu dirbantieji turi užsidėti gelbėjimosi liemenes ir apsauginius diržus su juostomis tarp kojų ir ant pečių, patikimai prisitvirtinti augaliniu saugos lynu, kurio diametras turi būti ne mažesnis kaip 50 mm. Lyno ilgis turi būti toks, kad žmogus negalėtų iškristi už borto. Antras šio lino galas turi būti pritvirtintas prie patikimo įrenginio arba plieninio lino, nutiesto arti laivo diametralinės plokštumos.

268.2. Dirbantieji privalo sekti, kad saugos lynai nesusipainiotų ir nekliūtų už laivo konstrukcijų.

268.3. Tiesioginis darbų vadovas privalo turėti švilpuką perspėti dirbančiuosius apie artėjančią pavojų (vienas ilgas švilpimas – imtis darbo, eilė trumpų švilpimų – nutraukti darbus, pasislėpti).

268.4. Kiekvieną kartą prieš išeinant į atvirą denį būtina pravesti instruktažą, patikrinti, ar žinomos signalų reikšmės, ir nurodyti artimiausias apsisaugojimo vietas nuo artėjančios ir galinčios užlieti denį bangos.

268.5. Tamsiu paros metu darbo vietą būtina apšviesti prožektoriais, stacionariais šviestuvais arba kitais stacionariais žibintais.

269. Audros metu darbui ant denio reikia paskirti labiausiai kvalifikuotus asmenis (bocmaną, vyresnįjį jūreivį, pirmos klasės jūreivį).

270. Audros metu kapoti denyje ledą leidžiama tik dieną. Esant būtinumui kapoti ledą nakties metu, darbo vieta turi būti gerai apšviesta.

XI. DARBŲ SAUGA VYKDANT DARBUS KROVININIUOSE KELTUOSE

271. Vagonų denyje draudžiama laikyti bet kokius vagonų tvirtinimui neskirtus įrenginius. Denis privalo būti švarus. Išlietus skysčius būtina tučtuojau pašalinti.

272. Prieš įridenant ar išridenant vagonus, taip pat užbaigus šiuos darbus, budintysis kapitono padėjėjas apie tai privalo pranešti įgulai per laivo radijo transliacijos tinklą.

273. Prieš pradėdant vagonų įridenimą ant denio, budintysis kapitono padėjėjas privalo:

273.1. pašalinti nuo denio visus nedalyvaujančius tame darbe asmenis;

273.2. apeiti visus bėgius ir įsitikinti, kad ant jų nėra pašalinių daiktų, trukdančių judėti vagonams;

273.3. suderinti ryšį tarp kelto budėjimo posto ir budėjimo laivagalyje, kad reikalui esant greitai būtų galima sustabdyti vagonų judėjimą.

274. Prieš pradėdant išridenti vagonus nuo kelto denio, be išvardytų 2.11.4 paragrafe darbų, budintysis kapitono padėjėjas privalo įsitikinti, kad visi vagonų tvirtinimai nuimti ir sudėti į vietas.

275. Įėjimas į vagonų denį, pradėjus ridenti vagonus ir paskelbus apie tai per radijo transliaciją laivo įgulos nariams, draudžiamas.

276. Vagonų ridenimo metu budintysis kapitono padėjėjas kartu su budinčiuoju laivagalyje privalo stebėti dirbančių žmonių saugumą.

277. Jei lokomotyvų mašinistai viršija leistiną vagonų ridenimo greitį, budintysis kapitono padėjėjas privalo sustabdyti lokomotyvų judėjimą.

278. Tais atvejais, kai ridenant vagonus budintysis kelto postas nenaudojamas, budintysis kapitono padėjėjas privalo užmegzti garsinį, šviesos, radijo ryšį su lokomotyvų mašinistais, kad reikalui esant būtų galima greitai lokomotyvą sustabdyti.

279. Prieš įridenant vagonus ant denio budintysis kapitono padėjėjas privalo apeiti vagonus ir patikrinti, ar krovinys pritvirtintas pagal geležinkelio transporto technines krovinių pakrovimo sąlygas.

Vagonus, kuriuose kroviniai pritvirtinti su paminėtų taisyklių pažeidimais, priimti transportavimui draudžiama.

280. Keltų įgulai draudžiama atlikti jai nebūdingus darbus, nenumatytus jūrėivio darbo sutartyje su laivo savininku.

281. Automašinių įvažiavimas galimas tik leidus ir dalyvaujant budinčiajam kapitono padėjėjui.

282. Pritvirtinus automobilius, įvykdžius visas priešgaisrines priemones, iš vagonų denio pašalinami vairuotojai.

283. Esant bangavimui geležinkelio tilto pakėlimas keltui stovint prie krantinės leidžiamas tik tada, kai visi pašaliniai žmonės, išskyrus tuos, kurie lydi saugomus krovinius, pasišalins iš vagonų denio.

284. Vagonų, automašinių tvirtinimas pradedamas tik budinčiajam kapitono padėjėjui leidus ir jam vadovaujant.

285. Pakrauti vagonai, automašinos paskirstomi įgulos nariams, kurie aptarnauja jiems priskirtus vagonus ir automašinas visą reisą (atlieka tvirtinimą, papildomą tvirtinimą reiso metu, krovinių atlaisvinimą galiniame uoste).

286. Vagonų ir automašinių tvirtinimo, atleidimo arba papildomo tvirtinimo metu visi įgulos nariai privalo būti su šalmais.

287. Ridenant vagonus, taip pat reiso metu draudžiama lįsti po vagonais arba per autosankabas. Praeiti leidžiama tik apeinant vagonus arba per vagonų aikšteles.

288. Užbaigus vagonų, automašinių tvirtinimą, budintysis kapitono padėjėjas privalo apeiti visus vagonus ir automašinas, patikrinti tvirtinimo kokybę.

Pastabos ir trūkumai šalinami nedelsiant.

289. Reiso metu nuolat turi būti stebimas vagonų, automašinių ir krovinių tvirtinimas. Visas pastabas stebėtojas privalo pranešti atsakingam už krovinių pervežimą asmeniui.

290. Kiekvieno tvirtinimo atsisailidimo atveju privaloma pranešti budinčiajam kapitono padėjėjui, kad būtų atkurta reikiama krovinių tvirtinimo kokybė.

291. Audros sąlygomis vagonų, automašinių tvirtinimo stebėjimą nuolat atlieka už krovinių pervežimą atsakingas asmuo ir budintysis jūrėivis.

Apie papildomų tvirtinimų reikalingumą būtina pranešti budinčiajam kapitono padėjėjui.

292. Tvirtinant vagonus ar automašinas audros metu, darbai atliekami vadovaujant kapitonui ir nuolat stebint kapitoną padėjėjui.

293. Esant dideliui keltų pasvirimui ir atsiradus traumų pavojui žmonėms, tvirtinantiems vagonus, automašinas reise, reikia keisti laivo judėjimo kursą bei greitį ir, reikalui esant, tęsti darbą.

Jeigu ir pakeitus laivo judėjimo kursą ir greitį vagonų tvirtinimo darbai išlieka pavojingi ir galimas žmonių traumavimas, iš vagonų denio reikia pašalinti visus žmones (tarp jų ir tuos, kurie lydi saugomus krovinius), o laivą pačiu saugiausiu kursu nukreipti į artimiausią saugią vietą.

294. Jei tvirtinimo priemonės normaliomis eksploatacinėmis sąlygomis greitai savaime atsilaivsina, jas būtina įdėmiai apžiūrėti ir, reikalui esant, pakeisti.

295. Ne rečiau kaip kartą per 15 dienų (techninės keltų apžiūros metu) visus tvirtinimus turi apžiūrėti kapitono padėjėjo vadovaujama komisija.

XII. DARBŲ SAUGA VYKDANT DARBUS KONTEINERVEŽIUOSE

296. Laivo vadovaujantieji asmenys privalo nuolat kontroliuoti konteinerių tvirtinimo kokybę.

297. Draudžiama į laivą priimti pervežti konteinerius su pažeistu korpusu ir apkala, nes gali sumažėti konteinerių tvirtinimo patikimumas, galimas krovinių byrėjimas ar iškritimas iš

konteinerio, pervežamas kroviny s gali sugesti. Taip pat nebus užtikrintas saugus konteinerių pervežimas ir apdorojimas.

298. Konteinervežių triumų kreipiančiuosius kampuočius reikia peržiūrėti prieš kiekvieną konteinerių pakrovimą ar iškrovimą. Esant kampuočių deformacijai, įtrūkimams ar nulūžimams, krovimo darbai tose sekcijose nutraukiami, iki bus pašalinti gedimai ar bus priimtos kitos saugumo priemonės, garantuojančios išvengti konteinerių užkliuvimą už pažeistos kreipiančiojo kampuočio dalies.

299. Konteinerių pakrovimo aukštis ant denio neturi viršyti numatyto projekte.

300. Draudžiama leisti konteinerius tvirtinti neapmokytiems, neinstrukuotiems darbų saugos klausimais įgulos nariams.

301. Atliekant konteinerių tvirtinimo ar jų atlaisvinimo darbus, nedalyvaujantys šiuose darbuose asmenys iš darbų vietos turi pasišalinti.

302. Konteinerių tvirtinimo detalės turi būti paduodamos ir nuleidžiamos nuo konteinerių specialiai tam skirtose dėžėse gervėmis arba kranais.

302.1. Keliant ar nuleidžiant nedidelį tvirtinimo detalių kiekį, naudojami brezentiniai maišai su lynu. Galima tvirtinimo detales paduoti atskirai lynais.

302.2. Tvirtinimo detales mėtyti nuo konteinerių ant denio arba atvirkščiai draudžiama.

303. Draudžiama vienu metu pakrauti ir iškrauti, tvirtinti ir atlaisvinti konteinerius triume ir denyje, taip pat juos tvirtinti ir atlaisvinti gretimose triumų ir denio patalpose.

304. Konteinerių tvirtinimo patikimumą laivo vadovaujantieji asmenys privalo įvertinti iki laivui išplaukiant.

Reiso metu tvirtinimo kokybė tikrinama vadovaujantis šių Taisyklių 225 paragrafo reikalavimu.

305. Lipti ant viršutinio konteinerių aukšto laivui plaukiant jūra leidžiama tik išimtiniais atvejais, kapitonui leidus ir kai nėra bangavimo, konteineriai neapledėję, kai vėjo greitis ne daugiau kaip 12 m/s. Tokie darbai vykdomi vadovaujant kapitono padėjėjui ar bocmanui.

305.1. Esant blogesnėms oro sąlygoms lipti ant konteinerių galima tik vykdant gelbėjimo darbus. Šiuo atveju darbai atliekami vadovaujant kapitono padėjėjui. Saugiam žmonių judėjimui ant konteinerių būtina pritvirtinti lejerius, turėti apsaugos diržus ir lynus.

305.2. Visais atvejais dirbant ant konteinerių viršutinių aukštų reikia vadovautis šių Taisyklių IX skyriaus reikalavimais.

306. Užlipti ant konteinerių viršaus ar nulipti nuo jų reikia stacionariomis laivo konstrukcijomis ar įrenginiais, specialiai skirtais perėjimui ant bet kokio konteinerių aukšto. Norint patekti ant pirmo konteinerių aukšto, leidžiama naudotis pernešamais trapais su neslystančiais antgaliais ir tvirtinimo prie konteinerio įtaisais.

307. Pernešami trapai (kopėčios), naudojami užlipimui ant konteinerio, statomi ant denio liuko dangčio ar specialiai tam paruoštos aikštelės. Draudžiama statyti pernešamus trapus ant įrenginių (lejerių, komingsų ir t. t.).

308. Pereiti nuo vieno konteinerio aukšto ant kito arba nuo antstato ant konteinerių leidžiama tik naudojant specialiai tam skirtus pakėlimo ir nuleidimo kilnojamus įrenginius ar perėjimo tiltelius, kurie yra su tvirtinimo už konteinerių fittingų ar kitų laivo konstrukcijų įrenginiais. Naudoti perėjimo tiltelius, neturinčius tokių įrenginių, draudžiama.

Jeigu atstumas tarp konteinerių mažesnis kaip 250 mm, leidžiama pereiti nuo vieno konteinerio ant kito nenaudojant perėjimo tiltelių.

309. Tikrinti apledėjusių konteinerių tvirtinimą draudžiama. Tikrinama jį nuvalius. Kitais atvejais darbo vietose turi būti papildta smėlio ar priimtos kitos priemonės, kad būtų išvengta žmonių slydimo.

309.1. Atlaisvinti konteinerius galima tik nutirpus apledėjimui.

309.2. Užlipti ant apledėjusių konteinerių viršaus ledą tirpinti ar jį valyti draudžiama.

310. Apledėjusiais konteineriais, prieš juos iškraunant, privalo pasirūpinti uostas savo priemonėmis ir jėgomis. Atitirpinimui naudojamas karštas vanduo, kurio temperatūra ne daugiau kaip 60°C.

Skaldyti ledą ant konteinerių mechaninėmis priemonėmis draudžiama.

311. Apšalusių konteinerių ledas tirpinamas ir valomas uostuose, neturinčiuose konteineriams krauti specialių kranų, nuo stacionarių laivo konstrukcijų, nuo judamų ožinių laivo kranų ar kitų patikimų įrenginių, leidžiančių saugiai atlikti šiuos darbus.

311.1. Laivuose, kuriuose nėra minėtų įrenginių, ledą tirpinti reikia pradėti nuo tų eilių, kurios yra arčiausiai antstato ar denio patalpų.

311.2. Pirmos eilės konteinerių ledas tirpinamas nuo konteinerių, esančių arčiausiai antstato patalpų.

311.3. Atlaisvinus nuo ledo pirmą konteinerių eilę, toliau ledas šalinamas nuo konteinerių valant vieną konteinerį po kito arba vieną eilę po kitos.

311.4. Ledą šalinti nuo pirmos konteinerių eilės, kuri stovi ant liuko dangčio ir toliau nuo antstato ir denio patalpų, reikia nuo šalia esančių ir jau nuvalytų konteinerių.

311.5. Uostose ledas valomas specialiai tam skirtu įrenginiu (sprederiu), kuriame įrengta aptverta aikštelė dirbti žmogui.

311.6. Žmonėms, tirpinantiems ledą nuo konteinerių stogų, draudžiama pereiti ant kraštinių eilėje konteinerių stogų. Darbo metu ant konteinerių stogų esantys dirbantieji privalo užsidėti apsauginius diržus su saugos lynais, kurie tvirtinami prie patikimų laivo konstrukcijų, konteinerių fittingų, už pritvirtintų konteinerių veržtuvų (ne kraštinėse eilėse).

312. Konteinerių su pavojingais cheminiais, degiais krovinių pervežimas organizuojamas pagal pavojingų krovinių pervežimą jūra taisykles.

XIII. DARBŲ SAUGA NAUDOJANT PIROTECHNINES PRIEMONES LAIVUOSE

313. Pirotechnines priemonės būtina griežtai kontroliuoti. Jos turi būti nuolat parengtos veikimui ir saugomos specialiai tam pagamintose dėžėse, kurios užrakinamos raktu. Vieną raktą turi turėti atsakingas už pirotechnines priemones asmuo, o kitas turi būti laivo vairinėje esančioje dėžėje po stiklu. Visi įgulos nariai privalo žinoti, kur yra raktas nuo dėžės su pirotechninėmis priemonėmis.

Pirotechnines priemones reikia saugoti taip, kad nebūtų galima jas panaudoti ne pagal paskirtį, kad pirotechninės priemonės nesudrėktų, kad laivui supantis neslankiotų.

314. Visos pirotechninės priemonės turi turėti instrukcijas, kaip saugiai šiomis priemonėmis naudotis. Draudžiama naudotis pirotechninėmis priemonėmis, kurios neturi instrukcijų arba pasibaigęs jų saugojimo terminas.

315. Visi įgulos nariai turi būti apmokyti ir išmanyti naudojimosi pirotechninėmis priemonėmis instrukcijų reikalavimus.

Žinių patikrinimo rezultatai įforminami laivo kvalifikacinės komisijos protokolu.

316. Naudojant pirotechnines priemones, draudžiama jas staigiai drebinti, purtyti, mėtyti, paleisti iš rankų, daužyti. Dėžėse pirotechniką reikia sudėti taip, kad priemonės nesistumdytų ir nesidaužytų.

317. Draudžiama atidaryti ir ardyti pirotechninius gaminius. Jeigu raketa neiššovė, tai ją išimti iškart iš pistoleto ar signalinio įtaiso draudžiama. Reikia palaukti minutę, o po to atsargiai raketą išimti ir išmesti už borto.

Prieš panaudojant pirotechnines priemones, būtina apie tai informuoti visą laivo įgulą.

318. Šaudymo metu reikia žiūrėti, kad arti nebūtų žmonių. Negalima raketą leisti į žmonių susibūrimo, laivų, kranto statinių pusę.

319. Garso raketos paleidžiamos iš specialių įvorių (cilindrų). Paleisti jas iš rankų draudžiama.

320. Lyno išmetimo raketą leidžiama iššauti tik su prie jos pritvirtintu lynu; liesti išeinantį iš įpakavimo dėžės lyną draudžiama.

Jeigu lyno išmetimo raketa nesuveikė arba užsikirto, tai po minutės šovinį reikia atsargiai išimti. Defektinius šovinius ir raketą reikia nedelsiant išmesti už borto.

321. Pirotechninių priemonių naudojimo metu rūkyti ir naudotis ugnimi draudžiama.

Draudžiama naudotis turinčiomis defektų pirotechninėmis priemonėmis.

322. Pirotechninės priemonės laivo remonto metu turi būti atiduodamos į sandėlį.

323. Naudojant falšvejerį būtina žiūrėti, kad kibirkštys nepatektų ant arti esančių žmonių, taip pat ant lengvai užsidegančių daiktų ir medžiagų.

XIV. DARBŲ SAUGA DIRBANT ROLKERIUOSE

324. Krovinio tvirtinimo kokybę laivo vadovaujantieji asmenys privalo tikrinti prieš laivui išplaukiant į reisą.

325. Laivui atvykstant į uostą galima krovinį atlaisvinti esant geram orui (nėra bangavimo), kapitonui leidus ir laikantis šių Taisyklių 222 punkto ir III dalies II skyriaus reikalavimų.

326. Prieš pradėdant krovimo darbus laivo vadovaujantieji asmenys privalo:

326.1. įsitikinti, ar neslidūs privažiavimo kelių paviršiai;

326.2. įjungti triūmų ventiliaciją ir sekti, kad ji nuolat dirbtų visą krovimo darbų laiką;

326.3. pastatyti nuimamus krovininių liukų, krovininių keltuvų šachtų, rampų (aparelių) angų aptvarus. Tose vietose, kur rampa tiesiogiai nesiriboja su pertvara, lejeriniai aptvarai statomi iš karto po to, kai tik rampa užima darbinę padėtį;

326.4. užrakinti ar kitu patikimu būdu uždaryti (iki krovimo darbų pabaigos) visas duris ir liukus, kurie išeina į ratinės technikos važiuojamą dalį.

327. Laivo krovimo metu ten, kur važinėja ratinė technika, neturi būti žmonių. Šį saugos reikalavimą kontroliuoja ir už jo vykdymą atsako laivo vadovaujantieji asmenys.

328. Rampa pakeliama ir nuleidžiama, o šiaip skersinėse vandeniui nelaidžiose pertvarose esančios durys atidaromos ir uždaromos tik krovimo darbų vadovui leidus.

329. Kada rampų denyje ir pertvarose esančių uždaramų angų matomumas iš valdymo pulto nepakankamas, darbų vadovas privalo paskirti signalizuotoją.

330. Žmonės ir technika ant rampų gali būti tik tuomet, kai rampos yra darbinėje padėtyje. Rampų konstrukcijoje numatyti aptvarai turi būti pastatyti į stacionarias vietas. Judant pakabinamam krovininiam deniui, leidžiama ant jo būti žmonėms ir technikai.

331. Ratinei technikai užvažiuoti ar nuvažiuoti nuo krovininio keltuvo leidžiama tik keltuvui sustojus denio lygyje.

332. Kroviniai ir ratinė technika turi būti išdėstyti taip, kad liktų 600 mm pločio praėjimai palei bortus, krovinines patalpas ir vertikalius trapus.

333. Krovinių tvirtinimo detales prieš jų panaudojimą turi apžiūrėti laivo vadovaujantieji asmenys. Naudoti tvirtinimo detales be sertifikatų, laivų klasifikacinės bendrovės žymos draudžiama.

Lengvųjų automobilių tvirtinimo diržai turi būti be įpjovimų, įtrūkimų, sujungti konstrukcijoje numatytu būdu.

334. Ratinės technikos tvirtinimą ir atlaisvinimą bei tvirtinimų patikrinimą reikia atlikti tokiu būdu, kad dirbančiajam nereikėtų lįsti po ratinę techniką.

335. Apdorojant kontenerius, reikia vadovautis šių Taisyklių XII skyriaus reikalavimais.

336. Prieš uždarant vandeniui nelaidžias pertvaras, pakeliant ir nuleidžiant rampas, krovimo darbų vadovas privalo įsitikinti, ar nėra žmonių šių įrenginių veikimo zonoje.

337. Prieš nuleidžiant viršutinio denio rampą, reikia uždaryti į viršutinį denį vedančią vandeniui nelaidžią pertvarą.

338. Pastačius rampą į „darbo“ padėtį, nuimtus lejerinius aptvarus, kitą tvirtinimo įrangą būtina sukrauti į tam skirtas vietas.

339. Krovinių patalpų viršuje ir prie pertvarų esančios laivo įrangos techninį aptarnavimą ir remontą reikia atlikti naudojantis kilnojamu kėlimo įtaisu, kuris prieš darbų pradžią turi būti patikimai įtvirtintas.

Jeigu šių darbų atlikimui numatytos atlošiamos aikštelės, tai prieš darbą ant jų būtina pastatyti lejerinius aptvarus.

XV. DARBŲ SAUGA VYKDANT DARBUS LICHTERVEŽIUOSE, LICHTERIUOSE IR STŪMIKUOSE

340. Pereiti nuo lichtervežio į pakeliamą (nuleidžiamą) lichterį arba nultipti nuo jo leidžiama tik lichteriuui sustojus atitinkamo denio lygyje ir tikslai tam tikslui skirtomis laivo konstrukcijomis.

341. Perėjimas iš lichtervežio ant lichterio, nuo lichterio ant lichterio, nuo lichterio į stūmiką arba atvirkščiai leidžiamas tik tokiu atveju, kai tarpas tarp laivų yra mažesnis kaip 300 mm tiek horizontaliai, tiek ir vertikalčiai, o laivai nejuda.

Nesant stūmike saugaus perėjimo įtaiso, pereiti nuo lichterio į stūmiką arba atvirkščiai leidžiama tik tokiu atveju, jei laivai prišvartuoti vienas prie kito ir perėjimo vietoje svyravimų amplitudės neviršija 300 mm.

342. Perėjus iš vieno laivo į kitą, atidaromus aptvarus reikia uždaryti ir fiksuoti uždaroje padėtyje.

343. Lipti (išlipti) į lichterius, pastatytus lichtervežio kroviniame denyje, reikia šiam tikslui skirtomis laivo perėjimo konstrukcijomis arba lichterių trapais.

344. Visi darbai lichteriuose gali būti atliekami tik esant tvarkingiems lejeriniams aptvarams. Jeigu vietoj lejerinio aptvaro yra sumontuotas turėklas apsauginio diržo tvirtinimui, tai prieš darbo pradžią dirbantieji privalo užsidėti apsauginius diržus ir jais prisitvirtinti už turėklo. Neprisitvirtinus apsauginiu diržu, draudžiama pradėti darbą. Tvirtinant apsauginį diržą, reikia laikytis už turėklo.

345. Apžiūrint lichterio viršų arba dirbant ant jo, liukų dangčiais reikia vaikščioti tik tam tikslui skirtomis išilginėmis ar skersinėmis juostomis.

346. Lichterių nusausinimo sistemas, priešgaisrinės signalizacijas, angliarūgštės tiekimo žarnas ir maitinimo kabelius reikia perkelti į lichterį ir nuleisti ant lichtervežio denio virve, numesti draudžiama.

347. Pakeliamosios platformos nuimamus lejerinius aptvarus reikia tuojau pastatyti į vietą pabaigus krovos darbus. Lejerinius aptvarus statantis asmuo privalo užsidėti gelbėjimosi liemenę ir apsauginį diržą su saugos lynu.

348. Laikinais nutraukus krovos darbus, nuimamus lejerinius aptvarus statyti nebūtina, bet praėjimai į krovinį lichtervežio denį turi būti uždaryti ir pakabinti draudžiamieji ženklai „PRAĖJIMAS DRAUDŽIAMAS“.

349. Krovos darbų metu lichterių pakėlimo ar įvedimo vietoje prie abiejų bortų, taip pat prie perėjimui nuo lichtervežių ant lichterių skirtų durų ir aptvarų turi būti pakabinti gelbėjimosi ratai su 27,5 m ilgio pririštais lynais.

XVI. DARBŲ SAUGA VYKDANT DARBUS ATVIRUOSE DENIUOSE ESANT ŽEMAI TEMPERATŪRAI IR LAIVUI PLAUKIOJANT LEDUOSE

350. Tirpdydami garu ledą nuo denio įrenginių ir krovinių, dirbantieji privalo stovėti iš pavėjinės pusės ir tirpdyti ledą iš viršaus žemyn.

351. Atitirpdant garu užšalusius matavimo ir oro vamzdžius, reikia laikytis šių saugos taisyklių:

351.1. naudoti garo tiekimo žarnas tik su patikimai pritvirtintais metaliniais antgaliais, apskaičiuotais ne didesniai kaip 29,4 MPa (3 kg/cm²) redukuotam garo slėgiui;

351.2. į atšildomą vamzdį nuleista garo tiekimo žarna turi būti pritvirtinta;

351.3. zona, kurioje atliekamas įrenginių ar krovinių atšildymas, turi būti aptverta ir iškabintas ženklas „PAVOJINGA ZONA“.

352. Švartuojant laivą ledo inkarais, ant ledo dirbantys žmonės turi pasitraukti į saugią zoną. Ledo inkarų pastatymo vietoje ir prie švartavimosi lynų turi būti iškabinti saugumo ženklai, įspėjantys žmones apie pavojingą zoną.

353. Atviruose deniuose atliekant techninį įrenginių aptarnavimą ir remontą esant neigiamai temperatūrai ir stipriam vėjui, apsaugai nuo vėjo reikalinga naudotis kilnojamaisiais tentais, palapinėmis, stacionariais oro šildytuvais.

354. Darbai atvirose deniuose esant žemoms temperatūroms ir stipriam vėjui atliekami tik kapitonui leidus.

IV. DARBŲ SAUGOS REIKALAVIMAI PAKRAUNANT IR IŠKRAUNANT LAIVĄ

I. DARBŲ SAUGA VYKDANT PAKROVIMO IR IŠKROVIMO DARBUS REIDE

355. Reide pradėti pakrovimo ir iškrovimo darbus galima tik priešvartavus plaukiojimo priemonę prie transportinio laivo.

356. Ant denio atlaisvinti reikia tiek krovinio, kiek galima iš karto pakrauti į prie laivo esančias plaukiojimo priemones. Toliau atlaisvinti krovinį reikia priklausomai nuo atplaukiančių prie laivo plaukiojimo priemonių ir įvertinant krovinio pritvirtinimo galimybę dėl hidrometeorologinių sąlygų, jei tektų laivui pakelti inkarą.

357. Laive ir plaukiojimo priemonėse pakrovimo ir iškrovimo darbų vietoje draudžiama atlikti remonto ir kitus darbus.

358. Naudojami krovinio griebtuvai atliekant pakrovimo ir iškrovimo darbus reide turi užtikrinti patikimą krovinio laikymą esant bangavimui ir galimiems trūktelėjimams bei smūgiams supantis laivui arba plaukiojančioms priemonėms.

359. Pakrovimo darbus plaukiojančioje priemonėje galima atlikti tik tada, jei šioje priemonėje yra lejeriniai aptvarai. Visi dirbantieji turi būti aprūpinti darbinėmis gelbėjimosi liemenėmis.

360. Sunkiasvorių ir ilgų krovinių pakrovimas (iškrovimas) vykdomas vadovaujant tiesiogiai kapitono padėjėjui. Sunkiasvorių krovinių pakrovimui skirtos plaukiojančios priemonės turi būti pastatytos prie laivo borto po krovininės strėlės siekiu taip, kad perkeliama krovinį būtų galima iš karto padėti į numatytą vietą.

361. Perkraunant suverstinius ir birius krovinius laivo krovininėmis strėlėmis ir vientrosiu greiferiu, leidžiama atskirais atvejais žmonėms būti triume arba ant plaukiojančios priemonės denio ne arčiau kaip per 5 m nuo greiferio darbo zonos.

362. Ant denio esančio miško krovinio tvirtinimui skirtų statramsčių ilgis neturi viršyti 5 m.

II. DARBŲ SAUGA VYKDANT PAKROVIMO IR IŠKROVIMO DARBUS ANT NEĮRENGTOS KRANTINĖS

363. Pakrovimo ir iškrovimo darbams ant neįrengtos krantinės privalo vadovauti laivo vadovybės asmuo, kurį paskiria kapitonas. Atliekant krovininės operacijas krante, šiam asmeniui yra pavaldūs dirbantieji, taip pat plaukiojančių priemonių vyresnieji (škiperiai).

364. Valdyti autovilkiką leidžiama asmenims, turintiems pažymėjimą, suteikiantį teisę valdyti duoto tipo mašiną, ir išėjusiems saugumo technikos taisyklių žinių patikrinimą.

365. Bet koks autovilkiko judėjimas toje vietoje, kur atliekami plaukiojančios priemonės pakrovimo (iškrovimo) darbai, turi vykti pagal signalizuotojo komandą.

366. Signalizuotojas turi būti saugioje vietoje ir nuolat būti vilkiko vairuotojo akiratyje. Signalizuotojas privalo duoti signalą autovilkiko judėjimui tik po to, kai įsitikins, kad judėjimo kelyje, taip pat tarp vilkiko ir velkamos priemonės nėra žmonių ir vilkimo įrenginys patikimai pritvirtintas prie vilkiko prikabinimo įtaiso.

367. Autovilkiko vairuotojui komandos turi būti duodamos signalais, kurie priimti vadovaujant kranų darbui, pagal tokią sistemą:

- „sustoti“ – reiškia „greitai sustabdyti vilkiko judėjimą“;
- „krovinsys į kairę“ – reiškia „vilkiką pasukti į kairę“;
- „krovinsys į dešinę“ – reiškia „vilkiką pasukti į dešinę“;
- „krovinsys pirmyn“ – reiškia „vilkikui pavažiuoti į priekį“;
- „krovinsys atgal“ – reiškia „vilkikui pavažiuoti atgal“;
- „baigiu komandą“ – reiškia tą patį.

Avarinio sustojimo signalą vairuotojas privalo vykdyti tuoj pat nepriklausomai nuo to, kas ir koku būdu signalą davė.

368. Prieš darbo pradžią darbų vykdytojas kartu su vairuotoju turi nustatyti saugiausią kelią nuo iškrovimo vietos iki krovinio sandėliavimo vietos.

369. Prieš pradedant važiuoti autovilkiko vairuotojas privalo duoti perspėjamąjį garsinį signalą.

Judant autovilkikui, jame ir ant velkamo krovinio neturi būti žmonių. Taip pat draudžiama būti prie vilkimo įtaiso arčiau kaip per 5 m.

370. Prikabinti autovilkimo trosą prie autovilkiko leidžiama tik autovilkikui sustojus, be to, greičių dėžės svirtas turi būti neutralioje padėtyje, o autovilkikas – su įjungtu stovėjimo stabdžiu. Prikabinimui vadovauja signalizuotojas.

371. Velkant konteinerius (velkes) ir ištraukiant plaukiojančią priemonę, reikia naudoti tik specialios paskirties šiam tikslui skirtą išbandytą, reikiamos keliamosios galios vilkimo trosą.

372. Plaukiojančias priemones ir konteinerius (velkes) būtina vilkti sklandžiai, be trūkčiojimų.

373. Darbuotojas, kuris vilkimo trosą uždeda ant plaukiojančios priemonės, turi būti aprūpintas darbine gelbėjimosi liemene ir saugos lynu, laikomu dirbančiųjų, esančių krante.

III. DARBŲ SAUGA ĮLAIPINANT KELEIVIUS Į LAIVĄ IR IŠLAIPINANT IŠ JO

374. Keleivių įlaipinimas (išlaipinimas) pagal galimybes turi būti vykdomas dienos metu. Esant būtinybei keleivius įlaipinti (išlaipinti) tamsiu paros metu arba poliarinės nakties sąlygomis, turi būti užtikrintas sanitarinių normų numatyto lygio trapų, plaukiojančių priemonių, denių, stovų vietų apšvietimas.

375. Keleivių įlaipinimas ir išlaipinimas neleidžiamas:

375.1. liūties arba sniego pūgos metu;

375.2. esant blogai ledo arba oro sąlygų prognozei;

375.3. esant net nedideliame ledo judėjimui.

376. Kapitono padėjėjas privalo paskirti reikiamą žmonių skaičių iš įgulos, kad užtikrintų saugų plaukiojančių priemonių priėmimą, keleivių įlaipinimą ir išlaipinimą. Jis privalo praveisti instruktažą įgulos nariams apie keleivių įlaipinimo (išlaipinimo) saugumą ir paaiškinti žmonių išdėstymo schemą atliekant šiuos darbus.

377. Prieš pradedant operacijas su keleiviais, iš abiejų laivo bortų ir keleivių įlaipinimo ir išlaipinimo vietose matomoje vietoje turi būti pakabinti gelbėjimosi ratai su saugos lynais, kurių ilgis ne mažesnis kaip 27,5 m.

378. Žmonių perėjimas iš vieno laivo į kitą būtina turi vykti užbortiniais trapais arba perėjimo įrengimais, užtikrinančiais saugų keleivių perėjimą nuo užbortinio trapo ant plaukiojančios priemonės ir atgal.

379. Trapus statyti reikia tik visiškai prie laivo borto prisišvartavus plaukiojančią priemonę, kuri atvežė arba išvežė keleivius.

380. Keleivių išlaipinimas (įlaipinimas) turi būti vykdomas tiesiog į reidinę plaukiojančią priemonę, skirtą keleivių pervežimui.

381. Nulipant keleiviams į plaukiojančią priemonę arba priimant keleivius į laivą, viršuje prie trapo turi būti du žmonės iš laivo įgulos, o apačioje prie trapo ant plaukiojančios priemonės – du žmonės iš uosto atstovų arba plaukiojančios priemonės tam, kad suteiktų keleiviams pagalbą. Keleivių bagažas turi būti perduodamas laivo krovininiu įrenginiu.

382. Tais atvejais, kai dėl hidrometeorologinių sąlygų neįmanomas keleivių įlaipinimas (išlaipinimas) keleiviniu (užbortiniu) trapu, leidžiama naudotis specialiu tinklu arba pintu krepšiu, kurie turi amortizatorius (amortizatoriais gali būti maišai su šieniu, paklotai ir kt.). Ant tinklo arba krepšio turi būti nurodytas maksimaliai leistinas keleivių skaičius.

383. Kapitono padėjėjas, prieš pradedant keleivių kėlimą, turi įsitikinti, kad visas takelažas, esantis tarp diametralinės laivo plokštumos ir kito laivo, nuimtas ir niekas netrukdo tinklo pakėlimui.

ir nuleidimui. Jis privalo kartu su budinčiuoju mechaniku patikrinti ir išbandyti įrenginius ir mechanizmus, kuriais bus atliekamas keleivių įlaipinimas (išlaipinimas), taip pat patikrinti įgulos narių paskirstymą prie šių mechanizmų ir įrenginių.

384. Keleivių pakėlimui ir nuleidimui tinkle vadovauja kapitono padėjėjas. Kiekviena tinklo atatampa keleivius keliant ir nuleidžiant turi būti dedama ant denio kilpomis, kad nesusipainiotų.

384.1. Prie kiekvienos tinklo atatamos reikia pastatyti ne mažiau kaip po du įgulos narius.

384.2. Keliant ir nuleidžiant keleivius, tinklas prilaikomas atatampomis.

385. Keliant ir nuleidžiant keleivius tinkle, kapitono padėjėjas turi imtis priemonių, kad išvengtų tinklo smūgių į bortą.

386. Ligonį su neštuvais išlaipinimą turi atlikti du lydintys asmenys, esantys tinkle arba ant specialios aikštelės. Šiuo atveju neštuvai statomi tinklo arba aikštelės viduryje, o lydintieji būna iš šonų. Aikštelės matmenys turi būti tokie, kad prie neštuvų šalių liktų ne mažiau kaip po 0,5 m tarpas.

387. Draudžiama kelti arba leisti tinkle ir ant aikštelių vienu metu daugiau kaip tris žmones.

388. Keleivių išlaipinimas ir bagažo iškrovimas vienu metu iš to paties tinklo draudžiamas. Pradžioje išlaipinami keleiviai, po to iškraunamas bagažas.

389. Štormtrapų panaudojimas keleivių įlipimui ir išlipimui neleistas. Išimtiniais atvejais keleivių išlaipinimas štormtrapais galimas tik leidus laivo kapitonui ir išlaipinimą tiesiogiai kontroliuojant kapitono padėjėjui. Šiuo atveju draudžiama leisti štormtrapu vaikams ir paaugliams iki 16 metų, moterims, seneliams ir ligoniams.

Naudojantis štormtrapu, keleiviai gali keltis ir leisti tik po vieną ir be bagažo. Keleivis turi būti užsidėjęs apsauginį diržą su reikiamo ilgio saugos lynu, kurį laiko du įgulos nariai. Valtėje, motobote arba kitoje plaukiojančioje priemonėje turi būti ne mažiau kaip du žmonės keleiviams priimti.

V. DARBŲ SAUGOS REIKALAVIMAI EKSPLOATUOJANT RYŠIO IR LAIVAVEDYBOS ĮRENGINIUS

I. BENDRIEJI REIKALAVIMAI

390. Radiotechniniai įrenginiai, elektros ir radijo navigaciniai prietaisai turi būti eksploatuojami vadovaujantis Lietuvos Respublikoje galiojančiomis radijo ryšio ir radijo transliacijos priemonių techninės eksploatacijos taisyklėmis ir normomis.

391. Radiotechninius įrenginius, elektros ir radijo navigacinius prietaisus, fototelegrafo aparatūrą, laivo valdymo prietaisus ir ESM aptarnauti leidžiama kvalifikuotiems specialistams, turintiems specialų išsilavinimą ir atitinkamų mokymo įstaigų baigimo diplomus, sėkmingai išlaikiusiems navigacinėse tarnybose arba Laivininkystės ryšio tarnybose techninio minimumo reikalavimus.

392. Radijo kabinoje, radijo lokacinėje, girokompaso patalpoje, akumulatorinėje, agregatinėje turi būti iškabintos saugaus darbo su šioje patalpoje esančiais įrenginiais instrukcijos. Taip pat turi būti iškabintos blokavimo ir signalizacijos schemas, perspėjamieji ženklai.

393. Draudžiama naudotis elektros ir radijo matavimo prietaisais, įeinančiais į laivo elektros ir radijo navigacinių prietaisų ir ryšio aparatūros schemą, jeigu šie prietaisai netvarkingi, neužplombuoti arba prietaisų skalės netiksliai rodo grandinių apkrovimo ribas.

394. Kiekvieno laivo radijo stotis turi būti aprūpinta išbandytų apsauginių priemonių kompleksu, kuris susideda iš dielektrinių kilimėlių ir pirštinių. Apsaugines priemones reikia bandyti atsižvelgiant į nuorodas jų techniniuose pasuose.

Dielektriniai takeliai ir kilimėliai turi būti ne mažesni kaip 75x75 cm. Viršutinis jų paviršius turi būti rievėtas.

395. Su prietaisais ir įrenginiais, turinčiais gyvsidabrio, reikia elgtis ypač atsargiai. Patekus gyvsidabriui ant denio, turi būti imtasi skubių priemonių gyvsidabriui pašalinti. Išpiltą gyvsidabrį reikia surinkti varine plokšte-semtuvėliu, o denį nuplauti karštu vandeniu su muilu. Po to, siekiant

nukenksminti sunkiai pašalinamus gyvsidabrio pėdsakus („užsigulėjusį“ gyvsidabrį), denį reikia kelis kartus apipilti geležies chlorido 20% tirpalu ir palikti, kol išdžius. Tuomet denį kelis kartus kruopščiai nuvalyti minkštu šepetiu arba teptuku. Esant dideliame gyvsidabrio nutekėjimui ir kai negalima jo pašalinti ar visiškai nukenksminti, klausimą apie tolesnį ilgalaikį žmonių buvimą šioje patalpoje sprendžia higienos centras.

396. Eksploatuojant radiotechninius įrenginius, elektros radijo navigacinius prietaisus, fototelegrafo aparatūrą, laivo valdymo prietaisus ir kompiuterinę įrangą, būtina sekti, kad apsauginiai gaubtai ir elektrai laidžių dalių aptvarai, prie kurių normalaus eksploatavimo metu gali prisiliesti žmonės, būtų tvarkingi.

397. Antenų įvadų aptvarai, taip pat srovę praleidžiančių antenų-stiebų dalių aptvarai visuomet turi būti tvarkingi.

398. Laivuose, pervežančiuose naftos produktus ir kitus lengvai užsiliepsnojančius skystus krovinius, reikia sekti, kad būtų tvarkingi įtaisai, automatiškai išjungiantys perdavimo antenas joms nutrūkus ir nukritus ant denio.

399. Atlikti darbus su radiolokatorių, radiopelengatorių ir kitų ryšio priemonių antenininiais įrenginiais, esančiais aukštai (stiebai, trikojai, kaminai), laivui plaukiant leidžiama tik avariniais atvejais ir tik leidus budinčiajam kapitono padėjėjui. Atskirais atvejais siekiant užtikrinti darbų saugą nurodytomis sąlygomis reikia pakeisti laivo kursą ir greitį.

400. Laivams stovint uostuose visi elektros radionavigacinių prietaisų ir radiotechninių įrenginių maitinimo fideriai, išskyrus automatinio iškvietimo sistemą, turi būti išjungti. Išimtį sudaro atvejai, kai būtina įjungti ryšio, radijo transliacijos aparatūrą arba pakrauti avarinės radijo įrangos akumulatorius.

401. Visuose laivuose, skirtuose lengvai užsiliepsnojančių krovinių pervežimui, draudžiama naudotis bet kokios paskirties radijo siųstuvais, kurių galingumas antenoje daugiau kaip 1 W, taip pat draudžiama naudotis radiolokacinėmis stotimis tais atvejais, kai:

401.1. atliekamos krovininės operacijos;

401.2. krovininiai tankai plaunami, valomi ar degazuojami;

401.3. krovinių tankų angų dangčiai ir matavimo angos neužsandarintos;

401.4. ugnį sulaikantys tinkeliai dujų nutekėjimo vamzdžiuose nuimti arba netvarkingi;

401.5. šlangai nepadėti į transportinę padėtį;

401.6. laivas stovi prie krantinės (išimtis – 403 paragrafas);

401.7. naudotis siųstuvais, kurių galingumas iki 1 W, gali būti leista tik tais atvejais, jei šie siųstuvai yra patalpose, nepriskiriamose sprogų kategorijai (pagal laivų klasifikacinės bendrovės taisykles).

402. Visais atvejais, išvardytais 401.1–401.6 punkto dalyse, išskyrus 403 paragrafo sąlygą, siųstuvų antenų jungikliai ir komutatoriai turi būti perjungti į padėtį „žemė“.

403. Atliekant radijo įrenginių apžiūrą arba remontą, kai laivas stovi prie krantinės ir nėra sąlygų, išvardintų 401.1–401.5 punkto dalyse, leidžiamas trumpalaikis radiolokacinių stočių įjungimas ir siųstuvo darbo patikrinimas dirbant su ekvivalenčia antena.

404. Visuose laivuose, skirtuose lengvai užsiliepsnojančių krovinių pervežimui, antenininiai įrenginiai ir radijo įrangos įžeminimas turi būti kontroliuojami pagal laivų klasifikacinės bendrovės taisyklių reikalavimus.

II. DARBŲ SAUGA EKSPLOATUOJANT RYŠIO IR LAIVAVEDYBOS ĮRENGINIUS

405. Visi radiotechniniai įrenginiai, elektros ir radionavigaciniai prietaisai turi būti švarūs.

Arti įrenginių draudžiama atlikti darbus, susijusius su dulkių susidarymu, skysčių taškymusi, taip pat metalų, abrazyvų ir kitokių kietų dalelių atsiradimu ore.

406. Draudžiama eksploatuoti neuždarytą aparatūrą. Elektros radionavigacinių prietaisų ir radiotechninių įrenginių normalaus darbo atveju prietaisai turi būti darbinėje padėtyje su gaubtais, varžtai užsukti, šoninės prietaisų sienelės pastatytos į vietas.

Paskirstymo skydus ir elektros mašinas draudžiama eksploatuoti su nuimtais skydais.

407. Draudžiama naudoti nekalibruotus automatus–saugiklius, taip pat skirtus didesnei srovei, negu numatyta montažiniuose normatyvuose.

408. Dirbant elektros radionavigaciniams prietaisams ir radiotechniniams įrenginiams, draudžiama keisti automatų saugiklius; norint juos pakeisti reikia išjungti visus prietaisus (RLS, radijo siųstuvus, radijo imtuvus, girokompasus, lago echolotą, radiopelengatorių, autovairininko įrenginį ir kt.), o tinkle iki automato saugiklio – atjungti srovę.

409. Reikia sekti, kad būtų tvarkingos blokuotės, neleidžiančios atidaryti radiotechninių įrenginių korpusų visiškai neišjungus aukštesnės kaip 250 V įtampos.

Draudžiama dirbtinai užtrumpinti blokuočių grandines.

410. Būtina sekti, kad signalizacijos ir telefono laidai visuomet būtų izoliuoti nuo laivo elektros tinklo.

411. Siekiant išvengti elektros smūgio esant pažeistai elektros elementų izoliacijai, būtina, kad visi aparatūros korpusai būtų patikimai įžeminti.

412. Atliekant radiotechninių įrenginių, radijo ir elektros radionavigacinių prietaisų planines profilaktines apžiūras laive (kurios atliekamos ne rečiau kaip du kartus per metus), taip pat laivą remontuojant gamykloje, ypatingą dėmesį reikia skirti tikrinant:

412.1. visų kabelinių linijų, jungiančių prietaisus ir įrenginius, izoliacijos varžas;

412.2. visų prietaisų įžeminimo įtaisų būklę ir varžos dydį;

412.3. radiotechninių įrenginių valdymo, blokavimo ir signalizacijos nesutrinkantį veikimą;

412.4. apsauginių priemonių bandymo terminus;

412.5. vandens pratekėjimą laivo dugno įtaisuose (echolotų vibratoriai, lago klinketai ir kt.);

412.6. tikrinimų rezultatai turi būti užrašomi į atitinkamo prietaiso darbinį formuliarą, nurodant datą ir šį darbą atlikusio asmens pavardę.

413. Bendras patalpas, kur yra radiotechniniai, elektros ir radionavigaciniai įrenginiai, leidžiama valyti tik esant įrenginį aptarnaujančiam personalui. Už aukštos įtampos prietaisų apsauginių aptvarų valyti gali tik įrenginį aptarnaujantis personalas, išjungus įtampą.

414. Prieš paliečiant elektros srovei laidžias prietaisų dalis, kuriose gali būti įtampa, būtina patikrinti, ar šios dalys atjungtos. Patikrinimas, ar nėra įtampos, atliekamas pagal 581 punkto nurodymus.

415. Elektros mašinų, keitiklių, umformerių aptarnavimas ir remontas turi būti atliekami pagal VI skyriaus reikalavimus.

416. Dirbant su telegrafo raktu, rankenėlę reikia laikyti nesiliečiant tuo pačiu metu prie metalinių dalių.

416.1. Tuose įrenginiuose, kur rakto kontaktai turi aukštą įtampą, būtina sekti, ar tvarkingas įžeminimo gaubtas.

416.2. Draudžiama įjungti siųstuvą ir atlikti bet kokias manipuliacijas esant nuimtam gaubtui.

417. Būtina atkreipti dėmesį į atgalinio įtampos transformavimo galimybę transformatoriuje. Norint pašalinti šį reiškinį, būtina atjungti jėgos, apšvietimo transformatorius tiek nuo pirminės, tiek nuo antrinės įtampos.

418. Siųstuvams dirbant su vidiniais elementais, po kiekvieno aukštos įtampos bloko įjungimo ir paskesnio schemos išjungimo būtina iškrauti filtrų kondensatorius.

419. Draudžiama prisiliesti prie aukštos įtampos kondensatorių prieš tai jų neiškrovus.

420. Aukštos įtampos kondensatorių iškrauti reikia įžemintu laidininku, kurio laisvas galas yra su izoliacinės medžiagos antgaliu.

Dirbant su išimtu iš korpuso siųstuvo filtrų kondensatorių bloku, būtina juos iškrauti užtrumpinant jų išvadus (naudojant įrankį su izoliuota rankenėle arba naudojant izoliuotą laidininką, ir pan.).

421. Keičiant elektrovakuuminius prietaisus, nereikia pamiršti, kad, sproguis elektroniniam vamzdeliui, šukės išsilaksto į visas puses.

Keičiant elektroninį vamzdelį radiolokacinėje stotyje, būtina iš anksto išjungti stoties maitinimą. Darbą turi atlikti du asmenys. Abu dirbantieji turi būti su apsauginiais akiniais.

422. Tikrinant ar keičiant magnetroną RLS siųstuve, būtina patikrinti, ar suveikė mechaninė blokuotė. Tam reikia iškrovikliu užtrumpinti kaupimo kondensatorių išvadus; reikia atminti, kad galima pakliūti po 14 kV įtampa. Todėl dėl didesnio patikimumo reikia įsitikinti, ar iškrauti kondensatoriai, kaip nurodyta 420 punkte.

423. Derinant ir remontuojant RL antenos bloką būtina:

423.1. pakabinti prie lokatoriaus įjungimo pulto draudžiantį ženklą „NEJUNGTI – DIRBA ŽMONĖS“;

423.2. atjungti antenos bloką; ryšį tarp stiebe dirbančio operatoriaus ir operatoriaus prie lokatoriaus reikia palaikyti telefonu, kuris yra jo komplekte.

424. Visus laivavedybos ir ryšio techninių priemonių remonto darbus, reikalaujančius aukštos jų atlikimo kvalifikacijos arba didelių darbo sąnaudų (aparatus suderinimas, naujos aparatus montavimas arba aparatus pakeitimas ir t. t.), turi atlikti elektronikos radionavigacinių tarnybų specialistai laivui stovint.

425. Elektronikos radionavigacinius prietaisus ir radiotechninius įrenginius remontuoti reikia tik išjungus įtampą. Jei būtina tiekti aukštą įtampą (aparatus derinimui, reguliavimui), šie darbai turi būti vykdomi su specialia įranga ir dalyvaujant antram asmeniui (turinčiam šiam darbui leidimą).

Dirbti su prietaisais esant išjungtai iš dalies arba neišjungtai įtampai, jei to reikalauja darbo pobūdis, būtina apsirengus kombinezoną arba palaidinę su užsegamais rankogaliais ir naudojantis asmeninės apsaugos nuo elektros srovės poveikio priemonėmis. Metalinius žiedus, laikrodžius su metalinėmis apyrankėmis, metalines apyrankes, atliekant šiuos darbus, reikia nusiimti.

426. Remontuojant ir tikrinant atskirus aparatus blokus, kuriems reikalinga tiekti energiją, būtina naudotis sujungimo žarnomis.

Visais kitais atvejais remontuojant reikia atjungti maitinimo tinklą, išimti saugiklius ir ant įjungimo įrenginio pakabinti draudžiamąjį ženklą „NEJUNGTI – DIRBA ŽMONĖS“.

427. Echolotų blokų remontas ir reguliavimas be specialių priemonių yra draudžiamas.

427.1. Dirbant su echoloto blokais, reikia išjungti pirmines maitinimo grandines išimant saugiklius, o ant jungiklio pakabinti draudžiamąjį ženklą „NEJUNGTI – DIRBA ŽMONĖS“.

427.2. Prieš pradėdant darbą, relių dėžutės bloke būtina iškrauti siunčiančiuosius kondensatorius, kadangi jie gali labai ilgai net ir išjungus prietaisą išlaikyti žmogaus gyvybei pavojingą krūvį.

428. Eksploatuojant ir remontuojant hidraulinius lagus, būtina atminti, kad visuose prietaisuose, įeinančiuose į lago komplektą (ir esančiuose patalpoje, kuri ypač pavojinga elektros srovės atžvilgiu), yra 110–120 V įtampą turintys elementai. Todėl dirbant su lagu, būtina vykdyti darbų saugos reikalavimus, keliamus eksploatuojant elektros ir radionavigacinius prietaisus (žr. šių Taisyklių 588 paragrafą).

Lago šachta visuomet turi būti hermetiškai uždaryta, išskyrus tuos atvejus, kai joje atliekami darbai. Įeiti į lago šachtą leidžiama tik įvykdžius 41 paragrafo reikalavimus. Draudžiama įeiti ir dirbti lago šachtoje be apšvietimo.

429. Jei būtina remontui ar patikrinimui nuimti lago priėmimo vamzdelį iš jo stacionarios vietos, reikia patikrinti vamzdelio pakėlimą ribojančio įtaiso tvirtinimo patikimumą, uždaryti klinketą, atleisti riebokšlio veržlę pasukant ją du–tris kartus ir įsitikinti, ar neteka vanduo.

Jei per riebokšlį pradeda tekėti vanduo, būtina tuojau pat užveržti riebokšlį, atidaryti ir vėl uždaryti klinketą, kad pašalintume užsiteršimo priežastį, ir vėl pakartoti aukščiau nurodytą operaciją.

Lankytis lago šachtose ir echoloto vibratorių nišose galima tik vadovaujantis 41 paragrafo reikalavimais.

430. Esant būtinybei išpilti dalį skysčio iš girokompaso rezervuaro, draudžiama siurbti skystį burna naudojantis sifoniniu vamzdeliu (nes šis skystis turi nuodingų medžiagų); šiam tikslui reikia naudoti guminę kriaušę.

431. Reikia sekti, kad skalių apšvietimo tinklas būtų prijungtas prie žemos įtampos akumuliatorių arba būtų prijungtas prie laivo elektros tinklo per žeminantį transformatorių.

VI. DARBŲ SAUGOS REIKALAVIMAI EKSPLOATUOJANT LAIVO ENERGETINIUS ĮRENGINIUS

I. BENDRIEJI REIKALAVIMAI

432. Pagrindiniai varikliai, garo katilai, pagalbiniai mechanizmai ir įrengimai turi būti eksploatuojami griežtai laikantis saugos darbe taisyklių.

Griežtai draudžiama dirbti mašinomis ir mechanizmais su sugedusia apsaugine ir įspėjamąja signalizacija.

433. Atliekant dažymo darbus mašinų skyriuje (MS) ir mašinų šachtoje, reikia vadovautis šių Taisyklių III dalies XI skyriaus reikalavimais.

434. MS prie visų mechanizmų turi būti iškabintos šių mechanizmų saugaus eksploatavimo ir aptarnavimo taisyklės.

434.1. Neautomatizuotuose laivuose prie agregatų valdymo postų turi būti iškabintos laivo sistemų schemas su nurodytais vožtuvų numeriais. Kiekvienas vožtuvas turi būti su lentele, kurioje nurodytas jo numeris ir paskirtis.

434.2. Taisyklės ir schemas turi būti apsaugotos nuo užteršimo ir sužalojimo, gerai apšviestos ir patogiai prieinamos.

Pastaba. Automatizuotuose laivuose sistemų mnemoschemas turi būti centriniuose valdymo postuose ir turi būti užtikrinta jų gera būklė.

435. Grotelės, trapai ir plokštės visada turi būti švarūs ir sausi. Išpilti tepalai ir kuras nedelsiant turi būti nuvalomi. Perdengimų plokštės turi būti vietoje ir patikimai pritvirtintos, o jų išpjovos – sandariai uždarytos. Plokščių pakėlimui ir atidarymui naudojami specialūs įtaisai. Grotelių strypai, stovai ir turėklai tvirtai pritvirtinami savo vietose. Draudžiama statyti nepritvirtintus aptvarus.

436. Eksploatavimo metu būtina prižiūrėti, kad būtų uždarytos kuro cisternų angos, landos bei cisternų užpildymo vamzdynai.

436.1. Skysto kuro cisternos atidaromos ir apžiūrimos tik jas išvedinus ir išgarinus.

436.2. Atidarant kuro cisterną ir ardant kuro vamzdynus, būtina griežtai laikytis saugumo taisyklių, siekiant išvengti sprogo arba gaisro.

437. Po ardymomis kuro ir tepalo vamzdynų dalimis (flanšiniai sujungimai, movos ir t. t.) turi būti pastatyti indai arba kibirai, kurie, baigus darbus, tuoj pat išvalomi.

438. Garinio šildymo paskirstymo kolektorių vožtuvų smagratinės rankenos turi būti su apsauginiais gaubtais. Vamzdeliai ir šildyklės turi būti apdengtos tvirtais gaubtais, apsaugančiais įgulos narius nuo nudegimų.

439. Kartą per dvejus metus būtina patikrinti:

439.1. visų ventilių, vožtuvų, sklendžių tvarkingumą ir atsidarymo bei užsidarymo patikimumą;

439.2. dujų išleidimo iš naftos produktų cisternų vamzdžiuose esančius liepsnos saugiklius ir dūmų bei išmetimo vamzdžių kibirkščių gaudykles;

439.3. kuro bunkerių matavimo vamzdžių savaime užsidarančius mechanizmus.

440. Draudžiama greitai atidaryti paleidimo balionų bei garo ir oro magistralėse esančius užkertamuosius ir uždaramuosius vožtuvus. Vadovaujantis galiojančiomis garo vamzdynų eksploatavimo taisyklėmis, prieš pradėdant dirbti šie vamzdynai turi būti prapučiami ir iškaitinami.

441. Prieš pradėdant ardyti vamzdynus, vožtuvus, atidaryti landas ir atlikti kitus darbus įrengimuose, kuriuose yra aukštas slėgis, būtina imtis priemonių, kad darbinis agentas (garas, vanduo, kuras ir t. t.) nepatektų į darbų atlikimo vietą. Todėl būtina uždaryti čiaupus ir imtis priemonių, kad neįvyktų atsitiktinis jų atidarymas: užrakinti spynomis, pastatyti akles, iškabinti draudžiamuosius ženklus „NEJUNGTI – DIRBA ŽMONĖS“.

441.1. Būtina atidaryti vožtuvus, sklendes ir kitus slėgį mažinančius įrenginius. Jeigu šiuo būdu reikiamai nesumažinamas slėgis, būtina truputį atleisti flanšų varžtus priešingoje nuo darbo vietos pusėje, naudojantis apsaugos priemonėmis (pirštinėmis, akiniais, skydeliais ir t. t.).

441.2. Tolesnis demontavimas atliekamas slėgiui nukritus iki atmosferinio ir visiškai nebelikus skysčio vamzdynuose.

441.3. Iki visiško slėgio sumažėjimo ir skysčio pašalinimo iš vamzdynų draudžiama atsukti veržles, nes atidarant vamzdyną ar įrenginį netikėtai gali išsiveržti garas ar kondensatas.

441.4. Baigiant remontą ir surenkant vamzdynų dalis ir sistemas, išardytas vietas reikia atidžiai apžiūrėti ir įsitikinti, ar viduje neliko pašalinių daiktų (raktų, varžtų, veržlių ir t. t.), taip pat ar nėra flanšų mechaninių pažeidimų.

442. Jeigu pagrindinio variklio karterio aukštis daugiau kaip 1800 mm, atliekant darbus jame reikia naudotis gerai pritvirtintais pastoliais. Kai karterio aukštis 1800 mm ir mažiau, leidžiama vietoj pastolių naudotis tvirtais paaukštinimais.

442.1. Perrenkant pagrindinius ir pagalbinius mechanizmus, draudžiama laikyti ant kinematinės sistemos dalių įrankius, varžtus, veržles ir t. t. Surinkus variklį arba mechanizmą reikia atidžiai patikrinti, ar nėra daiktų ant kinematinės sistemos ar arti jos. Mechanizmas atsargiai prasukamas ir po to atjungiamas veleno linijos pasukimo įrenginys.

442.2. Profilaktiškai apžiūrint, perrenkant, remontuojant garo mašinas ir turbinas, reikia atkreipti dėmesį, kad būtų uždarytas katilo užsklendžiamasis vožtuvas, kondensatoriuje nebūtų vakuumo ir būtų įjungtas veleno pasukimo mechanizmas.

443. Draudžiama kalti, kirsti ir vykdyti kitus darbus ant vamzdynų, armatūros ir rezervuarų, kuriuose yra slėgis.

444. Priešgaisrinių angliarūgštės stočių priežiūra atliekama prisilaikant šių stočių eksploatavimo taisyklių, nuolat tikrinama, kad nebūtų angliarūgštės nutekėjimo arba nesusikaupų skyriuose pavojinga koncentracija.

445. Atidaryti kuro tankų angas leidžiama tik su vyriausiojo mechaniko žinia ir jam leidus, o vandens tankus – tik leidus kapitono padėjėjui.

Darbai cisternose ir tankuose atliekami laikantis šių Taisyklių VII ir VIII skyrių reikalavimų.

446. Draudžiama be išankstinės apžiūros sandarinti tankų ir kitų skyrių landas. Landos užsandinamos visomis esamomis veržlėmis. Tankų apžiūros rezultatai užrašomi mašinų ir laivo žurnaluose, kuriuose taip pat nurodoma, kas atliko angų sandarinimą.

447. Skysto kuro ir tepalo saugyklose būtina tikrinti dujų nutraukimo įtaisus, kad jie nebūtų užsikimšę, o jų tinklėliai – uždažyti arba su mechaniniais defektais.

448. Kuro vamzdynai ir žarnos sujungiamos naudojantis kibirkščių nesukeliančiais įrankiais.

449. Kurą priimti leidžiama, jeigu sertifikate nurodyta jo pliūpsnio temperatūra.

449.1. Priimant kurą draudžiama:

449.1.1. rūkyti, dirbti bet kokius darbus su atvira ugnimi;

449.1.2. priimti kurą, neatitinkantį valstybinių standartų arba išskiriantį sieros vandenilio daugiau, nei leista pagal normas.

449.1.3. naudotis netvarkingomis žarnomis ir sujungimais, dėl kurių atsiranda kuro nutekėjimas.

449.2. Prie priėmimo žarnų nuolat turi būti budėti specialiai paskirtas asmuo.

450. Kai nedelsiant neįmanoma pašalinti nesandarumo, dėl kurio laša kuras, turi būti pastatyti indai nutekančiam kurui surinkti.

451. Baigus priimti kurą, priėmimo vamzdžių antgaliai nedelsiant turi būti hermetiškai uždaromi aklėmis.

452. Šluostymo medžiagos į laivą priimamos tik sausos; saugoti jas reikia sausose, nuo ugnies apsaugotose patalpose (metalinėse dėžėse).

453. Draudžiama laikyti benzina mašinų skyriuose.

454. Mašinų skyriuose dirbanti įgula turi dėvėti specialius rūbus be raiščių, laisvų galų ir kilpų.

454.1. Draudžiama vilkėti marškinius atraitytomis rankovėmis, ryšėti ant kaklo skareles ir kaklaraiščius. Ilgi, surišti plaukai turi būti slepiami po berete.

454.2. Speciali avalynė turi būti be metalinių pakalų su pirštų apsauga.

455. Draudžiama leisti į mašinų skyrių pašalinius asmenis be budinčiojo arba vyresniojo (vyriausiojo) mechaniko sutikimo.

456. Automatizuotuose laivuose prie jėgimų į mašinų skyrių turi būti perspėjamasis ženklas „KITI PAVOJAI“ ir užrašas „MECHANIZMAI PALEIDŽIAMAI AUTOMATIŠKAI“.

II. DARBŲ SAUGA APTARNAUJANT VIDAUS DEGIMO VARIKLIUS

457. Variklio paleidimo metu draudžiama būti prie resiverio nuleidžiančiojo vožtuvo (kad būtų išvengta nudegimų), tai pat ant viršutinių grotelių (ties cilindų galvutėmis). Apie paleidimą pranešama sutartiniu garsiniu signalu.

458. Paleidžiant variklį draudžiama būti:

458.1. prie resiverio nuleidžiamųjų vožtuvų;

458.2. prie cilindų ir karterio apsauginių vožtuvų;

458.3. ant viršutinių grotelių (ties cilindų galvutėmis);

458.4. arčiau kaip per 1,5 m iki indikatorinių kranų (paleidimo oro tiekimo antgalių ir išmetimo kolektoriaus).

459. Varikliui dirbant draudžiama:

459.1. rankiniu būdu pumpuoti kurą į cilindrus;

459.2. valyti naftos produktus nuo variklio tose vietose, kur yra judančios dalys (indikatorinės pavaros, dujų paskirstymo mechanizmai, išmetimo ir įsiurbimo vožtuvai ir t. t.);

459.3. derinti variklio mazgus ir reguliuoti tarpus.

460. Matomose vietose prie kiekvieno variklio turi būti užrašai, draudžiantys atidaryti karšto karterio liukus tik nustojus dirbti varikliui. Karterį leidžiama atidaryti praėjus 10–20 minučių nuo variklio sustabdymo (tam turi įtakos variklio konstrukcijos ypatumai bei karterio ventiliacijos intensyvumas). Karterius, kurių dangčių masė didesnė nei 20 kg ir neturi mechanizuotos pavaros, turi atidaryti ir uždaryti ne mažiau kaip du žmonės.

461. Kad būtų išvengta pavojingos sprogios kuro garų koncentracijos susikaupimo oro vamzdynuose, jie valomi garais arba specialiomis plovimo priemonėmis, po to prapučiami kelis kartus suspaustu oru eksploatavimo instrukcijoje nustatytais laiko intervalais.

Draudžiama valyti surinktus vamzdynus išdeginimo būdu.

462. Oro balionai turi būti saugomi nuo pažeidimų. Balionų pastatymas, paruošimas eksploatavimui, laikymas, apžiūra ir hidrauliniai bandymai atliekami vadovaujantis laivų klasifikacinės bendrovės taisyklėmis. Darbai oro balionų viduje atliekami prisilaikant 41 punkto reikalavimų.

463. Nedelsiant turi būti šalinami nutekėjimai ir pralaidumai kuro armatūroje, vamzdynuose ir skysto kuro saugyklose. Ieškant purkštukinių vamzdelių įtrūkimų varikliui dirbant, draudžiama liesti vamzdelius rankomis. Prieš demontuojant purkštuvus, reikia atidaryti indikatorinį kraną ir nuleisti slėgį iš cilindro.

Dirbant varikliui draudžiama keisti arba remontuoti purkštuvus.

464. Sustabdžius variklį, prieš leidžiant aptarnaujančiam personalui įeiti ir apžiūrėti arba remontuoti karterį, reikia imtis tokių priemonių, kad būtų išvengta iki darbų pabaigos variklio paties užsivedimo galimybės:

464.1. paleidimo magistralėje uždaryti užsklendžiamąjį vožtuvą ir iš vamzdžių išleisti orą;

464.2. prie kuro siurblių uždaryti kuro vamzdynų vožtuvus;

464.3. pajungti veleno pasukimo įrenginį;

464.4. atidaryti cilindų galvučių indikatorinius kranus;

464.5. ant variklio valdymo pulto ir veleno pasukimo įrenginio pakabinami perspėjamieji ženklai „NEJUNGTI – DIRBA ŽMONĖS“;

464.6. dviejų velenų įrangą turinčiuose laivuose, prieš paleidžiant vieną iš variklių, būtina užveržti ir užtvirtinti nedarbančio variklio veleno stabdį ir perspėti dirbančius žmones.

465. Dviejų velenų konstrukcijos laive esant būtinybei sustabdyti vieną iš variklių (apžiūrai arba kokio nors gedimo sistemoje pašalinimui), darbai variklio karteryje gali būti pradėti tik užveržus sustabdyto variklio veleno stabdį ir būtinai patikrinus stabdžio patikimumą bei prisilaikant Taisyklių 464 punkto reikalavimų.

Dviem varikliams dirbant bendram velenui per hidromovą, jeigu reikia atlikti anksčiau nurodytus darbus, vienas iš variklių atjungiamas nuo hidromovos, veleno pasukimo įrenginys įjungiamas, o ant variklio įjungimo prietaisų užkabinamas draudžiamasis ženklas „NEJUNGTI – DIRBA ŽMONĖS“.

466. Darbinių cilindrų indikavimo metu prapučiant indikatorinius kranus, reikia būti nuošalėje nuo dujų srauto ir mūvėti pirštines.

467. Pagrindinių ir pagalbinių variklių purkštuvai išpresuojami tik specialiai tam paruoštose vietose. Draudžiama nuimti apsauginius dangčius arba ekranus nuo šių įtaisų.

468. Prieš įjungiant veleno pasukimo įrenginį pagrindinio variklio prasukimui, būtina įsitikinti, ar karteryje ir arti judančių variklio dalių nėra žmonių.

Prie variklio valdymo įtaisų tvirtinamas užrašas, perspėjantis apie tai, kad veleno pasukimo įrenginys įjungtas arba išjungtas.

469. Lipant į variklio cilindrą matavimams ar kitiems darbams atlikti, būtina naudotis tam tikslui pagamintais trapais. Valant prapūtimo ir išmetimo langus prapūtimo ir išmetimo resiveriuose, draudžiama iškišti rankas per šiuos langus.

Varikliuose su vožtuviniu prapūtimu per variklio galvučių ertmes leidžiama atlikti tik pirminę cilindrų ertmių apžiūrą.

470. Išmontavus cilindrų galvutes, variklio cilindrų ertmės patikimai uždaromos mediniais skydais.

III. DARBŲ SAUGA APTARNAUJANT LAIVO GARO TURBINAS

471. Ruošiant turbinas darbui būtina įsitikinti, kad veleno pasukimo įrenginys atjungtas, vožtuvai ir sklendės yra reikiamoje padėtyje, turbinos pagalbinių įrenginių dalys patikimai pritvirtintos.

471.1. Draudžiama tiekti garą manevravimo mechanizmui neišjungus veleno pasukimo įrenginio.

471.2. Prieš įjungiant turbiną būtina įsitikinti, kad nuimtas rankinis turbinos rotoriaus pasukimo mechanizmas.

472. Draudžiama esant bandomiesiems turbinos apsisukimams viršyti garo slėgį už manevrinio vožtuvo daugiau, negu taisyklėse numatytas turbinos „išjudinimo“ slėgis. Manevrinis vožtuvas turi būti atidaromas lėtai.

473. Ribinio regulatoriaus veikimas turi būti tikrinamas rankiniu būdu įjungiant šį reguliatorių kiekvieną kartą ruošiantis turbinos paleidimui. Neleistinas turbinos arba turbogeneratoriaus darbas esant netvarkingam arba išjungtam ribiniam reguliatoriui.

474. Prieš atidarant turbiną ir jos armatūrą, būtina įsitikinti ar nėra juose slėgio ir karšto kondensato. Darbo vietą reikia aptverti lejeriais ir patikrinti krovininių įrenginių bandymų terminus. Viršutinių korpuso dalių ir rotorų pakėlimui naudoti tik stacionarius krovininių kėlimo įrenginius ir įtaisus. Atliekant krovinines operacijas žmonės turi būti saugioje vietoje. Darbai, nesusiję su turbinos atidarymu, laikinai nutraukiami. Žmonės, nedalyvaujantys turbinos atidaryme, privalo pasitraukti į saugią vietą.

475. Atliekant garo turbinų reduktorių vidinę apžiūrą leidžiama naudotis tik nesprogiais akumuliatoriniais žibintais, kurių maitinimo įtampa ne didesnė kaip 12 V.

IV. DARBŲ SAUGA APTARNAUJANT LAIVO DUJINES TURBINAS

476. Draudžiama paleisti dujų turbininį įrenginį (toliau – DTĮ) neįsitikinus, kad DTĮ korpuse ir degimo kameroje nėra likę kuro, ypač po nepavykusio paleidimo.

477. Kiekvieną kartą, paleidžiant DTĮ, tikrinama ribinių apsisukimų skaičiaus apsauga.

478. Jei turbiną sustabdė vienas iš apsauginių įrenginių, draudžiama ją paleisti neišsiaiškinus sustabdymo priežasties.

479. Dirbant DTĮ draudžiama įeiti į oro priėmimo kameras, taip pat prieiti prie oro tiekimo antvamzdžio arčiau kaip per 1,5 m.

Apžiūrint pratekamąją DTĮ dalį per oro tiekimo šachtą, būtina imtis priemonių, kad turbina neprasisuktų arba nepasileistų savaime.

480. Kilus didelei agregato vibracijai, draudžiama stovėti šalia DTĮ besisukančio rotoriaus. Dujų turbininis įrenginys nedelsiant turi būti sustabdytas.

481. Draudžiama keisti sugedusius purkštuvus dirbančiame DTĮ, jeigu tam nėra numatyti specialūs įrenginiai.

482. Draudžiama ardyti dujų turbininį įrenginį neatjungus kuro sistemos ir turbinos paleidimo elektros variklio maitinimo.

483. Laive esant dviem DTĮ arba esant DTĮ ir garo turbinai, dirbantiems su bendru reduktoriumi, vieno iš jų remontas leidžiamas tik atjungus įrenginį nuo reduktoriaus.

484. Atidarytą turbiną pasukti veleno pasukimo įrenginiu leidžiama tik perspėjus specialiu signalu patalpoje dirbančius žmones ir įvykdžius 31 punkto reikalavimus.

Atliekant DTĮ pratekamosios dalies ir vidinių reduktoriaus ertmių išmontavimo darbus, būtina numatyti priemones, neleidžiant pašaliniams daiktams patekti į šias ertmes.

485. Aptarnaujantis personalas, įeidamas į patalpas, kur dirba DTĮ be triukšmą izoliuojančių gaubtų, privalo naudotis asmeninėmis apsauginėmis nuo triukšmo priemonėmis.

486. Prapūtimo metu pasirodžius tepalui iš karterio arba buferinių ertmių, taip pat jei laisvą stūmoklinį dujų generatorių sustabdė stūmoklių eigos ribotuvai, draudžiama jį paleisti neišsiaiškinus darbo sutrikimo priežasties.

487. Paleidžiant DTĮ su stūmokliniu dujų generatoriumi draudžiama stovėti prieš purkštuvus ir dirbti esant didelei vibracijai.

488. Vadovaujantis esamomis gamyklos gamintojos instrukcijomis turi būti laikomasi saugumo priemonių, neleidžiančių užsiliiepsnoti tepalų garams buferiniuose cilindruose, kompresoriuose ir oro prapūtimo resiveriuose dirbant LSDG visais darbo režimais.

Dirbant LSDG, karterio ir buferinių cilindrų prapūtimą galima atlikti tik instrukcijų numatytais laiko intervalais.

489. LSDG sustabdomas po 10–15 minučių darbo į atmosferą ir esant išmetamųjų dujų temperatūrai ne didesnei kaip 250°C.

490. Sustabdžius LSDG, kol resiveryje esantis slėgis nesumažės iki atmosferinio, draudžiama atidaryti resiverio oro prapūtimo liukus.

491. Būtina oro paleidimo magistralės ir oro tiekimo vamzdynus periodiškai prapūsti, siekiant juos išvalyti nuo tepalų bei po kiekvieno oro padavimo į balionus.

492. Aptarnaujant LSDG mechanizmus taikomi atitinkami šių Taisyklių II skyriaus reikalavimai.

V. DARBŲ SAUGA APTARNAUJANT LAIVO STŪMOKLINES MAŠINAS

493. Draudžiama forsuoti pagrindinės garo mašinos pašildymą nesilaikant taisyklių ir instrukcijų reikalavimų, išskyrus ypatingus atvejus, kai kyla pavojus laivui.

Prieš pradėdant pašildymą, budintysis mechanikas privalo įsitikinti, ar išjungtas veleno pasukimo įrenginys.

494. Mašinos paleidimo metu cilindrų prapūtimo sistema turi būti atidaryta iki pašildymo pabaigos.

495. Draudžiama paleisti mašiną jos neapžiūrėjus ir nepatikrinus:

495.1. veržlių, fiksatorių, kaiščių tvirtinimo ir priveržimo;

- 495.2. visų tepimo įrenginių veikimo ir jų patikimo tvirtinimo;
- 495.3. vandens aušinimo ir tepalo tiekimo sistemų paruošimo darbui;
- 495.4. guolių ir traukių dėžučių tepimo;
- 495.5. dagčių nuvalymo.

Tikrinant mechanizmus, draudžiama daužyti per kotus, dangčius ir movas plaktuku, kūju, raktu ar kitu įrankiu.

Budintysis mechanikas prieš paleidimą patikrina ir apžiūri mašiną.

Jeigu, paleidus mašiną, cilindruose girdimi hidrauliniai smūgiai, būtina pridaryti stabdymo vožtuvą, pašalinus vandenį – vožtuvą lėtai atidaryti.

496. Prieš paleidžiant mašiną, taip pat manevruojant, būtina sutartiniu signalu (balsu arba garsu) perspėti žmones ir įsitikinus, kad šalia judančių dalių nieko nėra, paleisti mechanizmą.

Cilindrų apsauginiai vožtuvai turi būti sureguliuoti ir patikrinti vadovaujantis techninio eksploatavimo taisyklėmis.

497. Laivui plaukiant, kai yra supimas, būtina pridaryti rankiniu būdu garo tiekimo į mašiną štorminį vožtuvą, kad neįvyktų avarija. Net ir esant automatiniam mašinos apsisukimų reguliavimui, budintysis mechanikas privalo būti netoli štorminio vožtuvo.

VI. DARBŲ SAUGA APTARNAUJANT LAIVO GARO KATILUS

498. Nuo pagrindinio denio valdomi pagrindinių ir pagalbinių išjungiančiųjų, taip pat greitai užsidarančių kuro vožtuvų uždarymo įrenginiai turi būti tvarkingi ir visada paruošti darbui.

Katilų apsauginių vožtuvų avarinio atidarymo pavaros turi būti tvarkingos ir visada paruoštos darbui.

499. Po kiekvieno garo tiekimo tikrinamas apsauginių vožtuvų ir jų rankinio valdymo veikimas. Ugnis pakurose gesinama, jeigu bent vienas iš apsauginių vožtuvų neveikia. Vožtuvo gedimą pašalinus, ugnis vėl užkuriama.

499.1. Katiluose esančio vandens lygis tikrinamas su vandens lygį rodančiais stiklais ir bandomaisiais kraneliais (jeigu vandens lygis matavimo stikluose nekinta).

499.2. Neleidžiama naudotis vandens matavo stiklais be apsauginių gaubtų ir be mažiausią ir didžiausią vandens lygį katiluose nurodančių žymų.

499.3. Sugedus vienam iš vandens matavimo prietaisų, katilas negali dirbti ilgiau kaip 20 minučių. Sugedus dviem vandens matavimo prietaisams, katilo darbas nedelsiant sustabdomas ir pranešama budinčiajam mechanikui.

499.4. Nelikus vandens, katilo darbas nedelsiant nutraukiamas.

500. Prieš uždegant mazutu kūrenamų katilų pakurų purkštuvus, būtina patikrinti, ar pakuroje ir dujotakiuose nėra pašalinių daiktų; taip pat patikrinti purkštukų įrenginį, įsitikinti, ar nėra kuro nutekėjimų ir ar pakuroje nėra mazuto.

Patikrinti arba uždaryti viršutinio ir apatinio prapūtimo vožtuvus, pagrindinio stabdymo vožtuvą, paskirstymo dėžučių vožtuvus, taip pat vandens matavimo stiklų kranus.

501. Prieš uždegant neautomatizuotų katilų purkštukus, būtina gerai išvėdinti (ne trumpiau kaip 3 minutes) pakurą, kad būtų pašalintas galimas susikaupusių sprogių dujų mišinys.

Vėdinant pakurą atidaromas skląstis (esant natūraliai traukai) arba įjungiamas ventiliatorius (esant įpūtimui).

502. Uždegant purkštuvą (kai nėra automatinio uždegimo įrenginio) reikia naudotis fakelu, pritvirtintu ant metalinio, ne trumpesnio kaip 1 m strypo; fakelas gesinamas specialiaame prie pakuros esančiame vamzdyje.

503. Purkštuvo uždegimo metu katilinės mašinistas turi stovėti šalia lango, į kurį įstatomas fakelas, žaliais dažais pažymėtoje denio dalyje, ir nežiūrėti į pakurą.

Į pakurą įvedamas fakelas ir, praėjus ne mažiau kaip 10 sekundžių, atidaromas kuro vožtuvas. Katilo su automatinio degimo valdymu purkštuvui užgesus, jei per 5 sekundes nepavyksta pakartotinai jo uždegti, būtina tuojau pat rankiniu būdu uždaryti kuro padavimą.

Jeigu fakelas užgęsta purkštukui neužsidegus, nedelsiant turi būti uždaromas kuro padavimo vožtuvas. Pakartotinai purkštuvas gali būti uždegamas tik iš pakuros pašalinus išsipylusį kurą ir ne trumpiau kaip 3 minutes vėdinus dūmtraukį ir pakurą. Šios pertraukos metu purkštuvas yra išimamas ir patikrinamas purkštukas ir antgalis.

Draudžiama uždegti purkštuvus nuo įkaitintos pakuros.

Draudžiama tiek padidinti, tiek sumažinti nustatytą darbinį mazuto slėgį magistralėje prieš purkštuvus.

Susidarant garams dar šaltame mazutu kūrenamame katile, reikia atidžiai stebėti, kad mazutas sudegtų visiškai ir nesikaupytų pakuroje.

504. Prieš pradėdant katilui dirbti, vandens lygis neturi viršyti darbinio lygio, nes vanduo gali patekti į garo vamzdynus.

Jungiant katilą į magistralę, skiriamasis vožtuvas turi būti atidaromas lėtai: pirmiausia atidaromas truputį, kad magistralėje 3–5 minutes garas būtų prapučiamas per nuleidimo vožtuvą; po 5–10 minučių, priklausomai nuo magistralės ilgio, vožtuvas lėtai atidaromas iki visiško slėgių suvienodinimo katile ir magistralėje.

Ijungti katilą bendram darbui su kitais jau veikiančiais katilais leidžiama tik tada, kai garo slėgis įjungiamame katile 50–100 kPa bus didesnis už slėgį magistralėje. Prieš įjungiant pagrindinį garo vamzdyną, neturintį išankstinės pašildymo sistemos, katilo užsklendžiamasis vožtuvas atidaromas lėtai, stebint garo vamzdyno būklę ir įšilimą (greitai atidarant dėl hidraulinių smūgių gali įvykti vamzdynų sprogdimas).

505. Stebint katilo pakuroje degimo procesą, reikia užsidėti mėlynus akinius. Nepatariama ilgai laikyti atidarytas pakuros apžiūros angas (esant dideliems temperatūrų pokyčiams, stiklai gali suskilti). Griežtai draudžiama naudotis apžiūros angomis su įskilusiais stiklais.

506. Elektros purkštuvo kuro tiekimo tūtas galima valyti tik visiškai sustabdžius purkštuvą.

507. Budintysis mechanikas nuolat privalo stebėti vandens lygį katile ir neleisti lygiui nukristi iki pavojingos ribos.

Užvirus vandeniui katile, būtina sumažinti mašinos apsisukimų skaičių ir atidaryti prapūtimo vožtuvus. Taip pat būtina imtis reikiamų priemonių virimui sustabdyti.

Jeigu katile vandens lygis sumažėjo tiek, kad lygio nebesimato, o iš apatinio vandens matavimo krano eina sausas garas, nedelsiant būtina nutraukti katilo maitinimą, užgesinti pakurą ir sustabdyti oro tiekimą į ją, atjungti katilą nuo garo magistralės ir leisti katilui atvėsti.

508. Sustabdant katilą apžiūrai arba remonto darbams jo viduje, bet kitiems katilams dirbant, būtina sustabdytą katilą patikimai atskirti nuo veikiančiųjų. Tuo tikslu statomos plieninės aklės tarp flanšų, jungiančių visus katilo garo ir vandens vamzdynus.

Katilai gali būti atidaromi tik vadovaujant atsakingam už jų būklę mechanikui. Landos ir angos atidaromos vadovaujantis 441 punkto nurodymais ir įsitikinus, kad katile nėra slėgio ir karšto vandens (todėl iš anksto atidaromi atitinkami vožtuvai ir kranai).

Reikia įsitikinti, kad iš jo katilo išleidus vandenį nesusidarė vakuumas, net jeigu ir buvo atidaryti oro kranai vakuumui pašalinti. Tuo tikslu iš dalies atsukamos landų dangčių veržlės ir pasiekus atmosferinį slėgį – nuimami viršutiniai landų dangčiai.

509. Prieš leisdamas žmonėms apžiūrėti katilo vidų, vyresnysis mechanikas turi įsitikinti, kad:

509.1. neveikiančio katilo visos garo, vandens ir kuro magistralės patikimai atjungtos nuo veikiančių katilų magistralių;

509.2. katilas gerai išvėdintas, jame nėra kenksmingų dujų, garų ir mazuto sankaupų.

510. Prieš pradėdant darbus katilo pakurose, būtina pradžioje uždaryti dūmtraukio skląstį, arba, jei sustabdomi visi katilai, uždėti užvalkalą ant dūmtraukio viršutinės dalies, kad nesusidarytų skersvėjai.

Dirbti leidžiama, jei temperatūra ne aukštesnė kaip 35°C. Esant aukštesnei temperatūrai (bet ne daugiau kaip 50°C), išimtiniais atvejais leidžiama tik apžiūrėti katilą išbūnant jame ne ilgiau kaip 15 minučių. Apžiūrintysis asmuo privalo dėvėti šilumai nelaidžią aprangą, o šalia katilo privalo būti stebėtojas, pasiruošęs suteikti pagalbą dirbančiajam.

Pakartotiniems darbams katile atlikti darbininkas gali dirbti tik pailsėjęs 10 minučių patalpoje su normalia temperatūra.

511. Katilo įrengimams sugedus, budintysis mechanikas privalo iškviesti vyresnįjį mechaniką ir imtis visų priemonių gedimams likviduoti.

Tais atvejais, kai sugedus garo sistemai ar trūkus vamzdžiams į mašinų ir katilų skyrių patenka didelis garo kiekis, būtina nedelsiant atjungti pažeistą garo magistralės dalį arba sustabdyti mechanizmą ir įjungti ventiliaciją, atidaryti kapus ir angas. Apsaugai nuo garo srovės būtina naudotis visomis esamomis priemonėmis (lentomis, asbesto lapais ir kt.).

Kai garo kiekis toks, kad būti patalpoje neįmanoma, reikia pereiti į apatinės aikštelės ir išlipti į viršų per avarinę sraigto veleno šachtą arba per kitą avarinį išėjimą.

Jokiu būdu negalima išeiti iš garu užpildytos patalpos per šachtomis neapsaugotus išėjimus, nes galima nusideginti.

VII. DARBŲ SAUGA APTARNAUJANT LAIVO PAGALBINIUS MECHANIZMUS IR ĮRENGIMUS

512. Prieš paleidžiant garo mechanizmą, būtina atlikti jo paruošimą vadovaujantis atitinkamų instrukcijų reikalavimais ir atkreipiant ypatingą dėmesį į kruopštų mechanizmo prapūtimą.

513. Draudžiama prasukti garo mechanizmo veleną rankiniu įrenginiu, esant atidarytam pavaros mechanizmo stabdymo vožtuvui.

Mechanizmui pradėjus dirbti, prasukimo įtaisas turi automatiškai atsijungti nuo mechanizmo.

514. Prieš stabdant garo mechanizmą, reikia atidaryti prapūtimo vožtuvus.

Prapučiant cilindrus, sklandžių dėžutes, garo vamzdžius, balionus, kondensacinius indus ir t. t., draudžiama stovėti šalia prapūtimo kranų.

Siekiant išvengti nudegimų, ant prapūtimo vožtuvų yra uždedami vamzdeliai, kurie nukreipia karštą kondensatą ir prapūtimo garus į toliau nuo valdymo pultų esančias vietas.

515. Prieš įjungiant stūmoklinius siurblius, būtina patikrinti, ar atidaryti išleidimo ir įsiurbimo vožtuvai. Draudžiama paleisti siurblių, esant uždarytam išleidimo vožtuvui.

516. Visų rūšių siurblių ardymas leidžiamas tik atjungus skyde siurblio maitinimo srovę ir izoliavus siurblius nuo darbinės aplinkos. Valdymo vietose pakabinami perspėjamieji ženklai „NEJUNGTI – DIRBA ŽMONĖS“.

517. Paleidžiant oro kompresorių, būtina patikrinti ir atidaryti separatorių vožtuvus, patikrinti ir uždaryti įsiurbimo droselį.

Būtina nuolat stebėti oro kompresoriaus aušinimą ir tepimą. Kompresorius nedelsiant stabdomas pasigirdus smūgiams, netikėtai cirkuliacinėje sistemoje krentant tepalo spaudimui, besitrinantiems paviršiams įkaitus daugiau kaip iki 75°C.

Kompresoriui dirbant, kas valandą atliekamas pirmos ir antros suspaudimo pakopos prapūtimas.

Tropikuose prapūtimas atliekamas kas 30 minučių. Jeigu kompresoriuje automatizuotas paleidimas, prapūtimas, stabdymas – aptarnaujantis personalas stebi tik prietaisų parodymus. Draudžiama atlikti bet kokius darbus be budinčiojo mechaniko nurodymų.

Reikia nepamiršti, kad, aptarnaujant aukšto spaudimo kompresorių, būtina griežtai laikytis instrukcijų reikalavimų, nes galimi sprogimai ir avarijos.

518. Surenkant separatorių, būtina atkreipti dėmesį, ar neliko pašalinių daiktų tarp separatoriaus korpuso ir būgno, taip pat ar teisingai surinktos darbinės lėkštelės. Vertikalaus veleno guolyje neturi būti laisvumo. Draudžiama separatoriaus būgno detales kaitinti ir virinti.

519. Paleidžiant separatorių, pirmiausiai atidaromas spaudžiantysis, o po to – siurbiantysis vožtuvas. Draudžiama paleisti separatorių nenuvalius būgno.

Išjungus separatorių, neleidžiama atsukti sujungimo varžtų, kol nesustojo būgnas.

Prieš sustabdant savaime išsivalantį separatorių, būtina pašalinti šlamą.

Darbo metu pastebėjus vibraciją arba triukšmą, separatorius stabdomas nedelsiant ir šalinamas gedimas.

520. Separatorių ardant, detales reikia dėti ant minkštų medžiaginių arba medinių padėklų. Detalės valomos tik žalvariniais grandikliais arba žalvariniu tinkleliu.

Atidarant separatoriaus būgno dangtelį, reikia patikrinti, ar tvirtai jis laikosi atidarytoje padėtyje.

Vienu metu atliekant kelių separatorių profilaktiką, negalima sumaišyti detalių, nes bus pažeistas separatoriaus būgno balansavimas.

521. Draudžiama veržti čiaupų flanšinių sujungimų varžtus, jei vamzdyne yra slėgis.

522. Jei mechanizmas sustabdytas remontui arba apžiūrai, būtina imtis priemonių, eliminuojančių mechanizmo savaiminio prasisukimo galimybę.

523. Sustojus arba sugedus laivo vairinei mašinai, jūroje esantis laivas stabdomas. Vairinė mašina atjungiama, vairo sektorius užfiksuojamas, uždaromi hidraulinių cilindų vožtuvai, kad mašina nesuveiktų nuo bangos smūgio į vairo peleką.

Sugedus garinei vairo mašinai, uždaromi šviežio ir atidirbusio garo vamzdynai ir pereinama prie rankinio valdymo.

Esant elektromechaninei pavarai – reikia atjungti reduktoriaus movą ir pereiti prie rankinio valdymo.

524. Šviesos liukas gali būti uždaromas tik budinčiajam mechanikui leidus. Staigiai keičiantis oro sąlygoms (liūtis, štormas) arba kitais ekstremaliais atvejais šviesos liukas uždaromas nedelsiant; vėliau apie tai turi būti pranešta budinčiajam mechanikui.

Jei uždarius šviesos liuką neužtikrinama reikiama oro apykaita mašinų skyriuje, reikia atidaryti išorines koridorių ir mašinų skyriaus duris.

Išėjus iš rikiuotės hidraulinei šviesos liuko pavarai, gedimą galima šalinti tik atjungus hidraulinę pavarą (siekiant išvengti savaiminio šviesos liuko atsidarymo arba užsidarymo).

525. Mašinų skyriaus šviesos liuko valymas ir plovimas (jei šachta aukšta) atliekamas tik laivui stovint. Darbai aukštai esančiose vietose atliekami tik leidus ir dalyvaujant budinčiajam mechanikui, laikantis visų aukštai esančiose vietose atliekamų darbų saugos reikalavimų (III dalies IX skyrius).

Remontui nuėmus šviesos liuko dangtį, anga turi būti aptverta ir ant aptvaro turi būti perspėjamasis ženklas „ATSARGIAI – DANGTIS ATIDARYTAS REMONTUI“.

526. Griežtai draudžiama būti tarp šviesos liuko komingso ir dangčių, jeigu šie dangčiai be fiksatoriaus.

527. Visų paskirčių indai turi būti su aiškiais užrašais, nurodančiais tikslų indo turinio pavadinimą ir galimą pavojų. Apžiūrint indų vidų būtina laikytis šių Taisyklių 41, 969, 973 ir 974 punktų reikalavimų.

Pasiruošimas, organizacija ir darbų atlikimas indų viduje vykdomas vadovaujantis vyriausiojo mechaniko nurodymais ir stebint darbų vadovui.

VIII. DARBŲ SAUGA APTARNAUJANT MAŠINŲ SKYRIUS SU CENTRINIU VALDYMO POSTU IR BUDĖJIMU

528. Automatizuotuose laivuose paleidžiant iš centrinio valdymo posto vieną iš mechanizmų, budintysis mechanikas privalo iš anksto perspėti budintįjį motoristą, jei motoristas budi mašinų skyriuje arba centriniame valdymo poste.

Jei mechanizmą įjungia budintysis motoristas, tuomet motoristas privalo iš anksto informuoti centriniame valdymo poste budintįjį mechaniką.

529. Tais atvejais, kai pagrindinė energetinė jėgainė valdoma iš tiltelio per centrinį valdymo postą, budintysis mechanikas, laikinai išeidamas iš centrinio valdymo posto, privalo informuoti budintįjį šturmaną.

530. Laivui stovint uoste arba reide bei kitais atvejais, kai nėra nuolatinio budėjimo centriniame valdymo poste, visa signalizacija apie dirbančius mechanizmus turi būti dubliuojama nuolatiniam budėjimui skirtoje patalpoje.

IX. DARBŲ SAUGA APTARNAUJANT MAŠINŲ SKYRIŲ BE NUOLATINIO BUDĖJIMO

531. Ant mašinų skyriaus durų turi būti užrašyta, kad griežtai draudžiama įeiti į šį skyrių be budinčiosios tarnybos arba vyresniojo (vyriausiojo) mechaniko leidimo.

532. Nesant nuolatinio budėjimo mašinų skyriuje, į jį gali įeiti:

532.1. jėgainės tarnybos personalas, gavęs tam išankstinį nurodymą (arba leidimą) iš vyresniojo (vyriausiojo) mechaniko (arba budinčiojo mechaniko) ir perspėjęs apie tai budintįjį kapitono padėjėją;

532.2. budintysis mašinų personalas, gavęs leidimą arba nurodymą iš kapitono budinčiojo padėjėjo.

533. Į mašinų skyrių pasiūstas asmuo dirbantiems įrenginiams patikrinti, pastebėjęs gedimus, turi pranešti jį pasiuntusiam asmeniui.

534. Kokiems nors gedimams likviduoti į mašinų skyrių turi būti siunčiami ne mažiau kaip du žmonės.

Mašinų skyriuje be nuolatinio budėjimo visą laiką turi būti įjungtas normalus apšvietimas.

535. Visas jėgainės tarnybos personalas turi žinoti, kad mechanizmai paleidžiami automatiškai, todėl esant prie mechanizmų ir mašinų būtina elgtis ypač atsargiai.

536. Įeiti į mašinų skyrių ne mašinų komandos asmenims, turintiems vyresniojo mechaniko leidimą patekti į mašinų skyrių, galima tik lydint mašinų skyriaus budinčiosios tarnybos nariams.

537. Išėjus iš mašinų skyriaus, budintysis mechanikas privalo įsitikinti, kad:

537.1. visa avarinė signalizacija veikia;

537.2. patalpoje nėra žmonių;

537.3. visi mechanizmai perjungti į automatinį režimą.

538. Tuo atveju, kai budinčiajam mechanikui vienam reikia įeiti į mašinų skyrių, jis privalo informuoti kapitono budintįjį padėjėją.

X. DARBŲ SAUGA APTARNAUJANT LIFTUS

539. Liftą leidžiama panaudoti tik pagal paskirtį ir atsižvelgiant į jo nominalią keliamąją galią arba leistiną žmonių skaičių (keleiviniams liftams).

Keleiviniais liftais leidžiama kelti ir bagažą, o suderinus su laivo vadovybe – ir smulkius daiktus (iki 50 kg).

Ikimokyklinio amžiaus vaikams be suaugusiųjų palydos liftu naudotis draudžiama.

Draudžiama žmonėms keltis liftais, skirtais tik krovinių perkėlimui.

Kiekvieno lifto kabinoje ir prie šachtos durų, kur įlaipinami keleiviai arba pakraunamas kroviny, turi būti iškabintos naudojimosi liftu instrukcijos.

540. Už visų laivo liftų techninę būklę atsako vyresnysis (vyriausiasis) mechanikas.

Liftų apžiūros turi būti atliekamos kiekvieną mėnesį. Apžiūrų metu:

540.1. tikrinama kabinos, šachtos, mašinų skyriaus, aikštelės šalia šachtos durų apšvietimo būklė;

540.2. tikrinama šachtos durų užraktų, durų kontaktų, valdymo ir signalizacijos sistemos būklė, kabinos sustojimo denių lygyje tikslumas.

541. Aptarnaujant liftus ir atliekant jų priežiūrą, reikia griežtai laikytis visų saugumo technikos reikalavimų.

542. Draudžiama:

542.1. paleisti liftą tiesiogiai paveikiant į aparatus, kurie tiekia elektros energiją varikliams;

542.2. atjungti apsauginius ir blokavimo įtaisus;

542.3. naudotis kilnojamaiais šviestuvais, kurių įtampa didesnė negu 36 V;

542.4. pajungti prie liftų valdymo grandinės elektros įrankius, apšvietimo lempas ir kitokius elektros prietaisus, išskyrus matavimo prietaisus;

542.5. keltis liftu užlipus ant kabinos stogo;

542.6. landžioti po šachtą be pastolių ir kopėčių, taip pat leistis žemyn lynais.

Apžiūros arba darbo metu pastebėjus apsauginių įrenginių, signalizacijos, apšvietimo arba kitus gedimus, kurie gali sukelti pavojų lifto darbo saugumui, liftą reikia sustabdyti, iki bus pašalinti gedimai. Liftą paleisti galima tik leidus asmeniui, remontavusiam liftą.

543. Lifto darbas draudžiamas, jei:

543.1. pažeistas krovininis lynas arba jis nukrito nuo blokų ar būgno;

543.2. sutrikęs normalus stabdžių darbas;

543.3. atsirado neįprastiniai garsai dirbant mechanizmams;

543.4. įrenginio metalinėse konstrukcijose ar jų sujungimuose atsirado deformacijos, įtrūkimai;

543.5. sugedo galiniai jungikliai.

544. Lynų apžiūrą, valymą ir tepimą galima atlikti, tik kai kabina stovi. Šiuos darbus atliekant kabiną perstumti galima tik nurodžius lynų apžiūrą, valymą ir tepimą atliekančiam asmeniui.

Lifto mechanizmo apžiūra, kai išardoma gervė, gali būti atliekama tik pastačius atsvarą ant atramos ir patikimai pritvirtinus kabiną.

545. Nusileisti į apatinę lifto dalį joje esančių įrenginių (buferių, įtempimo įtaisų, greičio reguliavimo įtaiso, kabinos apatinių trinkų) apžiūrai atlikti galima tik įvykdžius šias sąlygas:

545.1. patikrinus šachtos apatinės aikštelės durų kontaktų veikimą;

545.2. atidarius ir užfiksavus tokioje padėtyje šachtos apatinės aikštelės duris, o mašinų skyriaus duris uždarius;

545.3. kabina iš anksto turi būti sustabdyta apytikriai pusantro metro aukštyje virš apatinio denio įlaipinimo aikštelės;

545.4. perstumti kabiną, kai po ja dirba žmonės, draudžiama;

545.5. apžiūrint įrangą lifto mašinų skyriuje ir viršutinių blokų patalpoje, turi būti išjungtas pagrindinis lifto maitinimo jungiklis ir ant jo iškabintas draudžiamasis ženklas „NEJUNGTI – DIRBA ŽMONĖS“.

546. Valdant liftą iš mašinų skyriaus (kai reguliuojamas lifto ir atskirų jo mechanizmų darbas), perstumiant kabiną į denio aikštelės lygį (kabiną priverstinai sustabdžius arba suveikus galiniam jungikliui), nuimant kabiną arba atsvarą nuo gaudytuvo arba buferio, būtina:

546.1. patikrinti, ar uždarytos šachtos durys;

546.2. išjungti visus kitus valdymo aparatus;

546.3. jei lifto durys valdomos automatiškai, eliminuoti durų atsidarymo galimybę kabinai sustojus denio aikštelės lygyje;

546.4. jei lifto durys atsidaro rankiniu būdu, ant šachtos durų visuose deniuose iškabinti lenteles su užrašu, draudžiančiu atidaryti duris.

547. Sugedus liftui, visos jo šachtos durys turi būti uždarytos ir ant jų turi būti iškabintos lentelės su perspėjamaisiais ženklais ir užrašais „LIFTAS NEVEIKIA“.

VII. DARBŲ SAUGOS REIKALAVIMAI, EKSPLOATUOJANT LAIVO ELEKTROS ĮRANGĄ

I. BENDRIEJI REIKALAVIMAI

548. Laivo elektros įrenginių, elektrinių, elektroninių ir puslaidininkinių automatikos priemonių, kontrolės, signalizacijos, matavimo ir apsaugos prietaisų techninis eksploatavimas turi būti atliekamas pagal techninius reikalavimus bei įrangos gamintojų instrukcijas ir rekomendacijas.

549. Laivo elektros įrenginius, atskiras sistemas ir prietaisus aptarnauti gali neelektrotechninio personalo jūrininkai, turintys atitinkamos įrangos, sistemų ar prietaisų

savarankiško aptarnavimo patirtį ir kvalifikacinės komisijos suteiktą pradinę arba vidurinę elektros saugos kvalifikaciją bei išduotą pažymėjimą.

Laivo elektros įrangą prijungti prie kranto elektros tinklų leidžiama laivo įgulos nariams, turintiems ne žemesnę kaip vidurinę elektros saugos kvalifikaciją.

550. Elektros įrenginių ir automatikos priežiūrą atlieka laivo elektrotechninis personalas, turintis ne žemesnę kaip VK arba AK kvalifikaciją, vadovaujant vyresniajam elektromechanikui – ne žemesnės kaip AK kvalifikacijos.

Tuose laivuose, kur elektrotechninio personalo nėra, elektros įrenginių priežiūrą vyriausiojo mechaniko nurodymu gali būti pavesta jėgainės komandos nariams, turintiems VK arba AK kvalifikaciją.

551. Neelektrotechninio ir elektrotechninio personalo nariai, taip pat praktikantai, kurių darbas susietas su elektros įrangos aptarnavimu, turi būti instruktuojami darbų saugos ir sveikatos klausimais. Šis instruktavimas įforminamas darbų saugos darbo vietoje instruktavimų registracijos žurnale.

552. Elektrotechninio personalo asmenys privalo:

552.1. turėti kvalifikacinės komisijos išduotą pažymėjimą apie suteiktą kvalifikaciją;

552.2. išmanyti šias Taisykles, elektros įrenginių ir automatikos sistemų eksploatavimo instrukcijas;

552.3. mokėti išlaisvinti nukentėjusįjį nuo elektros srovės poveikio ir suteikti jam pirmąją pagalbą.

553. Praktikantams, neturintiems 18 metų, leidžiama dirbti elektros įrangos aptarnavimo darbus tik laivo elektromechanikui asmeniškai atsakant ir pastoviai prižiūrint praktikos vadovui.

554. Vyresnysis elektromechanikas (elektromechanikas) arba jį pakeičiantis asmuo privalo:

554.1. sistemingai kontroliuoti laivo elektros įrangos aptarnavimo teisingumą bei elektros saugos taisyklių laikymąsi;

554.2. praveisti užsiėmimus su neelektrotechniniu personalu (laivavedžiais, mechanikais, denio komanda, maisto bloko darbuotojais ir kt.) dėl šių asmenų aptarnaujamų įrangos, kad galėtų kvalifikuotai ir saugiai su šia įranga dirbti. Užsiėmimai vyksta kartą per 3 mėnesius, taip pat personaliai – atėjus naujam įgulos nariui į laivą. Apie praveistus užsiėmimus įrašoma darbų saugos darbo vietoje instruktavimų registracijos žurnale;

554.3. kontroliuoti, kaip elektros saugos taisyklių laikosi visi įgulos nariai, ir imtis priemonių pažeidimams pašalinti. Jei pats elektromechanikas tokių priemonių priimti negali, jis privalo skubiai pranešti vyriausiajam mechanikui, o jei jo nėra – laivo kapitonui;

554.4. elektros saugai užtikrinti – taikyti papildomas priemones, įvertinant laivo elektros įrangos ypatumus.

555. Kiekviename laive turi būti sukomplektuotas reikiamas kiekis apsaugos priemonių.

556. Darbams naudojamos apsauginės priemonės, įranga ir įrankiai turi būti išbandyti pagal nustatytus terminus ir įforminta aktais bei žymomis.

557. Atliekant profilaktinius, elektros įrangos izoliacijos varžos atstatymo darbus, kai naudojami plovimo skysčiai, tirpikliai, lakai ir dažai, būtina vadovautis atitinkamomis instrukcijomis. Nesant instrukcijų, darbus atlikti draudžiama.

II. DARBŲ SAUGA VYKDANT OPERATYVINĮ ELEKTROS ĮRANGOS APTARNAVIMĄ

558. Paskirstymo skydų, stočių, pultų, paleidimo ir komutacinės aparatūros, automatikos spintų ir blokų išorinį apžiūrėjimą gali atlikti elektrotechninio arba neelektrotechninio personalo asmuo, jeigu į jo pareigas įeina tokios įrangos apžiūra ir darbas (pagal šių Taisyklių 561 punktą).

Išorinis apžiūrėjimas atliekamas norint patikrinti, ar yra reikiami aptvarai ir gaubtai, kontrolinės ir signalinės pultų ir skydų lemputės, ar nėra atidarytų dangčių, liukų, neuždengtų srovinių dalių ir t. t.

Atliekant išorinį apžiūrėjimą draudžiama nuimti įspėjančiuosius plakatus, įlįsti už apsauginių aptvarų ir gaubtų, liesti srovines dalis ir jas valyti, šalinti pastebėtus defektus.

559. Draudžiama eksploatuoti elektros įrangą ir automatikos sistemas, jei yra atviros srovinės ar besisukančios dalys, prie kurių gali prisiliesti dirbantys žmonės. Šios dalys turi būti su apsauginiais gaubtais arba aptvertos.

560. Paskirstymo skydus, stotis, pultus, paleidimo ir komutacinę aparatūrą, automatikos spintas ir blokus apžiūrėti atidarant dureles gali vienas asmuo, bet tik iš elektrotechninio personalo.

Atliekant tokią apžiūrą reikia elgtis atsargiai, neprisiliesti prie srovinių dalių ir atidarytos aparatūros. Draudžiama atlikti bet kokius darbus, išskyrus tuos, kurie numatyti kaip eiliniai eksploatavimo darbai.

561. Laivo elektrotechniniam personalui numatyti tokie eiliniai eksploatavimo darbai:

561.1. neišjungus įtampos – valymo darbai uždaruose paskirstymo įrenginiuose, skydų patalpose, valdymo postuose (iki aptvarų), įrangos korpusų ir gaubtų valymas ir šluostymas, guolių tepimas, elektros mašinų žiedų ir kolektorių priežiūra, uždarų saugiklių pakeitimas, apšvietimo armatūros remontas ir išorinio bei vidinio (išskyrus labai drėgnas patalpas) apšvietimo lempų keitimas (jei negalima išjungti apšvietimo), išskyrus lempas stiebuose, kolonėlėse ir kitose aukštai esančiose vietose; telefoninio ryšio ir buitinės signalizacijos aparatūros remontas; užrašų ant gaubtų, įrangos korpusų ir aptvarų atnaujinimas;

561.2. išjungus įtampą – magnetinių paleidiklių, mygtukų, kirtiklių, kontaktų ir panašios paleidimo ir komutacinės aparatūros remontas ir tikrinimas (jei ši aparatūra yra ne skyduose ir pultuose); atskirų elektros vartotojų (elektros varikliai, keitikliai, transformatoriai, šildymo prietaisai ir kt.), atskirai esančių magnetinių stočių, valdymo blokų remontas ir lydzių atviro tipo saugiklių keitimas; vidinio ir išorinio apšvietimo instaliacijos remontas ir lempų keitimas ypač drėgnose patalpose; izoliacijos varžos matavimas ir kt.

Konkrečių darbų, atliekamų eilinio eksploatavimo metu, sąrašą sudaro laivo vyresnysis elektromechanikas (elektromechanikas).

562. Elektrotechninio personalo atliekami eilinio eksploatavimo darbai įforminami elektrotechniniame formuliare, nurodant laiką, vietą, darbų pobūdį ir atlikėjo pavardę. Formuliarą kasdien turi tikrinti laivo elektromechanikas arba jį pakeičiantis asmuo.

563. Esant avariniam įrengimų išjungimui, aptarnaujantis personalas privalo žinoti, kad dingus įtampai ji vėl gali atsirasti be atskiro įspėjimo.

564. Elektrotechniniam personalui apžiūrint elektros įrangą, reikia nuolat sekti, ar tvarkingi metalinių korpusų ir mechaninių prietaisų komutacinės aparatūros įžeminimai.

565. Draudžiama:

565.1. eksploatuoti laivinius stacionarius ir kilnojamus šviestuvus su nuimtais gaubtais ir be apsauginių tinklelių;

565.2. laikinai prisijungti prie bet kokios apšvietimo armatūros tarnybinėse patalpose, koridoriuose, praėjimuose, kajutėse.

566. Saugikliai įdedami ir išimami būtinai tik išjungus įtampą ir atjungus apkrovimą. Jei nėra galimybės išjungti įtampos, leidžiama keisti uždarus saugiklius, esant iki 400 V įtampai ir apkrovai ir esant didesnei kaip 400 V įtampai, bet atjungtai apkrovai.

Dirbti reikia su dielektrinėmis pirštinėmis, užsidėjus apsauginius akinius ir naudojantis izoliuotomis replėmis (jei saugiklio konstrukcija tai leidžia).

567. Apžiūros metu pastebėjus gedimus, kurių negalima pašalinti 561 punkte numatyta tvarka, apie tai reikia nedelsiant pranešti elektromechanikui arba jį pakeičiančiam asmeniui.

Pastebėjus gedimus, kurie gali sukelti nelaimingą atsitikimą, gaisrą, sprogimą arba avariją, leidžiama budinčiajam elektrikui arba mechanikui atlikti reikiamus išjungimus ir įjungimus be išankstinio vyresniojo (vyriausiojo) mechaniko arba elektromechaniko leidimo, o po to informuoti. Išlaisvinant nukentėjusįjį nuo elektros srovės, srovinių dalių, įtampą išjungti reikia nedelsiant (nelaukiant leidimo), o po to informuoti vyresnįjį mechaniką ir elektromechaniką.

568. Vartotojų įjungimą ir išjungimą apšvietimo jėgos paskirstymo skyduose, pultuose, elektros variklių paleidimą ir sustabdymą, automatikos sistemų įjungimą gali atlikti elektrotechninis arba mechaninės tarnybos personalas. Tai atliekant būtina laikytis 32 punkto reikalavimų.

569. Visus įjungimus ir išjungimus pagrindiniame paskirstymo skyde, centriniame jėgainės valdymo poste gali atlikti tik budintysis mechanikas arba elektromechanikas. Elektros valdymo skyde įjungimus gali atlikti budintysis elektromechanikas.

Brašpilį, špilį, švartavimosi, krovines ir buksyravimo gerves įjungti išbandymui gali elektrotechninis personalas.

Vairinį įrenginį, pagrindinio variklio distancinio valdymo sistemą, supimosi slopintuvus, skersinius vairus išbandymui turi įjungti elektrotechninis personalas kartu su antruoju mechaniku.

570. Pagrindinio paskirstymo skydo ir avarinio paskirstymo skydo durys turi būti su tvarkingais savaime užsidarančiais užraktais, su rankenomis, kuriomis iš vidaus duris galima atidaryti be raktų. Šios durys turi būti visada uždarytos. Raktai nuo pagrindinio paskirstymo skydo ir avarinio paskirstymo skydo turi būti pas elektromechaniką ir prie pagrindinio variklio valdymo posto arba centriniame valdymo poste.

III. DARBŲ SAUGA ATLIEKANT PROFILAKTINIUS IR REMONTO DARBUS

571. Darbai, atliekami su veikiančiais laivo elektros įrenginiais, saugumo atžvilgiu skirstomi į tris kategorijas:

571.1. darbai, atliekami visiškai išjungus įtampą;

571.2. darbai, atliekami iš dalies išjungus įtampą;

571.3. darbai, atliekami neišjungus įtampos.

571.4. Taip pat gali būti:

571.4.1. darbai, kurie atliekami arti srovinių dalių arba su šiomis dalimis, turinčiomis įtampą;

571.4.2. darbai, kurie atliekami toli nuo srovinių dalių ir šios dalys neturi įtampos.

572. Darbai su visišku įtampos išjungimu yra tokie, kurie atliekami su elektros įrenginiais, mechanizmais arba tam tikrame bare, kur nuo visų srovinių dalių (taip pat ir nuo linijinių bei kabelinių įvadų) atjungta įtampa. Eliminuoja įtampos padavimo iš kitų vietų galimybę, nėra priėjimo prie gretimų įtampą turinčių elektros įrenginių, sekcijų, skydų.

573. Darbai su nevisišku įtampos išjungimu yra tokie, kai įtampa išjungta tik darbų atlikimo vietoje, bet greta esančiuose baruose įtampa yra, arba darbo vietoje ir aplink ją įtampa visiškai išjungta, bet yra atviri priėjimai prie gretimų elektros įrenginių, sekcijų su neišjungta įtampa. Šiuo atveju reikia imtis techninių ir organizacinių priemonių, kad dirbantys žmonės, taip pat jų naudojama remontinė įranga ir įrankiai, negalėtų prisiliesti prie srovinių dalių, turinčių įtampą.

574. Darbai su srovinėmis dalimis ir arti jų, esant neišjungtai įtampai, yra tokie:

574.1. kuriuos atliekant būtinos techninės arba organizacinės priemonės (nepertraukiama priežiūra ir kita), kurios eliminuoja dirbančių žmonių arba jų naudojamos remontinės įrangos ir įrankių prisiartinimą prie srovinių dalių;

574.2. kurie atliekami su srovinėmis dalimis naudojant izoliuojančias apsaugines priemones.

Darbai, kurie atliekami neišjungus įtampos, bet toli nuo srovinių dalių su įtampa, yra tokie, kai nėra atsitiktinės galimybės dirbantiems žmonėms ar jų naudojamai remontinei įrangai ar įrankiams prisiartinti pavojingu atstumu prie srovinių dalių su įtampa. Šiuo atveju nėra būtinybės imtis techninių ar organizacinių priemonių, apsaugančių nuo pavojingo prisiartinimo prie srovinių dalių su įtampa.

575. Darbo vietos paruošimas visiškai arba iš dalies išjungus įtampą:

575.1. atliekami būtini įtampos išjungimai ir imamas priemonių, eliminuojančių įtampos padavimo galimybes į darbų vietą per klaidą ar esant savaiminiam komutacinės aparatūros įsijungimui; taip pat pajungiami kilnojamieji įžeminimai;

575.2. iškabinami perspėjamieji ženklai ir, esant būtinybei, pastatomi aptvarai;

575.3. patikrinama, ar nėra įtampos tose įrengimų dalyse, kur bus atliekami darbai;

575.4. įsitikinus, kad įtampos nėra, jei reikia, statomas kilnojamas įžeminimas ir pakabinamas nurodomasis ženklas „DIRBTI ČIA“.

576. Tose vietose, kur atliekami darbai esant visiškai išjungtai įtampa, prieš darbų pradžią atjungiama:

576.1. srovinės dalys, su kuriomis bus dirbama;

576.2. srovinės dalys, prie kurių galima atsitiktinai prisiliesti darbo metu (šių dalių galima neatjungti, jei jos bus apsaugotos izoliuojančiais antdėklais, užtikrinančiais saugumą).

Atjungimą reikia atlikti taip, kad darbams skirta elektros įranga arba atskiras baras būtų iš visų pusių patikimai atskirti nuo įtampą turinčių srovinių dalių. Atjungiama komutacine aparatūra (jungikliai, automatai, kontaktoriai, skyrikliai, kirtikliai ir kt.) arba išimant saugiklius.

Kai yra kontaktoriai ir kita komutacinė aparatūra su automatiniu arba distanciniu valdymu, reikia įsitikinti, ar tikrai nėra įtampos atjungtose vietose. Tai daroma apžiūrint kontaktų padėtį, o taip tikrinant – ar nėra įtampos komutaciniuose aparatuose, t. y. ar rankenėlės ar rodyklės padėtis atitinka kontakto padėtį.

577. Kad į paruoštą darbo vietą nebūtų paduota įtampa iš transformatorių, būtina atjungti nuo ruošiamos remontui elektros įrangos visus jėgos, matavimo, specialios paskirties transformatorius ir iš aukštos, ir iš žemos įtampos pusės.

578. Tais atvejais, kai darbai atliekami be kilnojamo įžeminimo, reikia imtis papildomų priemonių, apsaugančių nuo atsitiktinio įtampos padavimo į darbo vietą:

578.1. išjungtų aparatų įjungimo įtaisų mechaninis užrakinimas;

578.2. automatų išjungimas;

578.3. izoliuojančių antdėklų panaudojimas kirtikliuose, kontaktoriuose, automatuose ir t. t.

Jei nėra galimybės taikyti šias priemones, būtina atjungti maitinimo linijos laidus.

579. Ant automatų rankenėlių, jungiklių, skyriklių, kirtiklių, ant valdymo raktų ir mygtukų, ant saugiklių lizdų, t. y. ant tų įtaisų, kurių pagalba gali būti paduota įtampa į darbo vietą, yra iškabinamas draudžiamasis ženklas „NEJUNGTI – DIRBA ŽMONĖS“. Šį ženklą iškabina įtampą išjungęs asmuo.

Ant oro tiekimą į tokių aparatų pavarus uždarančių čiaupų iškabinamas draudžiamasis ženklas „NEATIDARYTI – DIRBA ŽMONĖS“.

Baigus darbus šiuos ženklus nuima asmuo, iškabinęs ženklus (arba jį pakeitęs asmuo).

580. Dirbant su iš dalies išjungta įtampa, srovinės dalys su neišjungta įtampa, prie kurių atsitiktinai galima prisiliesti, turi būti apšviestos laikiniais aptvarais (sausai, gerai sutvirtinti mediniai skydai, getinaksas, tekstolitas, guma ir kt.)

Ant laikinųjų aptvėrimų turi būti iškabinti perspėjamieji ženklai „STOK – PAVOJINGA GYVYBEI“ (iki 1000 V įtampos elektros įrenginiai) arba „STOK – AUKŠTA ĮTAMPA“ (1000 V ir daugiau įtampos elektros įrenginiai).

Dirbant remonto personalui, draudžiama perstatinėti arba nuimti saugos ženklus, laikinus aptvarus, kilnojamą įžeminimą bei įeiti į apsaugotą vietą.

581. Iškabinus saugos ženklus ir pastačius laikinuosius aptvarus, taip pat prieš darbų, atliekamų išjungus įtampą, pradžią reikia patikrinti, ar nėra įtampos darbo vietoje. Įtampos nebuvimą reikia tikrinti tarp visų fazių, tarp kiekvienos fazės ir laivo korpuso bei nulinio laido (jei toks yra).

Įtampos nebuvimą įrenginiuose iki 1000 V tikrina įtampos rodikliu arba nešiojamu voltmetru; naudotis kontrolinėmis lemputėmis leidžiama esant linijinei įtampai iki 200 V.

Prieš tikrinant reikia įsitikinti, ar tvarkingas naudojamas rodiklis arba prietaisas. Tai atliekama juos išbandant ant srovinių dalių, kur žinoma, kad yra įtampa, arba tikrinama su specialiu prietaisu. Jei patikrintas prietaisas iškrito arba buvo sutrenktas, jį reikia pakartotinai patikrinti.

Įtampos rodiklis arba kitas prietaisas (voltmetras ar kontrolinė lempa), skirtas įtampai tikrinti, turi būti apskaičiuotas nominaliai linijinei elektros įrenginio įtampai.

Stacionarūs matavimo prietaisai ir lemputės, signalizuojančios apie įrenginio būklę, yra tik pagalbinės priemonės, kurių parodymai nėra pagrindas spręsti apie įtampos nebuvimą.

582. Kilnojamo įžeminimo įrengimas yra dirbančiųjų apsaugos priemonė nuo atsitiktinio maitinimo ar indukuotos įtampos atsiradimo. Kilnojamas įžeminimas naudojamas atliekant darbus

paskirstymo skyduose, spintose ir paleidimo stotyse su visiškai išjungta įtampa bei kabelių magistralėse ir tais atvejais, kai darbų vieta susijusi su išsišakojusia grandine.

Apie būtinybę įrengti kilnojamą įžeminimą kiekvienu konkrečiu atveju sprendžia laivo mechanikas.

Įžeminimai turi būti uždėti ant visų fazių srovinių dalių, kurios yra atjungtos darbams atlikti. Įžeminama iš visų pusių, iš kur gali būti paduodama įtampa (taip pat ir dėl antrinės transformacijos). Įžeminimai gali būti uždedami specialiais įtaisais (jungikliais, strypais ir kt.) ir turi būti atskirti nuo tų srovinių dalių ir įrangos, kur tiesiogiai atliekami darbai. Atskiriama automatais, skyrikliais, jungikliais, kirtikliais bei išmontuojant atskiras dalis. Ant paminėtos komutacinės aparatūros rankenėlių ir saugiklių turi būti užkabinti perspėjamieji ženklai „ĮŽEMINTA“ (šių ženklų turi būti tiek, kiek uždėta įžeminimų).

Įžeminimą atlieka tik elektrotechninis personalas, patikrinęs, ar nėra įtampos.

Kilnojamasis įžeminimas pradžioje prijungiamas prie laivo korpuso, po to (patikrinus, ar nėra įtampos įžeminimui skirtose dalyse) uždedamas ant srovinių dalių ir patikimai prie jų pritvirtinamas veržtuvais, gnybtais ir kitais įtaisais.

Nuimti įžeminimą reikia priešinga tvarka, t. y. pradžioje nuimama nuo srovinių dalių, po to atjungiamas nuo korpuso.

Draudžiama įžeminimui naudoti ne tam skirtus laidus, daryti įžeminimo sujungimus susukant laidus.

583. Įžeminimas nereikalingas dirbant su įrenginiais:

583.1. nuo kurių atjungtos visos šynos, laidai, kabeliai, kuriais gali būti paduota įtampa;

583.2. jei į įrengimus negali būti paduota antrinės transformacijos įtampa nuo pašalinių šaltinių;

583.3. jei šiuose įrenginiuose nesiindukuoja įtampa. Atjungto kabelio galai turi būti užtrumpinti ir įžeminti.

584. Dirbant su nevisiškai išjungta įtampa, turi būti imtasi priemonių, apsaugojančių dirbančiuosius nuo prisilietimo prie turinčių įtampą dalių. Tokioms priemonėms priklauso:

584.1. saugus dirbančiųjų paskirstymas srovinių dalių su įtampa atžvilgiu (585 punktas);

584.2. pagrindinių ir papildomų izoliuojančių apsaugos priemonių panaudojimas.

Be to, turi būti užtikrintas nuolatinis dirbančiųjų stebėjimas.

585. Arti srovinių dalių su įtampa dirbantis asmuo turi stovėti taip, kad srovinės dalys būtų prieš jį arba tik iš vieno šono.

Draudžiama dirbti, jei srovinės dalys su įtampa yra už dirbančiojo nugaros arba iš abiejų jo šonų. Draudžiama dirbti susilenkus, jei išsitiesiant galima prisiliesti prie srovinių dalių su įtampa.

586. Jei nėra galimybės atjungti įtampą, išimties tvarka leidžiama atlikti avarinius darbus esant įtampai. Tokiems darbams priskiriami:

586.1. sugedusių aparatų ir prietaisų komutacinės įrangos ir t. t. pakeitimas;

586.2. įvairios paskirties jungčių įrengimas;

586.3. kaistančių kontaktų valymas ir priveržimas;

586.4. atskiros kabelio prijungimas prie paskirstymo įrenginio ir atjungimas;

586.5. apsaugos priemonių tikrinimas ir reguliavimas;

586.6. komutacinės aparatūros pavarų remontas.

Dirbti su srovinėmis dalimis, turinčiomis įtampą, galima tik leidus laivo elektromechanikui arba vyriausiajam (vyresniajam) mechanikui. Atliekant šiuos darbus reikia laikytis būtinų darbų saugos reikalavimų, naudotis pagrindinėmis ir papildomomis apsauginėmis izoliuojančiomis priemonėmis.

587. Darbus tose vietose, kur yra įtampa, turi atlikti tik kvalifikuoti ir patyrę elektrotechninio personalo asmenys tiesiogiai prižiūrint elektromechanikui. Atliekant šiuos darbus būtina:

587.1. dirbti su dielektrinėmis pirštinėmis ir kaliošais arba stovėti ant dielektrinio kilimėlio;

587.2. naudotis elektromontavimo įrankiais su izoliuotomis rankenomis;

587.3. izoliuotus įrankius laikyti tik už rankenų iki apsauginio žiedo;

587.4. dirbant su srovinėmis vienos fazės dalimis, kitų fazių srovines dalis atskirti guminiais dembliais, mikanitu ir t. t.;

587.5. prisilietus izoliuojančiu įrankiu prie srovinių dalių, nepaliesi aplinkinių daiktų: bortų, pertvarų, laivo korpuso rinkinio detalių, mechanizmų ir įrenginių korpusų ir t. t., neprisiliesti prie greta stovinčių asmenų;

587.6. dirbti apsilvilkus kombinezonu su užsegtais rankogaliais ir užsidėjus galvos apdangalą.

Draudžiama naudotis metalo pjūkliukais, dildėmis, metalinėmis ruletėmis ir liniuotėmis bei kitais neizoliuotais įrankiais.

588. Pavojingose patalpose („Saugos taisyklės, eksploatuojant elektros įrenginius“) esant būtinybei galima atlikti darbus neišjungus srovinių dalių įtampos, bet taikant papildomas apsaugos priemonės, kurias numato darbus atlikti pavedę asmenys.

Labai pavojingose elektros saugos atžvilgiu patalpose, taip pat gaisro atžvilgiu pavojingose patalpose dirbti su neatjungtomis srovinėmis dalimis draudžiama.

Elektros darbai stiebuose ir kolonose turi būti atliekami tik išjungus įtampą ir išėmus saugiklius. Netoli stiebo turi būti stebėtojas.

589. Prieš naudojantis apsauginėmis priemonėmis (dielektrinėmis pirštinėmis, kaliošais ir kt.) būtina jas apžiūrėti ir išsiaiškinti, ar nėra pažeidimų, nuvalyti ir nušluostyti dulkes, patikrinti, kokiai įtampai jos skirtos, ir patikrinti, ar nepasibaigęs periodinio patikrinimo terminas. Naudotis netvarkingomis apsaugos priemonėmis arba su pasibaigusiu bandymo terminu draudžiama; tokios priemonės turi būti išbrokuotos.

590. Žodinius ir telefoninius nurodymus remontuoti elektrotechninius įrenginius su įtampa arba esant nevisiškai įtampos atjungimui turi teisę duoti tik vyriausiasis (vyresnysis) mechanikas, vyresnysis elektromechanikas (elektromechanikas).

591. Žodiniai ir telefoniniai nurodymai, atlikus darbus, užrašomi į mašinų budėjimo žurnalą. Užrašo asmuo, gavęs tokį nurodymą. Užrašoma, kas davė tokį nurodymą, darbų turinys ir darbų vieta.

592. Asmuo, žodžiu nurodęs atlikti darbus su elektrotechniniais įrenginiais, atsako už šių darbų atlikimą, darbų saugos užtikrinimą, darbams paskirto personalo kvalifikacinį tinkamumą.

IV. DARBŲ SAUGA EKSPLOATUOJANT DIDESNĖS KAIP 1000 V ĮTAMPOS LAIVO ĮRENGINIUS

593. Esant 1000 V ir aukštesnei įtampai arba tokios įtampos generatorių sužadinimui, žmonėms negalima būti prie paskirstymo įrenginio.

Draudžiama išjungti laivo eigos jėgainės pultų ir skydų durų blokuotes.

594. Esant būtinybei atlikti remontą ar kitus darbus 1000 V ir didesnės įtampos įrenginiuose, būtina išjungti viso įrenginio arba jo dalies (jei tai įmanoma pagal konstrukcinius ypatumus) įtampą. Taip pat būtina imtis priemonių, neleidžiančių įtampai atsirasti atjungtoje įrenginio dalyje (atjungti nuo tų vietų, iš kur įtampa gali būti paduota, uždėti įžeminimus, iškabinti saugos ženklus). Taip pat turi būti laikomasi šių taisyklių 575 punkto reikalavimų. Už šių reikalavimų vykdymą atsako laivo elektromechanikas.

V. DARBŲ SAUGA APTARNAUJANT ELEKTROS MAŠINAS IR KEITIKLIUS

595. Veikiančias elektros mašinas ir mašininius kirtiklius aptarnauja budintysis mechanikas arba budintysis elektromechanikas.

596. Dirbančios mašinos kolektorių prižiūrėti leidžiama vienam elektrotechninio personalo nariui laikantis atsargumo priemonių:

596.1. reikia saugotis, kad besisukančios mašinų dalys neįtrauktų drabužių ar valymo medžiagų. Dirbti reikia užsidėjus antrankovius, su užsegtais rankogaliais arba su ant riešo užsegtomis pirštinėmis;

596.2. iš kolektorių pusės ir prie rotoriaus žiedų turi būti uždėti guminiai dielektriniai dembliai arba dirbti reikia apsiavus dielektrinius kaliošus;

596.3. draudžiama vienu metu prisiliesti prie skirtingo poliariškumo srovinių dalių arba prie srovinių dalių ir įžemintų mašinos dalių.

Reikia naudotis įrankiais su izoliuotomis rankenomis.

597. Veikiančio dviejų greičių elektros variklio naudojama apvija ir jos maitinimo kabelis turi būti laikomi įtampą turinčiomis dalimis.

598. Darbas besisukančio elektros variklio reguliuojančiojo reostato grandinėse turi būti prilyginamas darbui iki 1000 V įtampos elektros grandinėse, ir reikia laikytis visų atsargumo priemonių.

Šlifuoti besisukančios mašinos kolektorių ir kontaktinius žiedus leidžiama tik su izoliacinės medžiagos trinkelėmis, užsimovus dielektrines pirštines ir atsistojus ant dielektrinio kilimėlio.

Draudžiama šluostyti benzinu ar kitais lengvai užsiliepsnojančiais skysčiais kolektorių ir kitas įtampą turinčias elektros įrenginio dalis.

599. Atliekant kokius nors elektrinės pavaros arba mechanizmo remonto darbus neardant mazgų, jei šią pavarą arba mechanizmą suka elektros variklis, ant pavaros valdymo rakto arba jungiklio turi būti pakabintas draudžiamasis ženklas „NEJUNGTI – DIRBA ŽMONĖS“. Nuimti ženklą ir įjungti elektros variklį galima tik užbaigus darbus ir elektromechanikui juos patikrinus.

600. Prieš remontuojant elektros variklius, kurie suka siurblius arba ventiliatorius, reikia imtis apsaugos priemonių, kad elektros variklio nepradėtų sukti jo aptarnaujamas mechanizmas (siurblys gali pradėti dirbti kaip turbina, ventiliatorių gali pradėti sukti oro srautas). Tokios apsaugos priemonės yra atitinkamų vožtuvų ir sklendžių uždarymas, besisukančių dalių užfiksavimas arba šių dalių tvirtinimas grandinėmis (užrakinant jas spynomis), ženklų „NEATIDARYTI – DIRBA ŽMONĖS“ pastatymas.

601. Atjungus elektros variklį nuo maitinančiojo kabelio, visos trys kabelio fazės turi būti užtrumpintos ir įžemintos. Kabelio galus įžeminti reikia specialiu tam skirtu kilnojamu įžeminimu, paruoštu laikantis bendrų tokiems įžeminimams keliamų reikalavimų.

602. Darbai su elektros varikliu, kurio maitinimo kabelis atjungtas, jo galai užtrumpinti ir įžeminti, priskiriami darbams su išjungta įtampa.

603. Draudžiama laivo elektros įrangos plovimui naudoti tetrachlormetaną (anglies tetrachloridą), trivalentį chloretileną.

604. Arti veikiančių elektros mašinų draudžiama atlikti darbus, kurių metu susidaro dulkės, taškomas skystis ar ore sklinda metalo dulkės.

605. Paleidžiant ir stabdant elektros mašinas, paleidimo reostatai turi pasiekti kraštutines padėtis. Šios padėties turi būti pažymėtos ant reostatų gaubtų ir kontrolierių.

606. Izoliuojanti varža turi būti periodiškai matuojama megometru, kaip to reikalauja laivo elektros įrangos techninio eksploatavimo taisyklės.

Sumažėjus izoliacijos varžai žemiau leistinos normos, būtina uždrausti elektros įrangos darbus ir imtis izoliacijos atstatymo priemonių. Matavimų duomenys įrašomi į laivo elektros įrangos techninio eksploatavimo žurnalą.

VI. DARBŲ SAUGA APTARNAUJANT PASKIRSTYMO ĮRENGINIUS, PULTUS IR KOMUTACINĘ APARATŪRĄ

607. Prie pagrindinio ir avarinio paskirstymo skydų, laivo eigos skydo, grupinių paskirstymo skydų, valdymo stočių ir pultų turi būti:

607.1. elektros energijos generavimo ir paskirstymo schemas arba mnemoschemas (prie pultų) su ryškia spalva išskirtomis aukštos įtampos grandinėmis;

607.2. valdymo, blokavimo ir signalizacijos schemas;

607.3. būtinai įrankiai.

608. Ant visų automatų, jungiklių, valdymo mygtukų, signalizacijos lempučių ir kitos komutacinės ir signalinės aparatūros turi būti aiškūs užrašai, nurodantys jų paskirtį. Matavimo prietaisų perjungikliai turi būti su užrašais, nurodančiais prie prietaisų prijungiamą imtuvą.

609. Prie ant denio esančių daugiau kaip 36 V įtampos skydų ir pultų denis turi būti padengtas rievėtu, atspariu tepalui, dielektriniu gumos kilimėliu.

610. Draudžiama naudoti lydžius nekalibruotus saugiklių įdėklus, taip pat didesnei negu nominali srovei skirtus įdėklus.

611. Draudžiama eksploatuoti paskirstymo įrenginius ir pultus su nuimtais izoliuojančiais laikikliais arba nuimtais gaubtais, durelėmis, dangčiais, sienelėmis.

612. Draudžiama panaudoti jungiklius ir kitą komutacinę aparatūrą, kurios konstrukcija neapsaugo nuo prisilietimo prie srovinių dalių galimybės.

613. Prieš pradėdant komutacinių aparatų su automatiniu ar distanciniu valdymu techninio aptarnavimo darbus, kad šie aparatai klaidingai arba atsitiktinai nebūtų įjungti, būtina:

613.1. išimti visų fazių ar polių valdymo ir jėgos grandinių saugiklius;

613.2. patikrinti uždarytų oro vožtuvų fiksavimą;

613.3. ant distancinio valdymo raktų ir mygtukų iškabinti draudžiamuosius ženklus „NEJUNGTI – DIRBA ŽMONĖS“, ant uždarytų vožtuvų – „NEATIDARYTI – DIRBA ŽMONĖS“.

614. Šalia pagrindinio paskirstymo skydo arba centriniame valdymo poste specialiai įrengtose vietose turi būti laikomos būtinos apsauginės priemonės (dielektrinės pirštinės, botai arba kaliošai, įtampos rodikliai ir kt.) ir saugos ženklai.

615. Elektros matavimo prietaisai, esantys paskirstymo skyduose ir kitose vietose, turi būti patikrinti ir užplombuoti. Prietaisų skalės turi būti su specialiomis žymomis, nurodančiomis nominalią ir ribinę matuojamo dydžio reikšmę. Sugedusius elektros prietaisus būtina tuojau pašalinti.

616. Draudžiama nuimti nuo kontaktorių ir aparatų kibirkščių gesinimo kameras, kai yra įjungtas maitinimas išjungimo arba laikančiojoje ritėje.

617. Atlikti valymo darbus uždaruose paskirstymo įrenginiuose jų neišjungus leidžiama, jei praėjimai pakankamai platūs (ne mažiau kaip 600 mm), kad būtų galima naudotis dulkių siurbliais ar kita įranga. Valyti reikia stovint ant grindų arba stabilių paaukštinių.

618. Valymo darbai paskirstymo įrenginiuose neišjungus įtampos gali būti atliekami su specialiais šepčiais ir dulkių siurbliais, turinčiais izoliuotus laikiklius.

619. Dulkių siurbliai turi būti su izoliuojančiais tuščiaaviduriais kotais, ant kurių uždedamos valymo galvutės. Kotai turi būti apskaičiuoti elektros įrenginio įtampai. Šie kotai turi būti išvalomi prieš pradėdant darbą ir periodiškai valomi darbo metu.

620. Galvutės, kurios uždedamos ant tuščiaavidurių izoliuojančių kotų, turi būti taip izoliuotos, kad būtų eliminuota gretimų fazių užtrumpinimo galimybė valant izoliaciją.

621. Bet kokius izoliacijos valymo darbus neišjungiant įtampos turi atlikti ne mažiau kaip du elektrotechninio personalo asmenys. Jiems turi būti praveistas specialusis instruktavimas ir įforminta leidime „NURODYMAS“ bei specialiame žurnale.

VII. DARBŲ SAUGA VYKDANT DARBUS SU KILNOJAMA ELEKTROS ĮRANGA

622. Naudotis kilnojama nuo 50 V iki 220 V įtampos elektros įranga (rankiniai elektros įrankiai, mažosios mechanizacijos priemonės, elektriniai lituokliai, triumų šviestuvai, specializuoti automatikos priemonių tikrinimo įtaisai, buitiniai ir kitokie nešiojami elektriniai prietaisai) leidžiama, jei laive yra specialios konstrukcinės apsaugos priemonės.

623. Dirbant su rankiniais elektros įrankiais būtina naudotis dielektrinėmis pirštinėmis.

624. Dirbant katiluose, pakurose, variklių karteriuose ir kitose ankštose vietose su elektra laidžiomis sienelėmis, rankinių šviestuvų įtampa neturi viršyti 12 V.

625. Kilnojama elektros įranga turi būti laikoma sausose patalpose. Buitinius elektros prietaisus, triumų šviestuvus ir nešiojamus žibintuvėlius saugo juos naudojantys asmenys. Elektrinių įrankių laikymu rūpinasi elektromechanikas.

626. Laive turi būti vedamas kilnojamos elektros įrangos (elektrinių įrankių, laivinių buitinių elektros prietaisų, triuminių šviestuvų, daugiau kaip 12 V įtampos šviestuvų, keitiklių ir transformatorių ir kt.) apžiūrų žurnalas.

627. Pastebėti kilnojamų elektros įrenginių trūkumai turi būti tuoju pat pašalinami arba šiuos įrenginius elektromechanikas turi paimti iš įrenginius naudojančių asmenų.

628. Už kilnojamų elektros įrenginių techninę būklę atsako vyresnysis elektromechanikas (elektromechanikas).

Sugedę kilnojami elektros įrenginiai turi būti elektromechaniko žinioje ir laikomi atskirai nuo tvarkingų, jie privalo turėti aiškų žymėjimą su užrašu „sugedęs“.

629. Kilnojamos elektros įrangos įjungimui į tinklą reikia naudoti lankstų, guminių, tepalo poveikiui atsparų laidą su izoliacija, apskaičiuota ne mažesnei kaip 500 V įtampai (jei tinklo įtampa 220 V) arba ne mažesnei kaip 750 V įtampai (jei tinklo įtampa 380 V).

630. Kilnojamos elektros įrangos maitinimo kabelį reikia pakabinti arba kitaip patikimai apsaugoti nuo galimų mechaninių pažeidimų. Neleidžiama, kad kabelis tiesiogiai liestųsi su karštais arba tepaluotais paviršiais ir daiktais.

631. Pastebėjus kokius nors elektros įrankio gedimus, darbą reikia tuoju pat nutraukti.

632. Kabelių ir laidų apvalkalus reikia įtraukti į įrankio riebokšlinį įvadą ir patikimai įtvirtinti, kad laidas arba kabelis nelūžinėtu ir nesitrintų.

633. Reikia atkreipti dėmesį į tai, kad kilnojami elektros įrenginiai, turintys specialų gnybtą įžeminimo laidui pajungti, būtų su žyme „žemė“.

634. Iki 50 V įtampos šakutės ir rozetės turi būti žalios spalvos, kad jas būtų galima atskirti nuo 127 V ir 220 V įtampos šakučių ir rozečių.

Visos rozetės privalo turėti žymėjimus, nurodančius, kokiai įtampai ir leistinai apkrovai skirtos arba kokia rozetės paskirtis.

635. Organizuojant darbus ir parenkant įrangą būtina užtikrinti, kad kilnojamos elektros įrangos atlikimas pagal apsaugos lygį atitiktų atliekamų darbų sąlygas.

636. Draudžiama įsinešti transformatorius, keitikius ir kitą elektros įrangą, kurios maitinimo įtampa didesnė kaip 12 V, į katilus, tankus, variklių karterius ir kitas ankštas vietas su elektra laidžiomis sienelėmis.

637. Kilnojamus elektrinius šviestuvus pajungti prie transformatorių galima arba aklina, arba su šakute į rozetę. Šiuo atveju transformatoriaus gaubte turi būti atitinkama rozetė. Elektrinius įrankius, kilnojamus šviestuvus ir triumų šviestuvus maitinti iš autotransformatorių draudžiama.

638. Rankinius elektros įrankius darbui išduoda elektromechanikas ar jo įgaliotas elektrikas.

Konkrečias techninės apsaugos priemones numato elektromechanikas. Ar teisingai taikomos saugos techninės priemonės, kontroliuoja darbų vadovas.

639. Draudžiama dirbti su elektriniu grąžtu arti kabelių trasų arba gręžti pertvarą, kurios kitoje pusėje nutiesti kabeliai.

640. Su elektros įrankiais dirbantiems asmenims draudžiama:

640.1. perduoti elektros įrankį nors ir trumpam laikui kitam asmeniui;

640.2. ardyti elektros įrankį ir patiems atlikti bet koki remontą paties įrankio bei laidų, rozečių, šakučių ir t. t. (išskyrus elektromechanikų personalą);

640.3. laikyti elektros įrankį už laidų;

640.4. dirbti nesilaikant darbų saugos reikalavimų, elektromechanikų nurodytų išduodant darbui elektros įrankį;

640.5. rankomis šalinti drožles, pjuvenas nesustojus įrankiui veikti.

Dirbant su elektros įrankiais aukštai esančiose vietose reikia laikytis Taisyklių III dalies IV skyriaus reikalavimų.

641. Nutrūkus elektros energijos tiekimui darbo metu, darant pertrauką elektros įrankį reikia išjungti iš tinklo.

642. Triumo šviestuvų maitinimo kabelis turi būti ištisinis su įžeminimo gysla, kurios skerspjūvis ne mažesnis už maitinimo gyslų. Draudžiama kabelį remontuoti, jei nebus užtikrintos pažeistos vietos visiškasis hermetiškumas arba bus sudurta įžeminimo gysla.

643. Jei rozetės yra atvirame denyje arba drėgnoje patalpoje, triumų šviestuvus galima įjungti ir išjungti, tik kai rozetėje nėra įtampos. Šviestuvai įjungiami ir išjungiami stacionariu rozetės jungikliu.

644. Lietuje arba kai vanduo ar vandens purslai gali patekti ant elektros įrankio, draudžiama dirbti su elektros įrankiais, kurių maitinimo įtampa didesnė kaip 12 V.

645. Naudotis kilnojamaisiais buitinais elektriniais šildymo prietaisais galima tik specialiai tam įrengtose vietose.

646. Kilnojami elektriniai mechanizmai (siurbiai, ventiliatoriai, kompresoriai, suvirinimo agregatai ir kt.) turi būti patikimai pritvirtinti jų pastatymo vietose.

Kilnojamų mechanizmų pastatymo vieta turi būti parinkta taip, kad nebūtų užgriozdinti priešgaisriniai ir avariniai išėjimai, praėjimai, trapai, kad ant šių prietaisų nepatektų tepalas, kuras.

647. Prieš įjungiant kilnojamą panardinamą siurblį reikia pastatyti perspėjamąjį ženklą „ATSARGIAI – ELEKTROS ĮTAMPA“. Draudžiama prisiliesti prie atotampų, kabelių ir kitų su siurbliais sujungtų elementų, kai siurblys įjungtas į elektros tinklą.

648. Leidžiama naudotis tik gamykliniais kilnojamaisiais šviestuvais.

VIII. DARBŲ SAUGA REMONTUOJANT KABELIUS

649. Prieš ardant kabelio izoliaciją ar prieš pjaunant kabelį būtina įsitikinti, kad tai būtų reikiamas kabelis, kad jis atjungtas ir imtasi kitų techninių priemonių, leidžiančių dirbti su kabeliu.

650. Remontui skirto kabelio suradimas trasoje atliekamas kruopščiai patikrinant (sekant) kabelius, palyginant jo vietą pagal brėžinius ir kabelių paklojimo schemas, tikrinant ant kabelio esančias žymėjimo lenteles ir markiravimą.

651. Tais atvejais, kai abejojama, ar teisingai nustatytas remontui skirtas kabelis, reikia pasinaudoti indukciniu kabelių paieškos aparatu. Be to, reikia patikrinti, ar nėra įtampos kabelyje. Tikrinama įtampos rodiklio, kuris veikia aktyvios srovės principu.

652. Kabelio movoms užpilti skirta masė šildoma specialiaame metaliniame inde su dangteliu ir snapeliu. Iš atidarytos skardinės kabelinė masė šiltu metų laiku išimama karštu peiliu, o šaltu metų laiku – atkertami masės gabaliukai.

Draudžiama šildyti neatidarytas kabelinės masės skardines.

653. Užpilant antikorozinę masę, reikia užsimauti brezentines pirštines ir užsidėti apsauginius akinius.

654. Kabelinė masė kaitinama, indas su mase nukeliamas ir pernešamas užsimovus pailgintas brezentines pirštines ir užsidėjus apsauginius akinius. Draudžiama indą su mase perduoti iš rankų į rankas; perduodant indą reikia jį padėti ant žemės.

Ištirpusi masė maišoma metaline maišykle.

IX. DARBŲ SAUGA EKSPLOATUOJANT AUTOMATIKOS KONTROLĖS, SIGNALIZACIJOS, MATAVIMŲ IR APSAUGOS SISTEMAS

655. Dirbant matavimo prietaisų ir apsaugos priemonių grandinėse, visos antrinės matavimo transformatorių ir įtampos transformatorių apvijos visada turi būti įžemintos. Sudėtingose relinėse apsaugos schemose srovės transformatorių grupė elektra sujungtų antrinių apvijų gali būti įžeminta viename taške.

Esant būtinybei nutraukti matavimo prietaisų ir relių srovės grandinę, srovės transformatoriaus antrinės apvijos grandinė turi būti užtrumpinta specialiai tam skirtu gnybtu.

656. Draudžiama atlikti darbus grandinėse tarp srovės transformatoriaus ir gnybtų, kur yra trumpinimo jungė, nes gali būti pažeistas trumpinimas.

657. Dirbant su srovės transformatoriais arba šių transformatorių antrinėse grandinėse, reikia laikytis tokių reikalavimų:

657.1. pirminių grandinių žymos negali būti naudojamos kaip pagalbinių srovės laidininkai atliekant matavimo ir kitus darbus;

657.2. matavimo ir apsaugos grandines prijungti prie transformatorių gnybtų tik visiškai sumontavus antrines schemas;

657.3. prietaisai, kuriais tikrinamas poliariškumas, turi būti patikimai prijungti prie antrinės apvijos gnybtų prieš duodant srovės impulsą į pirminę apviją.

658. Dirbti automatikos įrenginių grandinėse galima tik naudojantis darbinėmis schemomis; dirbti be schemų (iš atminties) draudžiama.

659. Dirbant su automatikos įrenginiais būtina naudoti specialius elektrotechninius įrankius su izoliuotomis rankenomis ir kotais; atsuktuvo strypo metalinė dalis turi būti izoliuota nuo koto iki atsuktuvo darbinės dalies.

660. Matavimo, valdymo signalizacijos ir apsaugos grandinių tikrinimą leidžiama atlikti tik elektrotechninės dalies asmeniui.

661. Dirbant įtampos transformatorių grandinėse, kai maitinimas yra iš pašalinio šaltinio, būtina išimti aukštesnės ir žemesnės įtampos saugiklius ir atjungti antrinių apvių automatus.

662. Esant būtinybei atlikti kokius nors darbus su kontrolės ir apsaugos automatine aparatūra arba jos grandinėse, esant įjungtai pagrindinei įrangai, būtina imtis papildomų priemonių, kad ši įranga atsitiktinai nebūtų išjungta.

663. Draudžiama ant automatikos skydų arba arti šios aparatūros atlikti vibraciją ir sutrenkimus sukeliančius darbus, nes gali klaidingai suveikti relės.

664. Komutacinius perjungimus, jungiklių, skyrinklių ir kitos aparatūros įjungimą ir išjungimą, agregatų paleidimą ir sustabdymą, jų darbo režimų reguliavimą ir kitus automatikos derinimo ir tikrinimo darbus galima atlikti tik leidus vyresniajam mechanikui arba elektromechanikui.

X. DARBŲ SAUGA ATLIEKANT ĮRANGOS BANDYMUS IR MATAVIMUS

665. Elektros įrangos ir automatikos sistemų bandymus laive galima atlikti tik leidus elektromechanikui ir jam stebint.

Bandymus atlikti gali būti pavesta tik asmenims, kurie:

- yra specialiai pasirengę ir patikrintas jų bandymų schemų ir šio skyriaus taisyklių išmanymas;

- turi praktinę veikiančių elektros įrenginių bandymų patirtį.

Nurodytas žinių patikrinimas atliekamas kartu su darbų saugos taisyklių žinių patikrinimu. Žinių (atestavimų) patikrinimo komisijos sudėtį papildyti turėtų įrangos bandymų specialistas, turintis atitinkamą kvalifikaciją.

666. Darbo apiforminimą, įtampos išjungimą, plakatų iškabinimą, aptvarų pastatymą, patikrinimą, ar nėra įtampos, įžeminimų įrengimą, leidimą atlikti darbus ir t. t. atlieka elektrotechninis personalas, vadovaudamasis bendromis Taisyklėmis.

667. Neleidžiama skirtingoms brigadoms vienu metu atlikti bandymus ir remonto darbus viename objekte.

668. Prieš bandymų pradžią reikia patikrinti, ar yra stacionarus bandomos įrangos gaubtų įžeminimas.

Pastaba. Bandymų įrangos gaubtą ir valdymo pulto karkasą įžemina bandymus atliekantis personalas.

669. Įrangos bandymo schemas surenka bandymus atliekantis personalas.

670. Bandymų vieta, taip pat sujungimų laidai, kurie bandymo metu turi įtampą, turi būti aptverti arba šalia bandymų vietos turi būti stebėtojas. Aptvarai gali būti iš skydų, lejerių ir kt. Ant visų aptvarų turi būti iškabinti perspėjamieji ženklai „STOK – AUKŠTA ĮTAMPA“.

Be to, jei bandymui skirti laidai turi 1000 V ir didesnę įtampą ir yra už elektros įrenginio patalpos ribų, tai praėjimuose arba ant trapų be aptvarų būtinai turi būti vienas ar keli instruktuoti asmenys (stebėtojai). Jie perspėja apie grėsiantį pavojų prisiartinus prie šių laidų arba užėjus už aptvaro.

671. Bandomą įrenginį saugantiems žmonėms darbų vykdytojas turi nurodyti, koku laiku ši įranga turi būti laikoma turinčia įtampą.

Visais atvejais darbų vadovas turi gauti patvirtinimą iš apsaugai paskirtų žmonių, kad jie žino bandymų pradžios laiką ir kad jie yra savo poste.

Paskirti stebėtojai žmonės savo postą gali palikti tik darbų vadovui nurodžius.

672. Bandant kabelį, kurio priešingas galas yra uždaroje patalpoje arba paskirstymo įrenginio narvelyje, ant durų arba aptvaro iškabinamas draudžiamasis ženklas „STOK – AUKŠTA ĮTAMPA“, o ant atjungtų skyriklių laidų – „NEJUNGTI – DIRBA ŽMONĖS“.

Jei šių patalpų arba narvelių durys neužrakintos arba bandomas remontuojamas kabelis trasoje suskaidytas į atskiras dalis, tai prie patalpos arba narvelio durų, kur yra suskaidyto kabelio galai, be ženklo „STOK – AUKŠTA ĮTAMPA“, dar turi būti pastatyta ir apsauga, kuri neprileistų žmonių prie kabelio.

673. Bandymo įtaisą prijungti prie 380/220 V įtampos tinklo reikia per kirtiklį arba kitą komutacinį aparatą su vizualiai matoma peilių ar kontaktų padėtimi.

Leidžiama naudoti kirtiklius, kurių peiliai yra už skydo, su sąlyga, kad yra labai patikimai sujungta valdymo rankenėlė su judančiais kontaktais ir be vargo galima įsitikinti, kokia peilių padėtis.

Pastaba. Esant 220 V įtampai galima naudotis rozetine šakute.

674. Laidas, kuriuo tiekama aukštesnė įtampa nuo bandymo įtaiso bandomajam įrenginiui, turi būti patikimai pritvirtintas tarpiniais izoliatoriais, izoliuojančiomis pakabomis ir t. t., kad šis laidas atsitiktinai neprisiliestų prie įtampą turinčių srovinių dalių.

Atstumas tarp sujungimo laidų su bandomąja įtampa ir srovinių dalių su darbine įtampa turi būti ne mažesnis kaip 15 cm.

675. Prieš paduodant bandomąją įtampą į bandymo įtaisą, būtina:

675.1. patikrinti, ar visi bandyme dalyvaujantys žmonės yra darbo vietose, ar nėra pašalinių žmonių ir ar įjungti šviesos tablo „ĮJUNGTA ĮTAMPA“;

675.2. perspėti bandymų brigadą žodžiais „JUNGIU ĮTAMPA“, nuo bandymo įtaiso išėjimo nuimti įžeminimą, įjungti kirtiklį 380/220 V įtampos tiekimui.

Nuo įžeminimo strypų nuėmimo momento visas bandymo įtaisas kartu su sujungimo laidais turi būti laikomas įrenginiu, turinčiu įtampą. Atlikti bet kokius perjungimus bandymo schemeje ir bandomajame įrenginyje draudžiama.

676. Baigus bandymą, darbų vadovas:

676.1. mažina bandymo įtaiso įtampą iki nulio;

676.2. išjungia kirtiklį, tiekiantį 380/220 V įtampą;

676.3. įžemina bandymo išėjimą;

676.4. praneša apie darbų pabaigą brigados nariams „ĮTAMPA IŠJUNGTA“;

676.5. išjungia tablo.

Tik po to galima perjungti laidus bandymo įtaise arba, jei bandymas baigtas, laidus atjungti ir nuimti aptvarus.

Kabelių linijos izoliacijos bandymui, taip pat po bandymo kabelį reikia iškrauti į korpusą ir įsitikinti, kad jame visiškai nėra krūvio. Tik tuomet leidžiama nuimti saugos ženklus.

677. Naudojantis kilnojamu arba stacionariu bandymo įrengimu, turi būti išlaikytos tokios sąlygos:

677.1. bandymo įrenginys turi būti suskirstytas į dvi dalis; vienoje dalyje yra operatorius ir aparatūra, kurios įtampa iki 1000 V, antrojoje dalyje – daugiau kaip 1000 V įtampos aparatūra ir srovinės dalys;

677.2. 1000 V ir didesnės įtampos dalys turi būti visiškai aptvertos ir eliminuota prisilietimo prie jų galimybė;

677.3. mažesnės kaip 1000 V įtampos aparatūra (kirtikliai, saugikliai ir kt.) turi būti išdėstyti taip, kad būtų užtikrintas saugus ir patogus stebėjimas ir aptarnavimas.

678. Matavimus kilnojamais prietaisais ir srovės matavimo replėmis turi atlikti du asmenys.

679. Matavimams reikia naudoti reples su ampermetru, įtaisytu jų darbinėje dalyje. Neleidžiama naudoti replių su iškeltu ampermetru.

Matavimus reikia atlikti apsimovus dielektrines pirštines, užsidėjus akinius, kaliošus (arba stovėti ant izoliuojančio pagrindo), reples laikyti nusvirusias. Draudžiama, žiūrint į parodymus, lenktis prie ampermetro.

Matavimų metu draudžiama prisikišti prie prietaisų, rezistorių, laidų, matavimo transformatorių.

680. Matavimus galima atlikti tik tose šynų vietose, kur atstumas tarp skirtingų fazių srovinių dalių bei tarp srovinių dalių ir įžeminimo detalių yra pakankamas, kad būtų galima išvengti oro izoliacinio tarpo pramušimo (oro izoliacinį tarpą sumažina replių darbinės dalys).

681. Naudotis srovės matavimo replėmis, kai kabeliuose įtampa didesnė kaip 1000 V, galima tik tais atvejais, jei kabelio gyslos izoliuotos ir atstumas tarp jų nemažesnis kaip 250 mm.

682. 1000 V ir didesnės įtampos įrenginiuose kilnojamais matavimo prietaisais matavimus atlikti galima tik būtinai naudojant stacionarius transformatorius. Tiesioginiai matavimai tokiuose įrenginiuose galimi tik specialiai tam skirtais prietaisais.

683. Kilnojamų prietaisų prijungimas ir atjungimas 1000 V ir didesnės įtampos elektros grandinėse, kai yra būtinybė nutraukti grandinę, galimas tik visiškai išjungus įtampą.

684. Esant iki 1000 V įtampai šynose, matavimus srovės matavimo replėmis galima atlikti tik stovint ant denio arba ant specialios pakyls.

685. Matuojant replėmis kiekvienos fazės srovę iki 1000 V įtampos įrenginiuose, jei fazės išdėstytos horizontaliai, būtina vieną fazę nuo kitos atskirti izoliuojančiais tarpikliais. Tai daroma apsimovus dielektrines pirštines.

686. Esant įtampai iki 2,5 kV, matuoti megometru leidžiama tik elektrotechninio personalo specialiai apmokytiems asmenims.

687. Elektros įrenginio kokios nors dalies izoliacijos varžą galima matuoti tik tuomet, kai ši dalis iš visų pusių atjungta. Megometru matuojantis asmuo turi pats asmeniškai įsitikinti, kad šis reikalavimas įvykdytas ir kad darbo vieta paruošta.

688. Linijos, galinčios įtampą gauti iš kitos pusės, izoliaciją leidžiama bandyti tik tuo atveju, jei iš elektros įrenginių aptarnaujančio atsakingo asmens gautas pranešimas telefonu (arba kitokiu būdu taip, kad šį pranešimą būtų galima patikrinti) apie tai, kad linijiniai skyrikliai ir jungikliai išjungti ir pakabinti draudžiamieji ženklai „NEJUNGTI – DIRBA ŽMONĖS“.

689. Elektros variklių izoliacijos būklei kontroliuoti pagal eksploatavimo instrukcijų reikalavimus megometru matuoti galima varikliui sustojus arba jam sukantis, bet esant nesužadintam. Matavimus gali atlikti elektrotechninis personalas arba remontininkai stebint elektrotechninio personalo atstovui.

Rotorių inkarų ir sužadinimo grandinių izoliacijos bandymus gali atlikti vienas elektrotechninio personalo asmuo; statorių izoliacijos bandymus – ne mažiau kaip du žmonės.

XI. DARBŲ SAUGA EKSPLOATUOJANT AKUMULIATORINES BATERIJAS IR PATALPAS

690. Akumuliatorinės patalpos raktas turi būti pas elektromechaniką arba pas atsakingą už elektros įrangos būklę laive asmenį. Asmenims, kuriems leista aptarnauti akumuliatorių baterijas, raktas išduodamas bendrais pagrindais baterijų apžiūrėjimo ir darbo laikui.

691. Akumuliatorių patalpoje draudžiama rūkyti, įeiti su ugnimi, naudotis elektriniais šildymo prietaisais ir aparatais, galinčiais sukelti kibirkštis.

Ant akumuliatorių patalpos durų iš išorės turi būti ženklas „ATSARGIAI – SPROGIMO PAVOJUS“. Ant akumuliatorių spintų ir dėžių taip pat turi būti užrašas „AKUMULIATORIAI“ ir

perspėjamas ženklas „ATSARGIAI – SPROGIMO PAVOJUS“. Akumuliatorių patalpoje, dėžėse ir spintose turi būti akumuliatorių įrenginių eksploatavimo instrukcijos.

692. Aptarnauti akumuliatorių baterijas leidžiama elektrotechninio personalo asmenims, turintiems specialų parengimą iš akumuliatorių įrenginių konstrukcijos ir eksploatavimo, mokantiems teikti pirmąją medicinos pagalbą nukentėjus nuo rūgščių, šarmų, švino, elektros srovės poveikio.

693. Kiekviename akumuliatoriniame skyriuje turi būti:

693.1. apsauginiai akiniai;

693.2. stiklinis arba porcelianinis 1,5–2 litrų talpos indas su snapeliu (ąsotis) elektrolito paruošimui arba papildymui destiliuotu vandeniu;

693.3. neutralizuojantis 5% druskos tirpalas vandenyje;

693.4. 0,5 litro 10% amoniako tirpalas rūgštiniam akumuliatoriui ir 10–12% boro rūgšties (acto esencijos – viena esencijos dalis ir aštuonios vandens dalys) šarminiam akumuliatoriui.

694. Ant visų elektrolito, distiliuoto vandens, neutralizuojančių tirpalų indų turi būti aiškūs užrašai, nurodantys šių indų turinį.

695. Akumuliatorių rūgštis turi būti laikoma atskiroje patalpoje, stikliniuose sandariai uždarytuose induose, sudėtuose į pintus krepšius. Krepšiai sustatomi ant denio ir patikimai pritvirtinami. Kiekvienas indas turi būti su žymėjimo lentele, kurioje nurodytas rūgšties pavadinimas, standartas ar techninės sąlygos, masė, pagaminimo data. Tušti rūgšties indai turi būti laikomi analogiškai.

696. Visus darbus su rūgštimis ir šarmais gali atlikti tik specialiai apmokyti žmonės.

697. Indus pernešti gali tik du žmonės su specialiais neštuvais ar kita įranga, kuri užtikrina indų saugumą juos pernešant. Indas ant neštuvų patikimai tvirtinamas indo dviejų trečdalių aukštyje.

Pilstyti rūgštį iš indų galima tik pakreipus indą specialiu įtaisu, kuris indą palaiko ir įtvirtina pakreiptoje padėtyje.

698. Ruošiant elektrolitą, rūgštį reikia lėtai su pertraukomis (kad tirpalas per daug neįkaistų) plona čiurkšle pilti iš indo, kurio talpa ne didesnė kaip 1–2 litrai, į indą su destiliuotu vandeniu.

Tirpalą reikia visą laiką maišyti stikline arba ebonitine lazdele.

Draudžiama ruošiant elektrolitą pilti vandenį į rūgštį, nes susidaro pūslės. Elektrolitą ruošti reikia atspariame rūgšties ir temperatūros poveikiui inde (keraminiame, ebonitiniame). Draudžiama naudotis plieniniais ir variniais indais.

Ruošiant elektrolitą specialiuose stikliniuose induose, reikia imtis atsargumo priemonių, nes pakilus tirpalo temperatūrai stiklas gali skilti.

699. Dirbant su rūgštimis ir šarmais, reikia apsirengti specialius rūgščių poveikiui atsparius drabužius (vilnonius arba medvilninius, su rūgštimis atspariu impregnavimu), užsidėti guminę prijuostę, apsauginius akinius, apsiauti guminius batus ir apsimausti pirštines. Kelnės turi būti užleistos ant batų. Reikia nepamiršti, kad ant odos patekusios mikroskopinės švino oksido dalelės gali sukelti uždegimą. Ant odos patekusi sieros rūgštis nudegina, o jos garai, patekę į kvėpavimo takus, degina gleivinę. Ant odos ir drabužių patekusi sieros rūgštis ir elektrolitas neutralizuojami 5% vandeniniu sodos tirpalu, o neturint šio tirpalo – vandens srove.

Pastaba. Laive turi būti sukomplektuoti visi šiame paragrafe paminėti specialūs drabužiai.

700. Šarmus tirpinti reikia plieniniame arba ketaus inde. Stikliniame inde šarmą tirpinti nerekomenduojama, nes stipriai tirpalui įkaitus stiklas gali suskilti. Draudžiama naudotis cinkuotais, alavuotais, aliumininiais, variniais, keramikiniais, emaliuotais ir švininiais indais, taip pat rūgšties elektrolitui ruošti skirtais indais.

701. Natrio šarmas sugeria iš oro anglies dioksidą, todėl jį reikia laikyti hermetiškai uždarytame inde. Sausas natrio šarmas laikomas plieninėse hermetiškai uždarytose dėžutėse, o skystas – stikliniuose induose, įdėtuose į medines dėžes.

702. Atidarant šarmo įpakavimą, reikia laikytis atsargumo priemonių. Smulkinti natrio šarmo gabalus galima specialiomis bertuvėmis, uždengus maišo audiniu arba švriu skuduru, kad

neišsibarstytų ir nepatektų ant veido. Draudžiama natrio šarmą imti rankomis (net ir su pirštinėmis). Tam reikia naudotis specialiomis žnyplėmis arba šaukštu.

703. Visi darbai su sausu natrio šarmu ir su jo koncentruotu tirpalu turi būti atliekami užsidėjus apsauginius akinius, guminę prijuostę ir apsimovus gumines pirštines.

704. Ant odos arba akių gleivinės patekęs šarmas ardo audinius (atsiranda opos). Ypač pavojingas net ir nedidelio šarmo kiekio patekimas į akis. Patekus šarmui ant odos arba į akis, būtina tuojau pat pažeistą vietą nuplauti boro rūgšties tirpalu (10% vandens tirpalas odai, 2% tirpalas akims) ir gausiai – vandeniu. Po to reikia kreiptis į gydytoją.

705. Aptarnaujantis personalas, dirbdamas akumuliatorių patalpoje, neturi liesti plikomis rankomis (kai yra sumušimų arba įbrėžimų) akumuliatorių, rūgščių ir šarmų indų. Baigus darbą akumuliatorių patalpoje, reikia kruopščiai nusiplauti rankas ir veidą muilu, paskalauti burną.

706. Esant nudegimams nuo rūgšties arba šarmo, reikia kreiptis į gydytoją.

707. Išpiltą rūgštį reikia surinkti gumine kriaušė, o išpylus didelį kiekį – apipilti pjuvenomis ir sušluoti šepetiu. Negalima naudoti pakulų arba skudurų. Vieta, kur buvo išpilta rūgštis arba elektrolitas, surinkus skystį, neutralizuojama šluostant skuduru, suvilgytu 10% amoniako tirpale arba kalcinuotosios sodos vandens tirpale.

708. Rūdis nuo akumuliatorių metalinių paviršių reikia valyti žibale suvilgytu skuduru. Draudžiama šiam tikslui naudoti metalinius įrankius, švitrinį popierių.

709. Esant būtinybei akumuliatorių patalpoje atlikti remonto darbus, susijusius su litavimu, alavavimu, arba kai naudojami lituokliai, dujiniai degikliai, litavimo lempos, elektriniai tigliai, reikia laikytis tokių reikalavimų:

709.1. darbus pradėti galima ne anksčiau kaip po 2 valandų pabaigus akumuliatorių pakrovimą. Nuolatinio įkrovimo principu veikiančias baterijas prieš 2 valandas iki darbų pradžios reikia pervesti į išsikrovimo režimą; iki darbų pradžios (ne mažiau kaip prieš 20 minučių) turi būti įjungta ventiliacija, kad visiškai pašalintų sprogias dujas iš patalpos;

709.2. darbo metu turi nesustojamai veikti ventiliacija;

709.3. darbų vieta nuo baterijų turi būti atskirta ugniai atspariais skydais (asbestiniais ar kt.).

710. Visus su montazu ir demontazu susietus darbus galima atlikti tik atjungus baterijas. Veržlių raktas ir kiti metaliniai daiktai gali užtrumpinti akumuliatorius ir susidarys kibirkštys. Tai gali sukelti sprogo pavojų, todėl naudotis metaliniais įrankiais reikia labai atsargiai. Nedarbinės metalinių įrankių dalys turi būti izoliuotos.

711. Akumuliatorių patalpų ventiliacija turi būti įjungta prieš pradėdant akumuliatorių įkrovimą ir išjungta ne anksčiau kaip praėjus 1,5 valandos po įkrovimo pabaigos.

712. Prieš pradėdant įkrovimą, būtina patikrinti (apžiūrinti iš išorės) nesprogaus šviestuvo būklę; oro ištraukimo ir įpūtimo kanalų būklę; laidų antgalių tvirtinimą gnybtuose; tarpelementinių jungčių kontaktus; ventiliacinių kamščių būklę.

713. Neleistinas rūgštinių ir šarminių akumuliatorių laikymas vienoje patalpoje. Šarminių akumuliatorių patalpose neturi būti rūgštinių akumuliatorių įrangos ir detalių, nes ir labai mažas rūgšties (arba jos garų) kiekis suardo šarminius akumuliatorius.

VIII. DARBŲ SAUGOS REIKALAVIMAI EKSPLOATUOJANT LAIVO ŠALDymo ĮRENGINIUS

I. BENDRIEJI REIKALAVIMAI

714. Šaldymo įrenginių patalpose vėdinimas turi veikti ir dirbant refrižeratoriniam įrenginiui, ir jį remontuojant. Jei remonto metu įtariama, kad vėdinimo sistema dirba blogai, reikia pasinaudoti kilnojamu ventiliatoriumi arba imtis kitų priemonių kenksmingoms dujoms pašalinti. Darbus galima tęsti tik atliktus oro aplinkos kontrolinį patikrinimą.

715. Dirbant su amoniakiniais šaldymo įrenginiais, jei ore pajuntamas šaltnešio agento kvapas, būtina:

715.1. išeiti iš patalpos ir uždaryti duris;

715.2. įjungti avarinę ištraukiamąją ventiliaciją ir pranešti budinčiajam mechanikui;
 715.3. užsidėti dujokaukę ir įeiti į patalpą; prie įėjimo į patalpą palikti stebėtoją, duris į patalpą palikti atviras;

715.4. sustabdyti kompresorius;

715.5. uždaryti šaltnešio tiekimo vožtuvus iš kondensatoriaus ir resiverio;

715.6. išsiaiškinti garų nutekėjimo priežastį ir imtis visų priemonių jiems pašalinti;

715.7. jei neimanoma likviduoti šaltnešio nutekėjimo, reikia pasinaudoti šaltnešio avariniu išpylimu už borto.

716. Dirbant su freoniniais šaldymo įrenginiais, šaltnešio garus refrižeratoriniame mašinų skyriuje galima nustatyti su haloidine lempa (freonas neturi kvapo). Jei patalpos ore yra šaldiklio garų, būtina:

716.1. įjungti avarinę ištraukiamąją ventiliaciją ir pranešti budinčiajam mechanikui apie freono nutekėjimą;

716.2. užsidėti izoliuojančią dujokaukę ir įeiti į patalpą prie durų paliekant stebėtoją, durys į patalpą paliekamos atviros;

716.3. sustabdyti kompresorius;

716.4. uždaryti šaltnešio sistemos vožtuvus;

716.5. išsiaiškinti freono nutekėjimo priežastį ir imtis visų būtinų priemonių nutekėjimui likviduoti.

Pastaba. Refrižeratorinio mašinų skyriaus ore esant freono garams, negalima naudotis atvira ugnimi, taip pat daiktais, kurių temperatūra per 200°C, nes freonui užsidegus susidaro fosgenas (nuodinga medžiaga).

717. Kilus gaisrui, esant dideliems šaltnešio nutekėjimams arba esant kitai avarinei situacijai, būtina:

717.1. uždaryti ortakių sklendes – jei triumas aušinamas oru;

717.2. sustabdyti avariniu jungikliu (esančiu ne refrižeratoriniame mašinų skyriuje) kompresoriaus elektros variklį ir paleisti drėkinimo sistemą, kad vanduo sugertų amoniaką (jei susidarė daug amoniako garų);

717.3. atidaryti šaltnešio avarinio išleidimo sistemos vožtuvą ir išleisti šaltnešį iš sistemos.

718. Jei laive yra šaldymo įrenginys, turi būti tiek atitinkamų dujokaukių, kad užtektų visiems aptarnaujantiems šaldymo įrenginį (bet ne mažiau kaip 2 dujokaukės). Taip pat turi būti dujokaukėms skirtų filtrų atsarga.

Prie amoniakinių šaldymo įrenginių turi būti specialios filtruojančios pramoninės dujokaukės ir dujoms nelaidūs kostiumai. Jų turi būti tiek, kiek yra dirbančiųjų. Prie freoninių šaldymo įrenginių turi būti šlanguinės izoliuojančios dujokaukės su priverstiniu oro tiekimu.

Pastaba. Jei freoniniai šaldymo įrenginiai yra bendrame mašinų ir katilų skyriuje, izoliuojančių dujokaukių turi būti tiek, kiek vienu metu dirba žmonių mašinų skyriuje.

719. Dujokaukės ir kostiumai laikomi užplombuotose spintose:

719.1. jei yra atskiras refrižeratorinis mašinų skyrius – prie įėjimo į šį skyrių;

719.2. jei freoniniai šaldymo įrenginiai yra bendrame mašinų ir katilų skyriuje – prie kompresoriaus.

Šiose spintose taip pat turi būti guminės pirštinės, šiltos pirštinės, apsauginiai akiniai, batai (pagal dirbančiųjų skaičių) ir du izoliuojantys kvėpavimo aparatai.

Pastaba. Esant freoniniams šaldymo įrenginiams, apsauginiai kostiumai nereikalingi.

720. Apsauginiai specialūs drabužiai ir inventorių turi būti tvarkingi ir jų nelaidumas dujoms turi būti tikrinamas ne rečiau kaip kartą per šešis mėnesius.

721. Triumų šaldančių baterijų apsaugai nuo pažeidimų būtina laikytis tokių atsargumo priemonių:

721.1. šaldančių baterijų aptvarai turi būti tvarkingi;

721.2. vamzdžius reikia saugoti nuo smūgių, negalima lipti ant vamzdžių.

722. Dirbant atšaldytose patalpose, reikia šiltai apsirengti.

723. Jei laivuose yra šaldymo įrenginiai su tiesioginiu išgarinimu, galimas šaltnešio nutekėjimas toje patalpoje, kur yra garintuvas. Todėl į šaldymo kameras ir refrižeratorinius triumus galima tik dviese: vienas asmuo lieka išorėje prie įėjimo ir stebi dirbantįjį patalpoje. Stebėtojas privalo turėti apsauginį kvėpavimo aparatą, kad galėtų suteikti reikiamą pagalbą.

Prie įėjimo į tokias patalpas turi būti užrašas „ATSARGIAI – GALIMAS FREONO NUTEKĖJIMAS!“.

Šaldymo kameros turi būti su signalizacija, informuojančia apie žmonių buvimą joje.

II. DARBŲ SAUGA APTARNAUJANT LAIVO ŠALDymo ĮRENGINIUS

724. Laivo šaldymo įrenginiai turi būti eksploatuojami pagal įrenginius pagaminusios gamyklos nuorodas ir pagal laivo techninių įrenginių eksploatavimo taisykles.

Šaldymo įrenginius aptarnaujantys asmenys prieš įeidami į refrižeratorinį mašinų skyrių privalo su dujų nutekėjimo ieškokliais arba haloidine lempa patikrinti šaltnešio garų koncentraciją. Esant neleistinai koncentracijai, elgtis kaip nurodyta 716 ir 717 punktuose.

725. Prie įėjimų į šaldymo įrenginių patalpas ir refrižeratorines patalpas reikia iškabinti saugaus darbo su šiais įrenginiais instrukcijas, informaciją apie šaltnešio ypatingas savybes ir apsaugos priemones, kurių reikia laikytis dirbant su šaltnešiu.

726. Atliekant reguliavimo ir remonto darbus, apžiūrint vožtuvus, riebokšlius, stūmoklių kotus, cilindrus, atliekant kitus darbus, aptarnaujantis personalas privalo naudotis apsauginiais akiniais ir guminėmis pirštinėmis, o esant šaltnešio nutekėjimo pavojui – dujokaukėmis.

Priveržti flanšinių sujungimų veržles, keisti visiškai ar nevisiškai riebokšlių kamšalus būtina laikantis atsargumo priemonių. Prieš pradėdant šiuos darbus, reikia šaltnešį pašalinti iš pažeistos vietos. Tai turi būti atliekama pagal įrenginį pagaminusios gamyklos instrukciją ir išjungus pažeistą dalį iš likusios sistemos. Nereikia vartoti per didelės jėgos, naudoti raktų ilgutuvus ir t. t.

727. Ieškant nesandarumų ir atliekant kitus darbus nereikia prikišti veido prie galimų nutekėjimo vietų, nes iš tekančių dujų srovė gali patekti į akis.

Atliekant vidinį cilindro ir kitų šaldymo įrenginio dalių apžiūrėjimą, apšvietimui leidžiama naudotis tik kilnojamomis ne daugiau kaip 12 V įtampoms lempomis, elektriniais kišeniniais arba akumuliatoriniais žibintais.

Draudžiama naudotis atvira liepsna arba rūkyti atliekant vidinį apžiūrėjimą.

728. Išjungus kompresorių, slėgimo vožtuvas (čiaupas) uždaromas ir ant jo smagratinės rankenos pakabinamas nurodomasis ženklas „VOŽTUVAS UŽDARYTAS“ (jei nėra elektrinės vožtuvo blokuotės, sujungtos su kompresoriaus elektros variklio paleidimu).

729. Šaldymo įrenginiai visą laiką turi būti tvarkingi. Aparatų ir indų apsauginiai vožtuvai turi būti išbandyti reikiamu slėgiu ir užplombuoti (gamyklos gamintojos arba šaldymo įrenginių mechaniko plomba). Apsauginių vožtuvų tinkamumas turi būti tikrinamas juos prapučiant ne rečiau kaip kartą per metus. Apie patikrinimo rezultatus surašomas aktas. Netinkamą apsauginį vožtuvą reikia tuojau pat pakeisti geru. Statyti akles vietoj apsauginių vožtuvų draudžiama.

Manometrai ir vakuuminiai manometrai turi būti tikrinami nustatyta tvarka ne rečiau kaip kartą per metus, taip pat po kiekvieno remonto. Be to, ne rečiau kaip kartą per 6 mėnesius laivo administracija privalo atlikti darbinių manometrų parodymų kontrolinį patikrinimą, o patikrinimo rezultatus įrašyti į kontrolinių patikrinimų žurnalą. Neturint kontrolinio manometro, papildomą patikrinimą galima atlikti naudojantis patikrintu darbiniu manometru.

Draudžiama:

- nustatyti dujų nutekėjimo vietas pagal kvapą;
- naudotis sieros raištelio amoniako garų nutekėjimo vietai nustatyti.

Pastaba. 16–27% koncentracijos ore amoniako garai yra sprogūs.

730. Prieš užpildant šaldymo sistemą šaltnešiu, būtina kiekvieną balioną patikrinti pagal nudažymo spalvą, užrašus, žymėjimus ir kitus požymius siekiant išsiaiškinti, kas yra balione (įvairaus turinio balionai laive turi būti laikomi skirtingose patalpose).

Pastabos:

a) balioną prie šaldymo sistemos galima prijungti tik įsitikinus, kad baliono turinys tinka šiai sistemai. Ypač reikia saugotis, kad klaidingai prie šaldymo sistemos nebūtų pajungtas deguonies balionas, nes gali įvykti sprogdymas;

b) amoniako bandinio paėmimą iš baliono, sistemos užpildymą šaltnešiu, šaltnešio perpylimą galima atlikti apsimovus gumines pirštines ir užsidėjus apsauginius akinius;

c) draudžiama šaltnešio tekėjimo paspartinimui šildyti balioną atvira ugnimi arba kitais aukštos temperatūros šilumos šaltiniais; balioną galima šildyti tik karštu vandeniu.

731. Dirbant su sūrymu, kuris ėda rankas, reikia apsimauti apsaugines pirštines, taip pat užsidėti guminę arba brezentinę prijuostę.

732. Negalima šaldymo sistemos perpildyti šaldikliu ir dirbti esant „drėgniems garams“, jo požymiai yra:

732.1. šaltas spaudžiantysis kompresoriaus vamzdis;

732.2. žliugsintis įsiurbimo vožtuvų garsas;

732.3. kompresorius pasidengia šerkšnu;

732.4. duslūs skysčio smūgiai.

Visa tai gali sukelti avariją. Todėl būtina iškart pridaryti siurbiančiuosius vožtuvus, reguliavimo vožtuvą, o jei bilesiai nesiliauja – sustabdyti kompresorių.

733. Šaldymo įrenginys šaltnešiu užpildomas griežtai laikantis šio įrenginio eksploatavimo instrukcijos reikalavimų. Užpildant sistemą šaltnešiu iš balionų, reikia žiūrėti, kad baliono štuceri nebūtų nukreiptas į dirbančiojo veidą.

734. Draudžiama mechaniniu būdu (grandikliais ir pan.) šalinti apšalusią dangą nuo tiesioginio garinimo freono baterijų ir nuo balionų šaldymo sistemos užpildymo metu.

Apšalusią dangą nuo baterijų valyti galima:

- natūraliai atšildant (išjungus agregatus), kai aplinkos temperatūra didesnė nei 0°C;
- atšildant freono garais, kuriuos pučia kompresorius;
- atšildant kitais saugiais būdais.

735. Šaldiklio atsarginiai balionai turi būti laikomi specialiuose ugniai atspariuose sandėliuose, atskirtuose nuo kitų patalpų, arba kitose saugiose vietose. Balionai patikimai tvirtinami specialiuose lizduose.

Ten, kur laikomi balionai, temperatūra neturi viršyti 35°C, patalpose turi būti įrengta ventiliacija.

Įeiti į amoniako balionų laikymo patalpą galima tik užsidėjus dujokaukę.

Neleidžiama šiose patalpose laikyti pašalinių daiktų ir medžiagų, taip pat daugiau kaip du angliarūgštės ir azoto balionus.

736. Pernešant šaldiklio balionus, ant balionų vožtuvų (jei balionai yra su šaldikliu) turi būti užsukti gaubtai.

Negalima balionų kratyti, mėtyti. Draudžiama balionus nešioti rankomis be neštuvų. Nešant ant neštuvų, balionai turi būti pritvirtinti.

737. Tuščius balionus reikia laikyti atskirai nuo pilnų arba jie turi būti atskirti vieni nuo kitų.

Draudžiama šildyti balionus norint išsiurbti freono likučius.

Su tuščiais balionais reikia elgtis taip pat atsargiai kaip ir su užpildytais.

Draudžiama laikyti ir naudoti balionus su šaldikliu, jei:

- pasibaigęs jų periodinio patikrinimo terminas;
- balionas be nustatyto pavyzdžio žymės;
- netvarkingi vožtuvai;
- pažeistas korpusas;
- netinkamai nudažytas ar be užrašų.

738. Šaldiklį (amoniakui, freonui) pažeidus tuojau pat reikia imtis priemonių.

IX. APTARNAUJANČIO PERSONALO IR ĮGULOS NARIŲ SAVITARNOS DARBŲ SAUGA

I. BENDRIEJI REIKALAVIMAI

739. Maitinimo bloke, skalbyklose arti esančių įrengimų turi būti iškabintos gerai matomose vietose šių įrengimų eksploatavimo instrukcijos.

740. Aptarnaujančiam personalui remontuoti savo jėgomis aptarnaujamus įrengimus draudžiama.

Už teisingą elektromechanizmų eksploatavimą, remontą atsakingas elektrotechninis laivo personalas. Apie atliktą įrengimų profilaktiką, remontą daromos žymos specialiuose žurnaluose.

741. Apie visus elektromechanizmų, įrankių gedimus reikia nedelsiant pranešti budinčiajam mechanikui, elektromechanikui. Dirbti su sugedusiu įrengimu, kol jis nebus sutaisytas, draudžiama.

Draudžiama nuimti besisukančių, judančių, turinčių įtampą srovinių, įkaitusių daugiau kaip 50°C, dalių apsaugą.

742. Aptarnaujantis personalas privalo dirbti apsirengęs specialia apranga, kuri išduodama pagal veikiančius normatyvinius dokumentus.

743. Avalynė (tik ant žemo kulno) privalo būti suvarstyta ir su neslidžiu padu. Draudžiama dirbti apsiavus avalyne, kuri krenta nuo kojų ar yra su aukštais kulniukais.

744. Visus įpjovimus ir įbrėžimus reikia dezinfekuoti ir subintuoti neperšlampamu bintu.

745. Draudžiama naudoti įskeltus, apdaužytais kraštais stiklinius, fajansinius indus. Draudžiama naudoti produktus, susilietusius su sudaužytais indais.

746. Laivo vadovaujantieji asmenys privalo sekti, kad maitinimo bloko patalpose (labiausiai virtuvėje) nuolatos veiktų ištraukiamoji ventiliacija arba oro kondicionierius; kad pagal grafiką būtų plaunami ištraukiamieji tinkleliai nuo ventiliacinių kanalų.

747. Maitinimo bloko sandėlių paklotas privalo būti švarus, sausas, išvalyti špigatai, nukritę daiktai pakelti. Praėjimai turi būti laisvi, o darbo vietos – laisvos nuo pašalinių daiktų.

748. Prieš išplaukiant į reisą apie visus štorminius maitinimo bloko tvirtinimus virėjas ir bufetininkas privalo pranešti laivo vadovaujantiems asmenims, kad laiku pašalintų trūkumus.

749. Laivo vadovaujantieji asmenys privalo įspėti virtuvės darbuotojus apie artėjančią audrą.

750. Artėjant audrai virtuvės darbuotojai privalo:

750.1. nuimamais tvirtinimais pritvirtinti ant viryklės puodus;

750.2. pritvirtinti tam skirtose vietose inventorių ir virtuvės įrengimus;

750.3. užsklęsti liukų dėžių dangčius;

750.4. pasirūpinti, kad skysčiai iš katilų nesitaškytų;

750.5. nekepti taukuose raugintos tešlos;

750.6. uždengti šlapia medžiaga maisto dalijimo stalus ir grindis;

750.7. stiklines, bokalus, taures pastatyti į dėžes su pertvaromis;

750.8. pietų stalus užtiesti šlapiomis staltiesėmis;

750.9. praėjimus užtiesti šlapiais takeliais;

750.10. pakelti štorminius bortelius ant pietų stalų.

II. DARBŲ SAUGA PERNEŠANT IR PERKRAUNANT MAISTO PRODUKTUS BEI JUOS SANDĖLIUOJANT

751. Maisto produktų pakrovimui nuo kranto į laivo sandėlius, iš sandėlių į maisto bloką reikia panaudoti esančius laivo mechanizuotus pakėlimo ir transportavimo mechanizmus – strėles, kranus, telferius, liftus ir kitus įtaisus. Kraunant rankomis nereikia pamiršti, kad moterims leidžiama kelti ne daugiau kaip 15 kg, o vyrams – 50 kg.

752. Pernešti maisto produktus iš sandėlių rekomenduojama kibiruose su dangčiais, krepšiuose ar kitokioje patogioje taroje, turinčioje rankenas. Tuo pat metu viena ranka turi būti laisva tam, kad lipant ar nusileidžiant trapu būtų galima laikytis už turėklų ir atidaryti duris.

753. Lipant trapis ir pereinant komingsus būtina, kad pernešamas daiktas neuždengtų regėjimo lauko. Negalima šokti per durų komingsus arba lipti ant jų, nes galima atsitrengti galva į komingso viršų.

754. Katilus ir puodus su karštu maistu, sveriančius daugiau kaip 15 kg, būtina nešti ir kelti nuo viryklės tik dviese.

755. Paruoštą maistą iš virtuvės į valgyklą arba kajutkompaniją (jei jos yra viename denyje) būtina nešti puoduose arba sriubos dubenyse. Kai šios patalpos išsidėsčiusios skirtinguose denyuose, jeigu yra, reikia naudotis liftu. Išimtiniais atvejais, kai šios patalpos išsidėsčiusios antstatuose, pernešti maistą galima kibiruose su dangčiais, termosuose ir pan.

Ypatingo atsargumo reikia laikytis pernešant karštus skysčius laivui supantis. Išlietas karštas maistas gali nudeginti.

756. Būtina kuo greičiausiai nuvalyti išsiliejusius skysčius (taukus, kisielių ir pan.) arba laikinai slidžią vietą denyje pabarstyti druska iki tol, kol ji bus nuvalyta.

Ypač atsargiems reikia būti pernešant stiklą, porcelianą ir talpas su karštais skysčiais ką tik išplautu denyu.

757. Laivo virtuvės personalas, naudojantis šaldymo kameras, turi mokėti tamsoje pasinaudoti durų atidarymo iš vidaus mechanizmais ir sukelti garsinio aliarmo signalą savaiminio arba atsitiktinio jų užsidarymo kameroje atveju. Vidaus atidarymo mechanizmai privalo visada būti tvarkingi.

758. Draudžiama įeiti į šaldymo kamerą, jeigu joje įtariamas šaltnešio nutekėjimas. Šiuo atveju būtina nedelsiant iškviesti šaldytuvų įrenginių aptarnavimo personalą ir ant durų iškabinti lentelę su atitinkamu užrašu.

759. Išimant maisto produktus iš šaldytuvo ar maisto perkėlimo lifto, būtina patikimai tvirtinti atidarytas duris. Tai ypač svarbu laivui plaukiant.

Nesant durų fiksavimo įtaiso, būtina pranešti vyresniajam mechanikui, kuris privalo organizuoti laikinojo tokio fiksatoriaus pastatymą.

760. Įeinant į šaldymo kamerą, jeigu nėra antro žmogaus, būtina su savimi į vidų pasiimti kameros durų pakabinamas spynas.

761. Ant sandėlių denių ardelių neturi būti ledo ir pašalinių daiktų, ant kurių galima suklypti arba paslysti.

762. Nenaudojami mėsos pakabinimo kabliai turi būti nuimti ir saugomi atskirai.

III. DARBŲ SAUGA ATLIEKANT VIRTUVĖS DARBUS

763. Kategoriškai draudžiama į virtuvę įleisti pašalinius asmenis. Tikrintojus laivo virėjas leidžia į kambuzą su laivo vadovybės leidimu.

764. Virtuvinių inventorių reikia saugoti nuolatinėse vietose, tam panaudojant lentynas su bortais, ardelius, kabliukus ir pan.

765. Pjaustymo lentos turi būti pagamintos iš kietos medienos ir ant šoninių paviršių užrašyta jų paskirtis (mėsai, žuviai, daržovėms ir pan.). Išsidėvėjusius pjaustymo lentų paviršius reikia nuobliuoti, o mėsos kirtimo trinkas nupjauti. Apdoroti mėsą ir pjaustyti kitus produktus rankiniu būdu be pjaustymo lentų draudžiama.

766. Trinką mėsai kapoti reikia statyti ant tvirto pagrindo ir patikimai ją pritvirtinti. Kapojant mėsą būtina numatyti, kad laisvoji ranka ar koja neatsirastų kirvio smūgio linijoje. Prie trinkos turi būti pakankamai vietos smūgiuoti kirviu. Ypač atsargiai reikia kapoti mėsą laivui plaukiant.

767. Pjaustant mėsą pjūklų draudžiama jį spausti. Draudžiama naudotis netvarkingais instrumentais, įrankiais. Netvarkingi įrankiai (įvairūs peiliai, kirviai, konservų atidarytuvai ir pan.) laiku turi būti remontuojami ar pakeičiami naujais.

768. Peilių ir kirvių rankenas reikia patikimai tvirtinti prie geležtės ir laikyti švariai (švarias rankenas galima tvirtiau laikyti rankoje). Ašmenys turi būti aštrūs ir švarūs. Peilius reikia laikyti nuolatinėse vietose (dėžėse, medinės juostos išpjovose, kad jie nepasisuktų ašmenimis).

769. Draudžiama ranka gaudyti krentantį peilį, palikti peilius vandenyje arba tokiose vietose, kur gali būti ant jų padėti maisto produktai.

770. Virtuvės mechanizacijos mašinas valyti tik po to, kai jos bus atjungtos nuo energijos šaltinių. Kategoriškai draudžiama šių mašinų darbo metu (mėsmalė, tešlos maišytuvas, daržovių pjaustyklė ir pan.) atidaryti dangčius, dureles, kišti pirštus, kol jos dar veikia.

771. Draudžiama liesti šlapiomis rankomis elektros prietaisus, jungiklius, laidus.

Prieš plaunant elektros įrengimus ir kambuzo paklotą vandeniui iš žarnos, būtina atjungti įrengimus nuo elektros srovės šaltinio ir stengtis, kad ant elektros įrengimų nepatektų vanduo.

772. Atidarant tarą naudotis tik tam skirtais įrankiais:

772.1. stiklainius atidaryti reikia specialiais raktais; draudžiama dangtį prapjauti peiliu;

772.2. konservų skardines dėžutes atidaryti tik specialiais peiliais, draudžiama šiems tikslams naudoti paprastus peilius ar kitus aštrius daiktus;

772.3. butelius reikia atidaryti suktuku arba butelių atkimšimo raktu;

772.4. maišus reikia atardyti žirkėmis, jeigu užrišimo siūlai neišsitraukia;

772.5. medines statines atidaryti tik iš atidaromojo dugno pusės. Nuėmus pirmą lanką, kitus 2–3 lankus pakelti 3–4 cm į viršų, po to plaktuku ir aštriu pleištu išimti dugną. Negalima lankų numušti ir ištraukti dugno arba jį pramušti kirviu. Metalinių statinių kamščius atsukti tik veržliniais raktais;

772.6. atidengiant medines dėžes, būtina nuo dangčio ir dėžės viršutinės briaunos ištraukti arba sukalti išlindusias vinis. Metalinę pakavimo juostą ar vielą pašalinti arba užlenkti taip, kad į ją nebūtų galima susižeisti.

773. Draudžiama taros atidarymui naudoti kirvius, laužtuvus, peilius, svarsčius ir kitus atsitiktinius daiktus ir įrankius.

774. Pjaustant daržoves ir maistą mažais gabalėliais reikia tiksliai vykdyti šiuos saugaus darbo veiksmus: kairės rankos pirštai, kuriais laikomi produktai, turi būti palenkti į vidų, o didysis pirštas turi būti uždengtas smiliumi; peilį dešinėje rankoje laikyti su ašmenų polinkiu nuo pirštų.

775. Apdorojant žuvį būtina pelekus apkirpti žirkėmis. Nuvalant žuvį nuo žvynų, ją būtina laikyti kaire ranka už uodegos, o dešine ranka valyti darant judesius nuo savęs. Kad žuvis neslystų, ją reikia pabarstyti druska.

Rankų ir peilio padėtis pjaunant žuvį tokie pat, kaip ir pjaustant daržoves.

776. Kepant bulves, kotletus, žuvį ir pan., juos į keptuvę reikia dėti atsargiai „nuo savęs“. Taip pat atsargiai dėti produktus į karštą vandenį.

777. Karštus katilus, keptuves ir kt. visada reikia imti specialiomis priemonėmis, o jei jų nėra – sausu skuduru. Neataušusias keptuves ir katilus visada reikia statyti į tą pačią vietą; draudžiama juos statyti ant stalo ar viryklės krašto.

778. Atidarant orkaitės dureles draudžiama stovėti prieš ją, kad nenudegtų rankos, veidas.

Labai atsargiai reikia atidaryti hermetiškus katilus, pakelti garo katilų dangčius. Prieš atidarant katilą, reikia atjungti garą ir pažeminti spaudimą. Atidaryti katilų ir puodų dangčius reikia taip, kad garas eitų į priešingą nuo žmogaus pusę.

779. Draudžiama riebalus lydyti orkaitėje. Jeigu nėra termostatinės keptuvės, riebalus lydyti reikia dideliose, giliuose induose, įpylus į juos (kol šalti) šiek tiek vandens.

Išpiltus ant karštos viryklės riebalus reikia pabarstyti druska ir leisti jiems sudegti, o jeigu riebalų išlieta daug, tai uždengti keptuve ar puodu, kad numušėtų ugnį. Paskui pabarstyti druska ir nuvalyti skuduru, apvyniotu ant pagalio. Negalima pilti vandens į karštus riebalus ir gesinti vandeniui riebalams įsiliepsnojus. Katile ar keptuvėje degančius taukus būtina uždengti dangčiu.

780. Draudžiama virtuvėje, kajutkompanijoje ar valgykloje naudojamais specialiais drabužiais apsirengus eiti į tualetą, būti kajutėse ar kitose laivo patalpose. Prieš apsirengiant specialius drabužius, būtina nusiplauti muilu rankas.

781. Nagai turi būti trumpai nukirpti, plaukai tvarkingai susegti. Kiekvieną dieną iki darbo ir po jo būtina išsimaudyti po dušu.

782. Draudžiama gaminant maistą dėvėti sages, segtukus, kt. papuošalus, taip pat sagstyti drabužius segtukais ir adatomis.

783. Viryklų katilai, puodai, padažinės ir kiti metaliniai indai turi būti tvarkingi, lygiomis sienelėmis, patikimai pritvirtintomis rankenėlėmis ir gerai pritaikytais dangčiais.

784. Dirbant prie viryklės būtina stebėti, kad verdant maistas ar vanduo neišsilaistytų iš indo (pilant į katilus vandenį įvertinti laivo svyravimą). Draudžiama kaitinti tuščius katilus, puodus ir kt.

785. Visi elektriniai virintuvai ir arbatinukai turi turėti sandariai uždaromus dangčius ir tvarkingas rankenas. Draudžiama naudoti arbatai virti indus iš cinkuotos geležies, emaliuotus ir varinius indus.

786. Elektrinių viryklių, virintuvų, arbatinukų laidų apžiūrą, remontą atlieka tik elektrotechninis laivo personalas.

787. Remontuoti elektros šildymo prietaisus patiems, naudotis netvarkingais įtaisais ar elektros laidais su pažeista izoliacija, be kištukinių šakučių ir pan. griežtai draudžiama.

788. Elektrinius katilus ir keptuves apversti galima tik išjungtus.

789. Draudžiama ant stalų palikti neįtvirtintus indus su karštais skysčiais, nes vibruojant ir supant laivą šie indai pradeda judėti ir nukrenta ant grindų.

790. Virintuvų, arbatinukų ir puodų dangčius reikia atidaryti tik į savo pusę, neprikišant prie jų veido.

791. Išpiltus skysčius, nukritusius daiktus reikia nedelsiant pakelti, pašalinti. Praėjimai turi būti laisvi ir gerai apšviesti.

792. Virtuvės mašinas ir įrenginius įjungti leidžiama tik esant judančių ir srovinių dalių gaubtams ir aptvarams.

793. Draudžiama mašinas naudoti ne pagal jų paskirtį, nenumatytuose pase technologiniuose procesuose.

794. Leidžiama dirbti su mechaninę pavarą turinčiomis mėsmalemis, jeigu jų pakrovimo piltuvai turi apsauginį žiedą arba kitokį saugiklį.

795. Ypatingas dėmesys ir atsargumas būtinas atsukant mėsmales gnybto veržlę. Likus kelioms sriegio vijoms, būtina palaikyti veržlę iš apačios, kad ji nenukristų ir netraumuotų darbininko.

796. Sraigatą ir pjovimo mechanizmą reikia išimti iš mėsmales korpuso specialiu stumtuvu ar kabliu.

797. Draudžiama mėsą stumti rankomis. Šiems tikslams naudojami mediniai grūstuvai su briauna, kuri apsaugo ranką nuo sąlyčio su judančiu sraigtu.

798. Pakrovimo piltuvo dangtis mėsmales darbo metu turi būti uždarytas. Draudžiama iš mėsmales mišinį iškrauti rankomis. Šiems tikslams turi būti specialus įtaisas.

799. Draudžiama dirbti su faršo maišytuvu be specialaus aptvaro ant pakrovimo piltuvo.

800. Dirbant su bulvių valymo ir pjaustymo mašina draudžiama eigos metu stumti bulves, daržoves į mašinų angas rankomis arba pašaliniais daiktais.

801. Draudžiama dirbti duonos raikytuve, neturinčia diskinio peilio aptvaro ir leidimo angos dangčio.

802. Daržovių pjaustymo peiliai turi didelį greitį, todėl darbo metu būtina statyti aptvarus, uždarančius pakrovimo angą. Be jų apsaugos naudoti raikytuves draudžiama.

803. Padavimo mechanizmo ir pjaustymo įtaiso darbo metu draudžiama produktus paduoti rankomis.

804. Jeigu daržovių pjaustymo mašinos turi nuimamus peilius, būtina prieš darbą patikrinti jų pritvirtinimą.

805. Visas maisto bloko mašinas ir mechanizmus valyti ir remontuoti reikia tik išjungtus.

IV. DARBŲ SAUGA ATLIEKANT SKALBIMO, SKALBINIŲ GRĘŽIMO CENTRIFUGOSE IR LYGINIMO DARBUS

806. Skalbiama laive tam skirtose specialiose patalpose. Draudžiama skalbti, džiovinti, lyginti skalbinius kajutėse.

807. Laivo elektromechanikas reguliariai privalo tikrinti skalbimo įrenginius, įžeminimo, aptvarų ir blokavimo priemones juose.

808. Prieš skalbiant būtina:

- 808.1. įsitikinti, ar nėra skalbimo būgne pašalinių daiktų;
- 808.2. patikrinti, ar yra apsauginiai aptvarai;
- 808.3. patikrinti, ar manometras tvarkingas;
- 808.4. atidaryti išeinančio garo vamzdžio čiaupą ir įsitikinti, kad išeinantis garas švarus;
- 808.5. palengva atidaryti garo padavimo čiaupą ir patikrinti visos sistemos veikimą.
- 809. Skalbimo metu draudžiama:
 - 809.1. įjungti skalbimo mašiną esant nuimtiems apsauginiams aptvarams;
 - 809.2. atidaryti pakrautos ir dirbančios, taip pat sustabdytos, bet dar karštos mašinos dangtį.
- 810. Draudžiama skalbimo mašinose, kubiluose su garo pakaitinimu atidaryti pakrovimo dangtį, kai viduje yra garo spaudimas, taip pat tiekti garą, jei mašinoje, kubile nėra vandens. Prieš atidarant dangtį, kontroliniu čiaupu patikrinti, kad viduje nėra garo spaudimo.
- 811. Iki skalbinių pakrovimo patikrinti, ar centrifugos įžeminimas tvarkingas.
- 812. Centrifugai dirbant draudžiama:
 - 812.1. spausti skalbinius esant atidarytam dangčiui;
 - 812.2. mesti skalbinius į centrifugą jai dirbant;
 - 812.3. staigiai nuspausti stabdį norint ją sustabdyti;
 - 812.4. palikti dirbančią centrifugą be priežiūros.
- 813. Centrifuga sustabdoma išjungiant variklį. Skalbinių krepšį sustabdyti reikia, išjungus elektros variklį, iš lėto nuspaudžiant stabdžio rankeną (jeigu tokia sumontuota mašinoje).
- 814. Skalbinius iškrauti galima tik visiškai sustojus centrifugai.
- 815. Drabužius ir skalbinius lyginti leidžiama specialiai įrengtose lyginimo patalpose. Nustatyti, ar lygintuvus įjungtas, turi būti įrengta šviesos signalizacija.
- 816. Draudžiama naudotis lygintuvu su pažeista laido izoliacija.
- 817. Lyginant velenėliais draudžiama:
 - 817.1. traukti įstrigusius tarp velenų skalbinius;
 - 817.2. pirštais nustatyti velenų įkaitimo laipsnį.
- 818. Prispaudžiamų ar lyginimo velenų, medžiagos ar ristuvų pakeitimas leidžiamas tik sustabdžius mašiną, išjungus variklį ir atšaldžius velenus.

V. DARBŲ SAUGA ATLIEKANT VALYMO DARBUS

- 819. Įjungti ar išjungti valymo elektros prietaisus (dulkių siurblių, grindų vaškuotuvus, grindų plovimo mašinas ir kt.) iš tinklo reikia tik sausomis rankomis. Išardyti ir valyti elektros prietaisus galima tik išjungus juos iš tinklo.
- 820. Plauti ir valyti lubas, aukštai pakabintus šviestuvus, iliuminatorius, viršutines pertvarų dalis reikia specialiais (su ilgintuvais arba teleskopinėmis rankenomis) skudurų gnybtais, šepečiais, kempinėmis.
- 821. Draudžiama aukštai valant ar plaunant atsistoti ant atsitiktinių daiktų, taburečių, radiatorių, klozetų ir pan. Tiksliai laivui stovint uoste, esant nedideliame valomų objektų aukščiui, galima lipti ant stabilių (ne aukštesnių kaip 50 cm) taburečių.
- 822. Plaunant vidinius laivo paviršius, leidžiama naudoti neutralias plovimo priemones (neėdančias rankų odos). Šį darbą reikia atlikti su guminėmis pirštinėmis.
- 823. Sausus elektros prietaisus, instaliacijas, apšvietimo armatūrą valyti pageidautina esant atjungtai įtampai. Jeigu maitinimo atjungti neįmanoma, tai būtina dirbančiajam užsimauti gumines dielektrines pirštines.
- Drėgnus elektros prietaisus valyti galima tik juos išjungus iš tinklo.

X. DARBŲ SAUGOS REIKALAVIMAI PERVEŽANT DUJAS IR SKYSTUS KROVINIUS

I. BENDRIEJI REIKALAVIMAI

824. Šio skyriaus taisyklės galioja specializuotiems laivams (tanklaiviams, dujovežiams, cheminius produktus vežantiems laivams), skirtiems pavojingų skystų dujų ir krovinių vežimui.

825. Pakraunant arba iškraunant uoste pavojingus ir dujinius krovinius vežantį laivą, reikia būti ištisą parą ir stebėti laivo krovines sistemas, krovines operacijas ir tvarkos laikymąsi.

826. Laivo vadovai privalo žinoti krovinio ypatumus ir transportavimo technologiją, pagrindines krovinio fizines ir chemines savybes, sugebėti vadovauti laivo įgulai ir įprastinėmis eksploatavimo sąlygomis, ir esant avarinei situacijai; privalo mokėti suteikti pirmąją medicinos pagalbą nukentėjusiam dėl krovinio poveikio.

827. Kapitono padėjėjas ir vyriausiasis mechanikas gali leisti atlikti krovines operacijas su pavojingais krovinių tik tiems laivo įgulos nariams, kurie gerai žino kiekvienos krovinės sistemos vožtuvo paskirtį ir turi darbo tanklaiviuose patirtį.

828. Pervežant skystus nepavojingus krovinius, reikia vadovautis specialiomis instrukcijomis, sudarytomis įvairių krovinių vežimui. Šiose instrukcijose nurodytos saugumo priemonės priklausomai nuo krovinio tipo.

829. Laivinė dujų analizės sistema ir nešiojami dujų analizatoriai turi būti reguliariai tikrinami, kaip tai numato gamykla gamintoja. Patikrinimų rezultatai įrašomi į laivo žurnalą. Dujų analizės sistema turi būti nuolat įjungta.

Sugedus laivinei dujų analizės sistemai, būtina atlikti pervežamų dujų koncentracijos matavimus tose patalpose, kur yra įrengti sistemos davikliai. Matavimai atliekami ne rečiau kaip kas 4 valandos nešiojamais dujų analizatoriais.

830. Laivo įgulos avalynės padai turi būti pagaminti iš benzino ir tepalui atsparios ir nekibirkščiuojančios medžiagos.

831. Eiti išilgai laivo galima laivo konstrukcijoje numatytais praėjimais.

832. Laivo įgulos nariams, sergantiems odos ligomis (nudegimai, suskilinėjimai, odos suerzinimas), neleidžiama dirbti su tokiais krovinių.

833. Laivininkystės vežimų tarnyba, apibendrinusi vieno tipo laivų eksploatavimo patirtį, turi sudaryti darbinės technologinės kortelės saugiam ir racionaliui labiausiai atsakingų operacijų (pakrovimas, iškrovimas, vežamo krovinio pakeitimas, degazacija ir kt.) atlikimui. Kortelės suderinamos su darbų saugos tarnyba.

834. Visos durys, iluminatoriai ir angos, išeinantys į krovininį denį, taip pat angos laivo korpuse ir antstatuose, per kurias krovinio garai gali patekti į laivo patalpas, turi būti uždarytos šiais atvejais:

834.1. pakraunant ir iškraunant pavojingus krovinius;

834.2. priimant balastą į nedegazuotus tankus;

834.3. šalinant dujas iš krovinių tankų, kai buvo iškrauti pavojingi kroviniai;

834.4. valant tankus (taip pat degazuojant tankus ir sistemas).

835. Įeiti į krovinių mechanizmų patalpas leidžiama tik asmenims, kurių žinioje yra šios patalpos. Kiti asmenys į šias patalpas gali įeiti tik leidus vyresniajam (vyriausiajam) mechanikui ir kontroliuojant būdinčiajam kapitono padėjėjui.

Įeiti į krovinių mechanizmų patalpas, iš anksto neperspėjus būdinčiojo kapitono padėjėjo, draudžiama.

Ant šių patalpų durų turi būti užrašas: „PRIEŠ ĮEIDAMAS PERSPĖK BUDINTĮJĮ PADĖJĖJĄ IR ĮJUNK VENTILIATORIŲ“.

Ne mažiau kaip prieš 10 minučių iki einant į patalpą turi būti įjungta dirbtinės ventiliacijos sistema. Ventiliacija turi dirbti tol, kol žmonės yra krovinių mechanizmų patalpoje.

836. Budintysis kapitono padėjėjas privalo palaikyti ryšį per budintį jūrėivį su krovinių mechanizmų patalpoje esančiais žmonėmis. Perduodamas budėjimą, privalo informuoti priimančįjį budėjimą apie tai, kiek laiko žmonės praleido krovinių mechanizmų patalpoje, ir apie ten esančių žmonių savijautą.

Baigę darbą ir išeidami iš patalpos ten dirbusieji praneša būdinčiajam kapitono padėjėjui.

837. Įeiti į tuščias patalpas ir skyrius (koferdamus), kurie ribojasi su krovinių tankais, galima tik leidus kapitono padėjėjui.

838. Įeiti į patalpas, kur galimas arba yra didesnis už sanitarinių normų leistiną oro užterštumas dujomis, leidžiama tik naudojant specialų kvėpavimo aparatą.

839. Už krovines operacijas atsakingas asmuo prieš šių operacijų pradžią turi įsitikinti, ar teisingai krovinių suderinamumo atžvilgiu sudarytas krovinių planas.

840. Iki krovinių pakrovimo pradžios kapitonas privalo iš krovinių siuntėjo gauti duomenis apie numatomo pervežti krovinių savybes ir ypatumus bei supažindinti su šiais duomenimis laivo įgulą. Neleidžiama pradėti krovinių operacijų negavus iš krovinių siuntėjo krovinių sertifikatų, kurie būtini saugiam krovinių vežimui užtikrinti.

841. Prieš krovimo darbų pradžią laivo vadovaujantieji asmenys privalo įgulos narius, kurie dalyvaus pakrovimo darbuose, instrukuoti:

841.1. apie krovinių savybes;

841.2. apie krovimo darbų, krovinių vežimo, tankų plovimo ir valymo saugumo taisykles;

841.3. apie krovinių tankų rajone ir krovinių mechanizmų patalpose atliekamų remonto darbų saugumą;

841.4. apie saugos priemones krovinių nutekėjimo ar išsitaškymo atveju;

841.5. apie pirmosios pagalbos suteikimą nukentėjus nuo pavojingo krovinių;

841.6. apie kovos su gaisrais priemones ir priešgaisrinių priemonių panaudojimą;

841.7. apie pavojingumo ženklų, esančių ant plėtimosi angų dangčių, formą ir paskirtį.

Atlikus instruktavimą, pavojingus skystus krovinius vežančio laivo vadovaujantieji asmenys privalo patikrinti įgulos žinias apie pavojus, susijusius su vežamu kroviniu.

Pagal galimybes reikia pravesti mokomąją treniruotę, kaip elgtis kroviniui nutekėjus, išsipylus, užsidegus, kaip naudotis asmeninėmis apsaugos priemonėmis.

Šis instruktažas apiforminamas kaip papildomas.

842. Laive gyvenamųjų patalpų antstato matomoje vietoje turi būti iškabinta krovinių pavojingumo kortelė, atitinkanti vežamą krovinį. Šioje kortelėje turi atsispindėti:

842.1. pagrindinės krovinių fizinės ir cheminės savybės;

842.2. pavojingumo ženklas;

842.3. pirmosios pagalbos suteikimas nukentėjus nuo krovinių poveikio;

842.4. gaisro gesinimo būdai ir kiti įgulos veiksmai avarinėse situacijose;

842.5. ribinė leistina kenksmingų medžiagų koncentracija.

843. Laive turi būti numatomų vežti krovinių pavojingumo ženklų komplektas, kaip to reikalauja Tarptautinis pavojingų krovinių vežimo jūra kodeksas (International Maritime Dangerous Goods CODE, 1965).

844. Prieš pradėdant krovimą arba balasto priėmimą į nedegazuotus tankus, būtina įsitikinti, kad:

844.1. krovinių sistemos ir mechanizmai patikrinti ir paruošti darbui;

844.2. avarinio sustabdymo sistema, avarinė signalizacija ir kiti apsaugos įtaisai bei pagrindiniai valdymo įrenginiai išbandyti ir paruošti darbui;

844.3. tankuose įrengti prietaisų davikliai gerai dirba;

844.4. laivinė dujų analizės sistema gerai dirba;

844.5. nesuderinami kroviniai tiekiami atskirais vamzdynais;

844.6. patikrintos ir paruoštos darbui visos asmeninės apsaugos priemonės, o būtinose vietose išdėstytos kvėpavimo organų asmeninės apsaugos priemonės, tarp jų du komplektai izoliuojančių kvėpavimo aparatų, yra prie krovinių mechanizmų patalpos (krovinių siurblinės, kompresorių skyrius);

844.7. laivo ir kranto personalas įspėtas apie operacijos pradžią;

844.8. apie krovimo pradžią paskelbta per radijo transliacijos tinklą;

844.9. laive ir krante pastatyti perspėjantieji ženklai ir užrašai;

844.10. bako gyvenamųjų antstatų durys, iliuminatoriai ir kitos angos sandariai uždarytos;

844.11. ventiliacinių galvučių įmovos pasuktos įvertinus vėjo kryptį, o oro patekimo angos (tarp jų ir oro kondicionavimo sistemos), esančios pervežamo krovinių garų pavojingo poveikio zonoje, uždarytos;

844.12. krovininių tankų įėjimo liukų dangčiai, plovimo angų, stebėjimo ir matavimo angų sklendės uždarytos ir užtvirtintos stacionariais uždarymo įtaisais;

844.13. po flanšais, kur galimas krovinio nutekėjimas pasislinkus žarnų sujungimams, tarpvamzdžiams, aklėms ir t. t., padėti padėklai.

845. Laivo vadovaujantieji asmenys leidžia prijungti kranto krovinio perpumpavimo sistemą prie laivo magistralės tik apžiūrėjus cisternas, vamzdynus, armatūrą ir pašalinus pastebėtus defektus. Apie tai turi būti įrašas naftos operacijų atlikimo žurnale.

Prieš sujungiant žarnas, budintysis kapitono padėjėjas privalo apžiūrėti krante esančias žarnas, ar nėra matomų defektų. Pastebėjus defektus, neleidžiama žarnų sujungti ir pranešama laivo kapitonui.

846. Krovinines operacijas reikia pradėti pačiu mažiausiu greičiu jį pamažu didinant iki reikiamo tik įsitikinus, kad:

846.1. žarnų sujungimuose krovininėje magistralėje, mechanizmuose, armatūroje, krovinio avarinio išleidimo vietose neprateka krovinys;

846.2. krovinys įteka (išteka) į (iš) atitinkamą tanką;

846.3. visi kontrolės ir matavimo prietaisai tinkamai rodo.

847. Jei prieš pradėdant iškrauti kranto vamzdynuose yra slėgis, laivo vamzdyno vožtuvų nereikia atidaryti tol, kol laivo siurbliuose nebus toks pat slėgis.

Sustabdžius krovinines operacijas dėl kokių nors priežasčių, krovininiai vožtuvai laive ir krante turi būti tuoj pat uždaryti.

848. Laivo vamzdynų vožtuvų uždarymo eiliškumas turi būti toks, kad būtų galima išvengti perteklinio slėgio kranto ir laivo vamzdynuose bei jungiamosiose žarnose.

849. Laivui plaukiant, budintieji kapitono padėjėjai, vadovaujant kapitonui, turi stebėti krovinį visuose tankuose (slėgį, temperatūrą ir kt. parametrus).

850. Dujų atžvilgiu pavojingus darbus¹ leidžiama atlikti tik turint vyriausiojo mechaniko sudarytą ir kapitono patvirtintą šių darbų atlikimo planą, kuriame turi būti numatyta:

850.1. paruošiamosios priemonės;

850.2. atskirų operacijų atlikimo eiliškumas ir tvarka bei atsakingi vykdytojai;

850.3. būtinos saugumo technikos priemonės.

851. Atliekant dujų atžvilgiu pavojingus darbus, negalima naudoti kibirkštis galinčių sukelti įrankių.

852. Tik įėjęs į dujomis užterštą atmosferą, kiekvienas dirbantysis privalo elgtis labai atsargiai, atidžiai stebėti porininko darbą, taip pat savo izoliuojančio kvėpavimo aparato funkcionavimą ir oro sunaudojimą.

Pasireiškus pirmiesiems negalavimo požymiams, būtina skubiai išeiti į saugią vietą.

853. Dujų atžvilgiu pavojingus darbus visais atvejais atlieka 2–3 žmonės. Kiekvienam dirbančiajam turi būti paskirtas apsaugą užtikrinantis asmuo su visu asmeninių apsaugos priemonių komplektu. Vienas asmeninių apsaugos priemonių komplektas turi būti šalia darbų atlikimo vietos.

854. Atliekant dujų atžvilgiu pavojingus darbus, su šiais darbais susietus visus nurodymus duoda darbams vadovaujantis asmuo. Kiti pareigūnai ir vadovai dirbantiesiems nurodinėti gali tik per atsakingą už šiuos darbus asmenį.

855. Ruošiant talpą remontui, valymui, išoriniam apžiūrėjimui ir demontavimui, ją reikia atjungti nuo veikiančio vamzdyno ir degazuoti pagal laivą pastačiusios įmonės instrukciją. Remontuojamą krovininę įrangą iš anksto reikia ištuštinti, aklėmis atjungti nuo vamzdynų ir degazuoti.

856. Degazavus talpą, reikia patikrinti joje esantį orą, ar nėra kenksmingų krovininių garų ir ar užtenka deguonies kvėpavimui. Deguonies kiekis turi būti ne mažesnis pagal turį kaip 20%. Apie oro matavimų rezultatus pranešama darbų vadovui, kuris leidžia pradėti remonto darbus talpos viduje.

857. Apie kiekvieną nesprogios elektros įrangos pažeidimą atsakingas už šios įrangos eksploatavimą asmuo surašo aktą, nurodydamas pažeidimo priežastis ir datą. Ši įranga turi būti

atjungta nuo laivo elektros tinklo, o ant jungiklio turi būti pakabintas draudžiamasis ženklas „NEJUNGTI – SPROGIMO PAVOJUS“.

858. Draudžiama keisti remontuojamos nesprogios elektros įrangos apsaugos parametrus (didinti tarpelius, mažinti nelaidžių apvalkalų paviršių ilgį, keisti apsaugotos nuo kibirkščiavimo elektros įrangos schemas ir parametrus, mažinti remontuojamame įrenginyje oro slėgį žemiau normos ir t. t.).

859. Pažeistą nesprogią elektros įrangą keisti galima tik analogiška įranga, kurios atlikimas (apsaugos nuo sprogo ženkla) yra tos pačios kategorijos ir grupės.

860. Neleidžiama reguliuoti ir tikrinti elektros įrangos ir komunikacijų kartu su toje pačioje patalpoje atliekamais dujų atžvilgiu pavojingais darbais.

861. Baigus nesprogios elektros įrangos remontą, būtina išmatuoti apsaugos nuo sprogo parametrus, kurie turi būti ne blogesni už gamyklos gamintojos nurodytus. Gautus duomenis reikia įrašyti į mechanizmo formuliarą ir nuimti draudžiamąjį ženklą.

862. Pavojingus krovinius pervežančiame laive įgulos asmeninės apsaugos priemonės yra:

862.1. izoliuojantys kvėpavimo aparatai, turintys ne mažesnius kaip 1200 litrų talpos oro balionus;

862.2. žarninės dujokaukės;

862.3. dujiniai respiratoriai arba pramoninės filtruojančios dujokaukės su dėžutėmis, kurių žymė atitinka pervežamą krovinį;

862.4. asmeniniai apsaugos kostiumai;

862.5. specialūs rūbai;

862.6. speciali avalynė;

862.7. guminės pirštinės;

862.8. apsauginiai akiniai;

862.9. šalmai;

862.10. apsauginiai diržai su saugos lynais;

862.11. nesprogūs žibintai.

863. Dujinius respiratorius arba pramonines filtruojančias dujokaukes su dėžutėmis, kurių žymė atitinka pervežamą krovinį, leidžiama naudoti tik dirbant atvirame denyje. Be to, dirbantysis turi būti priešvėjinėje pusėje.

864. Naudojamos asmeninės apsaugos priemonės turi būti tokios, kad jų apsaugomos kūno vietos nenukentėtų nuo pavojingų ir kenksmingų faktorių poveikio.

865. Už asmeninių apsaugos priemonių panaudojimą atsako tiesioginis darbų atlikėjas ir laivo vadovaujantysis darbuotojas, kuris vadovauja atliekamiems darbams.

866. Asmenims, kurių apsauginės priemonės netvarkingos arba pastebėtos kontraindikacijos (nuovargis, kosulys, pakilusi temperatūra ir t. t.) darbui su izoliuojančiais kvėpavimo aparatais, dirbti dujų aplinkoje neleidžiama.

867. Asmeninės apsaugos priemonės turi būti laikomos negyvenamosiose patalpose. Išimtį sudaro įgulos nariams priskirti specialūs kvėpavimo aparatai, dujiniai respiratoriai ir pramoninės filtruojančios dujokaukės, kurie laikomi kajutėse.

868. Ne rečiau kaip kartą per mėnesį specialius kvėpavimo aparatus turi apžiūrėti specialiai paskirtas laivo vadovybės asmuo, o patikrinimo rezultatai įrašomi į laivo žurnalą.

Šiuos prietaisus kasmet reikia pateikti patikrinimui ir išbandymui.

869. Prie įėjimo į krovinių mechanizmų patalpą patogioje vietoje turi būti saugomi du visiškai sukomplektuoti dujinės apsaugos komplektai. Likusieji komplektai turi būti saugomi specialiai pažymėtose spintose laivagalyje esančioje patalpoje, iš kurios yra išėjimas ant denio (pageidautina į abu bortus).

870. Dirbant su pavojingais krovinių, specialūs rūbai dėvimi tik darbo metu. Pertraukų metu ir baigus darbą šiuos rūbus reikia laikyti atskirai nuo asmeninių drabužių.

Baigus darbą sausus specialius rūbus, pirštines, prijuostes, antrankovius, avalynę, apsauginius akinius reikia rūpestingai nuvalyti. Drėgnus specialius rūbus reikia išvėdinti ir išdžiovinti, šie rūbai skalbiami mechaniškai, skalbykloje pastoviai veikiant ventiliacijai.

871. Specialius rūbus skalbia specialiai apmokyti laivo įgulos nariai, kitiems asmenims įeiti į skalbyklą skalbimo metu draudžiama.

872. Stipriai užterštus arba kroviniu apipiltus specialius rūbus prieš skalbimą reikia apdoroti tirpikliais (priklausomai nuo cheminių produktų klasės) arba garinėje dezinfekavimo kameroje.

Būtina tiksliai laikytis specialių rūbų skalbimo technologijos. Sudėjus specialius rūbus į skalbimo mašiną, ją atidaryti leidžiama tik po to, kai rūbai bus išskalauti. Draudžiamas tarpinis skalbimo mašinos atidarymas.

873. Tanklaivyje specialiai skirtose vietose turi būti medicininio deguonies atsarga balionuose ir deguonies pagalvėse pagalbai suteikti apsinuodijimo atveju. Taip pat turi būti specialus kompresorius kvėpavimo aparatams užpildyti oru reiso metu.

874. Lengvai prieinamoje vietoje turi būti neštuvai nukentėjusiajam išnešti iš krovinių siurblių patalpos, tanko ir kitų panašių patalpų.

875. Nukenksminimo sanitariniai postai visuomet turi būti tvarkingi.

II. DARBŲ SAUGOS REIKALAVIMAI DUJOVEŽIAMS

876. Dujovežio įgula turi būti komplektuojama iš asmenų, dirbusių tanklaiviuose ne mažiau kaip vienerius metus. Visi įgulos nariai, pirmą kartą nukreipti į dujovežį, turi mokytis specialiuose Laivininkystės kursuose ir išlaikyti egzaminą. Kursų programą tvirtina Laivininkystės prezidentas.

877. Pirmą kartą paskirti pareigoms laivo vadovybės nariai, tiesiogiai atsakingi už krovinių vežimą, privalo ne mažiau kaip mėnesį padirbėti dujovežyje dubleriu, būtinai dalyvaujant kroviniuose darbuose.

878. Gyvenamųjų patalpų antstatas dujovežyje yra įgulos kolektyvinės apsaugos vieta, todėl būtina gerai prižiūrėti durų ir iliuminatorių hermetiškumą gyvenamosiose ir tarnybinėse patalpose.

879. Krovinių operacijų (tarp jų ir avarinių) vykdymo tvarka turi būti suderinta tarp laivo vadovaujančiųjų asmenų ir kranto įrenginius aptarnaujančių atsakingų asmenų prieš pradedant šias operacijas. Vykdamas krovines operacijas, tarp šių asmenų turi būti palaikomas nuolatinis ryšys.

880. Kartu su krante esančiu personalu turi būti aptarti signalai, nusakantys:

880.1. avarinį krovinių operacijų sustabdymą;

880.2. krovimo pradžią;

880.3. krovinių tiekimo sulėtinimą;

880.4. krovimo sustabdymą;

880.5. bei kiti būtini signalai.

881. Prieš pradedant krovines operacijas, laivo vadovaujantieji asmenys, be 825 punkto reikalavimų, papildomai dar turi įsitikinti, kad:

881.1. krovinių būklė stabili;

881.2. tankai ir vamzdynai vienodai atšaldyti;

881.3. kontrolės automatika ir ant tankų kupolų esantys kontrolės bei matavimo prietaisai, krovinių vamzdynų sistemos, apsauginiai vožtuvai ir greitai užsidarantys vožtuvai yra tvarkingi;

881.4. deguonies kiekis dujose neviršija leistinos normos, jei inertinių dujų generatorius perjungtas dujų tiekimui į triumą;

881.5. asmeninės apsaugos priemonės patikrintos, izoliuojančių kvėpavimo aparatų balionai užpildyti, respiratorinių dujokaukių arba pramoninių filtruojančių dujokaukių dėžutės atitinka pervežamą krovinį.

882. Krovinių operacijų metu laivo vadovaujantieji asmenys privalo organizuoti apėjimus ir krovinių sistemos bei mechanizmų stebėjimą, kad išsiaiškintų, ar nėra dujų nutekėjimo.

883. Baigus krovines operacijas, iš vamzdynų turi būti pašalintas suskystėjęs kroviny, o slėgis vamzdynuose turi būti sumažintas iki atmosferinio.

884. Matuojant krovinių lygį (sugedus automatinio matavimo įrenginiui), matavimus atliekantis asmuo turi būti su respiratorine dujokauke arba pramonine filtruojančia dujokauke.

885. Draudžiama atlikti flanšinių ir movinių sujungimų tvirtinimo detalių varžymą, jei sistemoje slėgis viršija 6,9 kPa.

886. Draudžiama ant dujotiekio vamzdynų dėti „lopus“ – vamzdyno dalis su defektais turi būti pakeista nauja.

887. Kiekvienas įgulos narys privalo turėti jam parinktą ir priskirtą izoliuojantį kvėpavimo aparatą ir respiratorinę arba pramoninę dujokaukę.

888. Visi laivo įgulos nariai privalo gerai mokėti izoliuojančio kvėpavimo aparato naudojimosi instrukciją, mokėti patikrinti šį aparatą. Tuo tikslu laivo vadovaujantieji asmenys privalo periodiškai pravesti įgulos nariams praktinius užsiėmimus, kaip naudotis izoliuojančiu kvėpavimo aparatu dirbant ir avarinės situacijos atveju.

889. Dujovežyje avarinių situacijų atvejui turi būti papildomas specialių kvėpavimo aparatų kiekis, paskirstytas patalpose taip:

889.1. šturmano kabinoje – 4;

889.2. mašinų skyriuje – 4;

889.3. prie įėjimo į krovininių mechanizmų patalpą – 2;

889.4. radiokajutėje – 1;

889.5. laivapriekyje;

889.6. nuolatinio budėjimo laivui stovint patalpoje – 1.

890. Pradedantys budėjimą įgulos nariai privalo įsitikinti, ar tvarkingas jų darbo vietoje esantis izoliuojantis kvėpavimo aparatas.

891. Įėjimui ir darbui avariniais atvejais į dujomis užpildytas patalpas naudojami pilni dujinės apsaugos komplektai. Jų kiekis turi būti lygus avarinės partijos narių skaičiui plius atsarginis komplektas, bet ne mažiau kaip 6 komplektai dujovežiuose, kurių talpa iki 25000 m³, ir 8 komplektai – didesnės talpos dujovežiuose.

892. Į pilną dujinės apsaugos aprūpinimo komplektą įeina:

892.1. specialus kvėpavimo aparatas;

892.2. specialūs batai be vinučių;

892.3. pirštinės;

892.4. prigludantys apsauginiai akiniai;

892.5. šalmas;

892.6. apsauginis diržas su stropais ir saugos lynu;

892.7. nesproguos žibintas.

893. Tiesiogiai užimtų krovininėse operacijose įgulos narių asmeninės apsaugos priemonės turi būti saugomos specialioje spintoje ir turi susidėti iš:

893.1. gumuotos striukės ir kelnų;

893.2. batų;

893.3. guminių arba odinių pirštinių;

893.4. prigludančių apsauginių akinių;

893.5. šalmo.

894. Neleidžiama dirbti su vilnoniais drabužiais aplinkoje, kur gali būti suskystintų dujų garų.

895. Laivas turi būti aprūpintas pirmosios medicininės pagalbos suteikimo priemonėmis, tarp jų ir dirbtinio kvėpavimo aparatais bei priešnuodžiais nuo pervežamų krovinių.

III. DARBŲ SAUGOS REIKALAVIMAI CHEMINES MEDŽIAGAS VEŽANTIEMS LAIVAMS

896. Pavojingai reaguojantys su vandeniu kroviniai negali būti vežami tankuose, kurie yra šalia balastinių tankų arba šalia panaudoto vandens surinkimo tankų. Šių tankų siurbliai, vamzdynai, ventiliaciniai kanalai turi būti atskirti nuo analogiškos įrangos, aptarnaujančios tankus su pavojingomis medžiagomis.

897. Balastiniai tankai, balastiniai vamzdynai ir kiti negali būti naudojami pagal tiesioginę paskirtį, jei greta esančiuose krovininiuose tankuose vežami pavojingi cheminiai kroviniai.

898. Krovininių cisternų rajone esančius dvigubo dugno, dvigubo korpuso ir koferdamų skyrius galima pripilti ir išpilti mašinų skyriuje esančiais siurbliais tik su sąlyga, kad cheminės medžiagos bus vežamos vidinėse cisternose.

899. Kvėpavimo organų asmeninių apsaugos priemonių, apsaugos nuo dujų ir specialių drabužių kiekis, naudojimosi tvarka ir išdėstymas nustatomi pagal šių Taisyklių X dalies II skyriaus reikalavimus.

900. Į šalia krovininių cisternų esančias tuščias patalpas, darbo su cheminėmis medžiagomis patalpas, taip pat į kitas panašaus pobūdžio patalpas įgulos nariams leidžiama įeiti tik naudojantis asmeninėmis apsaugos priemonėmis ir laikantis 41 punkto reikalavimų.

901. Prieš pradėdant krovinines operacijas, reikia patikrinti visas cheminio krovinio krovimo magistralės (vamzdynus, vožtuvus, mechanizmus ir t. t.).

Vamzdynuose ir krovininiuose tankuose neturi būti vandens garų.

902. Draudžiama pilti chemines medžiagas į tanką, iš kurio neišvalyti kito cheminio krovinio likučiai. Prieš kraunant chemines medžiagas į degazuotą tanką, būtina dar kartą patikrinti dujų analizatoriumi, ar tanke nėra pavojingo krovinio likučių.

903. Kraunant chemines medžiagas į tanklaivį, pervežantį skystus cheminius krovinius, reikia atkreipti dėmesį į galimą krovinio plėtimąsi reiso metu.

XI. DARBŲ SAUGOS REIKALAVIMAI REMONTUOJANT LAIVĄ

I. BENDRIEJI REIKALAVIMAI

904. Remonto darbai laivuose turi būti organizuojami pagal galiojančius laivų remonto nuostatus ir šias Taisykles.

905. Prieš pradėdant remonto darbus laive, šiems darbams vadovaujantis asmuo privalo:

905.1. parengti laivą, jo atskirus konstrukcinius mazgus, mechanizmus, taip pat patalpas, kuriose bus dirbama taip, kad būtų užtikrintas atliekamų darbų saugumas;

905.2. užtikrinti, kad remonto darbus atliekantys įgulos nariai laikytųsi konkrečių saugumo technikos taisyklių reikalavimų;

905.3. asmeniškai instrukuoti šiuos darbus atlikti paskirtus asmenis apie darbų ypatumus ir saugius darbo metodus;

905.4. supažindinti ne laivo įgulos narius, dirbančius laive prižiūrint laivo vadovaujantiems asmenims, su konkrečios saugumo technikos reikalavimais;

905.5. patikrinti asmenų, kurie paskirti darbų vykdytojais, kvalifikacijos pakankumą (trumpai apklausiant);

905.6. periodiškai tikrinti, kaip dirbantieji laikosi saugių darbo metodų, ir aprūpinti juos būtinomis asmeninėmis apsauginėmis priemonėmis.

906. Laivui stovint laivų remonto įmonėje, laivo kapitonas privalo įgulą supažindinti su šios įmonės vidaus tvarkos taisyklėmis.

907. Prieš pradėdant remonto darbus, įrengimai turi būti atjungti nuo elektros srovės šaltinių, garo, vandens, suspausto oro tiekimo.

Darbų vadovas privalo patikrinti numatytą remontuoti įrenginį, ar jame nėra elektros įtampos, garų slėgio, vandens, oro, dujų ir t. t. Turi būti imtasi priemonių, kad atsitiktinai nebūtų atidaryti uždaramieji įtaisai ir nebūtų pradėta tiekti elektros energija į remontuojamą objektą. Būtina iškabinti draudžiamuosius ženklus.

Pagrindinio variklio karteryje ir prapūtimo resiveryje darbus galima atlikti tik kruopščiai juos išvėdinus ir užblokavus veleno linijos pasukimo įtaisą. Ant paleidimo įrenginio būtina pakabinti ženklą, draudžiantį įjungti veleno pasukimo įtaisą. Be to, analogiškai ženklai turi būti pakabinti ant variklio valdymo pulto, taip pat ant paleidimo magistralės uždaryto vožtuvo. Esant tik vienam veleno pasukimo įtaisui dviejų variklių jėgainėje, darbų sauga karteriuose užtikrinama vadovaujantis atskira instrukcija.

Vairinio įrenginio remonto darbus galima atlikti tik išjungus vairinį įrenginį ir sustabdžius jo darbą bei priėmus atitinkamas priemones, kad nebūtų įrenginys atsitiktinai įjungtas.

908. Eksploatuojamuose laivuose narų darbai turi būti atliekami laikantis reikalavimų, pateiktų Narų darbo saugos instrukcijoje-įsipareigojime.

909. Visi remonto darbai, kurie vykdomi aukštai esančiose vietose, turi būti atliekami laikantis III dalies IX skyriaus reikalavimų.

910. Mechanizmus ir įrenginius išardyti ir surinkti reikia naudojantis šiam tikslui skirtais specialiais raktais ir įtaisais.

II. DARBŲ SAUGOS REIKALAVIMAI DARBO VIETOS PARUOŠIMUI

911. Vietos, kur atliekami remonto darbai, turi būti gerai apšviestos, neturi būti pašalinių daiktų. Nesant stacionaraus apšvietimo, turi būti užtikrintas kilnojamas apšvietimas, atitinkantis VII dalies VII skyriaus reikalavimus.

Praėjimų plotis, atliekant remonto darbus, turi būti ne mažesnis kaip 0,7–0,8 m (siauresni praėjimai leidžiami tik tais atvejais, kada didesnis plotis negalimas, nes stovi stacionarūs įrenginiai). Naudojantis krovininiais įrenginiais, takelažu ir lynais, reikia laikytis II dalies VI skyriaus reikalavimų.

912. Atliekant remonto darbus, visi liukai, landos ir kitos angos deniuose turi būti patikimai uždarytos. Esant būtinybei laikyti juos atvirus, jie turi būti gerai apšviesti, turi būti pastatytas patikimas, ne mažesnis kaip 1 m aukščio lejerinis aptvaras.

Prie aptvaro pakabinamas draudžiamasis ženklas su užrašu „DRAUDŽIAMA EITI“.

Remonto metu nuimtus trapų ir aikštelių turėklus būtina pakeisti standžiais ir tvirtai įtemptais lejeriais arba praėjimus tokiais trapais ir aikštelėmis reikia uždaryti. Baigus remonto darbus, aptvarai ir turėklai tuoj pat turi būti pastatyti į savo vietas ir pritvirtinti.

Draudžiama:

- be budinčiojo laivavedžio arba mechaniko (pagal pavaldumą) leidimo nuimti pastatytus aptvarus;

- vaikščioti atvirais florais, bimsais, stringeriais ir atskiromis laisvai padėtomis lentomis.

913. Įėjimo liukai į laivų patalpas, kur atliekami remonto darbai ir yra nuimti trapai, turi būti apšviesti, priėjimai prie jų uždaryti ir gerai apšviesti.

Baigus darbą, trapai tuoj pat pastatomi į vietą.

914. Remontui nuimtas groteles, aikšteles, mašinų skyriaus grindų dangos plokštės reikia pakeisti tvirtais, patikimai pritvirtintais skydais. Baigus remonto darbus, nuimtos grotelės, aikštelės ir plokštės tuoj pat pastatomos į vietas ir pritvirtinamos.

Draudžiama nuimtas ar pakeltas mašinų ir katilų skyriaus dangos plokštės statyti ant briaunos patikimai jų nepritvirtinus.

915. Landų dangčių, taip pat mašinų ir katilų skyriaus dangos plokščių nuėmimui ir pastatymui reikia naudotis specialiais raktais ir kitais įtaisais, padedančiais išvengti šių dangčių ir plokščių kritimo.

916. Darbo vietos, esančios aukščiau kaip 1 m prie remontuojamo objekto, turi būti aprūpintos patikimais pastoliais ir tilteliais su ne žemesniais kaip 1 m aptvarais.

Draudžiama dirbti ant nepritvirtintų (laisvai pastatytų) trapų ir kopėčių.

Visos pastolių ir paklotų dalys turi būti reikiamų matmenų ir apskaičiuotos maksimaliai galimai apkrovai (su būtina tvirtumo atsarga).

Draudžiama pastolių ir tiltelių dangas apkrauti daugiau nei apskaičiuotos apkrovos, nurodytos draudžiamajame ženkle „MASĖS APRIBOJIMAS“.

917. Draudžiama ant pastolių vienu metu dirbti dviejuose lygiuose, esančiuose vienoje vertikaloje. Esant kraštutinei būtinybei, turi būti pastatyti tvirti ištininiai skiriamieji skydai, eliminuojantys žemiau dirbančių žmonių traumų galimybę.

918. Surenkant ir išardant medinės konstrukcijas, daiktus ir medinę įrangą, visos išlindusios vinys turi būti pašalintos arba gerai užlenktos.

919. Draudžiama:

919.1. dėti įrankius ir detales į tas vietas, iš kur jie gali nukristi;

919.2. dirbti be apsauginių akinių laivo korpuso ir cisternų rūdžių ir senų dažų valymo darbus, cemento pašalinimo ir kitus darbus, kur yra akių užteršimo pavojus;

919.3. dirbti šviežiai išdažytose patalpose, iki jos išdžius ir bus išvėdintos.

920. Prieš įrengiant pakabinamą suolelį arba lopšį darbams viršutinėje kamino dalyje atlikti, apie tai reikia pranešti vyresniajam mechanikui, kad būtų imtasi saugumo priemonių, kol bus vykdomi darbai. Darbus reikia atlikti pagal darbų atlikimo aukštai esančiose vietose reikalavimus (III dalies IX skyrius).

921. Remonto metu panaudotos medžiagos (skudurai, pakulos) laivui stovint gamykloje, doke, uoste turi būti laikomos metalinėse dėžėse su sandariai uždarytais dangčiais. Pabaigus darbus, šias medžiagas iš laivo privalo tuoj pat pašalinti darbus atlikusi brigada.

922. Pabaigus remonto darbus arba darbo dienos pabaigoje įrenginių išmontuotos dalys, įrankiai, įtaisai ir medžiagos turi būti sutvarkyti.

III. DARBŲ SAUGOS REIKALAVIMAI DIRBANT SU RANKINIAIS ĮRANKIAIS

923. Plaktukų, kūjų, kitų smogiamųjų įrankių kotai turi būti padaryti iš tvirtos, netrapios medienos (šermukšnio, sedulos, ąžuolo ir kt.), jų paviršius turi būti lygus, skerspjūvis ovalinis, sklandžiai didėjantis koto laisvojo galo link.

Pentis turi būti gerai užtvirtinta ant koto dygliuotu pleištu.

924. Kirstukų, kryžminių kirstukų ašmenys turi būti gerai išgaląsti, o mušamoji dalis – turėti truputį išgaubtą paviršių. Kirstukai, kryžminiai kirstukai, skylamušiai turi būti ne trumpesni kaip 150 mm.

925. Spaustuvai turi būti tvirtai pritvirtinti prie darbo stalo, turėti tvarkingas žiaunas, varžtus ir veržles. Sukimo svertas turi būti užfiksuotas iš abiejų galų slieko galvutės skylėje.

926. Draudžiama naudotis netvarkingais įrankiais ir įranga, iš jų:

926.1. plaktukais ir kūjais su atplaišomis, su susidėvėjusiais darbiniais paviršiais, su netvarkingais kotais;

926.2. kirstukais, kryžminiais kirstukais, skylamušiais ir kt. su atplaišomis, su sumuštu paviršiumi ir kitais trūkumais;

926.3. dildėmis ir kitais įrankiais be gerai užtvirtintų kotų;

926.4. rankiniais sriegtuvais su silpnai įsuktomis arba su defektais rankenomis;

926.5. raktais su išsidėvėjusiomis žiaunomis ar išsidėvėjusiu išskėtimo mechanizmu, taip pat neatitinkančių matmenų ir pagamintų iš lengvai deformuojamų medžiagų;

926.6. veržlių raktais su išsidėvėjusiomis žiaunomis, su atplaišomis ir įtrūkimais, taip pat juos naudoti kaip kontraktus siekiant padidinti sverto ilgį;

926.7. netvarkinga įranga, mechanizmai ir aparatai neturi būti naudojami darbe.

IV. DARBŲ SAUGOS REIKALAVIMAI DIRBANT SU ELEKTRINIAIS, PNEUMATINIAIS ĮRANKIAIS

927. Draudžiama:

927.1. taisyti ir reguliuoti veikiančius įrankius;

927.2. palikti įrankį nestabilioje padėtyje ant apdirbamos detalės;

927.3. imti rankomis už darbinių dalių (grąžtas, kirstukas ir kt.) arba priartinti prie žmogaus į tinklą įjungto elektrinio ar pneumatinio įrankio darbinę dalį.

928. Nutrūkus elektros arba oro tiekimui, pertraukos metu arba trumpam pasitraukus dirbančiajam, įrankis turi būti atjungtas nuo maitinimo šaltinio.

929. Pneumatinio įrankio žarnas sujungti galima tik prieš pradedant tiekti orą. Prieš prijungiant prie įrankio žarną, reikia kruopščiai patikrinti ją apžiūrint arba prapučiant (prapučiant žarnas, jas reikia pakreipti taip, kad oro srautas nebūtų nukreiptas į dirbančių žmonių pusę).

Draudžiama palikti žarnas su jose esančiu suspaustu oru.

930. Dirbant pneumatiniu kūju, nuspausti paleidimo mygtuką galima tik po to, kai įrankis bus prispaustas prie apdirbamos detalės. Reikia sekti, kad galimoje darbinio įrankio išlėkimo pusėje (arčiau kaip per 3 m) nebūtų žmonių.

931. Pernešant pneumatines mašinėles ir plaktukus, darbinis įrankis turi būti išimtas iš pinolės.

932. Draudžiama keisti darbinį antgalį (grąžtą, frezą ir t. t.) su pirštinėmis. Elektrinio ar pneumatinio įrankio maitinimas turi būti atjungtas.

933. Dirbdami su pneumaticiais įrankiais, žmonės turi naudotis apsauginiais akiniais.

V. DARBŲ SAUGOS REIKALAVIMAI DIRBANT LAIVO DIRBTUVĖSE SU METALO PJOVIMO STAKLĖMIS

934. Dirbti ir aptarnauti laive esančias stakles leidžiama tik praėjusiems instruktažą ir apmokytiems asmenims, turintiems atitinkamus kvalifikaciją patvirtinančius pažymėjimus.

935. Visos staklės turi būti aprūpintos žemos įtampos vietiniu apšvietimu, užtikrinančiu gerą darbo zonos apšvietumą.

936. Staklių paleidimo ir sustabdymo įtaisai turi būti įrengti taip, kad būtų išvengta atsitiktinio staklių įjungimo. Mygtukas „Stop“ turi būti raudonos spalvos.

937. Tekinimo ir frezavimo staklės turi būti aprūpintos apsauginiais gaubtais, apsaugančiais dirbantį nuo drožlių.

Nesant apsauginių gaubtų, darbininkai turi dirbti su apsauginiais akiniais; apie tai turi informuoti prie staklių esantys ženklai.

938. Denio danga prie staklių turi būti lygi, dangos paviršius turi būti neslidus arba padengtas fiksuotomis medinėmis grotelėmis.

939. Darbo metu būtina sistemingai kruopščiai valyti darbo vietą nuo drožlių, pjuvenų, tepaluotų skudurų, nuopjovų ir kitokių gamybos atliekų. Šias atliekas reikia surinkti į tam skirtas metalines dėžes. Šalinti drožles nuo staklių ir apdirbamų detalių leidžiama tik specialiais šepčiais ir kabliukais.

940. Dirbantysis prie staklių privalo sustabdyti stakles bet kokios trumpalaikės pertraukos darbe atveju, valant ir tepant stakles, keičiant darbinį įrankį, įtvirtinant arba išimant apdorojamą detalę, nutrūkus elektros energijos tiekimui ir kitais panašiais atvejais.

Įtvirtinti detales ant stalų, tekinimo skydų, staklių griebtuvuose ir išimti detales leidžiama tik visiškai staklėms sustojus. Apdirbamos detalės matavimai ir kiti darbai prie staklių, judant įrankiui arba apdirbamai detalei, draudžiami.

Draudžiama stabdyti stakles rankomis.

941. Apdirbant tekinimo staklėmis virbus, vamzdelius ir kitas ilgas mažo diametro detales, jei detalė už priekinės galvutės špindelio išsikiša daugiau kaip per 250 mm, būtina naudoti padėklus, kronšteinus ir kitokius įtaisus, naudojamus kaip liunetas ir neleidžiančius detalei laisvai išlinkti.

942. Dirbant su centravimo grąžtais, drožles šalinti iš gręžiamos kiaurymės leidžiama tik sustabdžius stakles ir grąžtą pasukus į šalį.

943. Dirbančiojo prie staklių specialių drabužių rankovės privalo būti su priglundusiais rankogaliais, specialūs drabužiai tinkamai parinkti pagal dirbančiojo figūrą.

944. Apdirbamos detalės turi būti kruopščiai įtaisytos ir tvirtai užfiksuotos ant stalo, tekinimo skydo ar staklių griebtuvuose.

Dirbant su gręžimo staklėmis, apdirbamų detalių tvirtinimui turi būti taikomi specialūs veržikliai arba mašininiai spaustuvi.

Gręžiant detales prilaikyti jas rankomis draudžiama.

945. Grąžto ar frezos aušinimą periodiškai tepant, reikia atlikti ilgakočiu teptuku. Šiam tikslui naudoti atraizas, pakulas, skudurus ir kitką draudžiama.

946. Galandimo staklės turi būti aprūpintos apsauginiais aptvarais (gaubtu ir apsauginiu permatomu ekranu), atramėlėmis, taip pat vietiniu oro siurbtuvu.

Apsauginio ekrano konstrukcija turi leisti patikimai jį fiksuoti įvairiose padėtyse. Esant krašutinėje padėtyje, turi suveikti disko išjungimo įtaisas.

Apsauginis ekranas turi būti sublokuotas su staklių paleidimo įtaisu.

Atramėlių konstrukcija turi numatyti galimybę reguliuoti jų atstumą iki galandimo disko. Tarpas tarp atramėlės ir disko turi būti ne mažesnis kaip pusė apdirbamo gaminio storio, bet ne didesnis kaip 3 mm. Atramėlė turi stovėti taip, kad viršutinis jos paviršius sutaptų su disko centru arba būtų šiek tiek virš jo.

Tarpas tarp disko ir gaubto vidinio cilindrinio paviršiaus turi būti 3–5% ribose nuo disko diametro; jei disko diametras didesnis nei 100 mm – tarpas turi būti ne daugiau kaip 3 mm, o esant diametrui didesniui nei 500 mm – ne daugiau kaip 25 mm. Tarpas tarp disko ir šoninės gaubto sienelės turi būti 10–15 mm ribose.

947. Dirbti su šoniniais (galiniais) disko paviršiais draudžiama, išskyrus tą atvejį, kai diskas specialiai skirtas tokiam darbui.

948. Abrazyviniai diskai turi atitikti techninių sąlygų reikalavimus ir turi būti išbandyti prieš išduodant juos į laivą.

Diskus sandėliuojant, juos transportuojant ir montuojant laive esančiuose įrenginiuose, reikia laikytis atitinkamų disko apsaugos priemonių.

Abrazyvinius įrankius laikyti reikia taip, kad jie nebūtų trankomi, kad neveiktų šaltis ir drėgmė. Diskus reikia laikyti esant ne žemesnei kaip 5°C temperatūrai ir esant santykinei oro drėgmei ne didesnei kaip 65%. Sandėliuose ir saugojimo vietose turi būti įrengtos atitinkamos lentynos ir dėžės, skirtos įvairių profilių ir dydžių diskams laikyti.

Laikant abrazyvinius įrankius metalinių lentynų narveliuose, jie turi būti apkalti medžiaga arba tvirta minkšta mediena taip, kad nebūtų galimybės diskams liestis su metalu.

949. Prieš įstatant diską į stakles reikia patikrinti, ar diskas be įtrūkimų; tuo tikslu diską laisvai užmauna ant strypo ir mediniu plaktuku lengvai stuksena šoninį disko paviršių. Jei girdisi blybimas, su tokiu disku dirbti draudžiama.

950. Įstatant diską į stakles, jo plokštuma turi būti griežtai statmena veleno ašiai. Tarpas tarp skylės paviršiaus diske ir veleno paviršiaus turi tenkinti techninių sąlygų reikalavimus.

Draudžiama dirbti su disku, turinčiu defektą (įtrūkimai, darbinio paviršiaus nevienodas susidėvėjimas, mušimas ir kt.).

951. Diskus taisyti reikia su specialiais įrankiais: abrazyviniais diskais, metaliniais ir metalo keraminiais diskais, žvaigždutėmis. Draudžiama diskus taisyti šiam tikslui nepritaikytais įrankiais.

Taisant diskus, negalima kūnu spausti naudojamų įrankių. Stovėti reikia truputį iš šono nuo besisukančio disko plokštumos.

952. Neleidžiama dirbti su metalo pjovimo staklėmis esant bortinio supimosi amplitudei, didesnei kaip 10°.

953. Prieš pradedant darbą, reikia patikrinti, ar teisingai pritvirtinti apsauginiai gaubtai, ar gerai veikia kiti apsauginiai staklių įtaisai.

954. Atidarinėti dangtelius ir dureles, dengiančias staklių judančius elementus (krumpliaračius, skriemulius ir kt.), galima tik išjungus elektros maitinimą.

955. Pastatyti ant staklių ir nuimti nuo staklių ruošinius ir detales, kurių masė per 10 kg, galima tik su kėlimo mechanizmais ir įrenginiais.

Šie įrenginiai ir mechanizmai turi būti su įtaisais, užtikrinančiais patikimą ruošinio ar detalės tvirtinimą, patogų ir saugų pakėlimą ant staklių ir nuėmimą nuo staklių.

956. Jei galandimo staklėse yra du diskai ant vieno špindelio, diskų diametrai vienas nuo kito neturi skirtis daugiau kaip 10%.

VI. DARBŲ SAUGOS REIKALAVIMAI DIRBANT SU KĖLIMO MECHANIZMAIS

957. Visi įrenginių, atsarginių dalių, įrankių, įtaisų ir medžiagų perkėlimo darbai, kurie atliekami panaudojant kėlimo mechanizmus, turi būti vykdomi pagal šių Taisyklių III dalies VI ir VII skyrių reikalavimus.

958. Draudžiama krauti detales ant mašinų skyriaus grotelių, pastolių dangos, jei šioms konstrukcijoms nėra numatyta tokia papildoma apkrova.

Mašinų ir katilų skyriuje ant plokščių ir grotelių sudėtos detalės turi būti pritvirtintos, kad būtų išvengta detalių pasislinkimo esant nepalankiam orui.

959. Didelių matmenų ir ilgų detales (pagrindinių ir pagalbinių mechanizmų velenus, veleno linijas, metalinius strypus ir kt.) reikia kelti taip, kad jos neleistinai nepersikreiptų ir neišlinktų. Stropavimo teisingumas tikrinamas truputį pakeliant detalę.

Draudžiama kelti ilgą detales vienu stropu, kai kėlimo jėga pridėta viename taške.

960. Krovinių kėlimo priemonės būtina kabinti tik už tam specialiai numatytų ąsų ar kitų laivo korpuso elementų.

961. Keliant ir transportuojant remontuojamas detales, draudžiama palikti jas pakabintas arba pakabintas remontuoti.

962. Pakraunant sunkiasvorius įrenginius, mechanizmus ir kt. į mašinų skyrių per apšvietimo kapą, stebėtojas ant denio turi būti saugioje vietoje.

963. Keliant mechanizmus ir sunkius mazgus (stūmoklius) už ąsinių varžtų su galvute, būtina, kad šie varžtai turėtų sraigtinį žiedą; ąsinių varžtų sriegiai turi būti tvarkingi; ąsiniai varžtai turi būti gerai įsukti ir įveržti. Skylės kėlimo varžtams turi būti rūpestingai išvalytos ir patikrinta sriegių būklė.

964. Mašinų skyriaus elektrinis kranas arba telferis, baigus darbus, turi būti perkeltas į nuolatinio tvirtinimo vietą ir užfiksuotas.

965. Mašinų skyriaus talės, telferiai ir kranai turi būti apžiūrimi, patikrinami ir išbandomi pagal gamintojo instrukcijose pateiktus reikalavimus ir laivų klasifikacinių bendrovių numatytas sąlygas ir terminus. Ant mašinų skyriaus talių, telferių ir kranų turi būti markiruotė, kurioje pažymėta keliamoji galia ir kito išbandymo data.

966. Detalių pakėlimui naudojant mechanines diferencialines tales, negalima paleisti iš rankų grandinės darbinės dalies tol, kol detalė pakabinta.

967. Keliant sunkias detales, po pakelta detalę turi būti pakišamas narvelis iš medinių tašų. Tarpas tarp keliamos detalės ir narvelio visą laiką turi būti ne didesnis kaip 150–200 mm.

Jei kėlimo metu susidaro priverstinė pertrauka, keliamas krovinytis turi būti nuleistas ant padėklo ir, jei reikia, papildomai pritvirtintas.

968. Keliant sunkias detales, atatampos turi būti tvirtinamos tik prie laivo rinkinio konstrukcijų. Atatampų negalima tvirtinti prie lejerių, vamzdynų, ąsinių trapų, mechanizmų detalių, įrenginių.

VII. DARBŲ SAUGOS REIKALAVIMAI RUOŠIANT KURO CISTERNAS IR TALPAS REMONTUI

969. Ruošiant cisternas ir tarpdugninius skyrius remontui, reikia iš jų visiškai išvalyti naftos produktų likučius.

970. Kuro cisternų ir talpų išvalymas, juose esančių sprogių naftos produktų garų koncentracijos įvertinimas, paruošimas remontui atliekami tik jas išvalius ir degazavus.

Cisternose ir talpose, kur buvo naftos produktai, apšvietimui naudoti galima tik apsaugotus nuo sprogo žibintus.

971. Prieš nuleidžiant darbininką į talpos vidų, būtina įsitikinti, kad naftos garų ar kitokios kilmės dujų koncentracija nepavojinga – tuo tikslu atliekama oro aplinkos analizė; jei nėra galimybės atlikti oro aplinkos analizę, tai į tanką ar kitą talpą besileidžiantis darbininkas privalo apsirengti specialiais apsauginiais rūbais, užsidėti šlanginę dujokaukę su priverstiniu oro tiekimu, užsidėti apsauginį diržą su saugos lynu, laikytis priešgaisrinių ir saugos sprogo atžvilgiu taisyklių reikalavimų. Prie įėjimo turi būti budintysis, su kuriuo palaikomas ryšys, kaip tai numatoma šių

Taisyklių 41 punkte. Ar talpos teisingai paruoštos darbams su atvira ugnimi, stebi ir kontroliuoja bei šių darbų saugą užtikrina vyresnysis (vyriausiasis) laivo mechanikas.

972. Prieš uždariant cisternų ir talpų angas, būtina įsitikinti, ar ten nėra žmonių.

VIII. DARBŲ SAUGOS REIKALAVIMAI RUOŠIANT VANDENS CISTERNAS IR TALPAS REMONTUI

973. Ruošiant remontui vandens cisternas, balastinius tankus bei pikus, būtina, pašalinus vandenį ir iki žmonių nusileidžiant į šias talpas, jas rūpestingai išvėdinti, kad būtų reikiamas deguonies kiekis ore, bei išvalyti nuosėdas iš šių talpų.

Kad būtų galima greičiau pašalinti susikaupusias dujas, talpas reikia užpildyti vandeniu (jei yra tokia galimybė) ir po to jį išleisti.

974. Siekiant užtikrinti saugumą, atliekant remonto darbus cisternose ir tankuose, reikia laikytis šių reikalavimų:

974.1. talpų angos ir liukai turi būti pastoviai atidaryti tol, kol šiose talpose dirbama, tuo pačiu turi būti užtikrinta ištraukiamoji ventiliacija;

974.2. prieš pradedant remonto darbus, ypač jei bus naudojama atvira ugnis, reikia įsitikinti, kad už pertvaros nėra kitos talpos su naftos produktais arba su susikaupusiomis dujomis. Atlikinėti darbus su ugnimi arti uždarytų ir neišvėdintų skyrių ir tankų draudžiama;

974.3. nuleidžiant dirbančiuosius į tanką arba cisterną, reikia laikytis 41 punkto reikalavimų;

974.4. cisternoje arba tanke galima būti ne ilgiau kaip 45 minutes, po to reikia 15 minučių pailsėti išėjus iš talpos;

974.5. atsiradus negalavimo požymiams, svaigstant galvai ar esant vėmimui, dirbantis cisternoje ar tanke turi tuoj pat nutraukti darbą, duoti pavojaus signalą ir išeiti iš talpos.

Darbą tęsti leidžiama tik išsiaiškinus ir pašalinus negalavimą sukėlusias priežastis.

IX. DARBŲ SAUGOS REIKALAVIMAI VYKDANT SUVIRINIMO DARBUS

975. Organizuojant ir atliekant suvirinimo (elektrinis suvirinimas ir pjovimas dujomis) darbus, reikia vadovautis šiomis Taisyklėmis, taip pat Lietuvos Respublikoje galiojančiomis priešgaisrinės saugos taisyklėmis, elektroaugos taisyklėmis, sanitarinėmis normomis ir kitomis galiojančiomis taisyklėmis.

976. Suvirinimo darbus gali atlikti tik atestuoti suvirintojai, turintys atitinkamą kvalifikacinį pažymėjimą ir įdeklą į jį apie tai, kad praėjo kasmetinį priešgaisrinį techninį minimumą.

Suvirintojai elektra privalo turėti ne žemesnę kaip pradinę elektroaugos kvalifikacinę kategoriją.

977. Apsauginių priemonių, suvirinimo įrenginių ir priemonių periodinių apžiūrų ir bandymų normos ir periodiškumas nurodytas jų gamyklinėse instrukcijose.

978. Elektrinio suvirinimo įrenginių izoliacijos varža turi būti matuojama kiekvieną kartą prieš pradedant darbą. Matavimus atlieka elektromechanikas ir jų rezultatus įrašo į raštišką leidimą suvirinimo darbams atlikti.

Suvirinimo srovės šaltinio apvijų ir maitinimo fiderio kabelinio tinklo izoliacijos ribinė leistina varža turi būti ne mažesnė kaip 0,2 MΩ. Suvirinimo grandinės kabelių (tiesioginio ir atgalinio kabelio) izoliacijos varža turi būti ne mažesnė kaip 0,5 MΩ.

Suvirinimo darbus atliekant uoste (laivų remonto įmonėje, laivų statykloje), leidimą suvirinimo darbams atitinkamai išduoda uosto, remonto įmonė.

979. Elektros suvirinimo kabelius galima sujungti tik izoliacinėmis movomis, spyruokliuojančiais gnybtais, išardomais arba neišardomais sujungimais, kaip tai numato valstybinis standartas. Pažeistą izoliaciją reikia atstatyti vulkanizuojant arba kitu, užtikrinančiu visišką izoliacijos atstatymą, metodu.

980. Deguonies ir acetileno balionai į suvirinimo darbų vietą pristatomi atskirai specialiais vežimėliais arba neštuvais.

981. Pjovimo ir suvirinimo dujomis žarnas reikia eksploatuoti tik pagal jų paskirtį ir neviršijant leistino slėgio, nurodyto gamykliniame pase.

Dirbant žarnos turi būti apsaugotos nuo galimų pažeidimų. Remontuojant pažeistą vietą reikia išpjauti ir sujungti įmova. Žarnos galų prijungimas prie įmovos sutvirtinamas suveržiamosiomis apkabomis.

982. Suvirinimo darbams naudojamos suvirinimo medžiagos (elektrodai, suvirinimo viela ir kt.) turi tenkinti galiojančių standartų, techninių sąlygų reikalavimus.

983. Suvirintojas elektra, virindamas metalinių konstrukcijų, katilų, rezervuarų viduje, ankštose ir nepatogiose suvirinimui vietose, drėgnose patalpose, taip pat po lietaus arba pasnigus, privalo naudotis papildomai prie specialių drabužių dar ir šalmu iš dielektrinės medžiagos ir kitomis dielektrinės apsaugos priemonėmis (guminės dielektrinės pirštinės, guminis dielektrinis kilimėlis, batai).

Dirbant uždaroje patalpose, draudžiama naudotis skydeliais su metalinėmis detalėmis.

Virinant spalvotus metalus ir jų lydinius, būtina naudotis asmeninėmis kvėpavimo organų apsaugos priemonėmis (filtruojantys priešdujiniai respiratoriai).

984. Atvirose aikštelėse esančios suvirinimo darbų vykdymo vietos turi būti aptvertos skydais ir ekranais, kad apsaugotų akis nuo suvirinimo lanko poveikio.

985. Atliekant suvirinimo darbus laivo skyriuose ir kitose ankštose, uždaroje ar pusiau uždaroje patalpose turi būti užtikrinta nepertraukiama dirbtinė ventiliacija.

986. Suvirinimo darbus uždaroje talpoje turi atlikti ne mažiau kaip du žmonės, be to vienas iš jų privalo turėti ne žemesnę kaip pradinę elektrosaugos kvalifikacinę kategoriją ir būti talpos išorėje, kad galėtų kontroliuoti suvirintojo talpoje atliekamų darbų saugą.

Suvirintojas, dirbantis talpoje, privalo būti su apsauginiu diržu ir saugos lynu, kurio antrąjį galą laiko esantis prie talpos asmuo.

987. Prieš pradėdant suvirinimo darbus, atsakingas už pasiruošimą šiems darbams ir jų atlikimą asmuo privalo:

987.1. įvertinti būsimų suvirinimo darbų pobūdį, apžiūrėti darbų vietą ir įsitikinti suvirinimo vietos ir suvirinimo metodų saugumu pagal suvirinimo įrengimų techninės dokumentacijos reikalavimus;

987.2. aprūpinti suvirinimo darbų vietą uždaroje patalpose patikima ventiliacija (oro apykaita ne mažesnė kaip 35 kartus per valandą);

987.3. patikrinti įrangos, suvirinimo aparatūros, elektros grandinių, priemonių, specialių rūbų, asmeninių ir dielektrinės suvirintojų apsaugos priemonių tvarkingumą;

987.4. patikrinti suvirinimo įrangos ir elektros grandinių izoliacijos varžą ir įžeminimo kokybę;

987.5. paskirti budinčiuosius prie suvirinimo darbų atlikimo vietų;

987.6. praveisti darbų saugos instruktažą darbo vietoje suvirintojams ir asmenims, kurie dalyvaus būsimuose darbuose; apie praveistą instruktažą įrašyti instruktažų registracijos žurnale;

987.7. informuoti budinčiąją tarnybą ir laivo žurnale įrašyti apie suvirinimo darbų pradžią, nurodyti, kad suvirinimo įranga, priemonės, specialūs rūbai, asmeninės apsaugos priemonės yra tvarkoje;

987.8. suvirinimo darbams naudojant degias dujas ir deguonį, dujų balionus pastatyti atvirame laivo denyje ne arčiau kaip per 10 m nuo suvirinimo vietos; atstumas tarp balionų turi būti ne mažesnis kaip 5 m;

987.9. eliminuoti galimybę prisiliesti prie deguonies balionų čiaupų tepaluotais rūbais ar tepaluotomis rankomis.

988. Atliekant suvirinimo darbus būtina:

988.1. prieš prijungiant reduktorių prie baliono ir jį prijungus, prapūsti balioną trumpam atidarant čiaupą; čiaupą atidarantis suvirintojas turi stovėti šalia dujų srovės tekėjimo krypties;

988.2. reduktorių prie baliono tvirtinti tik raktu, gaubiamąją veržlę veržti tik esant uždarytam baliono čiaupui;

988.3. baliono čiaupą atidaryti ne daugiau kaip per pusę apsisukimo; per pertraukas darbe balionų čiaupai turi būti uždaryti, o reduktorių prispaudžiantieji sraigtai palaisvinti;

988.4. sistemingai kontroliuoti sujungimo vietų sandarumą; esant dujų nutekėjimui iš balionų, reduktoriaus, žarnų, degiklių ir t. t. darbą būtina tuoju pat nutraukti, o patalpas, kur atliekami šie darbai, reikia rūpestingai išvėdinti.

989. Užbaigus suvirinimo darbus, būtina išjungti elektros suvirinimo aparatą, po to atjungti elektros suvirinimo kabelius nuo suvirinimo agregato.

Užbaigus dujinio suvirinimo darbus, uždaryti balionų čiaupus ir atjungti žarnas su degikliu (pjovikliu) nuo balionų.

X. DARBŲ SAUGOS REIKALAVIMAI ATLIEKANT ARGONINĮ SUVIRINIMĄ

990. Atliekant argoninį suvirinimą, žarnos turi būti kuo toliau (bet ne arčiau kaip 0,5 m) nuo įkaitusio metalo.

Draudžiama naudoti pažeistas žarnas.

991. Jei aušinančio vandens kanalas pistolete užsiteršė, jį reikia išplauti vandens atbuline srove.

Ijungus vandens atbulinę srovę, virinimo darbų vykdyti negalima.

992. Virinti galima tik apsivilkus nustatytos formos specialius suvirintojo rūbus (kombinezoną, pirštines) ir užsidėjus šalną su apsauginiais akiniais.

993. Prieš įdedant elektrodą, reikia įsitikinti, kad srovė išjungta.

994. Suvirinant uždaroje patalpoje varį ir vario lydinius, turi būti patikima vietinė ventiliacija, šalinanti kenksmingus garus tiesiog iš jų susidarymo vietos. Esant nepakankamai ventiliacijai, reikia užsidėti kaukes su oro tiekimu. Smulkių detalių suvirinimas leidžiamas tik tam tikslui specialiai įrengtoje patalpoje – suvirinimo poste.

995. Detalių valymui ir riebalų pašalinimui naudojant chloro turinčius tirpiklius, negalima virinti arti balionų ar indų, kuriuose yra šie tirpikliai.

XI. DARBŲ SAUGOS REIKALAVIMAI ATLIEKANT VALYMO IR DAŽYMO DARBUS

996. Atliekant dažymo darbus, tirpikliais ir nuriebinimo skysčių sudedamosiomis dalimis negali būti ypač toksiškos medžiagos: metilo spiritas, chloro turintys angliavandeniai (chloroformas, dichloretanas, tetrachlormetanas ir kt.), etiliuotas benzinas, benzolas.

997. Ruošiantis atlikti valymo ir dažymo darbus patalpose, darbų vadovas privalo numatyti iškilus avarinei situacijai galimus žmonių evakuacijos kelius ir evakuacijos būdus.

998. Priklausomai nuo nepatogumų ir pavojingumo laipsnio atliekant valymo ir dažymo darbus, visos laivų patalpos skirstomos į dvi kategorijas.

999. Pirmos kategorijos patalpos:

999.1. skysčius pervežančių laivų krovininiai tankai;

999.2. tarpdugniniai ir tarpbortiniai tūriai;

999.3. cisternos, koferdamai;

999.4. forpiko ir achterpiko patalpos, rumpeliniai skyriai;

999.5. kitos patalpos, tiesiogiai nesusisiekiančios su atmosfera, įėjimas į kurias yra per mažus (plotas iki 1 m²) liukus.

1000. Antros kategorijos patalpos:

1000.1. gyvenamosios kajutės, salonai, kajutkompanijos;

1000.2. vairinės, radijo kabinos;

1000.3. mašinų skyriai;

1000.4. krovininiai triumai;

1000.5. dirbtuvės ir kitos patalpos, į kurias įeinama per duris ir kuriose yra iliuminatoriai.

1001. Prieš pradedant darbus pirmos kategorijos patalpose, vyresnysis (vyriausiasis) mechanikas privalo praveisti specialųjį instruktažą apie darbo ir poilsio režimą, apie saugius darbo metodus, apie dirbančiojo veiksmus kilus avarinei situacijai.

1002. Laivo pirmos kategorijos patalpose vienas iš įėjimų (liukas ar landa), kol bus atliekami valymo ir dažymo darbai, turi būti visiškai laisvas nuo žarnų, kabelių ir kitų komunikacijų ir turi būti naudojamas tik žmonėms eiti.

1003. Lankytis pirmos kategorijos uždaruose skyriuose ir sunkiai patenkamose patalpose ir dirbti jose galima laikantis 41 punkto reikalavimų. Be to, stebėtojas privalo žiūrėti, kad oro tiekimo žarnos nebūtų sulenktos ar užspaustos; jis privalo padėti tempiant žarnas ir šviestuvų laidus ir privalo suteikti pagalbą (esant būtinybei) dirbančiajam išeiti iš dažomos patalpos.

1004. Atliekant valymo ir dažymo darbus rankiniais elektrifikuotais įrankiais, reikia laikytis VIII dalies VII skyriaus reikalavimų.

1005. Visi naudojami laive lakai ir dažai, dervos, klijai, izoliacinės ir kitos medžiagos turi būti su sertifikatais arba pasais (kiekviena šių medžiagų partija, kaip to reikalauja standartas). Nurodytos medžiagos priimamos į laivą, jei ant kiekvienos taros (statinės, dėžės, bidono ir t. t.) yra etiketė, užrašas, lentelė su medžiagos tikslu pavadinimu, marke, partijos numeriu, saugos reikalavimais.

1006. Lakai ir dažai laive turi būti saugomi dažų sandėlyje, kuriame neleidžiama saugoti bet kokių kitų medžiagų, nepriklausančių lakams ir dažams.

1007. Už tvarką dažų sandėlyje, lakų ir dažų išdavimą ir saugojimą atsako bocmanas. Dažų sandėlio būklę kontroliuoja vyresnysis (vyriausiasis) mechanikas. Negalima šiame sandėlyje saugoti atvirų dažų ar lakų talpų. Išsiliejusias dažymo medžiagas būtina tuojau pat surinkti, o denį toje vietoje nuvalyti skudurais, suvilgytais nekenksmingu tirpikliu.

1008. Ant dažų sandėlio durų būti draudžiamasis ženklas „NAUDOTIS ATVIRA UGNIMI DRAUDŽIAMA“.

1009. Dažų sandėlis, išdavus medžiagas ir priėmus nesunaudotas darbe medžiagas, turi būti iškart užrakinamas.

1010. Dažų sandėlio įranga turi užtikrinti saugų taros su dažais ir lakais laikymą laivui supantis.

1011. Dažai ir lakai laikomi gamyklos tiekėjos arba specialioje tam tikslui skirtoje laivo taroje.

1012. Darbo vietose leidžiama dažus ir lakus laikyti tik paruoštus naudojimui sandariai uždarytoje taroje.

Neleidžiama, ruošiant lakus ir dažus, dėti į juos komponentus, kurie neatitinka receptūros nustatytos sudėties, kurie neturi sertifikato arba paso, kurių sudėtis nežinoma.

1013. Baigus darbą, medžiagų likučiai (klijai, dažai, lakai, tirpikliai ir t. t.) turi būti grąžinti į dažų sandėlį ir supilti į uždara tarą.

1014. Sausų dažų dėžutes atidarinėti reikia be smūgių, naudojantis specialiais svertiniais raktais. Atidarant sausų dažų, kurių sudėtyje yra švino ar kitų kenksmingų medžiagų, dėžutes, reikia dirbti užsidėjus apsaugančius nuo dulkių respiratorius.

1015. Prieš pradedant valymo ir dažymo darbus, šių darbų vadovas (priklausomai nuo darbų atlikimo vietos) turi pasirūpinti:

1015.1. gervių ir lynų, kurie bus naudojami valymo ir dažymo metu pakaboms ir kitiems tikslams, patikimumu;

1015.2. plaustų, nuo kurių bus valomas ir dažomas laivo korpusas, paruoštumu darbui;

1015.3. darbų vietos normaliu apšvietimu;

1015.4. ar nėra (iki darbų pradžios) pirmos kategorijos patalpose kenksmingų dujų ir užsistovėjusio oro ir ar yra reikiama šių patalpų ventiliacija;

1015.5. dirbančiųjų aprūpinimu specialiais rūbais ir asmeninėmis apsaugos priemonėmis, jei jų prireiks atliekant valymo ir dažymo darbus;

1015.6. įrankių ir darbo priemonių komplektacija ir tinkamumu darbui;

1015.7. ar yra aptvėrimai ir saugos ženklai.

1016. Valymo darbus patalpose galima atlikti tik esant mechaninei ištraukiamajai ventiliacijai (jei naudojama įranga, neturinti vietinio išsiurbimo ir oro valymo). Išsiurbiamo oro kiekis turi būti ne mažesnis kaip 60 m³/h vienam dirbančiajam.

1017. Valant rūdis, nuodegas ir senus dažus plieniniais šepčiais, pneumatiniiais ir elektriniais įrankiais, būtina patalpoje užtikrinti darbo vietų ventiliaciją.

1018. Ruošiantis paviršius dažyti su modifikatoriais arba rūdžių surišikliais, reikia naudotis asmeninėmis apsaugos priemonėmis.

1019. Alinant paviršių prieš dažymą, reikia naudotis šepčiu (teptuku) su ilgu kotu.

1020. Aliuminio bei jo lydinių, cinkuotiems paviršiams gruntuoti neleidžiama naudoti gruntų su švino pigmentais.

1021. Laivo korpuso ir laivo patalpų dažymo būdai, naudojama įranga ir darbo režimai yra nustatomi laivo vadovaujančiųjų asmenų, atsižvelgiant į taikomų lakų ir dažų savybes, į esamą ventiliacinę įrangą ir asmeninės apsaugos priemones.

1022. Neleidžiama naudotis dažymo įranga, kurios kontrolinių ir matavimo prietaisų bandymų terminai praėję.

1023. Slegiamojo dažų tiekimo įrenginiai turi būti hidrauliškai bandomi kartą per metus slėgiu, ne mažesniu kaip 1 MPa; apie bandymo rezultatus surašomas atitinkamas aktas. Tiekiant dažus slėgimu, slėgis neturi viršyti 0,8 MPa.

1024. Padengiant dažomą paviršių lakais ir dažais, reikia judėti į tą pusę, iš kurios ateina šviežias oras, t. y. lakų ir dažų aerozolį ir tirpiklių garus oro srautas turi nešti nuo dirbančiojo.

1025. Dažant mašinų skyrių denius, lijalus, mašinų skyrių liukus, anglies bunkerius ir t. t. kenksmingais žmogaus organizmui dažais ir tirpikliais (kuzbaslaku, nitrodažais, nitrolaku, skalūnų pokostu ir kt.), patalpas reikia intensyviai vėdinti, o būtiniais atvejais – dirbti su šlanginiais kvėpavimo aparatais.

1026. Tas detales ir mašinų bei mechanizmų įrenginius, kurie eksploatavimo metu įkaista, dažyti reikia tik jiems atvėsus.

1027. Visi paruošiamieji (senų dažų, rūdžių, nuodegų nuvalymas, nuriebalinamas ir kt.) ir dažymo darbai atliekami tik sustabdžius mechanizmus.

1028. Jei darbas trunka ilgai (daugiau kaip 1 val.), dirbantieji turi kas valandą išeiti 10 minučių iš patalpos į gryną orą.

1029. Dirbant su cheminiais dažais uždaroje patalpoje, turi būti užtikrinta tiekiamoji ir ištraukiamoji ventiliacija su ne mažesniu kaip 15 kartų oro pakeitimu per valandą.

1030. Dažant neleidžiama palikti be priežiūros atidarytus patalpų vėdinimo iliuminatorius.

1031. Pasireiškus negalavimo požymiams (galvos svaigimas, pykinimas), dirbantysis turi tuoj pat nutraukti darbą, duoti pavojaus signalą ir išeiti iš dažomos patalpos. Kartu su juo turi išeiti dirbantys šioje patalpoje; darbą atnaujinti leidžiama tik išsiaiškinus ir pašalinus negalavimą sukėlusias priežastis.

1032. Jei dažymo metu įvyko apsinuodijimas, nukentėjusįjį reikia išvesti arba išnešti į gryną orą ir skubiai iškviesti gydytoją; atvykus gydytojui, veikti pagal jo nurodymus.

1033. Apgyvendinti laivo komandą šviežiai išdažytose patalpose galima ne anksčiau kaip po 28 valandų pabaigus dažymo darbus.

1034. Darbus su epoksidinėmis dervomis, įskaitant klijų, glaistų, dažų ir lakų bei kitų medžiagų su šiomis dervomis paruošimą, taip pat gaminių paviršiaus padengimą jomis, galima atlikti izoliuotose, vėdinamose patalpose. Dirbant epizodiškai su nedideliu (iki 2 kg) epoksidinių dervų kiekiu, galima minėtus darbus atlikti neizoliuotose patalpose, kuriose yra bendroji ventiliacija ir vietinis oro išsiurbimas darbo vietoje. Leidžiama su epoksidinėmis dervomis dirbti atviraime denyje.

1035. Nesukietėjusios epoksidinės dervos perteklių ir nutekėjimus reikia pašalinti popieriumi ir nuvalyti skuduru. Negalima šiam tikslui naudoti benzolo, toluolo ir kitų toksiškų tirpiklių.

1036. Paviršius padengti epoksidinėmis medžiagomis reikia teptukais, glaistytuvais, mentelėmis ir kitais įrankiais, turinčiais iš kartono ar kitos izoliacinės medžiagos pagamintus rankų apsaugos ekranus.

1037. Darbai su epoksidinėmis dervomis turi būti atliekami ant padengtų tvirtu popieriumi stalų arba padėklų.

1038. Šalinant tirpiklį iš pneumatinio išpurškimo aparatų, taip pat atliekant dažų prapumpavimą bei dažymo režimo parinkimą, neleidžiama dažus arba skiediklį purkšti patalpoje į orą. Tirpiklį pašalinti reikia pagal duoto aparato eksploatavimo instrukcijoje pateiktus nurodymus.

1039. Dažų išpurškimo aparatus, žarnas, dažų pumpavimo įrenginius, šepčius, teptukus ir kt., baigus darbą, būtina išplauti su tirpikliu ir laikyti vėdinamame sandėlyje.

1040. Specialūs drabužiai laivo vadovaujančiųjų asmenų nustatytais terminais priklausomai nuo atliekamų darbų pobūdžio periodiškai turi būti išvalomi ir išdulkinami, remontuojami ir skalbiami.

1041. Švarūs ir dėvėti bei atiduoti skalbimui drabužiai turi būti laikomi atskirai.

1042. Lakais ir dažais, tirpikliais, klijais, dervomis ir kitais chemikalais apipilti drabužiai turi būti pakeisti švariais.

1043. Negalima rūbų valyti suspaustu oru.

1044. Kvėpavimo organų asmeninių apsaugos priemonių laikymo, remonto, degazacijos ir dezinfekcijos kontrolė atliekama sutinkamai su gamyklos gamintojos instrukcija, bet ne rečiau kaip kartą per 10 dienų.

1045. Dirbantieji su lakais ir dažais, sintetinėmis dervomis, klijais, glaistais privalo plauti rankas prieš valgį, rūkymą, einant į tualetą ir darbo dienos pabaigoje.

1046. Ant rankų odos patekę lakai ir dažai, epoksidinės ir kitokios dervos, glaistai, mastikos, klijai turi būti tuojau pat nuvalomi:

1046.1. epoksidinės medžiagos – minkštomis popierinėmis servetėlėmis, o po to – šiltu vandeniu su muilu, naudojantis šiurkščiu šepčiu;

1046.2. išdžiūvę latekso ir cemento mišiniai – pakulomis, suvilgytomis mašinine alyva, o po to – vandeniu su muilu;

1046.3. lakai ir dažai – minkštomis ir švariomis pakulomis, o po to – vandeniu su muilu.

1047. Negalima rankų plauti organiniais tirpikliais.

XII. DARBŲ SAUGOS REIKALAVIMAI DOKUOJANT IR REMONTUOJANT LAIVĄ

1048. Laivo įgula turi būti supažindinta:

1048.1. su šiuo Taisyklių skyriumi;

1048.2. su pasiskirstymu darbo vietose laivą įvedant ir išvedant iš doko;

1048.3. su duoto dokavimo ypatumais;

1048.4. su vidaus tvarkos taisyklėmis, skirtomis laivo komandai laivui esant pakėlimo įrenginyje;

1048.5. su priešgaisrinių priemonių ir sanitarinių bei buitinių patalpų išdėstymu laivo pakėlimo įrenginyje ir laivų remonto įmonės teritorijoje.

Įgulos supažindinimas su laivo dokavimu apiforminamas kaip specialusis instruktavimas pasirašant instruktavimų knygoje.

1049. Laivo su kroviniu pakėlimas galimas tik avariniu atveju, turint ypatingą laivų remonto įmonės vyriausiojo inžinieriaus leidimą.

1050. Kapitono buvimas laive atliekant laivo pakėlimą būtinas.

1051. Laivo vadovaujantieji asmenys prieš laivą statant į laivo pakėlimo įrenginį turi imtis visų priemonių krenui ir diferentui pašalinti. Jei tai neįmanoma, kreną ir diferentą reikia sumažinti tiek, kad jie neviršytų duotam pakėlimo įrenginiui leistinų dydžių.

Visos užbortinės laivo angos, taip pat iluminatoriai, denio liukai ir t. t., turi būti sandariai ir patikimai uždaryti. Triumus reikia aplieti vandeniu, išdžiovinti ir išvėdinti. Visi sunkūs daiktai ir kroviniai, kurie gali pasislinkti, turi būti patikimai pritvirtinti savo vietose. Krovininės strėlės,

kranai, užbortiniai trapai ir t. t. turi būti pasukti į laivo vidų ir patikimai pritvirtinti. Inkarai turi būti savo stacionariose vietose ir patikimai užfiksuoti (pilnai įtraukti į kliuzus).

1052. Laivą įvedant ir išvedant draudžiama pereiti į laivo pakėlimo įrenginį ir atgal.

1053. Laivą keliant draudžiama jame perkrauti krovinius arba pakelti balastą.

1054. Laivo virtuvės, skalbyklos, prausyklos, tualetai ir t. t. prieš laivą statant į laivo pakėlimo įrenginį turi būti išvalyti ir išplauti.

Pakėlus laivą reikia sustabdyti fekalinio ir nutekamojo vandens sistemų darbą, o visos sanitarinės ir buitinės patalpos turi būti uždarytos.

1055. Prieš nuleidžiant laivą iš pakėlimo įrenginio į vandenį, būtina kruopščiai patikrinti, ar hermetiškai uždarytos visos užbortinės dugno ir bortų (žemiau vaterlinijos) angos, ypatingą dėmesį reikia atkreipti tikrinant, ar nėra laivo korpuse neužvirintų skylių, ar sandariai uždaryti tarpdugninių kuro ir balasto tankų angų dangteliai.

1056. Laivui šiek tiek panirus į vandenį, kai vaterlinija pakyla iki laivo korpuse esančių užbortinių skylių, laivo nuleidimą reikia trumpam sustabdyti ir kruopščiai patikrinti, ar vanduo nesisunkia į laivo korpuso vidų. Nesant protėkio – laivo nuleidimą galima tęsti toliau, stebint, ar vanduo nepradėjo tekėti į laivo vidų.

1057. Prieš pradėdant remonto darbus laive, kapitono padėjėjas ir laivo pakėlimo įrenginio viršininkas turi įsitikinti, ar patikimas ir saugus trapas, vedantis į laivą.

Paskiriant žmones laivo korpuso išoriniams darbams, kapitono padėjėjas turi įsitikinti pastolių, paaukštinių, paklotų patikimumu.

1058. Laivo įgula, laivui stovint pakėlimo įrenginyje, remonto darbus gali atlikti tik suderinus su laivo pakėlimo įrenginio viršininku.

1059. Visų laivo agregatų darbas bei pagrindinio variklio prasukimas, laivui stovint pakėlimo įrenginyje, turi būti sustabdyti. Šiuos darbus galima atlikti tik leidus laivo pakėlimo įrenginio administracijai.

1060. Tie įrenginiai, kuriuos laivui esant pakėlimo įrenginyje reikia iškrauti iš laivo, turi būti sandėliuojami ne laivo pakėlimo įrenginyje, o laivų remonto įmonės administracijos nurodytoje vietoje.

1061. Šiukšlės ir kitos atliekos iš laivo turi būti kraunamos tam tikslui skirtose vietose. Draudžiama pilti už borto tepalo ir kuro, taip pat triumuose esančius likučius.

1062. Laivui stovint doke, inkaro grandines apžiūrai ir remontui galima nuleisti tik laikantis visų atsargumo priemonių, kad nebūtų pažeistas stapelinis denis ir nebūtų traumuoti žmonės.

Nuleidžiant inkarą ir inkaro grandines, reikia paskirti budinčiuosius, kad perspėtų deniu einančius žmones.

1063. Pakėlimo įrenginyje remontuojamo laivo komandai draudžiama:

1063.1. pajungti papildomus vartotojus prie elektros tinklo, garo magistralės, vandentiekio arba savistoviai atlikti kokius nors prijungimus be pakėlimo įrenginio administracijos žinios;

1063.2. atleisti atramas laikančius trosus;

1063.3. naudotis atvira ugnimi;

1063.4. dirbti pakabose;

1063.5. be laivo pakėlimo įrenginio administracijos žinios laive perkelti krovinius ir balastą, pakrauti į laivą krovinius, netolygiai eikvoti iš bortinių laivo skyrių kurą arba šiuos skyrius užpildyti kuru;

1063.6. dirbti po kroviniu arba po pastoliais, neturinčiais ištisinės dangos;

1063.7. mėtyti lentas, tašus, įrankius ir kitus daiktus bei pilti skysčius ant laivo pakėlimo įrenginio.

1064. Laivui stovint doke arba laivų remonto įmonėje, laivo komanda darbo metu turi būti su apsauginiais šalmais.

XII. DARBŲ SAUGOS REIKALAVIMAI VALANT LAIVĄ

I. BENDRIEJI REIKALAVIMAI

1065. Valymo darbai (degazacija, mechanizuotas plovimas, neišsiurbtų skysčių likučių ir kietų krovinių likučių pašalinimas, rankinis plovimo užbaigimas) laivo talpose turi būti atliekami pagal galiojančias tokių darbų technologines instrukcijas ir laikantis šių Taisyklių reikalavimų 1001 punkto.

1066. Dirbantieji talpų viduje turi būti stebimi, kad esant reikalui jiems būtų galima suteikti pagalbą, taip pat su jais turi būti palaikomas dvipusis ryšys naudojantis sutartiniais signalais.

1067. Pasireiškus negalavimui (silpnumas, pykinimas, galvos svaigimas), dirbantysis talpoje privalo nutraukti darbą ir išeiti iš tanko. Dirbančiuosius talpoje reikia perspėti, kad negalima kelti triukšmo, nebūdingo atliekamam darbui. Išgirdęs panašų triukšmą, šauksmus, stebėtojas turi iškviesti dirbančiuosius į viršų ir pranešti apie įvykį darbų vadovui.

1068. Laivo įgulos atliekamiems krovinių talpų valymo darbams bei pasiruošimui šiems darbams tiesiogiai vadovauja kapitono padėjėjas.

Be nuostatų, išdėstytų 16 punkte, kapitono padėjėjas dar privalo:

- organizuoti deguonies, kenksmingų medžiagų garų (įvertinant pervežamo krovinio specifiką, temperatūrą, oro drėgnumą) kiekio matavimus talpose, saugaus žmonių nusileidimo į talpas ir darbo juose galimybę. Apie matavimų laiką ir rezultatus turi būti įrašyta į laivo žurnalą;
- užtikrinti nepertraukiamą dirbančiųjų tankuose stebėjimą ir pagalbos priemonių paruošumą;
- užtikrinti asmeninių apsaugos priemonių, dujų analizatorių, plovimo inventoriaus tvarką ir saugojimą;
- darbą baigus prieš uždarant talpą patikrinti, ar joje neliko žmonių ir darbo įrankių.

Kapitono padėjėjo poilsio metu visiems tankų valymo darbams vadovauja antrasis kapitono padėjėjas.

1069. Laivo įgulos atliekamiems kuro ir tepalo cisternų valymo, taip pat siurblių skyriaus degazacijos darbams vadovauja vyresnysis (vyriausiasis) mechanikas. Jo pareigos tokios pat kaip ir kapitono padėjėjo (žr. 1098 punktą).

1070. Vyriausiasis mechanikas periodiškai, ne rečiau kaip kartą per 3 mėnesius, patikrina trapų, aikštelių ir lejerinio aptvaro talpų viduje techninę būklę ir patikimumą. Patikrinimo rezultatai įrašomi į laivo žurnalą.

1071. Elektromechanikas prieš valymo darbų pradžią privalo patikrinti nesprogių šviestuvų ir elektrinių orpūčių tvarkingumą; krovinių, valymo, plovimo vamzdžių įžeminimo jungių būklę; valymo darbų vietos apšvietimą sutinkamai su dirbtinio apšvietimo normomis.

1072. Nedegazuotų talpų valymo darbai turi būti atliekami mechanizuotai nesant žmonių talpose.

1073. Valymo darbai, kuriuos atliekant žmonės turi būti talpoje (rankinis plovimo užbaigimas, kietų medžiagų likučių pašalinimas ir kt.), leidžiami tik išvedinus ir visiškai degazavus talpą iki sanitarinių normų leistinos dujų koncentracijos.

Oro aplinkos būklę tikrinti reikia prieš įeinant žmonėms į tanką ir jiems būnant tanke ne rečiau kaip kas 30 minučių. Tikrinama įvairiuose lygiuose.

1074. Atliekant valymo darbus, žmonės talpose nepertraukiamai gali būti ne ilgiau kaip 30 minučių. Po to daroma 15 minučių pertrauka, išeinant į atvirą denį.

1075. Specialūs rūbai valymo darbams turi būti atsparūs naftos ir drėgmės poveikiui ir neprarasti elastingumo paveikus drėgmei.

II. DARBŲ SAUGA MECHANIZUOTAI PLAUNANT KROVINIŲ IR KURO TALPAS

1076. Talpas galima plauti tik kai laivas nesisupa ir plovimo mašinėlės nesitrunko į laivo bortus. Audros metu žaibuojant nedegazuotų talpų plovimą reikia sustabdyti, o visos plovimo angos turi būti uždarytos.

Nakties metu darbų vieta turi būti apšviesta prožektoriais nuo tiltelio.

Kai nėra galimybės denį apšviesti prožektoriais, reikia naudotis nesprogiais žibintais. Naudotis nešiojamais šviestuvais su elektros kabeliu draudžiama.

1077. Plaunant talpas kilnojamomis plovimo mašinėlėmis, būtina naudotis guminėmis antistatinės konstrukcijos žarnomis. Sujungti žarnas tarpusavyje ir prijungti prie plovimo mašinėlės reikia taip, kad būtų patikimas kontaktas tarp plovimo mašinėlės ir laivo korpuso. Neturint specialių antistatinės konstrukcijos žarnų, plovimo mašinėlės reikia variniu laidu įžeminti į laivo korpusą.

1078. Nuleisti ir pakelti žarną kartu su talpoje esančia plovimo mašinėle reikia su specialiais kronšteinais, kurie neleistų trintis žarnai į angos komingsą. Reikia sekti, kad plovimo skysčio srovė neišsiveržtų ant denio ir būtų užtikrintas patikimas žarnos fiksavimas reikiamoje vietoje.

1079. Talpų plovimui naudojamos žarnos turi būti be pažeidimų ir susidėvėjusių vietų (įtrūkimai, atsisluoksniavimai, išsipūtimai). Žarnų sujungimo detalės (štuceriai, apkabos, tvirtinimo detalės) turi būti iš kibirkščiavimo nesukeliančių medžiagų (žalvaris, bronzos ir kt.).

1080. Nuleisti plovimo mašinėlę į nedegazuotą, garais užpildytą talpą galima tik tuomet, kai garai išsisklaidę. Negalima garais užpildyti tų talpų, kuriuose yra plovimo mašinėlės.

1081. Plaunant talpas plovimo angos turi būti uždarytos, išskyrus talpų ventiliacijai skirtas angas. Nakties metu, kai denis prožektoriais neapšviestas, draudžiama atidaryti plovimo angų dangčius; šiuo atveju ventiliacijai reikia naudoti tik įėjimo liukų angas.

1082. Plovimo mašinėlės perkelti galima tik nutraukus plovimo vandens tiekimą ir nesant žarnose slėgio.

1083. Žmonėms įlipti į talpą plovimo mašinelių paleidimui galima tik laikantis visų saugumo priemonių, numatytų XII dalies V skyriuje ir 41 punkte.

1084. Prieš įlipant žmonėms į talpą, kurioje yra plovimo mašinėlės, būtina uždaryti vožtuvus, prie kurių prijungtos žarnos su mašinėlėmis. Ant uždarytų vožtuvų reikia pakabinti draudžiamuosius ženklus „NEJUNGTI – DIRBA ŽMONĖS“.

1085. Plaunant cheminiu mechanizuotu būdu, leidžiama naudoti tik tuos cheminius preparatus, kurie valstybinių sanitarinės priežiūros organų pripažinti saugiais ir tinkamais naudoti jūriniuose laivuose.

1086. Draudžiama naudoti buitinius techninės paskirties plovimo preparatus (skirtus rankoms plauti, patalpoms valyti, drabužiams skalbti rankiniu būdu).

1087. Pilant plovimo preparatus vėjyje, reikia žiūrėti, kad srovė nesitaškytų; dirbantysis turi stovėti priešvėjinėje pusėje.

1088. Imant plovimo preparato skiedinio bandinius, būtina saugoti akis ir atviras kūno vietas nuo skiedinio pūslių.

1089. Ruošiant plovimo preparato darbinį skiedinį, reikia naudotis asmeninėmis apsaugos priemonėmis: apsauginiais akiniais, rankas išsitepti silikoniniu tepalu arba silikoniniu kremu. Patekus plovimo skiediniui į akis, reikia tuojau pat atsargiai akis plauti švariu gėlu vandeniu kol nustos skaudėti ir kreiptis į gydytoją.

1090. Plovimo preparatai turi būti laikomi užrakinti specialioje patalpoje ir išduodami tik leidis kapitono padėjėjui. Draudžiama talpas su plovimo preparatu palikti atidarytas.

III. DARBŲ SAUGA, VYKDANT RANKINĮ TALPŲ PLOVIMO UŽBAIGIMĄ IR NEIŠSIURBTŲ SKYSČIO LIKUČIŲ PAŠALINIMĄ

1091. Rankinį tankų plovimo užbaigimą ir neišsiurbtų skysčio likučių bei kietų medžiagų likučių pašalinimą leidžiama atlikti, kai bortinio supimosi amplitudė neviršija 4°–5°, o dvigubo dugno skyriuose – esant ne mažiau kaip dviem išėjimo angoms priešingose pusėse.

1092. Žmonėms įeiti į krovinius tankus rankinio plovimo užbaigimo ir likučių pašalinimo darbams atlikti reikia gauti kapitono padėjėjo leidimą, o į kuro tankus – vyresniojo mechaniko leidimą.

1093. Rekomenduojama, kad rankinio plovimo užbaigimo darbus viename tanke atliktų du plovėjai.

1094. Plovimo vanduo, atliekant rankinį tankų plovimo užbaigimą, turi būti tiekiamas ne didesniu kaip 0,6 MPa slėgiu ir esant ne aukštesnei kaip 45°C temperatūrai. Draudžiama rankiniam plovimui užbaigti naudoti tirpiklius (žibalą, dyzelinį kurą, visus naftos produktus).

1095. Darbui reikalingi įrankiai ir įtaisai turi būti iš anksto nuleisti brezentiniame maiše į talpą. Nešiojamą žibintą rekomenduojama tvirtinti prie plovėjo diržo plovėjui patogioje padėtyje.

1096. Rankiniu būdu iškeliant iš talpos krovinio likučius, reikia užpildyti likučiais ne daugiau kaip 3/4 kibiro. Kibiro užkabinimo kabliai turi būti saugios konstrukcijos, su įtaisu, neleidžiančiu kibirui atsikabinti ir nukristi.

IV. DARBŲ SAUGA VALANT TALPAS, KURIOSE BUVO ETILIUOTI NAFTOS PRODUKTAI

1097. Talpų, kuriose buvo etiliuoti naftos produktai, rankinis plovimo užbaigimas ir krovinio likučių pašalinimas draudžiamas net prieš tai atlikus mechanizuotą tankų plovimą.

Nurodytus darbus galima atlikti tik po to, kai šiose talpose bus pervežti neetiliuoti produktai ar balastas.

1098. Rankinį talpų plovimo užbaigimą ir krovinio likučių pašalinimą, kai norima visiškai degazuoti laivą, galima atlikti tik specialioje laivo stovėjimo vietoje. Šią vietą nurodo laivybos kompanija arba uosto administracija, suderinę su higienos centru ir aplinkos apsaugos tarnyba.

1099. Žmonėms įeiti į talpas, kuriose buvo etiliuoti naftos produktai, leidžiama tuomet, kai talpų ore nebus viršyta leistina sanitarinė (0,005 mg/m³) tetraetilšvino norma.

1100. Įeiti ir dirbti siurblių skyriuje, kol bus užbaigti plovimo darbai, gali tik dokermanas, apsivilkę specialų izoliuojantį kostiumą su priverstiniu oro tiekimu ir laikantis 41 punkto reikalavimų.

1101. Valymo darbus patalpose, kur buvo etiliuoti naftos produktai, gali atlikti tik medicininį patikrinimą praėję asmenys.

1102. Dirbantieji ant krovinio denio toje vietoje, kur yra atviros plovimo angos, turi būti apsirengę izoliuojančius kostiumus su priverstiniu oro tiekimu. Atidarant angas reikia būti priešvėjinėje pusėje.

1103. Etiliuotų naftos produktų likučių valymą galima atlikti tik stacionariomis laive esančiomis valymo priemonėmis.

1104. Rūdžių pašalinimą iš talpų, kuriose buvo etiliuoti naftos produktai, reikia atlikti apsivilkus izoliuojančius kostiumus arba užsidėjus pneumokaukes ir būtinai apsivilkus apsaugančius nuo naftos poveikio kostiumus ir pirštines.

1105. Atliekantys valymo darbus, susietus su etiliuotais naftos produktais, laivo įgulos nariai po darbo privalo asmenines apsaugos priemones atiduoti tiesioginiam darbų vadovui.

1106. Užteršti arba atsitiktinai apipilti etiliuotais naftos produktais aikštelės, deniai, transporto priemonės, tara, mašinos arba jų dalys, drabužiai, apsauginės priemonės būtinai turi būti nukenksminti arba degazuoti.

1107. Etiliuotų naftos produktų degazacijai ir nukenksminimui naudojamos šios priemonės ir būdai:

1107.1. tirpikliai (medžiagos, nuplaunančios arba sumažinančios etiliuotų naftos produktų koncentraciją) – neetiliuotas žibalas arba benzinas, taip pat spiritas;

1107.2. cheminiai degazatoriai (medžiagos, suardančios tetraetilšviną ir pakeičiančios jo fizines ir toksines savybes) – 10% dichloramino tirpalas dichlorethane, 1% dichloramino tirpalas benzine, 3% monochloramino tirpalas vandenyje, chlorkalkės košės arba pieno pavidalu (sumaišytos su vandeniu);

1107.3. natūralūs degazatoriai – vėdinimas ir tiesioginis saulės spindulių bei šilto oro poveikis;

1107.4. skalbimas karštame vandenyje – su išankstiniu mirkymu muilo tirpale;

1107.5. pakulos ir medžio pjuvenos – įvairių etiliuotų naftos produktų surinkimui ir pašalinimui.

1108. Saugoti ir naudoti degazatorius (10% dichloramino tirpalas dichloretane) reikia laikantis ypatingų atsargumo priemonių, numatytų specialioje instrukcijoje, kadangi dichloretanas labai nuodingas.

1109. Įvairūs metaliniai paviršiai (laivų deniai, mašinų dalys ir atskiri metaliniai daiktai) nukenksminami juos kruopščiai du kartus valant pakulomis, suvilgytomis neetiliuotu žibalu arba benzinu, o po to nuplaunant vandens srove.

1110. Naudoti chlorkalkes metalinių daiktų degazacijai negalima, nes chlorkalkės skatina metalų koroziją.

1110.1. Naudojant chlorkalkes nemetalinių daiktų ir įrangos degazacijai, reikia įvertinti, kad:

1110.1.1. veikiant saulės šviesai, orui ir šilumai chlorkalkės greitai skaidosi, prarasdamos savo degazuojančias savybes; todėl chlorkalkes reikia laikyti sandariai uždarytoje taroje, tamsioje ir vėsioje vietoje;

1110.1.2. negalima naudoti sausų chlorkalkių etiliuotais naftos produktais apipiltų paviršių degazavimui, kadangi reakcija šiuo atveju vyksta labai greitai (pasirodo liepsna).

1111. Medinių denių ir aikštelių be metalinių dalių degazacija atliekama ištepant jas chlorkalkių koše (viena dalis chlorkalkių ir dvi trys dalys vandens); po 30 minučių degazuojami paviršiai nuplaunami vandens srove.

1112. Jei ant užterštų paviršių susidaro etiliuotų naftos produktų klanas, prieš nukenksminant gausiai pabarstoma medžio pjuvenomis, į kurias susigeria išpiltas kuras. Pjuvenos surenkamos į metalinę tarą ir sunaikinamos.

1113. Tara, kurioje buvo etiliuoti naftos produktai, nukenksminama du tris kartus išplaunant ją neetiliuotu žibalu. Taip pat atliekama ir vamzdynų bei žarnų degazacija.

1114. Guminiai apsauginiai rūbai, avalynė ir apsauginės priemonės degazuojamos aptepant jų paviršius chlorkalkių koše (aptepimui naudojamas teptukas arba šepetys). Chlorkalkės ant užteršto paviršiaus paliekamos 20–30 minučių. Po to guminiai daiktai nuplaunami šiltu vandeniu su muilu.

1115. Drabužiai ir gaminiai iš vinilo chlorido ir tekstovinio nukenksminami du–tris kartus juos ištrinant žibalu arba benzinu suvilgytomis pakulomis.

1116. Stipriai užterštų etilo skysčiu patalpų ir mašinų dalių degazavimui gali būti naudojamas 10% dichloramino tirpalas dichloretane. Šiuo tirpalu ištepami užteršti paviršiai naudojant teptuką arba pakulas. Degazacijos darbai atliekami, apsirengus specialiais apsauginiais rūbais ir užsidėjus dujokaukes.

1117. Medvilniniai ir vilnoniai apsauginiai rūbai nukenksminami vienu iš būdų:

1117.1. rūbai pamerkami valandai karštame 10% muilo tirpale; vėliau tirpalas nupilamas ir vėl pamerkiama; po dviejų valandų mirkymo rūbai skalbiami įprastiniu būdu;

1117.2. rūbai atvirame ore tiesiogiai šviečiant saulei (pageidautina vėjyje) vėdinami ne trumpiau kaip dvi valandas; po to rūbai skalbiami (šis būdas taikytinas vasarą).

1118. Įvairių daiktų, specialių rūbų visi nukenksminimo ir degazacijos darbai atliekami specialiai tam išskirtose vietose atvirame ore arba patalpose, esant patikimai tiekiamajai ir ištraukiamajai ventiliacijai.

1119. Visi tirpikliai (neetiliuotas žibalas ir benzinas), juos panaudojus paviršių ir daiktų nukenksminimui, turi būti surinkti į metalinę tarą ir utilizuoti.

V. DARBŲ SAUGOS TAISYKLĖS, DIRBANT NEDEGAZUOTOSE TALPOSE

1120. Draudžiama įeiti į krovines talpas, kurios išpylus krovinį nebuvo nors iš dalies degazuotos.

1120.1. Avariniais atvejais neatidėliotiniams darbams atlikti (skubus talpos apžiūrėjimas; pramušimo užtaisymas; armatūros, pavarų, antvamzdžio gedimų pašalinimas), kai nėra galimybės tanką degazuoti iki sanitarinių normų leistinos ribos, turi būti laikomasi šių taisyklių:

1120.1.1. žmonėms įeiti į talpą galima tik kapitonui leidus;

1120.1.2. iki darbų pradžios talpoje turi būti nuplauti trapai, turėklai ir aikštelės, kad nebūtų slidžių krovinių likučių;

1120.1.3. draudžiama žmonėms vienu metu įeiti daugiau kaip į vieną talpą; tuo pačiu neleidžiama vienu metu talpoje dirbti daugiau kaip dviems žmonėms;

1120.1.4. kiekvienas, įeinantis į talpą, turi apsirengti izoliuojančiu kostiumu, užsidėti apsauginį diržą su ant pečių esančiais stropais ir saugos lynu. Saugos lynas prie diržo tvirtinamas tik karabinu, pagamintu iš nekibirkščiuojančios medžiagos, greit prisegamu ir atsegamu nuo diržo;

1120.1.5. visą laiką, kol talpoje dirba žmonės, du stebėtojai turi būti prie įėjimo liuko ir stebėti, ar nereikia dirbantiems tanke suteikti pagalbą, ar jie nepaduoda pavojaus signalo švilpuku;

1120.1.6. stebėtojams prie įėjimo liuko turi būti paruošti staigiam panaudojimui ne mažiau kaip 2 komplektai asmeninių apsaugos priemonių, apsauginiai diržai ir nesproguos žibintas;

1120.1.7. stebėtojai privalo neatsitraukdami būti prie liuko iš priešvėjinės pusės, nepaleisti iš rankų saugos lynų ir pastoviai laikyti juos įtemptus, nuolat stebėti dirbančiuosius ir palaikyti su jais ryšį nustatytą signalų pagalba;

1120.1.8. oro tiekimo į kvėpavimo organų apsaugos aparatus įrenginys turi būti pastatytas taip, kad oras būtų paimamas iš ten, kur nėra kenksmingų dujų ir garų. Šio įrenginio darbą, prietaisų parodymus, oro žarnų būklę visą laiką, kol žmonės dirba talpoje turi stebėti specialiai tam paskirtas asmuo. Žarnos turi būti be užlaužimų ir užlenkimų;

1120.1.9. jei sutrinka normalus oro tiekimas, reikia tuojau pat duoti dirbantiems talpoje signalą, kad išeitų į denį;

1120.1.10. Jei dirbantieji talpoje patys pastebėjo oro normalaus tiekimo sutrikimus, naftos produktų kvapą po kauke arba negalavimus, jie privalo perduoti denio pavojaus signalą ir skubiai išeiti iš talpos.

VI. PAPILDOMI DARBŲ SAUGOS REIKALAVIMAI, DIRBANT PLAUKIOJANČIOSE VALYMO STOTYSE

1121. Valymo stoties komandai atliekant visus laivo talpų valymo darbus, reikia laikytis nuostatų, numatytų šių Taisyklių VI skyriuje.

1122. Už darbų saugos Taisyklių laikymąsi, atliekant valymo darbus, atsako valymo stoties inžinierius technologas. Jis atsako už plovimo brigadų darbų saugos organizavimą tiek valymo stotyje, tiek ir valomame laive.

Tose darbininkų pamainose, kur inžinieriaus technologo nėra, saugumo užtikrinimu valymo darbuose rūpinasi pamaininis kapitono padėjėjas.

1123. Valymo stoties švartavimasis prie apdorojamo laivo turi būti vykdomas laikantis šių Taisyklių II dalies II skyriuje pateiktų reikalavimų bei kitų laivo švartavimąsi reglamentuojančių ir Lietuvos Respublikoje galiojančių dokumentų reikalavimų.

Laivų tarpusavio švartuotės standumas turi būti toks, kad tarp valymo stoties ir apdorojamo laivo nutiestos guminės žarnos nenutrūktų ir neužsilenktų.

1124. Draudžiama vykdyti valymo darbus esant bangavimui virš 4 balų.

1125. Valymo stoties ir apdorojamo laivo denių apšvietumas turi tenkinti dirbtinio apšvietimo normų reikalavimus, keliamus atviriems deniams ir kroviniams triumams, kai juose atliekamos krovinių operacijos.

1126. Prieš pradėdant valymo darbus, valymo stoties administracija turi gauti informaciją iš valomo laivo vadovaujančių asmenų apie krovinį arba kurą, kurie buvo valymui skirtose patalpose, ir ar šiuose skysčiuose nebuvo ypač nuodingų priedų.

Kol bus gauti tokie duomenys, pradėti valymo darbus draudžiama.

1127. Valymo stoties administracija kartu su laivo vadovaujančiais asmenimis iki valymo darbų pradžios privalo užtikrinti:

1127.1. patikimas susisiekties priemonės tarp valymo stoties ir laivo;

1127.2. laisvą priėjimą prie visų plovimui skirtų krovinių ir kuro talpų angų, o taip pat šių angų atidarymą. Turi būti atidaryti visi triumai virš kuro tankų ir patikrinta, ar tvarkingi triumų ir valymui skirtų talpų trapai;

1127.3. kad būtų nuo krovinių denio arba antro dugno dangos darbų vykdymo rajone pašalinti visi nereikalingi daiktai;

1127.4. reikiamą ir saugų apšvietimą darbų bare ir praėjimuose;

1127.5. laive esančių mechaninių valymo ir plaunamų talpų ventiliacijos priemonių darbą;

1127.6. laivo diferentą ir kreną į valymo sistemos arba kuro perpumpavimo sistemos priėmimo antvamzdžių pusę;

1127.7. laive esančių priešgaisrinių priemonių paruošimą darbui.

1128. Visos žarnos tarp valymo stoties ir apdorojamo laivo turi būti nutiestos stebint ir kontroliuojant inžinieriui technologui. Karštam vandeniui ir garui tiekti į valomą laivą negali būti naudojamos susidėvėjusios žarnos.

Garų tiekimo žarnų laikino sujungimo vietose būtina pastatyti aptvarus ir žmonėms vaikščioti pavojuje zonoje draudžiančius ženklus.

XIII. PAPILDOMOS DARBŲ SAUGOS TAISYKLĖS DUGNO GILINIMO LAIVYNO LAIVAMS

I. BENDRIEJI REIKALAVIMAI

1129. Atlikti remonto darbus prie dirbančių mechanizmų ir darbui paruoštų įrengimų, kurie įjungiami distanciniu būdu, leidžiama esant ne arčiau kaip per 1 m.

Mechanizmų ir darbinį įrengimų judančios dalys, garatiekliai, alyvos ir oro vamzdiniai, kuriuose palaikomas slėgis, remontuojamo mechanizmo ar mazgo rajone turi būti aptverti.

1130. Prieš nuleidžiant (pakeliant) rėmą, grunto imtuvus, gruntą nukreipiančiuosius įrengimus (vamzdžius, gruntą nukreipiantį lataką arba transporterį), greiferį, prieš paleidžiant grunto siurblius, kaušinių arba suveriamąjį grunto iškėlimo įrenginį, kapitono (bagermeisterio) budintysis padėjėjas privalo įsitikinti, ar nėra žmonių ant šių įrenginių.

1130.1. Taip pat reikia įsitikinti, ar nėra žmonių ir plaukiojimo priemonių po nuleidžiamu rėmu, grunto paėmimo įtaisais, greiferiu, grunto latakais.

1130.2. Su šiais įrenginiais ir mechanizmais dirbantys žmonės, taip pat budintieji įgulos nariai (mechanikas, elektromechanikas, denio komanda) turi būti iš anksto perspėti apie įrengimų ir mechanizmų būsimą paleidimą, apie dugno gilinimo darbų pradžią arba pratęsimą.

1131. Sujungti papildomažinius ir avantinius lynus leidžiama tik taikant rezginį.

Draudžiama sujungti lynus, skirtus grunto paėmimo ir grunto nukreipimo įtaisų pakėlimui ir nuleidimui, taip pat grunto triumų dugninių durų pakėlimo ir nuleidimo įtaisų lynus.

1132. Visi darbai, susieti su išsikišančių už laivo korpuso žemsiurbės įrengimų montavimu, demontavimu, remontu, apžiūrėjimu ir aptarnavimu, turi būti atliekami naudojantis pagalbinėmis plaukiojimo priemonėmis.

1133. Atliekant žemsiurbės paruošimą darbui (transportavimui), darbus ant plaukiojančio grunto takio, remonto darbus, taip pat atliekant kokias nors darbine operacijas (grunto triumų pakrovimas ir iškrovimas, inkarų perkėlimas ir kt.) tamsiu paros metu arba patalpose su nepakankamu natūraliu apšvietimu, turi būti užtikrintas darbo vietų apšvietimas sutinkamai su jūrų laivyne galiojančiomis dirbtinio apšvietimo normomis.

1134. Dirbant grunto triumuose, akmenų gaudyklėse, grunto ir vandens surinkimo ir išpylimo šuliniuose ir t. t., reikia laikytis šių saugumo priemonių:

1134.1. prieš pradėdant darbą, kruopščiai išvalyti darbo vietas nuo grunto likučių;

1134.2. pastatyti aptvertus ir patikimus trapus žmonėms eiti ir medžiagoms bei įrankiams transportuoti;

1134.3. aprūpinti dirbančius žmones apsauginiais šalmais ir diržais su patikimai pritvirtintais saugos lynais;

1134.4. viršuje, kur neatliekami darbai, turi būti stebėtojas, pasiruošęs esant reikalui skubiai suteikti dirbančiajam pagalbą;

1134.5. darbo vietos apšvietimui reikia naudoti nešiojamus rankinius šviestuvus, kurių maitinimo įtampa ne daugiau kaip 12 V;

1134.6. grunto triume vaikščioti galima tik specialiais klojiniais.

1135. Aukštai esančių blokų, kreipiamųjų ritinėlių, rampos pakėlimo lynų, rėmo pakabinimo detalių pastatymas, nuėmimas, aptarnavimas ir apžiūrėjimas turi būti atliekami nuo specialiai tam skirtų aikštelių. Nesant tokių stacionarių aikštelių, reikia pagaminti ir pastatyti laikinas aikšteles.

1136. Nuo pastolių, paklotų, klojinių, plaustų ir kitų įtaisų, ant kurių atliekami darbai, reikia sistemingai valyti šiukšles, sniegą, ledą, tepalą ir kitus pašalinius daiktus.

Dirbant ant dvejų ir daugiau aukštų klojinių ir pastolių, viršutinius jų aukštus kad nebūtų slidu, draudžiama barstyti biriomis medžiagomis (smėliu ir kt.).

1137. Atliekant narų darbus, sprogdinimo ir gręžimo darbus vandenyje, darbų sauga turi būti užtikrinta laikantis šiuo metu Lietuvos Respublikoje galiojančių panašių darbų atlikimo normatyvinių aktų reikalavimų.

II. DARBŲ SAUGA APTARNAUJANT DARBINIUS ĮRENGINIUS IR PRIEMONES

1138. Kaušinio įrenginio apžiūrėjimas ir detalių keitimas atliekamas vadovaujant kapitonui (bagermeisteriui), jo budinčiajam padėjėjui arba budinčiajam mechanikui (pagal priklausomybę).

1139. Keičiant kaušinio įrenginio detales, jei šis keitimas susietas su daliniu kaušinės grandinės išardymu, būtina:

1139.1. pastatyti nuimamus paklotus ir jų aptvėrimus, kad būtų užtikrintas patogus ir saugus darbas;

1139.2. imtis saugumo priemonių, kad žmonės neįkristų į kaušų prošvaisą.

1140. Keičiant ritinėlius, tarp kaušų rėmo ir kaušų grandinės reikia padėti apsauginį tašą.

Keisti ritinėlius be apsauginio tašo draudžiama.

1141. Judant kaušų grandinei atskirų grandžių sujungimus apžiūrėti galima tik nuo denio.

Išeiti žmonėms už kaušų prošvaisos aptvaro draudžiama.

1142. Grunto šulinyje darbus galima atlikti vadovaujant kapitono (bagermeisterio) budinčiajam padėjėjui arba mechanikui (priklausomai nuo atliekamų darbų pobūdžio). Nulipti į grunto šulinį be šių asmenų leidimo draudžiama.

1143. Prieš pradėdant dirbti grunto šulinyje, reikia:

1143.1. pašalinti grunto likučius iš kaušų, esančių virš grunto šulinio;

1143.2. nuplauti vandeniui visas šulinio konstrukcijas;

1143.3. pakreipti grunto latakų judančią dalį 10° – 15° kampu horizonto atžvilgiu, o susidariusį tarpą tarp pagrindinio ir judančio latakų uždengti skydais;

1143.4. atjungti nuo elektros energijos šaltinių kaušų grandinės ir grunto kanalo gerves, grunto ir užpylimo siurblius, latakų pakėlimo arba grunto nukreipimo transporterio pavaras, o ant paleidimo įrenginių valdymo skydo pakabinti draudžiamąjį ženklą „NEJUNGTI – DIRBA ŽMONĖS“.

1143.5. Refulerinėse žemsiurbėse taip pat reikia:

1143.5.1. uždaryti vožtuvą į refulerinį šulinį;

1143.5.2. atsargiai atidaryti akmenų gaudyklės klinketus saugantis grunto, akmenų ir kitų daiktų galimo kritimo;

1143.5.3. apžiūrėti ir išvalyti akmenų gaudykles;

1143.5.4. uždaryti užbortinio vandens ir refulerinio siurblio grunto priėmimo klinketus;

1143.5.5. ištuštinti šulinį.

1144. Draudžiama imant gruntą atidaryti grunto šulinio valymo liukų dangčius.

Užsikimšusio grunto šulinio valymui būtina paruošti darbo vietą, imtis visų įprastinių saugumo priemonių, o grunto šulinio liukus (duris) atidaryti dalyvaujant kapitono (bagermeisterio) budinčiajam padėjėjui.

1145. Prieš atidarant grunto siurblių jo vidiniam apžiūrėjimui, valymui arba remontui, reikia:

1145.1. išplauti vandeniu grunto siurblių, siurbimo ir slėgimo gruntotakius;

1145.2. išjungti grunto siurblio įjungimo movą (jei ji yra);

1145.3. pakelti virš vandens grunto purentuvo rėmą ir grunto imtuvą;

1145.4. išleisti vandenį iš siurblio, siurbiančiojo ir slegiančiojo gruntotakio, o grunto siurblių patikimai atskirti nuo užbortinės ertmės, siurbiančiojo ir slegiančiojo gruntotakio, įsitikinti, kad vanduo nepatenka į grunto siurblių;

1145.5. atidaryti apžiūrėjimo liukus, o gruntotakį ir grunto siurblių išvėdinti;

1145.6. dirbant grunto siurblio korpuse, reikia vykdyti saugumo technikos reikalavimus, keliamus pirmos kategorijos patalpų darbams – paskyros-leidimo išdavimas ir einamojo (kasmetinio) darbų saugos instruktažo apiforminimas.

1146. Draudžiama uždaryti grunto siurblio ir gruntotakio landas ir liukus neįsitikinus, kad ten nėra žmonių.

Apie grunto siurblio apžiūrą turi būti įrašas mašinų žurnale nurodant, kas apžiūrėjo ir uždarė landas (liukus).

1147. Draudžiama apžiūrėjimui ir remontui lįsti į siurbiantįjį ir spaudžiantįjį gruntotakį (taip pat ir plaukiojantį ar esantį krante).

1148. Korpusinio gruntotakio ir užbortinio siurbiančiojo gruntotakio sferinio sujungimo sandarinimo darbai atliekami esant stebėtojų. Saugiam darbų atlikimui grunto paėmimo koridoriuje turi būti įrengtos aikštelės su turėklais.

1149. Visi plūduriuojančio gruntotakio sekcijų sferinio (lankstaus) sujungimo aptarnavimo darbai atliekami tik nuo plaukiojimo priemonių. Leidžiama atlikti šiuos darbus nuo specialaus plausto, esančio po sferiniu sujungimu, orientuoto skersai sekcijos ir patikimai prišvartuoto prie pontonų.

1150. Plūduriuojančio gruntotakio sferinių ir lanksčių sujungimų nuėmimas ir pastatymas į vietą turi būti atliekamas naudojant kėlimo priemones.

1151. Visame plūduriuojančio gruntotakio ilgyje ne rečiau kaip kas 25 m turi būti pakabinti gelbėjimosi ratai su ne trumpesniais kaip 27,5 m lynais.

1152. Dirbantys ant plūduriuojančio gruntotakio pontonų žmonės turi būti su darbinėmis gelbėjimosi liemenėmis.

1153. Susisiekimai su plūduriuojančiu gruntotakiu vykdomas tik plaukiojimo priemonių pagalba. Pereiti nuo žemsiurbės ant plūduriuojančio gruntotakio, leisti būti ant gruntotakio neturintiems tiesioginio ryšio su jo aptarnavimu asmenims, vaikščioti plūduriuojančio gruntotakio vamzdžiais ir būti ant jo nesant gamybinės būtinybės, draudžiama.

Plūduriuojančio gruntotakio sujungimo su korpusiniu spaudžiančiuoju gruntotakiu vietoje, taip pat ant plūduriuojančio gruntotakio galinio pontono turi būti pastatytas laikinas draudžiamasis ženklas „DRAUDŽIAMA EITI“. Nuimti draudžiamuosius ženklus leidžiama tik pilnai demontavus visas plūduriuojančio gruntotakio grandis.

1154. Atidaryti ir uždaryti plūduriuojančio gruntotakio liukus ir išsiurbti vandenį iš pontonų leidžiama tik sustabdžius refuliarinius siurblius ir apsisaugojus nuo jų priešlaikio paleidimo pagal 1326 punkto reikalavimus.

1155. Iš dalies nugrimztančio plūduriuojančio gruntotakio aptarnavimą galima atlikti tiesiogiai vadovaujant kapitono (bagermeisterio) budinčiajam padėjėjui.

Iš dalies nugrimztantį plūduriuojantį gruntotakį aptarnauti gali asmenys, specialiai apmokyti kaip gruntotakis nugramzdinamas ir iškeliamas iš vandens.

1156. Prieš užtvindant iš dalies nugrimztantį plūduriuojantį gruntotakį kapitono (bagermeisterio) budintysis padėjėjas privalo įsitikinti, kad nėra žmonių ant gruntotakio ir nėra prie jo prišvartuotų plaukiojimo priemonių.

1157. Prie avantinių ir papildomųjų gervių vietinio valdymo postų turi būti padėtos ir pritvirtintos medinės grotelės.

1158. Draudžiama ant gervių besisukančių būgnų dėti papildomas lynų kilpas.

1159. Užbortinio siurbiančiojo gruntotakio, grunto imtuvų ir jų įrangos apžiūrą ir remontą reikia atlikti kai gruntotakis ir grunto imtuvai padėti ant žemsiurbės denio ir pritvirtinti. Atliekant šiuos darbus, reikia laikytis 1178 ir 1179 punktų reikalavimų.

Atlikti šiuos darbus, kai gruntotakis ir grunto imtuvai yra už borto ir nepadėti į savo stacionarias vietas, draudžiama.

1160. Grunto imtuvų pakėlimo ir nuleidimo įrenginio detalių, blokų, lynų profilaktinę apžiūrą ir keitimą galima atlikti tik grunto imtuvus padėjus į jų stacionarią vietą ir pritvirtinus bei sumažinus pneumohidrokompensatorių cilindruose slėgį iki atmosferinio.

1161. Pakėlimo įrenginio grandinių, lynų, traukių apžiūrėjimas, jų įtempimo reguliavimas ir kiti darbai grunto triume turi būti atliekami laikantis sekančių saugumo priemonių:

1161.1. apžiūrą ir reguliavimą reikia atlikti nuo specialių stacionarių ar kilnojamųjų trapų ir aikštelių;

1161.2. suveriamojo įrenginio mechanizmai turi būti užfiksuoti.

1162. Atlikti bet kokius darbus išpylimo šulinyje, pakraunant triumą arba jo dar neiškrovus, draudžiama.

1163. Prieš valant akmenų gaudyklę, ją reikia išplauti vandeniu, sustabdyti grunto ir plovimo siurblius, uždaryti visus gruntotakio klinketus, išvėdinti akmenų gaudyklę, o grunto ir plovimo siurblių valdymo pulte pakabinti draudžiamąjį ženklą „NEJUNGTI. DIRBA ŽMONĖS“.

III. DARBŲ SAUGA, MONTUOJANT IR DEMONTUOJANT ŽEMSIURBĖS ĮRANGĄ

1164. Žemsiurbės įrangos montажą ir demontажą galima atlikti vadovaujant kapitonui (bagermeisteriui) arba jo vyresniajam padėjėjui.

1165. Draudžiama žemsiurbės įrangą montuoti (demontuoti) audros, stipraus lietaus ar pūgos metu, esant apledėjimui, daugiau kaip 6 balų (13,8 m/s) vėjui ir daugiau kaip 2 balų jūros bangavimui.

1166. Montuojant (demontuojant) įrangą, žemsiurbę pageidautina pastatyti į apsaugotą nuo vėjo, bangavimo, srovės vietą, esančią toliau nuo laivybos kelių.

Jei žemsiurbės įrangą montuojama (demontuojama) arti laivybos kelių, tai žemsiurbėje būtina iškabinti perspėjamąjį ženklą „LĖTA EIGA“.

1167. Prieš pradedant įrangos montажą (demontажą), būtina:

1167.1. sudaryti žemsiurbėje, aplink ją ir pagalbinėse plaukiojimo priemonėse saugias darbo sąlygas;

1167.2. supažindinti įgulos narius su saugiais darbo metodais, nurodyti kiekvienam jo darbo vietą, atkreipti ypatingą dėmesį į pavojingas zonas, kur dirbantieji neturi būti;

1167.3. patikrinti krovinių kėlimo priemonių, lynų, grandinių, stropų tvarkingumą ir įsitikinti, ar jų keliamoji galia atitinka krovinio masę;

1167.4. aprūpinti dirbančiuosius reikiama tvarkingais įrankiais, įrangą ir asmeninėmis apsaugos priemonėmis;

1167.5. atlikti žemsiurbės įrangos montажą (demontажą), o taip pat remonto darbus be apsauginių šalmų ir kitų būtinų šiems darbams apsaugos priemonių draudžiama.

1168. Montuojant (demontuojant) žemsiurbės įrangą, reikia laikytis reikalavimų, keliamų atliekant krovines operacijas su sunkiasvoriais ir ilgais krovinių.

1169. Montuojant (demontuojant) daugiakaušų žemsiurbių įrangą, būtina laikytis šių reikalavimų:

1169.1. prieš montuojant ir demontuojant įrangą (ypač dyzelektrinių žemsiurbių) kapitonas (bagermeisteris) arba jo padėjėjas privalo patikrinti viršutinės kaušų pavaros stabdymo įtaisus ir sujungimo frikcionus bei viršutinio kaušų būgno diržinę pavarą;

1169.2. po pakeltų kaušų rėmu per kaušų prošvaisą būtina padėti specialią reikiamo skerspjuvio siją;

1169.3. darbų atlikimo vietoje prie rėmo turi būti įrengta reikiamo tvirtumo aikštelė su patikimu aptvaru; rėmo viduje turi būti įrengta ištisinė tvirtų lentų danga;

1169.4. draudžiama būti ant kaušų rėmo kaušams judant, kranu pakeliant ar nuleidžiant eilinį kaušą arba kaušų grandinės sekciją; kaušą arba kaušų sekciją tvirtinti (įstatyti kaušų tvirtinimo strypus) galima tik esant ant specialiai įrengtų klojinių arba pastolių su aptvarais; dirbantieji kaušų rėmo viduje turi pereiti ant denio prieš kiekvieną kaušų grandinės perstūmimą;

1169.5. tempimo lynų perstropavimas prie galinio kaušo atliekamas pašalinus kaušų grandinės laisvumą ir grandinę pritvirtinus prie rėmo; kaušų grandinę laikantieji lynai turi būti patikimai įtvirtinti prie rėmo;

1169.6. sutraukiant kaušų grandinę, jos apatinis galas turi būti patikimai pritvirtintas prie rėmo, o po viršutinio galo jungiančiosiomis grandimis turi būti padėtos kreipiančiosios lentos arba sijos;

1169.7. montuojant ir demontuojant žemsiurbės įrangą jūroje, pagalbinis laivas, kuriame surenkama arba ardoma kaušų grandinė, turi būti patikimai priešvaruotas prie žemsiurbės ir būti reikiamos keliamosios galios;

1169.8. lynu ištraukiant grandinę į krantą, lino perstropavimo metu kaušų grandinė turi būti pritvirtinta prie kaušų rėmo specialiomis grandinėmis su kabliais arba reikiamo tvirtumo fiksatoriais.

1170. Kranu nukeliant kaušų rėmą, jo stropavimas turi būti toks, kad rėmas neišslystų arba vienas jo galas nenusvertų.

1171. Kaušų grandinės įvorių reikia, kaip taisyklė, įpresuoti ir išpresuoti presu. Leidžiama iškalti įvorių specialiais kalikliais, kurių kotai ne trumpesni kaip 1000 mm.

1172. Kaušų kaiščius ardyti ir iškalti leidžiama tik užfiksavus kaušą ir įtvirtinus krano krovininį škentelį.

1173. Papiljonažinių žemsiurbių įrangos montažas ir demontažas atliekamas laikantis sekančių reikalavimų:

1173.1. rėmo pakėlimo lynas paduodamas ir sferinė arba lanksti jungtis pastatoma tik pastačius į vietą ir įtvirtinus rėmą;

1173.2. rėmo viršutinės pakabos ašis atjunginama, rėmas nuimamas nuo atramų ir iškeliamas iš prošvaisos tik patikimai rėmą pritvirtinus prie stropų;

1173.3. purentuvo rėmas į pagalbinį laivą kraunamas laikantis 1170 punkto reikalavimų.

1174. Papiljonažinių žemsiurbių pakabinamas grunto imtuvas pastatomas į vietą ir nuimamas plaukiojančiais arba kranto kranais arba kitokiomis mechanizacijos priemonėmis.

Šių darbų saugai ir patogumui užtikrinti turi būti įrengti klojiniai su aptvarais.

1175. Išimti pavaros pirštus, įvorių, vožtuvus ir kitas detales galima tik patikimai užfiksavus išmetimo vamzdį dviem stropais ir sumažinus pakabos apkrovą įtempiant stropas.

1176. Laivinių grunto imtuvų pastatymas ir nuėmimas, siurbiančiojo užbortinio grunto imtuvo surinkimas ir lanksčių jungčių pakeitimas turi būti atliekamas ant žemsiurbės denio naudojant kėlimo įtaisus.

1177. Prieš pastatant arba nuimant grunto imtuvą, užbortinis siurbiantysis grunto imtuvas turi būti padėtas į stacionarią vietą.

Draudžiama pastatyti arba nuimti grunto imtuvą nuo kybančio grunto imtuvo.

1178. Pastatant arba nuimant grunto imtuvą, kai imtuvas atskiriamas nuo siurbiančiojo grunto imtuvo, žmonės negali būti tarp grunto imtuvo ir antstato, grunto triumo koringo, borto aptvaro.

1179. Pastatant arba nuimant grunto imtuvą, tarp darbų vykdymo vietos ir bagermeisterio darbo posto bei keliamojo įrenginio valdymo posto turi būti užtikrintas patikimas ryšys.

1180. Grunto imtuvo siurbiančiosios dalies pakėlimas (nuleidimas), vandens tiekimo į judančią grunto imtuvo dalį, antvamzdžio pastatymas (nuėmimas) ir apkrovos plokščių pastatymas atliekamas naudojant kėlimo įrenginius. Visi šie darbai turi būti atliekami pastačius grunto imtuvą į stacionarią vietą. Draudžiama atlikti išvardytus darbus rankiniu būdu.

1181. Montuojant ir demontuojant greiferines žemsiurbes, greiferis į vietą pastatomas ir nuimamas tik jį padėjus ant denio (arba prieplaukos) ir patikimai pritvirtinus, kad neapvirstų.

Greiferio padėjimui ant denio reikia paruošti rąstų klojinį.

1182. Greiferio nukreipimui ir pasukimui turi būti naudojamos iš anksto pritvirtintos atatampos arba kabliai.

1183. Lipti į viršutinę greiferio dalį leidžiama tik naudojantis kilnojamaisiais tralais su atramomis, eliminuojančiomis trapo slydimą deniu, ir su kabliais, leidžiančiais užkabinti trapą už greiferio konstrukcijų.

IV. DARBŲ SAUGA STATANT ŽEMSIURBES DUGNO GILINIMO DARBŲ VIETOJE

1184. Žemsiurbės pastatymas dugno gilinimo darbų vietoje turi būti atliekamas laikantis navigacinės saugos užtikrinimo reikalavimų.

Žemsiurbės pastatymui būsimųjų darbų vietoje turi tiesiogiai vadovauti kapitonas (bagermeisteris).

1185. Statant žemsiurbę uosto arba gamyklos akvatorijos teritorijoje, avantinius ir papildonažinius lynus tvirtinti prie hidrotechninių įrenginių (švartavimosi stulpeliai, knechtai, ąsos ir kt.) galima tik suderinus su uosto (gamyklos) administracija.

1185.1. Statant žemsiurbę po elektros perdavimo linijomis, žemsiurbių tolimesnis darbas ir saugos užtikrinimas turi būti suderinti su šių linijų administracija.

1185.2. Draudžiama tvirtinti avantinius ir papildonažinius lynus prie šiam tikslui neskirtų konstrukcijų.

1186. Tvirtinanat (suderinus su užsakovu) darbinius lynus krante prie neiškeliamųjų inkarų, švartavimosi stulpų arba prie hidrotechninių įrenginių, užsakovas turi užtikrinti, kad pašaliniai asmenys nepatektų į lynų tvirtinimo vietą.

Darbinių lynų veikimo zona ir lejerių pastatymo vieta turi būti aptverta ir pažymėta laikiniais perspėjamaisiais ženklais bei užrašais „PAVOJINGA ZONA“.

1187. Darbinių inkarų pastatymas ir perstatymas turi būti atliekamas vadovaujant kapitono (bagermeisterio) budinčiajam padėjėjui, kuris prieš darbų pradžią privalo instrukuoti dirbančiuosius apie saugų darbų atlikimą.

Draudžiama atlikti bet kokius inkarų pastatymo ir perstatymo darbus be kapitono (bagermeisterio) arba jo budinčiojo padėjėjo nurodymo.

1188. Inkaro pastatymas ir perstatymas turi būti atliekamas naudojant savaeigės inkaro plukdymo priemones. Esant mažam gyliui, leidžiama naudotis nesavaeigėmis inkaro plukdymo priemonėmis ir valtimis, pritaikytomis inkarų pastatymui.

1188.1. Draudžiama inkarų pastatymui ir perstatymui naudoti šiems tikslams specialiai neparuoštas inkarų plukdymo priemones.

1188.2. Pastatant ir perstatant inkarus nesavaeigėmis plaukiojimo priemonėmis, prieš darbų pradžią reikia patikrinti gervės ir ypač atgalinės eigos stabdžių darbą.

1188.3. Inkarų pastatymui naudojant valtis, reikia laikytis III dalies II ir IV skyrių reikalavimų.

1189. Darbinius inkarus perstatyti reikia, kaip taisyklė, šviesiu paros metu. Leidžiama inkarus perstatyti ir tamsiu paros metu užtikrinus reikiamą darbo vietų apšvietimą.

1190. Už darbų saugą ir įrangos (gervės, krovininės strėlės, lynai) savaeigėje plaukiojimo priemonėje atsako šios priemonės kapitonas (kapitono pamaininis padėjėjas).

1190.1. Nesavaeigėje plaukiojimo priemonėje visiems darbams turi tiesiogiai vadovauti iš žemsiurbės atsiųstas bocmanas (nesant bocmano – vyresnysis jūreivis), kuris privalo:

1190.1.1. paaiškinti visiems inkaro plukdymo priemonėje esantiems asmenims inkaro pastatymo tvarką ir eiliškumą;

1190.1.2. apžiūrėti ir patikrinti gervę, inkaro tvirtinimo įrangą ir įsitikinti, ar jie tvarkingi;

1190.1.3. įsitikinti, ar yra pakankamai įrankių ir ar tvarkingas lynas;

1190.1.4. užtikrinti dirbančiųjų išsidėstymą saugiose vietose arba juos išlaipinti į buksyruojantį laivą.

1191. Atliekant inkaro pastatymą ir perstatymą, inkaro plukdymo priemonėje draudžiama būti pašaliniais asmenimis.

1192. Žemsiurbės inkarą į inkaro plukdymo priemonę reikia nuleisti atsargiai, be trūkčiojimų. Lynas turi gulti ant denio taisyklingomis ringėmis neužsikabindamas už laivo konstrukcijų. Ant denio neturi būti pašalinių daiktų.

1193. Darbinių inkarų su plūdurais išmetimas turi būti vykdomas laikantis 80 punkto reikalavimų.

1193.1. Bujos lyną leidžiama sudėti inkaro plukdymo priemonės laivagalyje taip, kad išmetant inkarą lynas nekliudytų žmonių.

1193.2. Inkaras nuo kablo paleidžiamas naudojant specialų stropą pagal kapitono būdinčiojo padėjėjo komandą ir tik gavus signalą iš žemsiurbės.

1194. Išmesti rankomis lyną iš judančios inkaro plukdymo priemonės draudžiama.

Susipainiojusį lyną galima tvarkyti tik visiškai sustojus inkaro plukdymo priemonei.

1195. Perstatant inkarus inkaro plukdymo priemonė prie plūduri turi priplaukti prieš vėją ir srovę pačiu mažiausiu greičiu. Plūduras iš vandens ištraukiamas kabliu visiškai sustojus inkaro plukdymo priemonei.

1196. Darbinių inkarų ištraukimas ir iškėlimas, lynų atišimas nuo kranto inkarų ir ašų atliekamas tik atlaisvinus lyną ir gavus signalą iš žemsiurbės.

1197. Draudžiama:

1197.1. kelti inkarą per bortinius knechtus ir kreipiančiąsias plokštes;

1197.2. nuleisti inkarus praleidžiant builynį per knechtus arba gervių būgnus;

1197.3. plaukti išilgai iš žemsiurbės traukiamo lino.

1198. Iškelti inkarą į inkaro plukdymo priemonę už builyno, negalima leisti, kad builynis slystų ant gervės būgo.

Inkaro plukdymo priemonės krovinių škentelis prie inkaro lino turi būti tvirtinamas naudojant specialius gnybtus arba patikrintą stropą.

1199. Inkaro lynui užsikabinus už lino, lyną išpainioti galima naudojant kablius. Draudžiama prisiartinti prie pakabinto inkaro ir rankomis tvarkyti susipainiojusį lyną. Nepavykus išpainioti inkaro lyną kabliais, inkarą reikia padėti ant pontono ar kitokios inkaro plukdymo priemonės.

1200. Draudžiama kelti inkarą ir tvarkyti inkaro lyną tuo metu, kai virš lino praplaukia laivai, taip pat draudžiama statyti inkarą arti praplaukiančių laivų.

1201. Statant inkarą draudžiama visiškai sustabdyti gervės būgno sukimąsi, kol nebus išmestas inkaras.

Darbinį lyną tempti leidžiama tik inkaro plukdymo priemonei pasitraukus nuo lino.

1202. Pakelto inkaro atleidimas inkaro plukdymo priemonėje gali būti atliekamas tik gervei sukantis į priešingą pusę. Bet kokius kitus inkaro atleidimo būdus taikyti draudžiama.

1203. Nesavaeigių inkaro plukdymo priemonių buksyravimas vykdomas laikantis III dalies III skyriaus reikalavimų.

1204. Nesavaeigėje inkaro plukdymo priemonėje turi būti ne mažiau kaip vienas gelbėjimosi ratas su metlyniu ir šviečiančia buja, kabliai, kartys ir kt.

Visi dirbantieji nesavaeigėje inkaro plukdymo priemonėje statant ir perkeltant inkarą turi būti su gelbėjimosi liemenėmis.

1205. Buksyruojant nesavaeigę inkaro plukdymo priemonę prie inkaro bujos, taip pat prieš išmetant inkarą, šioje operacijoje dalyvaujantys asmenys turi būti ne arčiau kaip per 1 m už gervės ir nuošalėje nuo lino tempimo linijos. Būtina laikytis už lejerinio aptvėrimo, kad išmetant inkarą ir staigiai pakitus diferentui būtų užtikrintas žmonių saugumas.

1206. Draudžiama buksyravimo metu žmonėms pereiti iš nesavaeigės inkaro plukdymo priemonės į buksyruojantį laivą.

1207. Draudžiama būti:

1207.1. po keliamaisiais lynais ir krovine strėle nesavaeigėje inkaro plukdymo priemonėje inkaro pakėlimo metu;

1207.2. ant nesavaeigės inkaro plukdymo priemonės sijinio kranio arba po kranu esant pakabintam inkarui ir įtemptam lynui.

1208. Draudžiama nesavaeigėse inkaro plukdymo priemonėse lipti į strėlę, kurioje nėra specialios įrangos, užtikrinančios patogų ir saugų kėlimo lyno uždėjimą.

1209. Trūktelint inkarą draudžiama būti arti lyno ir praleisti lyną virš inkaro plukdymo priemonės sijinio krano. Lynas turi būti ištemptas išilgai inkaro plukdymo priemonės denio ir praleistas per laivo priekinę ir laivagalinę kreipiančiąją plokštę.

Prieš trūktelint inkarą visi dirbantieji turi pereiti iš nesavaeigės inkaro plukdymo priemonės į buksyruojantį laivą.

1210. Traluoju draudžiama būti ant denio tralo veikimo zonoje.

V. DARBŲ SAUGA VYKDANT DUGNO GILINIMO DARBUS

1211. Siekiant užtikrinti darbų saugumą gilinant dugną, būtina laikytis reikalavimų, išdėstytų:

1211.1. jūros dugno gilinimo darbų atlikimo techninėje instrukcijoje;

1211.2. jūros dugno gilinimo laivų techninio eksploatavimo taisyklėse;

1211.3. dugno gilinimo darbų technologinėse kortelėse arba kituose normatyviniuose ir techniniuose dokumentuose, galiojančiuose Lietuvos Respublikoje.

1212. Draudžiama pradėti dugno gilinimo darbus negavus oficialių tikslų duomenų apie povandeninius kabelius ir vamzdynus bei kabelių ir vamzdynų tinkamai neaptvėrus.

1212.1. Atliekant dugno gilinimo darbus reikia imtis priemonių, kad laivas neprisiliestų prie oro ir povandeninių kabelių bei povandeninių vamzdynų.

1212.2. Povandeninių kabelių ir vamzdynų buvimo vietą nurodantys ženklai tamsiu paros metu turi būti apšviesti.

1213. Prieš pradėdant dugno gilinimo darbus būtina apžiūrėti grunto paėmimo įtaisą ir jo pakabą, grunto takį, darbinės gervės, lynų įrangą ir jų aptvarus.

Visi pastebėti defektai, galintys sukelti pavojų žmonėms, turi būti pašalinti iki darbų pradžios.

1214. Dirbant žemsiurbei draudžiama priplaukti arti grunto ėmimo vietos.

Pagalbinių plaukiojimo priemonių priplaukimas ir stovėjimas gruntą išmetančio įrenginio rajone draudžiamas.

1215. Draudžiama maudytis dugno gilinimo darbų rajone.

1216. Žemsiurbės padėtį vandens paviršiaus atžvilgiu registruojančių prietaisų parodymų patikrinimas pagal grimzlių skales turi būti atliekamas tik visiškai laivui sustojus.

1217. Dėti žymes ant avantinio ir papildonažinio lyno galima tik sustabdžius gervę. Draudžiama dėti žymes ant judančio lyno.

1218. Draudžiama šalinti papildonažinių greičio daviklių, kreipiančiųjų ritinėlių ir blokų defektus lynui judant arba jį tempiant.

1219. Nuleidus kaušų rėmą į darbinę padėtį, pereiti per kaušų prošvaisą galima tik perėjimo tilteliu su turėklais.

1220. Pastebėjus sutrikimus, keliančius pavojų žemsiurbei, kapitono (bagermeisterio) budintysis padėjėjas privalo sustabdyti kaušinę grandinę, skubiai imtis avarinės situacijos likvidavimo priemonių ir pranešti kapitonui (bagermeisteriui).

1221. Draudžiama užgriozdinti žemsiurbės denį iš kaušų, akmenų gaudyklės, šulinio, greiferių, grunto triumo ištrauktais daiktais.

1222. Daugiakaušių žemsiurbių apatinio kaušinio būgno, papildonažinių žemsiurbių grunto imtuvo ir purentuvo valymas atliekamas iš buksyro arba kitokios plaukiojimo priemonės.

Gruntą pervežančios žemsiurbės grunto imtuvo valymas turi būti atliekamas nuo denio, siurbiantįjį grunto takį padėjus ant kilbloko. Darbai atliekami užsidėjus apsauginius diržus.

1223. Dirbant žemsiurbei negalima lipti ant žemsiurbės pontono arba būti ant šio pontono. Esant būtinybei ant pontono atlikti kokius nors darbus, žemsiurbė turi būti sustabdyta.

1224. Vaikščioti iškeltu iš vandens žemsiurbės rėmu galima tik ant šio rėmo pastačius lejerinį aptvarą.

1225. Draudžiama būti siurbiančiojo gruntotakio pakabos, krovinių strėlių ir lynų veikimo rajone vykdant dugno gilinimo darbus. Operatyviųjų gervių, pneumohidrokompensatorių, siurbiančiojo gruntotakio lanksčių sujungimų apžiūrą būtina atlikti neišeinant už lejerinio aptvaro.

1226. Gruntotakio pakėlimo ir nuleidimo gervių, grunto imtuvų pakabos sistemų profilaktinę apžiūrą galima atlikti tik padėjus ir pritvirtinus grunto imtuvus ant kilbloko, palaisvinus kėlimo lynus ir išjungus gervių maitinimą. Taip pat būtina laikytis 1163 punkto reikalavimų.

1227. Užsikirtus siurbiančiojo gruntotakio pasukamajam antvamzdžiui, draudžiama jį išlaisvinti rankomis.

1228. Denio liukai ir išpylimo šuliniai juos atidengus turi būti aptverti lejeriais iš abiejų bortų. Prieš pradėdant darbus su sklendėmis, būtina išvalyti išpylimo šulinių groteles.

1229. Jei išpylimo šuliniuose dirba žmonės, šulinių aikštelių bortinės dalys klinketų rajone turi būti aptvertos nuimamais lejeriais.

1230. Akmenų gaudyklės liukų bortinius dangčius atidaryti reikia į save, stovint nuošalėje nuo jų ir saugantis galimo grunto ir akmenų kritimo.

Valant akmenų gaudyklę draudžiama stotis ant gruntinio latako.

1231. Akmenų gaudyklę valyti reikia specialiais kabliais. Valant akmenų gaudyklę draudžiama žmonėms būti ant siurbiančiojo gruntotakio.

1232. Greiferinės žemsiurbės kapitonas (bagermeisteris) privalo prieš pradėdant dugno gilinimą nustatyti ir pažymėti praėjimus, kuriais įgula gali saugiai vaikščioti dirbant žemsiurbei.

1232.1. Priėjimas prie tų vietų, virš kurių dirba greiferis arba krano strėlė, turi būti uždarytas.

1232.2. Draudžiama dirbant žemsiurbės greiferiui būti po greiferiu ar krano strėle jų darbo zonoje.

1232.3. Prieš greiferinės žemsiurbės darbo pradžią kranininkas turi įsitikinti, ar tvarkingi visi mechanizmai ir prietaisai, ir atlikti kontrolinį krano patikrinimą.

1233. Greiferinės žemsiurbės kabinoje turi būti atmintinė apie saugius krano aptarnavimo ir dugno gilinimo darbų metodus.

1234. Keisti žemsiurbės greiferio veikimo zoną leidžiama tik keičiant krano strėlės siekį arba keičiant žemsiurbės padėtį.

Draudžiama įsiūbuoti ir išmesti greiferį siekiant padidinti greiferio veikimo zoną.

1235. Draudžiama sustabdyti virš denio pakeltą su gruntu greiferį.

1236. Prieiti prie įrangos, virš kurios praeina greiferis ir kur nuolatinis žmonių buvimas neprivalomas, leidžiama tik sustabdžius krano darbą.

1237. Greiferio apžiūrai, valymui, perstropavimui arba remontui atlikti greiferis turi būti pastatomas ant žemsiurbės arba kitos plaukiojimo priemonės denio. Draudžiama šiuos darbus atlikti greiferiui esant pakabintam.

1238. Greiferinės žemsiurbės strėlės mazgus ir detales apžiūrėti ir remontuoti galima tik sustabdžius ir užfiksavus kraną.

Draudžiama įeiti į greiferinės žemsiurbės krano kabiną dirbant kranui.

1239. Per pertraukas darbe žemsiurbės greiferį reikia pastatyti į jo stacionarią vietą, bet nepalikti greiferio pakabinto.

1240. Vėjo greitį ir bangavimą, kuriems esant greiferinės žemsiurbės darbas turi būti stabdomas, nustato Laivininkystės administracija, atsižvelgdama į vietines sąlygas ir žemsiurbės techninius duomenis.

Bet kokiais atvejais, esant vėjui virš 6 balų (13,8 m/s) ir jūros bangavimui virš 3 balų, greiferinės žemsiurbės darbas turi būti nutrauktas.

1241. Gruntą pervežančiose baržose ir žemsiurbėse pereiti nuo vieno borto prie kito gruntinio triumo rajone leidžiama tik specialiai įrengtais perėjimais. Draudžiama šiuos perėjimus užgriozdinti, užkrauti pašaliniais daiktais ir inventoriu.

1242. Gruntą pervežančiai baržai stovint prie žemsiurbės borto, švartuojantis prie žemsiurbės arba nuplaukiant nuo žemsiurbės, pakelto gruntinio latako rajone žmonės vaikščioti ir

atlikti kokius nors darbus gali tik, jei latakas aprūpintas įtaisais, eliminuojančiais grunto kritimą ant laivo denio.

1243. Prieš įjungiant mechaninę dūrelių pakėlimo pavarą reikia įsitikinti, ar rankinė pvara atjungta ir užfiksuota.

1244. Kraunant gruntą, draudžiama būti ant grunto pervežančios baržos denio krovinio triumo rajone.

1245. Pakrovus gruntą į triumą, gruntą pervežančios baržos arba žemsiurbės denį reikia nuvalyti hidromonitoriumi arba kitu efektyviu būdu.

Draudžiama atlikti bet kokius darbus, jei nuo denio nenuvalyti grunto likučiai.

1246. Sangrūdus grunto triumuose turi būti valomos hidromonitoriais asmeniškai vadovaujant bagermeisterio (kapitono) budinčiajam padėjėjui.

1246.1. Grunto triumus valantys asmenys turi būti ant denio arba specialiai įrengtose darbo vietose.

1246.2. Draudžiama triumė stovėti tiesiogiai ant grunto arba ant tam neskirtų konstrukcijų.

1247. Prieš pradėdant darbą su hidromonitoriumi reikia patikrinti aikštelių, aptvarų ir kitų darbų saugą užtikrinančių įtaisų būklę. Užėjus į hidromonitoriaus aikštelę reikia tuojau pat pastatyti aptvarą prie įėjimo. Prieš paleidžiant hidromonitorių, jo vamzdį reikia orientuoti taip, kad vandens čiurkšlė būtų nukreipta į apdorojamą objektą. Draudžiama nukreipti hidromonitorių į žmones arba į greta stovinčius laivus.

1248. Atliekant dugno gilinimą ten, kur gali būti sprogmenų, reikia vadovautis specialiomis instrukcijomis, reglamentuojančiomis darbus su sprogmenimis.

Netikėtai pastebėjus objektuose sprogmenis, kapitono (bagermeisterio) budintysis padėjėjas privalo nedelsdamas sustabdyti žemsiurbės darbą ir pranešti apie įvykį kapitonui (bagermeisteriui).

1249. Dirbant sprogimo atžvilgiu pavojingoje vietoje, žemsiurbės mašinų skyriuje prie jėgainės valdymo pulto privalo pastoviai būti budintysis mechanikas (elektromechanikas), pasiruošęs nedelsdamas vykdyti visas komandas, gaunamas iš bagermeisterio darbo posto.

1250. Kaušo turinio stebėjimui paskirti įgulos nariai privalo keistis ne rečiau kaip kas 2 valandos.

1251. Dugno gilinimo vietoje pastebėjus išsiskiriančias iš grunto žmogaus organizmui kenksmingas dujas, prietaisais turi būti nustatyta kenksmingų dujų koncentracija darbo vietose.

Patalpos turi būti vėdinamos. Be to, turi būti įjungta ventiliacija, užtikrinanti ne aukštesnę už leistiną DLK kenksmingų dujų koncentraciją darbo zonoje. Taip pat turi būti nustatytas ir suderintas su higienos centru tolesnio darbo režimas ir kitos įgulos apsaugos priemonės.

1252. Žemsiurbei dirbant tose vietose, kur galimas apsinuodijimas dujomis, žemsiurbės ir ją aptarnaujančių laivų įgulos turi būti aprūpintos kvėpavimo organų apsaugos priemonėmis.

1253. Žemsiurbės turi būti aprūpintos iš grunto išsiskiriančių dujų kontrolės prietaisais. Kapitonas (bagermeisteris) ir jo budintysis padėjėjas turi mokėti dirbti su šiais prietaisais.

1254. Esant padidintai kenksmingų dujų koncentracijai žemsiurbės darbo metu, turi būti nustatytos pertraukos patalpų vėdinimui.

Prieš vėdinant žemsiurbės patalpas, grunto transportavimo keliai (vamzdynai, grunto siurbliai, latakai ir vamzdžiai, grunto šuliniai ir kt.) turi būti rūpestingai išplauti vandeniu ir pašalinti grunto likučiai.

1255. Žemsiurbei dirbant tose vietose, kur grunte ar ant grunto paviršiaus yra stambūs akmenys, polių likučiai, inkarai, mechanizmų dalys ir kt., turi būti nuolat stebimas kaušų turinys.

VI. DARBŲ SAUGA TRANSPORTUOJANT GRUNTĄ Į SAVARTYNĄ PAPILJONAŽINĖMIS ŽEMSIURBĖMIS

1256. Surenkant plūduriuojančių gruntotakių, kapitono (bagermeisterio) budintysis padėjėjas privalo tikrinti visų pontonų grimzlę, perėjimo tiltelių, lejerių, gelbėjimosi priemonių, apšvietimo būklę. Draudžiama palikti gruntotakyje netvarkingus ir praleidžiančius vandenį pontonus.

1257. Sujungiant plūduriuojančio gruntotakio pontonus draudžiama būti arba praplaukti valtimi po pakelta sferine jungtimi, rankomis nukreipti sferinio sujungimo detales.

1258. Sujungiant gruntotakio flanšus, kiaurymių bendraašiškumą būtina tikrinti tik kūginiu strypu.

1259. Plūduriuojančio gruntotakio sekcijas reikia jungti tik nuo jūros bangų apsaugotose vietose. Esant jūros bangavimui virš dviejų balų, tokius darbus atlikti draudžiama.

1260. Plūduriuojančio ir krante esančio gruntotakio surinkimas turi būti atliekamas vadovaujant kapitonui (bagermeisteriui), o perstatymas – vadovaujant kapitono (bagermeisterio) būdinčiajam padėjėjui.

1261. Buksyruojant plūduriuojančio gruntotakio pontonus, draudžiama ant jų būti žmonėms ir atlikti bet kokius darbus.

1262. Statant ir perkeliant plūduriuojančio gruntotakio pontonus reikia laikytis darbų saugos taisyklių, pateiktų XIII dalies IV skyriaus reikalavimų.

1263. Gruntotakio techninės būklės kontrolė turi būti vykdoma nuo plaukiojimo priemonės.

Plaukiojančio gruntotakio perėjimo tiltelių, dangų, lejerinių aptvarų gedimai turi būti šalinami nedelsiant.

1264. Samplavos teritorijoje darbai atliekami vadovaujant žemsiurbės vadovams arba samplavos teritorijos administraciniam- techniniam personalui. Suplovimo darbuose nedalyvaujantys asmenys į suplovimo teritoriją neleidžiami.

1265. Visa samplavos teritorija turi būti aptverta, tamsiu paros metu apšviesta ir pažymėta atitinkamais perspėjamaisiais ženklais.

1266. Surenkant krante esantį gruntotakį, vamzdžių flanšai turi būti standžiai užfiksuoti vienas kito atžvilgiu (veržtuvais, pakištomis lentomis ar rąstais ir pan.).

1267. Kranto gruntotakis montuojamas ir perkeltas naudojant gero pravažumo mechanizacijos priemones (vamzdžių klotuvus, buldozerius, traktorius, visureigės amfibijas ir kt.).

1267.1. Mechanizacijos priemonėmis samplavos teritorijoje dirbti leidžiama tik patikrinus šios teritorijos pravažumą.

1267.2. Jei nėra mechanizacijos priemonių, leidžiama vamzdynus tiesti ir perkelti rankiniu būdu, panaudojant reikiamą įrangą. Šiuo atveju vienam žmogui leistinas apkrovimas neturi viršyti 32 kg. Vamzdžius reikia pernešti specialiais neštuvais su fiksemais, neleidžiančiais vamzdžiui nuriedėti nuo neštuvų. Vamzdis ant žemės turi būti padedamas pagal užpakalyje einančio darbininko komandą.

1268. Gruntotakio pabaigoje turi būti lentų arba skydų atsargos perėjimams samplavos teritorijoje įrengti.

1269. Samplavos teritorijoje atlikti pagalbinis darbus leidžiama tik kruopščiai apžiūrėjus teritoriją ir patikrinus grunto tankį bei pašalinus nuošliaužas.

Draudžiama be išankstinio patikrinimo vaikščioti supilta samplava.

1270. Plyšiai ir nuošliaužos šviežiai supiltoje samplavoje turi būti pažymėti draudžiamaisiais ženklais.

1271. Kranto savartynuose grunto tankį turi tikrinti ne mažiau kaip du dirbantieji. Dirbantysis su kartimi turi būti užsidėjęs apsauginį diržą su saugos lynu, kurio laisvą galą laiko paskui jį einantis jūreivis.

1272. Keliant gruntotakio vamzdžius į statų krantą su žemsiurbės gerve ir naudojant krante įtvirtintą atidaromąjį bloką, darbų vadovas privalo patikrinti bloko įtvirtinimą ir keliamo vamzdžio stropavimą.

1272.1. Draudžiama:

1272.1.1. krante esančio gruntotakio vamzdžius kelti rankiniu būdu;

1272.1.2. būti po pakeltu vamzdžiu.

1273. Draudžiama ant estakados būti pašalinams arba gruntotakio aptarnavimu ir remontu neužsiimantiems asmenims. Gruntotakio estakados galuose turi būti pastatyti laikini draudžiamieji ženklai „DRAUDŽIAMA EITI“.

1274. Tiesiant kranto gruntotakį aukščiau kaip 1,5 m nuo žemės paviršiaus, reikia įrengti specialią estakadą su neslidžia danga ir turėklais. Turėklų aukštis turi būti ne mažesnis kaip 1 m ir jie turi būti su tarpiniu lejeriu.

Prieš klojant vamzdžius reikia patikrinti estakados dangos ir turėklų tvirtumą.

1275. Krante esančio gruntotakio estakada turi būti įrengiama pagal projektą. Visų pagrindinių estakados elementų tvirtumas turi būti apskaičiuotas. Estakada turi būti sutvirtinta skersiniais ir išilginiais ryšiais siekiant išvengti jos netolygaus nusėdimo.

Estakados skaičiuojamoji apkrova priimama lygia visiškai užpildyto smėliu gruntotakio masei.

1276. Estakados dangos elementus sudurti reikia ties atramomis.

1277. Įrengiant dambą su buldozeriu, buldozerio darbo vietoje negalima atlikti kitų darbų ir ten neturi būti pašalinių žmonių.

1278. Dambos viršuje turi būti išplaniruota aikštelė stabiliam gruntotakio vamzdžių paklojimui ir montažinių bei demontažinių darbų atlikimui.

1279. Draudžiama būti ir praeiti po gruntotakio estakada, jei gruntotakyje yra spaudimas.

1280. Gruntotakio vamzdžius pakloti ir nuimti nuo estakados galima tik vadovaujant kapitono (bagermeisterio) budinčiajam padėjėjui.

1281. Kranto gruntotakį montuojant arba demontuojant ant estakados arba dambos:

1281.1. vamzdžius stropuoti reikia pagal schemą, sudarytą įvertinant vamzdžių tvirtumą ir standumą;

1281.2. kampas tarp stropų negali viršyti 90°;

1281.3. vamzdžius paduoti į paklojimo vietą reikia tiksliai, kaip tai numatyta projekte.

1282. Perkelti vamzdžius kranu, juos reikia pakelti ne mažiau kaip 0,5 m virš krovinio kelyje sutinkamų kliūčių ir augaliniais lynais išlaikyti nuo sukiojimosi ir siūbavimo.

1283. Vamzdžių perkėlimo, paklojimo, tvirtinimo metu pavojinga zona turi būti pažymėta gerai matomais laikiniais perspėjamaisiais ženklais. Vamzdį pakeliant, perkelti ir nuleidžiant turi būti duodamas perspėjamasis garsinis signalas.

Pavojingos zonos ribos nustatomos pagal galimą kranu pakelto krovinio kritimo vietą. Keliant krovinį į aukštį iki 20 m, zonos plotis nuo krovinio galimo kritimo vietos turi būti ne mažesnis kaip 7 m.

1284. Draudžiama:

1284.1. būti ant vamzdžių juos pakeliant ir perkelti;

1284.2. palikti kabantį pakeltą vamzdį;

1284.3. leisti pakeltą vamzdį žemyn, kėlimo įrengimo būgną atjungus nuo pavaros.

1285. Draudžiama tvirtinti vamzdžio flanšų jungiančiuosius varžtus, kai vamzdžiai yra pakabinti.

1286. Keisti antgalius, varžyti gruntotakio flanšus ir movas, šalinti gedimus, ilginti ir trumpinti gruntotakį galima tik atjungtose nuo grunto siurblių gruntotakio vietose.

1287. Antgalių srauto veikimo zona ir sklendžių bei jų valdymo vieta tamsiu paros metu turi būti apšviesta.

1288. Samplavos srovės veikimo zona turi būti aptverta laikiniais draudžiamaisiais ženklais „ĮEJIMAS DRAUDŽIAMAS“.

1289. Draudžiama pulpai judant perkelti kranto gruntotakio vamzdžius arba keisti pulpos srauto kryptį.

Statyti pulpos srauto kryptį keičiančius įtaisus (skydus ir kt.) galima tik sustabdžius žemsiurbės darbą.

Atnaujinti žemsiurbės darbą galima tik pašalinus žmones iš pulpos poveikio zonos.

1290. Saugiam priėjimui prie vandens surinkimo šulinio turi būti paklota danga su turėklais.

1291. Veikiančio vandens surinkimo šulinio gilinimą, remontą, valymą leidžiama atlikti tik sustabdžius pulpos tiekimą į samplovą ir stebint už šių darbų saugų atlikimą atsakingiems asmenims.

1292. Pradėti vandens surinkimo šulinio remontą leidžiama tik išleidus vandenį iš nusodintuvo ir iš šulinio bei prietaisu patikrinus, ar šulinyje nėra žmogaus organizmui pavojingų dujų. Jei dujų yra – šulinį būtina išvėdinti, o jei vėdinimas nepadeda – būtina laikytis 1137 punkto reikalavimų.

1293. Teritorijos aptvėrimas pylimu turi būti atliekamas buldozeriu ar kita žemės kasimo technika.

1294. Aptveriant pylimu samplovos teritoriją draudžiama gruntą imti arti prie gruntotakio estakados.

1295. Sustabdžius darbus samplovos teritorijoje, vandens surinkimo šulinius reikia uždenkti skydais arba aptverti.

1296. Atliekant ant estakados elektrinio suvirinimo darbus, turi būti numatyti aptvarai dirbančiųjų apsaugai nuo metalo purslų, nuodegų ir kt. Suvirintojas privalo turėti krepšį elektrodams ir dėžę nuodegoms.

1297. Vienu metu dirbant keliems elektrinio suvirinimo įrenginiams, atstumas tarp jų turi būti ne mažesnis kaip 0,8 m. Vienu metu atliekant elektrinio ir dujinio suvirinimo (pjojimo) darbus, atstumas tarp elektrinio suvirinimo įrenginio ir acetileno generatoriaus arba baliono turi būti ne mažesnis kaip 5 m.

VII. DARBŲ SAUGA VYKDANT ŽEMSIURBĖS TRIUMŲ IŠKROVIMĄ REFULIAVIMO BŪDU

1298. Iškraunant žemsiurbės triumus refuliavimo būdu, turi būti laikomasi sekančių reikalavimų:

1298.1. žemsiurbė turi būti prišvartuota prie specialiai įrengtos prieplaukos, pontono, baržos ir t. t.;

1298.2. laivinio ir kranto gruntotakių sujungimas ir atjungimas atliekamas naudojant mechanizuotas krovinių kėlimo priemones;

1298.3. sujungiant ir atjungiant laivinį ir kranto gruntotakius, dirbantieji privalo būti darbo aikštelėse su lejeriniais aptvarais ir patogiais priėjimais;

1298.4. darbo vietos turi būti švarios, o tamsiu paros metu apšviestos ne mažiau kaip 75 lx liuminescencinėmis lempomis arba ne mažiau kaip 30 lx kaitinamosiomis lempomis.

1299. Naudojant nesavaeigius plaškautus, šalandas, baržas, pontonus ir kitokias plaukiojimo priemones kaip prieplaukas, šios priemonės turi būti patikimai pastatytos ir įtvirtintos.

1300. Prieplaukos įrenginys turi būti aprūpintas švartavimosi įtaisais, užtikrinančiais saugų žemsiurbės švartavimąsi.

1301. Žemsiurbės prišvartavimui prie prieplaukos reikia naudoti švartavimosi įrenginį, kuris nėra judančio antvamzdžio arba sukiojamo vamzdžio veikimo zonoje.

1302. Prie švartavimosi įrenginių turi būti darbinės aikštelės ir priėjimai su neslidžia danga ir apšvietimu.

Švartavimosi operacijų vietos turi būti aptvertos ir pastatyti draudžiamieji ženklai „ĮJĖJIMAS DRAUDŽIAMAS“.

1303. Švartavimosi trosų tvirtinimo vietos prieplaukoje turi būti aptvertos ir pastatyti perspėjamieji ženklai su paaškinamuoju užrašu „PAVOJINGA ZONA“.

1304. Prieplaukos įrangos tvirtinimui draudžiama naudoti standžius plieninius ir sintetinius lynus.

1305. Žemsiurbė prie prieplaukos turi būti švartuojama pagal iš anksto paruoštą schemą.

1306. Prie prieplaukos prispaudžiant ar atstumiant laivo korpusą sraigtais, draudžiama būti švartavimosi aikštelėje šalia švartavimosi įtaisų.

1307. Pajungti ir atjungti refuliarinį vamzdyną leidžiama tik pagal signalą iš žemsiurbės.

Refuliuojant gruntą, reikia stebėti, kaip kinta žemsiurbės grimzlė, kokia švartavimosi lynų ir gruntotakio padėtis.

Draudžiama paleisti švartavimosi lynus visiškai neatjungus vamzdynų, nepadėjus kilnojamo antvamzdžio ir sukiojamo vamzdžio į stacionarią vietą, neišlaisvinus krovinių kėlimo kablo.

1308. Gruntotakio tvirtinimas prie prieplaukos įrangos turi užtikrinti jo stabilumą atliekant visas operacijas: sujungimą, refuliavimą, atjungimą.

1309. Laivinio gruntotakio sujungimas su kranto gruntotakiu turi būti atliekamas naudojant specialų šiai žemsiurbei kilnojamą antvamzdį arba sukiojamą vamzdį.

1310. Kilnojamas antvamzdis arba sukiojamas vamzdis gali būti pakeliamas tik užbaigus švartavimosi operacijas.

1311. Kilnojamą antvamzdį arba sukiojamą vamzdį padedant į stacionarią vietą pakreipti galima tik atotampomis arba kroviniu įrenginiu.

1312. Jei prieplaukoje arba žemsiurbėje esančio gruntotakio mazgai yra aukščiau kaip 1,5 m, jų aptarnavimą būtina atlikti nuo specialiai įrengtų aikštelių su ne žemesniais kaip 1 m lejeriniais aptvarais. Aikštelės tvirtinamos prie patikimų žemsiurbės arba prieplaukos konstrukcijų. Užlipimui į aikštelę turi būti pastatyti stacionarūs arba kilnojami trapai.

1313. Kilnojamas antvamzdis arba sukiojamas vamzdis turi būti keliamas arba nuleidžiamas sklandžiai, be trūkčiojimų ir užstrigimų.

Kilnojamą antvamzdį arba sukiojamą vamzdį demontuojant kūju draudžiama būti po šiomis konstrukcijomis.

1314. Draudžiama refuliavimo metu laikyti kilnojamą antvamzdį arba sukiojamą vamzdį pakabintą ant krovinio įrenginio kablo.

1315. Jei jungiančiosios dalies konstrukcijoje numatyti papildomi tvirtinimai (varžtai flanšų kiauromėse, veržtuvai, atlenkiamos sparnuotos veržlės ir kt.), tvirtinimo darbus galima atlikti tik užfiksavus kilnojamą antvamzdį arba sukiojamą vamzdį stacionarioje padėtyje ir nuėmus krovinio įrenginio apkrovą.

1316. Iškrauant žemsiurbės triumus refuliavimo būdu, statant ir perkeliant gruntotakį samplovo teritorijoje, reikia laikytis XIII dalies VI skyriaus reikalavimų.

VIII. DARBŲ SAUGA VELKANT DUGNO GILINIMO LAIVUS ARBA JIEMS PATIEMS PLAUKIANT

1317. Laivininkystės dokumentuose (įsakymai, sprendimai, nurodymai ir kt.) apie dugno gilinimo laivų jūrinį plaukiojimą turi būti numatytos darbų saugos užtikrinimo priemonės.

1318. Prieš jūrinį plaukiojimą arba buksyravimą kapitonas (bagermeisteris) privalo:

1318.1. paruošti laivą, mechanizmus ir darbinius įrenginius taip, kad būtų užtikrintas saugus perplaukimas arba buksyravimas;

1318.2. patikrinti laivo vadovybės narių, perplaukimo arba buksyravimo laikotarpiui paskirtų darbų vadovais, kvalifikaciją;

1318.3. instrukuoti laivo įgulos narius apie saugų darbą, susietą su perplaukimu arba buksyravimu.

1319. Laivo perplaukimas arba buksyravimas štormo metu turi būti vykdomas laikantis III dalies III ir X skyrių reikalavimų.

1320. Plaukiant jūra žemsiurbės grunto paėmimo ir grunto tiekimo įrenginiai turi būti padėtyje „žygiui“, o greiferinėje žemsiurbėje greiferis turi būti nuimtas ir padėtas ant žemsiurbės denio laikantis 1321 skyriaus reikalavimų.

Krano strėlė nuleidžiama tvirtinimui padėtyje „žygiui“ vadovaujant kapitonui (bagermeisteriui).

1321. Stambiagabaričių ir sunkiasvorių įrenginių pakrovimas ant žemsiurbės denio, į gruntą gabenančių baržų triumus ir į kitus laivus turi būti vykdomas laikantis šių Taisyklių III dalies VIII skyriaus ir „Informacijos kapitonui apie laivo stovumą“ reikalavimų.

1322. Nuimtas kaušinis rėmas arba purentuvo rėmas turi būti padėti ant medinių sijų ne mažesnio kaip 250x250 mm skerspjūvio ir pritvirtinti.

Kaušai turi būti dedami taip, kad būtų užtikrintas patogus ir saugus jų stropavimas montuojant žemsiurbės įrangą po perplaukimo.

IX. DARBŲ SAUGA REMONTUOJANT DARBINIUS ĮRENGINIUS IR ĮTAISUS

1323. Kiekvienas darbinis įrenginys, įtaisas arba mechanizmas gali būti išardytas, surinktas ir išbandytas tik dalyvaujant asmeniui, kuriam paskirta prižiūrėti šį įrenginį, įtaisą arba mechanizmą.

1324. Įrenginius ir mechanizmus su distanciniu arba automatiniu valdymu leidžiama apžiūrėti ir remontuoti:

1324.1. perspėjus budintįjį asmenį, kuris valdo šiuos įrenginius ir mechanizmus;

1324.2. atjungus distancinio ir automatinio valdymo priemones;

1324.3. nutraukus šių įrenginių ir mechanizmų pavarų maitinimą.

1324.4. Ant apžiūrimų arba remontuojamų įrenginių ir mechanizmų valdymo pultų būtina pakabinti draudžiamuosius ženklus „NEJUNGTI – DIRBA ŽMONĖS“.

1324.5. Ardant ir remontuojant gruntinius siurblius turi būti eliminuota savaiminio siurblių velenų pasisukimo galimybė (jei šių siurblių velenų konstrukcija tokia, kad jų negalima atjungti nuo variklių).

1325. Ruošiant žemsiurbės refuliarinį įrenginį remontui, būtina:

1325.1. pakelti grunto imtuvus ir užbortinį siurbiantįjį gruntotakį, juos padėti į stacionarią vietą ir pritvirtinti taip, kad nepasislinktų esant laivo krenui;

1325.2. uždaryti ir užplombuoti laive esančio gruntotakio siurbiančiosios dalies klinketus;

1325.3. ištuštinti gruntinius siurblius ir gruntotakį;

1325.4. gruntotakyje atidaryti stebėjimo liukus bei landas ir išvėdinti gruntotakį ir gruntinius siurblius;

1325.5. prietaisu patikrinti, ar gruntotakyje ir gruntiniuose siurbliuose nėra sprogių ir kenksmingų žmogaus organizmui garų ir dujų; jei yra – pašalinti šiuos garus ir dujas.

1326. Ruošiant remontui refuliarinį įrenginį, turintį tiesioginį galingumo perdavimą nuo vidaus degimo variklio gruntiniam siurbliui, be 1325 punkto reikalavimų įvykdymo dar būtina ant veleno pasukimo įrenginio pakabinti draudžiamąjį ženklą „NESUKTI – DIRBA ŽMONĖS“.

1327. Visi darbai, susieti su apatinio kaušinio būgno demontažu, remontu ir montažu, turi būti atliekami iš plaukiojimo priemonės.

1328. Prieš pradėdant rėmo pakėlimo mechanizmo remontą apatinė rėmo dalis turi būti atremta į reikiamo skerspjuvio siją, padėtą skersai kaušinės prošvaisos.

1329. Prieš pradėdant gruntą nukreipiančio latako arba transporterio remontą judanti latako dalis arba transporterio rėmas turi būti 5°–10° pakelti horizonto atžvilgiu, o gruntinis vožtuvas turi pilnai uždaryti gruntinį lataką.

Visos pavaros turi būti atjungtos nuo maitinimo šaltinių, o ant paleidimo įtaisų turi būti pakabinti draudžiamieji ženklai „NEJUNGTI – DIRBA ŽMONĖS“.

1330. Demontuojant ir montuojant darbinius įrenginius, būtina:

1330.1. naudoti specialią technologinę įrangą tų detalių nuėmimui ir pastatymui į vietą, kur reikalinga didelė jėga;

1330.2. nuimtas detales sudėti į lentynas ir patikimai pritvirtinti;

1330.3. detales ir mazgus statyti į vietą tik po to, kai jau pastatytų detalių veržlės bus priveržtos ir bus įdėti kaiščiai.

1331. Gruntą paimančio įrenginio sukiojamas antvamzdis nuimamas ir pastatomas į vietą tik naudojant keliamąjį kraną.

1332. Purentuvą remontuoti galima tik pakėlus rėmą ir įtvirtinus jį padėtyje „žygiui“, atjungus nuo maitinimo šaltinių ir užfiksavus gervės ir gruntinio siurblio pavarą.

1333. Gruntinio siurblio veleną ir riebokšlį galima remontuoti tik visiškai sustojus siurblio varikliui ir atjungus siurblių nuo variklio. Visi remonto darbai turi būti atliekami užfiksavus veleną.

Gruntinio siurblio rotorių pasukti galima veleno pasukimo įtaisu.

1334. Remontuoti užbortinio ir laivinio gruntotakio siurbiančiosios bei spaudiminės dalies sferinį sujungimą galima tik dalyvaujant stebėtojiui. Dirbantieji turi būti su apsauginiais diržais ir saugos lynais, pritvirtintais prie patikimų laivo konstrukcijų.

1335. Remontuoti ir profilaktiškai apžiūrėti pneumohidrokompensatorių leidžiama tik padėjus į stacionarias vietas ir patikimai pritvirtinus grunto imtuvus ir sumažinus slėgį iki atmosferinio pneumohidrokompensatorių cilindruose.

1336. Draudžiama būti ant rėmo, kai kranu paduodama arba nuimama kaušinės grandinės sekcija, rousai arba kai kaušas juda kaušiniu rėmu.

1337. Kad nebūtų visiškai suardyta kaušinė grandinė, kaušinės grandinės detalės (jungiančiąsias grandis, įvores, pirštus) reikia keisti laikantis eiliškumo vienoje arba kitoje grandinės atšakoje atskirai.

Draudžiama pradėti antrosios atšakos ardymą tol, kol pirmoji atšaka nebus sujungta.

1338. Kad ardoma kaušinė grandinė nenukristų nuo viršutinio būgno, būtina prieš nuimamą kaušą grandinę palaikyti lynu, kurio antrasis galas turi būti ant darbinės gervės būgno.

1339. Kaušus (jungiančiąsias grandis) ir rousus atjungti reikia tik juos pritvirtinus lynais ir pašalinus lynų laisvumą. Lynus atkabinti galima tik detales padėjus ir pritvirtinus.

1340. Demontuojant apatinį kaušinį būgną, būtina kaušinę grandinę lynu pritvirtinti prie rėmo.

1340.1. Ardyti kaušinę grandinę galima tik laikantis reikalavimų, išdėstytų XIII dalies II skyriuje.

1340.2. Kaušinį būgną būtina užkabinti stropais ir nukelti kroviniu kranu.

1341. Ardant viršutinio kaušinio būgno pavarą, būtina:

1341.1. atjungti viršutinį kaušinį būgną, krumpliaračių blokus, kitus mazgus ir detales tik uždėjus stropus ir pašalinus lynų laisvumą;

1341.2. neleisti, kad velenai ir ašys transportavimo metu būtų perkreipti.

1342. Surenkant viršutinį kaušinį būgną, velenai, ašys, krumpliaračiai į vietą pristatomi kroviniu kranu. Stropus paleisti galima tik detalę pastačius į vietą ir įtvirtinus.

1343. Remontuojant žemsiurbės greiferinį įrenginį būtina laikytis 1237 ir 1238 punktų reikalavimų.

1344. Draudžiama greiferį remontuoti ant žemsiurbės, baržos ar kitokio laivo denio esant jūros bangavimui virš 2 balų.

1345. Rėmo pakėlimo įrenginį remontuoti galima tik esant stebėtojiui. Prie žemsiurbės borto turi stovėti valtis su gelbėjimosi priemonėmis.

1346. Demontuojant ir montuojant blokus, kurių masė virš 16 kg, blokus būtina palaikyti reikiamo tvirtumo plieniniu arba augaliniu lynu.

1347. Negalima remontuoti polių pakėlimo gervės, neužfiksavus polių.

1348. Draudžiama remontuoti gruntinio triumo hidropavaras, dugno dureles, klinketus, kitus mechanizmus ir įrenginius dirbant žemsiurbei.

1349. Remontuojant gruntinio transporterio ritinėlius, transporterio juosta turi būti užfiksuota.

Draudžiama vaikščioti transporterio juosta ir lipti per ją, dėti ant jos įrankius, įrenginius ir kitus daiktus.

1350. Demontuojant ir montuojant gruntinio transporterio ritinėlius, transporterio juostą ritinėlio rajone reikia padėti ant patikimai prie rėmo pritvirtintų reikiamo skerspjūvio tašų.

1351. Keičiant transporterio juostą, transporterį būtina nuimti ir padėti ant specialaus įtaiso.

1352. Baigus remontą, visi įrankiai, įtaisai, takelažas, pakabos, paklotai, pastoliai ir t. t. turi būti pašalinti, o apsauginiai įtaisai ir aptvarai turi būti pastatyti į jų stacionarias vietas.

1353. Prieš paleidžiant suremontuotus mechanizmus ir įrenginius, už juos atsakingas asmuo turi įsitikinti ar mechanizmai ir įrenginiai tvarkoje, ar yra reikiami aptvarai ir saugos priemonės, ar patikimi stabdžiai, jungiančiosios movos, ar nėra žmonių ir pašalinių daiktų pavojingose zonose.

Draudžiama bandyti mechanizmus, įtaisyti ir darbinis įrenginius, jei nepastatyti stacionarūs aptvarai, nėra reikiamų kontrolės ir matavimo prietaisų, netvarkoje stabdžiai ir kiti apsaugos įtaisai.

1354. Budintysis laivo personalas turi būti perspėtas apie darbinių įrenginių, mechanizmų, įtaisų bandymų pradžią.

1355. Bandant darbinius įrenginius, mechanizmus ir įtaisy, turinčius hidraulinę pavarą, slėgį sistemoje reikia kelti palaipsniui siekiant išvengti hidraulinių smūgių ir sistemos trūkimų.

1356. Atliekant hidraulinius bandymus, draudžiama naudoti medinius kamščius skylių ir kanalų uždarymui.

1357. Darbinių įrenginių, mechanizmų ir įtaisų bandomąjį paleidimą reikia atlikti esant minimalioms pavaros apsakoms.

XIV. DARBŲ SAUGOS REIKALAVIMAI EKSPLOATUOJANT UOSTO TARNYBŲ APTARNAVIMO LAIVUS

I. BENDRIEJI REIKALAVIMAI

1358. Ši dalis Taisyklių darbų saugos reikalavimus specifiniais, būdingais tik uosto tarnybų pagalbiniais laivams.

1359. Uosto tarnybų pagalbiniai laivai pajungti prie kranto elektros maitinimo tinklo ir nuo jo atjungti gali būti leista laivo įgulos nariams su sąlyga, kad jie yra praėję apmokymą priklausomai nuo užimamų pareigų pagal patvirtintas taisykles ir jiems suteikta atitinkama elektros saugos kvalifikacinė kategorija (ne žemiau pradinės), leidžianti aptarnauti vartotojo elektros įrenginius.

1360. Kuravežiuose, naftos ir šiukšlių surinkimo laivuose, lijalinių vandenų surinkimo laivuose kilnojamomis elektros apšvietimo priemonėmis gali būti nesprogūs akumulatoriniai žibintai.

Naudotis nešiojamais elektros apšvietimo prietaisais, maitinamais iš elektros tinklo, draudžiama.

1361. Lankstus laivo maitinimo iš kranto jėgos kabelis, pajungtas prie kranto kolonėlės ir nutiestas krante, turi būti apsaugotas nuo mechaninių pažeidimų.

1362. Kuravežių ir lijalinių vandenų surinkimo laivų darbinės žarnos turi tenkinti Lietuvos Respublikoje galiojančių normatyvinių aktų reikalavimus.

II. DARBŲ SAUGA VYKDANT VILKIMO DARBUS

1363. Visais atvejais buksyravimo lyną iš pagalbinio laivo galima priimti tik šiam laivui stovint vietoje.

1363.1. Uosto vilkikai ir kantavimo vilkikai buksyravimo lyną iš plaukiančio aptarnaujamo laivo gali priimti tik tuo atveju, kada aptarnaujamo laivo eiga yra minimali ir eiga yra būtina laivo valdomumui užtikrinti, jei šis laivas yra ribotoje uosto akvatorijoje ar yra nešamas srovės arba vėjo, arba dreifuoja.

1363.2. Šiuo atveju vilkiko ir aptarnaujamo laivo greičiai turi būti suvienodinti.

1364. Iš aptarnaujamo laivo paduodamą buksyravimo lyną į vilkiką arba kantavimo vilkiką reikia priimti naudojantis palydoviniu lynu arba kartimi su kabliu.

1365. Uosto vilkike arba kantavimo vilkike visos viršutinio denio landos ir durys buksyravimo ir kantavimo metu turi būti uždarytos.

1366. Atliekant vilkimo darbus, buksyravimo lino padėtį reikia stebėti iš vilkiko vairinės arba nuo eigos tiltelio sparno.

1367. Priplaukiant uosto arba kantavimo vilkikui prie krantinės arba laivo, draudžiama būti prie falšborto iki vilkikas visiškai nesustos.

1368. Tuo atveju, kai uosto arba kantavimo vilkikas dirba prie aptarnaujamo laivo laivagalio (laivapriekio) ir šis laivas, neperspėjęs vilkiko kapitono (budinčiojo pamaininio kapitono padėjėjo), pradeda plaukti, vilkikas privalo tuoj pat nutraukti darbą ir pasitraukti saugiu atstumu nuo aptarnaujamo laivo.

1369. Sugeđus automatiniam arba distanciniam buksyravimo lyno paleidimo įrenginiui, rankiniu būdu buksyravimo lyną galima paleisti tik tuo momentu, kai lynas turi laisvumą, be to ši darbą gali atlikti ne mažiau kaip du laivo įgulos nariai.

1369.1. Uždedant (nuimant) ašą, buksyravimo lynas turi turėti laisvumą.

1369.2. Rankinis buksyravimo lyno paleidimas arba ašos uždėjimas (nuėmimas) ant buksyravimo lyno atliekamas kontroliuojant kapitonui (budinčiajam pamaininiam kapitono padėjėjui).

III. DARBŲ SAUGA UŽDEDANT ŠVARTAVIMOSI LYNUS

1370. Priimant švartavimosi lyną laivagalio (laivapriekio) nuosvyros rajone, švartavimo katerio kapitonas (budintysis pamaininis kapitono padėjėjas) turi elgtis ypač atsargiai, kad kateris neužkliūtų už aptarnaujamo laivo sraigto, inkaro ar švartavimosi lynų.

Tuo atveju, kai švartavimo kateris dirba prie aptarnaujamo laivo laivapriekio ar laivagalio ir šis laivas, neperspėjęs švartavimo katerio kapitono (budinčiojo pamaininio kapitono padėjėjo), pradeda plaukti, kateris privalo tuoj pat nutraukti darbą ir pasitraukti saugiu atstumu nuo aptarnaujamo laivo.

1371. Švartavimosi lyną priimti švartavimo kateryje galima tik pasinaudojant palydoviniu lynu arba kartimi su kabliu.

Švartavimosi lyną perduoti iš katerio ant krantinės arba ant švartavimosi statinės galima pasinaudojant palydoviniu lynu.

1372. Uždedant švartavimosi lyną, žmonėms draudžiama būti švartavimo katerio laivagalyje.

1373. Prieš paduodant švartavimosi lyną ant statinės ten turi būti išlaipintas jūreivis. Visi jūreivių veiksmai priimant švartavimosi lyną iš švartavimo katerio turi būti atliekami pagal švartavimo katerio kapitono (budinčiojo pamaininio kapitono padėjėjo) komandas.

IV. DARBŲ SAUGA BUNKERUOJANT LAIVUS KURU IR TEPALU, SURENKANT IŠ LAIVŲ LIJALINIUS VANDENIS

1374. Už darbų saugą bunkeruojant aptarnaujamus laivus ir surenkant lijalinius vandenis atsako bunkeravimo laivo arba lijalinių vandenų surinkimo laivo kapitonas (budintysis pamaininis kapitono padėjėjas), kuris priimant (išduodant) krovinį, privalo būti viršutiniame denyje ir vadovauti pamainos veiksams, numatytiems krovinį priimant (išduodant).

1375. Bunkeravimo laivų ir lijalinių vandenų surinkimo laivų darbinės žarnos į aptarnaujamą laivą paduodamos ir iš jų priimamos žarnos užsandarinus. Padavimas atliekamas laivo krovininiais įrengimais.

1375.1. Darbinių žarnų flanšinių sujungimų vietoje neturi būti pratekėjimų. Po šiais sujungimais reikia padėti padėklus.

1375.2. Prieš darbų pradžią į aptarnaujamą laivą paduodamas darbines žarnas reikia prilaikyti nuo galimo kritimo augaliniais lynais. Šie lynai aptarnaujamame laive tvirtinami prie metalinių konstrukcijų.

1376. Krovininuose tankuose ir siurblių skyriuose ne rečiau kaip kartą per 3 mėnesius reikia patikrinti trapų tvirtinimą. Apie tikrinimo rezultatus turi būti įrašyta laivo žurnale.

1377. Bunkeravimo laivuose, lijalinių vandenų surinkimo laivuose krovinių vamzdynų angos turi būti pastoviai uždarytos. Jos atidaromos tik atliekant krovines operacijas.

1378. Tais atvejais, kai bunkeravimo laivų arba lijalinių vandenų surinkimo laivų darbinis šlangus pajungia prie aptarnaujamo laivų priimamųjų vamzdynų aptarnaujančių laivų įgulos nariai, jų perėjimui į aptarnaujamą laivą turi būti naudojamas aptarnaujamo laivo trapas.

1378.1. Išimtiniais atvejais, kai negalima pastatyti užbortinio trapo, leidžiama naudotis štormtrapu.

1378.2. Praėjimas turi būti aptvertas laikiniais lejeriais.

V. DARBŲ SAUGA VYKDANT UOSTO AKVATORIJOS VALYMO DARBUS

1379. Prieš valant šiukšles nuo sklendės reikia:

1379.1. naftos ir šiukšlių surinkimo laivo denyje, laivapriekinėje vonios dalyje pastatyti laikiną aptvarą, kurio aukštis ne mažesnis kaip 1,1 m;

1379.2. darbus atliekantys laivo įgulos nariai turi būti su darbinėmis gelbėjimosi liemenėmis ir apsauginiais diržais su saugos lynais, pritvirtintais prie patikimų laivo konstrukcijų.

1380. Sklendės valymo darbai atliekami stebint naftos ir šiukšlių surinkimo laivo kapitonui (budinčiajam pamaininiam kapitono padėjėjui).

1381. Dirbant šiukšlių surinkimo konvejeriui, draudžiama būti laivapriekinėje vonios dalyje, kur yra konvejerio grandinė.

1382. Šiukšlių šalinimo lovio su šiukšlėmis iškrovimui iš naftos ir šiukšlių surinkimo laivo vonios turi būti naudojami krovininiai įrenginiai (kranto, plaukiojančio krano, autokrano ir kt.).

1383. Naftos ir šiukšlių surinkimo laivo kapitonas (budintysis pamaininis kapitono padėjėjas) privalo stebėti, kad pripildytas šiukšlių šalinimo lovyis iš vonios būtų keliamas sklandžiai, be trūkčiojimų, kad būtų išvengta jo smūgių į laivo konstrukcijas.

VI. DARBŲ SAUGA PRIIMANT LOCMANĄ Į LAIVĄ IR IŠLEIDŽIANT IŠ LAIVO

1384. Locmanas į aptarnaujamą laivą pristatomas ir iš jo išgabenamas kaip specialiu locmanų kateriu, taip ir šiems tikslams pritaikytais uosto vilkikais.

1385. Locmano kateris prie aptarnaujamo laivo borto turi išsilaikyti dirbančio variklio pagalba.

Locmano katerį (botą, laivą) rekomenduojama aprūpinti priimamu trapu (narų trapo tipo) tam atvejui, jei tektų kelti už borto iškritusį žmogų.

1386. Locmanai įlaipinami ir išlaipinami jūroje būtinai tik iš pavėjinės aptarnaujamo laivo pusės.

Punkto pakeitimai:

Nr. [3-150](#), 2004-04-01, *Žin.*, 2004, Nr. 52-1769 (2004-04-08), i. k. 1042210ISAK0003-150

1387. Tamsiu paros metu locmano įlaipinimo ir išlaipinimo vieta aptarnaujamame laive turi būti apšviesta. Šviesa neturi akinti locmanų katerio kapitono (budinčiojo pamaininio kapitono padėjėjo) kateriui priplaukiant prie aptarnaujamo laivo borto ir locmanui lipant į laivą.

1388. Locmanų kateryje esantys atlenkiami lejeriniai aptvarai kateriui plaukiant turi būti darbinėje padėtyje.

1389. Locmano kateriui plaukiant, budintysis jūreivis ant denio gali būti tik kapitoniui (budinčiajam pamaininiam kapitono padėjėjui) leidus. Be to, budintysis jūreivis turi būti su darbine gelbėjimosi liemene nepriklausomai nuo oro sąlygų. Kapitonas (budintysis pamaininis kapitono padėjėjas) turi stebėti, kad saugiai būtų įlaipinamas ir išlaipinamas locmanas, stebėti budinčiojo jūreivio darbą ir perspėti apie galimą pavojų.

1390. Jei aptarnaujamas laivas turi kreną, locmaną įlaipinti ir išlaipinti locmano trapu galima tik, kai šis trapas pritvirtintas prie priešingo krenui laivo borto.

1391. Įlaipinant ir išlaipinant locmaną locmano keltuvu, arba locmanui per falšbortą (per neatlenkiamą lejerinį aptvarą) perlipant ant aptarnaujamo laivo užbortinio trapo, praėjimo vietoje ant locmano katerio denio turi būti pastatytas ir patikimai pritvirtintas falšbortinis trapas su turėklais.

1392. Ant locmano katerio denio išlaipinimo (įlaipinimo) vietoje prieš locmaną išlaipinant (įlaipinant) turi būti padėtas ir pritvirtintas demblys, kilimėlis ir t. t., jei denis šioje vietoje nepadengtas neslidžia danga.

Žiemą locmano išlaipinimo (įlaipinimo) vietą reikia pabarstyti smėliu.

1393. Įlaipinant ir išlaipinant locmaną, locmano trapas kateryje turi būti priimtas taip, kad apatinis trapo skersinis liestų locmano katerio denį.

1394. Laivui supantis, perėjimas iš locmano katerio ant locmano trapo galimas tuo momentu, kai locmano kateris (botas, laivas) yra aukščiausiai pakilęs prie aptarnaujamo laivo borto.

Locmano kateriui esant tarpinėje padėtyje, perėjimas iš katerio į aptarnaujamą laivą draudžiamas.

1395. Įlaipinimo (išlaipinimo) vietoje locmano kateryje turi būti budintis jūreivis, užtikrinantis išlaipinamo locmano saugumą. Šioje vietoje taip pat turi būti gelbėjimosi ratas su ne trumpesniu kaip 27,5 m saugos lynu.

VII. DARBŲ SAUGOS REIKALAVIMAI DIRBANT AUKŠTŲ LYGIŲ TRIUKŠMO APLINKOJE

1396. Šis Taisyklių skyrius skirtas jau eksploatuojamiems laivams, kuriuose darbo vietose triukšmo lygis viršija 85 dB; šio skyriaus reikalavimai netaikomi naujai projektuojamiems ir statomiems laivams, kuriuose triukšmo lygis turi tenkinti galiojančių sanitarinių normų (HN 33-1993. Akustinis triukšmas. Leidžiami lygiai gyvenamojoje ir darbo aplinkoje. Matavimo metodikos bendrieji reikalavimai) reikalavimus. Leidžiami triukšmo lygiai pagal šias normas pateikti 1 lentelėje.

1397. Darbo vietose ir patalpose, kur triukšmo lygis viršija 85 dB, žmonėms leidžiama būti tik su klausos organų asmeninėmis apsaugos priemonėmis.

1398. Aukšto lygio (virš 85 dB) triukšmo sąlygomis laivo įgulos narių darbas turi būti organizuotas taip, kad dalis darbo laiko būtų praleidžiama tuose postuose ir patalpose, kur triukšmo lygis mažesnis kaip 85 dB. Bendras triukšmo poveikis per 8 valandų darbo dieną neturi viršyti ekvivalentaus lygio $L_{Aekv} = 85$ dB.

1398.1. Kad išlaikyti leistino ir ekvivalentaus triukšmo lygius per 8 valandas (įvertinant ir asmeninių apsaugos priemonių įtaką), rekomenduojama taikyti tokius darbo režimus triukšmingose patalpose:

1398.1.1. esant triukšmo lygiui nuo 86 dB iki 100 dB – ne ilgiau kaip 4 valandas nepertraukiamai arba 8 valandas per parą su 10 minučių pertraukomis kas 1,0–1,5 valandos netriukšmingoje patalpoje;

1398.1.2. esant triukšmo lygiui nuo 101 dB iki 105 dB – ne ilgiau kaip 2 valandas per pamainą arba 4 valandas per parą su 10 minučių pertraukomis kas 1 valanda;

1398.1.3. esant triukšmo lygiui nuo 106 dB iki 110 dB – ne ilgiau kaip 1 valandą dirbant nepertraukiamai arba ne daugiau kaip 2 valandas per parą.

1399. Tose vietose, kur triukšmo lygis viršija 110 dB, leidžiamas tik trumpalaikis, ne ilgesnis kaip 5 minutės per valandą, žmonių buvimas patalpoje.

1400. Jei triukšmo lygis virš 120 dB, tokiose vietose žmonėms draudžiama būti net ir trumpai.

1401. Patalpose arba patalpų vietose, kur triukšmo lygis 85 dB, bet yra tarnybinė būtinybė būti įgulos nariams, turi būti iškabintas nurodomasis ženklas „DIRBTI SU KLAUSOS ORGANŲ APSAUGOS PRIEMONĖMIS“.

1401.1. Patalpos arba atskiros jų zonos, kur triukšmo lygis virš 95 dB, turi būti pažymėtos perspėjamoju ženklu „ATSARGIAI – KITI PAVOJAI“ ir turi būti pakabinta lentelė su užrašu „PAVOJINGA – TRIUKŠMAS VIRŠIJA LEISTINĄ“.

1401.2. Patalpos arba atskiros jų zonos, kur triukšmo lygis virš 100 dB, turi būti pažymėtos perspėjamoju ženklu „ATSARGIAI – KITI PAVOJAI“ ir turi būti pakabinta lentelė su užrašu „LABAI PAVOJINGA – TRIUKŠMAS VIRŠIJA LEISTINĄ“.

1402. Dirbančiųjų aukšto lygio triukšmo sąlygomis apsaugai turi būti taikoma:

- darbo vietose ir patalpose, kur triukšmo lygis 86–100 dB – ausinės arba įdėklai, kurių efektyvumas ne mažesnis kaip 20 dB.

1403. Naudojantis ausų protektoriais, reikia laikytis sekančių pagrindinių taisyklių:

1403.1. kiekvienas laivo įgulos narys, kuriam pagal darbo pobūdį tenka patirti virš 85 dB triukšmo poveikį, privalo turėti asmeninio naudojimo ausų protektorius;

1403.2. ausų protektoriai turi būti parinkti pagal galvos išmatavimus, o jų prispaudimas sureguliuotas reikalingam triukšmo sumažinimui. Ausų protektorius reikia saugoti nuo mechaninių pažeidimų ir reguliariai juos apdoroti higieniškai.

1404. Įgulos nariai privalo:

1404.1. laikytis laive numatyto pagal 1398 ir 1401 punktų darbo laiko režimo (t. y. buvimo patalpose ir jų zonose, kur triukšmo lygis daugiau kaip 85 dB, trukmės);

1404.2. įeinant į patalpas, pažymėtas perspėjančiuoju ženklu, užsidėti ausų protektorius ir ten būnant jų nenusiimti net trumpam;

1404.3. sekti, kad ausų protektoriai nebūtų pažeisti ir būtų švarūs;

1404.4. kreiptis į laivo gydytoją jei pasireiškia klausos praradimo požymiai (skambėjimas ausyse, užgultas ausys, pablogėjęs girdimumas), vestibuliarinio aparato sutrikimo požymiai (lengvas galvos svaigimas, pykinimas, veiksmų koordinacijos sutrikimas).

1 lentelė

LEIDŽIAMY TRIUKŠMO LYGIAI JŪROS LAIVUOSE

Objekto pavadinimas	Garso lygis/ ekvivalentus garso lygis, dBA
1. Keleivių ir įgulos kajutės I kategorijos laivuose	45
2. Keleivių ir įgulos kajutės II kategorijos laivuose	50
3. Keleivių ir įgulos kajutės III kategorijos laivuose	55
4. Keleivių ir įgulos kajutės IV kategorijos laivuose	60
5. Keleivių salonai III-IV kategorijos laivuose	65
6. Poilsio salonai, kino salės, bibliotekos	55
7. Sporto aikštelės atvirose deniuose ir pasivaikščiojimo deniai	60
8. Sporto užsiėmimų patalpos	65
9. Restoranai ir bufetai	60
10. Gydytojų kabinetai	50
11. Sanitarinės kajutės, ambulatorijos, operacinės, stacionarūs izoliatoriai	45
12. Tarnybinės patalpos (vairinės, šturmano ir radijo kabinos ir kt.) I ir II kategorijos laivuose	55
13. Tarnybinės patalpos (vairinės, šturmano ir radijo kabinos ir kt.) III ir IV kategorijos laivuose	60
14. Mašinų skyrius su pastovia priežiūra	80
15. Periodiškai aptarnaujamas mašinų skyrius (esant distanciniam valdymui iš centrinio valdymo posto)	85
16. Mašinų skyrius be priežiūros	85
17. Centrinis valdymo postas	65
18. Gamybinės patalpos (dirbtuvės ir kt.) mašinų skyriuje	85
19. Gamybinės patalpos (dirbtuvės ir kt.) ne mašinų skyriuje	70
20. Darbo vietos atvirose deniuose ir triumuose	70
21. Gamybinės-technologinės patalpos (žuvų, jūros produktų perdirbimo ir kt.) žvejybiniuose laivuose	80

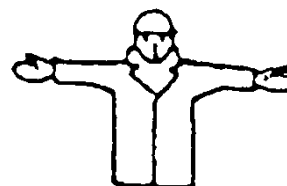
„SIGNALŲ“ SISTEMA ATLIEKANT KROVIMO DARBUS

REIKŠMĖ	APRAŠYMAS	ILIUSTRACIJA
---------	-----------	--------------

A. Bendrieji rankų ženklai

PRADŽIA
Dėmesio
Nurodymas, kad bus duodamas
kitas ženklas

Rankos ištiestos horizontaliai į šonus
pečių lygyje, delnais į priekį

STOP
Sustabdymas
Judėjimo pabaiga

Dešinė ranka pakelta į viršų, delnu į priekį

PABAIGA
Darbo proceso pabaiga

Rankos sulenktos per alkūnes,
plaštakos sudėtos kryžmai ties
krūtine

B. Vertikalus judėjimas

AUKŠTYN

Dešinė ranka delnu į priekį pakelta į viršų, lėtai daromi sukamieji judesiai

ŽEMYN

Dešinė ranka nuleista delnu į vidų, lėtai daromi sukamieji judesiai

VERTIKALUSIS ATSTUMAS

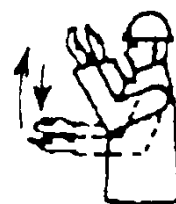
Ištiestomis į priekį rankomis tarp
delnų rodomas vertikalus atstumas

C. Horizontalus judėjimas

PIRMYN

Rankos sulenktos per alkūnes kampu, ištiestos į priekį, delnais į viršų, dilbiais daromi lėti judesiai kūno link

ATGAL

Rankos sulenktos per alkūnes kampu, delnais į apačią, dilbiais daromi lėti judesiai nuo kūno

DEŠINĖN

žiūrint iš signalininko pusės

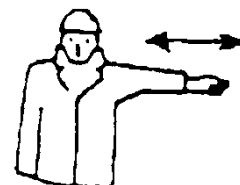
Dešinė ranka ištiesta peties lygyje, delnu į apačią, daromi nedideli judesiai nurodyta kryptimi

KAIRĖN

žiūrint iš signalininko pusės

Kairė ranka ištiesta peties lygyje, delnu į apačią, daromi nedideli judesiai nurodyta kryptimi

HORIZONTALUSIS ATSTUMAS

Rankos prieš save krūtinės lygyje, delnais į vidų, rodomas horizontalus atstumas

D. Pavojus

PAVOJUS

Avarinis sustabdymas

Abi rankos pakeltos į viršų, delnais į priekį

GREITAI

Sutartiniai rankų ženklų gestai atliekami greičiau

LĖTAI

Sutartiniai rankų ženklų gestai atliekami lėčiau

PAVOJINGŲ KROVINIŲ KLASIFIKAVIMAS IR ŽENKLINIMAS

1. Pirmos klasės pavojingiems kroviniams priklauso sprogios medžiagos:

Poklasis	Poklasio pavadinimas, charakteristika
1.1	Sprogios medžiagos, galinčios sprogti visa mase
1.2	Sprogios medžiagos, nesprogstančios visa mase
1.3	Gaisro atžvilgiu pavojingos sprogios medžiagos, pasižyminčios nedideliu sprogimo pavojumi
1.4	Sprogios medžiagos, nesukeliančios didesnio pavojaus
1.5	Mažai jautrios sprogios medžiagos, galinčios sprogti mase

2. Antros klasės pavojingiems kroviniams priskiriamos suslėgtos, suskystintos ir ištirpintos veikiant slėgiui medžiagos (dujos), kurių sočių garų absoliutus slėgis esant temperatūrai 50C ne mažesnis kaip 300 kPa arba kurių kritinė temperatūra mažiau kaip 50C.

Šie kroviniai skirstomi į keturis poklasius:

2.1 – neužsiliepsnojančios, nenuodingos dujos;

2.2 – nuodingos medžiagos;

2.3 – užsiliepsnojančios (degios) dujos;

2.4 – nuodingos užsiliepsnojančios dujos.

3. Trečios klasės pavojingiems kroviniams priklauso lengvai užsiliepsnojančios skysčiai (LUS), kurių pliūpsnio temperatūra ne aukštesnė kaip 61C.

3.1 poklasis – LUS, kurių pliūpsnio temperatūra žemesnė kaip minus 18C;

3.2 poklasis – LUS, kurių pliūpsnio temperatūra ne žemesnė kaip minus 18C, bet žemesnė kaip 23C;

3.3 poklasis – LUS su pliūpsnio temperatūra ne žemesnė kaip 23C, bet ne aukštesnė kaip 61C.

4. Ketvirtos klasės pavojingiems kroviniams priklauso medžiagos ir gaminiai, galintys pervežant lengvai užsidegti, sąveikaujant su vandeniu – išskirti užsiliepsnojančias dujas.

4.1 poklasis – lengvai užsidega nuo išorinio ugnies šaltinio; savaime yrančios medžiagos, kurių skaidymosi temperatūra ne aukštesnė kaip 65C; sprogios ir pirotechninės medžiagos, suvilgytos vandeniu, spiritu arba kitokiu flegmatizatoriumi; kietos medžiagos, galinčios užsiliepsnoti nuo trinties;

4.2 poklasis – piroforinės medžiagos (t. y. greitai užsiliepsnojančios ore); kitos medžiagos, galinčios savaime įkaisti iki užsidegimo;

4.3 poklasis – medžiagos, kurios esant temperatūrai (205) C sąveikaudamos su vandeniu išskiria užsiliepsnojančias dujas.

5. Penktos klasės pavojingiems kroviniams priklauso:

5.1 poklasio kroviniai – oksiduojančios medžiagos;

5.2 poklasio kroviniai – organiniai peroksidadai.

6. Šeštos klasės pavojingiems kroviniams priklauso:

6.1 poklasio kroviniai – nuodingos medžiagos;

6.2 poklasio kroviniai – infekcinės medžiagos.

7. Septintos klasės pavojingiems kroviniams priklauso radioaktyvios medžiagos ir (arba) korodiruojančios medžiagos ir jų tirpalai vandenyje. Šios medžiagos gali sukelti odos nekrozinį pažeidimus ir (arba) plieno ir aliuminio lydinių koroziją.

8. Aštuntos klasės pavojingi kroviniai skirstomi į 3 poklasius:

8.1 poklasis – medžiagos, pasižyminčios rūgščių savybėmis;

8.2 poklasis – medžiagos, pasižyminčios bazinėmis savybėmis;

8.3 poklasis – 8.1 ir 8.2 poklasiams nepriklausančios medžiagos, bet nekroziškai veikiančios gyvus audinius ir (arba) sukeliančios metalų koroziją.

9. Devintos klasės pavojingiems kroviniams priklauso pavojingi kroviniai, kurie nepriskirti 1-8 klasėms, bet pasižymi pavojingomis savybėmis juos pervežant. Šios klasės kroviniai skirstomi į 9.1 ir 9.2 poklasius.

9.1 poklasio kroviniai gali būti suslėgti, pavojingi gaisro atžvilgiu, oksiduojantys, nuodingi, gailūs ir (arba) koroduojantys. Šiam poklasiui taip pat priklauso kieta anglirūgštė, savaime prisipučiančios gelbėjimosi priemonės ir kt.

9.2 poklasio pavojingi kroviniai apibūdinami specialiomis taisyklėmis.

10. Pavojingų krovinių klasifikacinis šifras susideda iš tokių žymėjimų:

– 1 klasės krovinių – iš dviejų skaitmenų ir raidinio žymėjimo, kurie nurodo krovinio klasę, poklasį ir suderinamumo grupę;

– likusių klasių krovinių – iš keturių skaitmenų, kurie nurodo krovinio klasę, poklasį, kategoriją ir grupę.

11. Kategorijos nustatomos priklausomai nuo krovinio papildomo pavojingumo.

12. Pavojingo krovinio grupė nustatoma priklausomai nuo

– dujų fizinių savybių ir agregatinio būvio (2 klasės kroviniams):

Krovinio grupė	Fizinės krovinio savybės ir agregatinis būvis
1	Suslėgtas, kritinė temperatūra mažiau kaip minus 10C
2	Suskystintas, kritinė temperatūra ne mažiau kaip minus 10C, bet mažiau kaip 70C
3	Suskystintas, kritinė temperatūra ne mažiau kaip 70C
4	Ištirpintas veikiant slėgiui
5	Suskystintas atšaldžius, transportuojami esant slėgiui, artimam atmosferiniam
6	Medžiagos įpakavime, kurio tūris ne mažiau kaip 1000 cm ³ , slėgis ne daugiau kaip 1 MPa

– antiradiacinio įpakavimo transportinės kategorijos (7 klasės kroviniams):

Krovinio grupė	Krovinio įpakavimo kategorija
1	I kategorijos įpakavimas
2	II kategorijos įpakavimas
3	III kategorijos įpakavimas
4	III kategorijos įpakavimas su padidintu spinduliavimo lygiu ir transportuojama su sąlyga „išskirtinis panaudojimas“

– krovinio pavojingumo laipsnio (likusių klasių kroviniams):

Krovinio grupė	Krovinio pavojingumo laipsnis
1	Aukštas pavojingumo laipsnis
2	Vidutinis pavojingumo laipsnis
3	Žemas pavojingumo laipsnis

1 lentelė

1 klasės pavojingų krovinių klasifikavimas

Suderinamumo grupė	Medžiagos, gaminio pavadinimas
A	Inicijuojančios sprogstamosios medžiagos (SM)
B	Inicijuojančias SM turintys gaminiai su mažiau kaip dviem nepriklausomais saugikliais
C	Sklindančios ir deflaguojančios SM bei jų gaminiai
D	Antrinės detonuojančios SM; dūminis parakas; detonuojančias SM turintys gaminiai; inicijuojančias SM turintys gaminiai su dviem arba daugiau saugiklių
E	Antrinės detonuojančias SM turintys gaminiai, be inicijuojančių priemonių, bet su skleidžiančiu užtaisais
F	Antrinės detonuojančias SM, inicijuojančias priemones ir skleidžiančius užtaisus turintys gaminiai
G	Pirotechninės priemonės; gaminiai, turintys SM arba apšvietimo, uždegimo, ašarines, dūmines medžiagas
H	Gaminiai, turintys SM ir baltą fosforą
J	Gaminiai, turintys SM ir lengvai užsiliepsnojančių skysčių arba želė
K	Gaminiai, turintys SM ir nuodingų medžiagų
L	Gaminiai, turintys SM ir pasižymintys ypatingu pavojingumu
S	Medžiagos arba gaminiai, įpakuoti arba sukonstruoti taip, kad atsitiktinai suveikus – jų pavojingas poveikis apsiriboja tik pačiu įpakavimu

2 lentelė
2 klasės pavojingų krovinių klasifikavimas

Poklasis	Kategorija	Kategorijos pavadinimas
2.1	1	Be papildomo pavojingumo
	2	Oksiduojantys
2.2	1	Be papildomo pavojingumo
	2	Oksiduojantys
	3	Gailūs ir (arba) koroduojantys
	4	Oksiduojantys, gailūs ir (arba) koroduojantys
2.3	1	Be papildomo pavojingumo
	2	Gailūs ir (arba) koroduojantys
2.4	1	Be papildomo pavojingumo

3 lentelė

3 KLASĖS PAVOJINGŲ KROVINIŲ KLASIFIKAVIMAS

Kategorija	Kategorijos pavadinimas
1	Be papildomo pavojingumo
2	Nuodingi
3	Nuodingi ir gailūs ir (arba) koroduojantys
4	Gailūs ir (arba) koroduojantys
5	Mažai nuodingi

4 lentelė

4.1 POKLASIO PAVOJINGŲ KROVINIŲ KLASIFIKAVIMAS

Kategorija	Kategorijos pavadinimas
1	Be papildomo pavojingumo
2	Nuodingi
3	Mažai nuodingi
4	Gailūs ir (arba) koroduojantys
5	Savaime yrantys esant aukštesnei kaip 50C temperatūrai ir sukeliantys įpakavimo plyšimo pavojų
6	Savaime yrantys esant ne aukštesnei kaip 50C temperatūrai
7	Savaime yrantys esant ne aukštesnei kaip 50C temperatūrai ir sukeliantys įpakavimo plyšimo pavojų
8	Savaime yrantys esant aukštesnei kaip 50C temperatūrai

5 lentelė

4.2 POKLASIO PAVOJINGŲ KROVINIŲ KLASIFIKAVIMAS

Kategorija	Kategorijos pavadinimas
1	Be papildomo pavojingumo
2	Nuodingi
3	Mažai nuodingi
4	Gailūs ir (arba) koroduojantys
5	Sąveikaujant su vandeniu išskiria užsiliepsnojančias dujas

6 lentelė

4.3 POKLASIO PAVOJINGŲ KROVINIŲ KLASIFIKAVIMAS

Kategorija	Kategorijos pavadinimas
1	Be papildomo pavojingumo
2	Nuodingi
3	Lengvai užsiliepsnojančios skysčiai
4	Savaime užsidegantys ir nuodingi
5	Mažai nuodingi
6	Lengvai užsiliepsnojančios ir gailūs ir (arba) koroduojantys
7	Savaime užsidegantys
8	Lengvai užsiliepsnojančios kietos

7 lentelė

5.1 POKLASIO PAVOJINGŲ KROVINIŲ KLASIFIKAVIMAS

Kategorija	Kategorijos pavadinimas
1	Be papildomo pavojingumo
2	Nuodingi
3	Mažai nuodingi
4	Nuodingi, gailūs ir (arba) koroduojantys

5	Gailūs ir (arba) koroduojantys
---	--------------------------------

8 lentelė

5.2 POKLASIO PAVOJINGŲ KROVINIŲ KLASIFIKAVIMAS

Kategorija	Kategorijos pavadinimas
1	Sprogūs, savaime yrantys esant ne aukštesnei kaip 50C temperatūrai
2	Savaime yrantys esant ne aukštesnei kaip 50C temperatūrai
3	Sprogūs
4	Be papildomo pavojingumo
5	Gailūs akims
6	Lengvai užsiliepsnojančios
7	Lengvai užsiliepsnojančios, gailūs akims

9 lentelė

6.1 POKLASIO PAVOJINGŲ KROVINIŲ KLASIFIKAVIMAS

Kategorija	Kategorijos pavadinimas
1	Lakios nuodingosios medžiagos (NM) be papildomo pavojingumo
2	Lakios NM, lengvai užsiliepsnojančios esant ne aukštesnei kaip 23C temperatūrai
3	Lakios NM, lengvai užsiliepsnojančios esant aukštesnei kaip 23C, bet žemesnei kaip 61C temperatūrai
4	Lakios NM, gailios ir (arba) koroduojančios
5	Lakios NM, gailios ir (arba) koroduojančios, lengvai užsiliepsnojančios esant aukštesnei kaip 23C, bet žemesnei kaip 61C temperatūrai
6	Nelakios NM be papildomo pavojingumo
7	Nelakios NM, gailios ir (arba) koroduojančios
8	Nelakios NM, lengvai užsiliepsnojančios, kietos

10 lentelė

7 KLASĖS PAVOJINGŲ KROVINIŲ KLASIFIKAVIMAS

Kategorija	Kategorijos pavadinimas
0	Radioaktyvios medžiagos (RAM), pervežamos pagal ypatingą sutartį
1	RAM skylančios (branduolinės)
2	RAM mažo aktyvumo, pervežamos tik pagal išimtinio panaudojimo sąlygas
3	RAM mažo aktyvumo
4	RAM piroforinės
5	RAM oksiduojančios
6	Objektai su radioaktyviu paviršiaus užterštumu
7	Radioaktyvaus spinduliavimo šaltiniai (izotopai)
8	RAM koroduojančios
9	RAM sudarančios išimtį iš taisyklių

11 lentelė

8 KLASĖS PAVOJINGŲ KROVINIŲ KLASIFIKAVIMAS

Kategorija	Kategorijos pavadinimas
1	Be papildomo pavojingumo
2	Nuodingi ir oksiduojantys
3	Lengvai užsiliepsnojančios esant aukštesnei kaip 23C
4	Lengvai užsiliepsnojančios esant aukštesnei kaip 23C, bet žemesnei kaip 61C temperatūrai
5	Oksiduojantys
6	Nuodingi
7	Mažai nuodingi
8	Mažai oksiduojantys

12 lentelė

9.1 POKLASIO PAVOJINGŲ KROVINIŲ KLASIFIKAVIMAS

Kategorija	Kategorijos pavadinimas
1	Medžiagos aerozoliniame įpakavime
2	Medžiagos, užsiliepsnojančios esant aukštesnei kaip 61C, bet žemesnei kaip 90C temperatūrai
3	Užsiliepsnojančios medžiagos; medžiagos, galinčios savaime įkaisti ir užsiliepsnoti; medžiagos, išskiriančios užsiliepsnojančias dujas sąveikaujant su vandeniu
4	Mažai oksiduojantys
5	Mažai pavojingos nuodingosios medžiagos
6	Mažai gailios ir (arba) koroduojančios medžiagos

13. Kiekvienas pavojingas krovinio vienetas privalo turėti žymėjimą, apibrėžiantį transportuojamo krovinio pavojingumą. Atskiro žymėjimo ant transportinio įpakavimo gali nebūti tuo atveju, kai toks žymėjimas yra ant paties krovinio ir yra matomas iš galo ir šono.

14. Jei konteineris ar transporto priemonė prikrauta įvairių pavojingų krovinių, turi būti kiekvieno krovinio pavojingumą apibūdinantys žymėjimai. Jei kroviniai pervežami atskiruose cisternų skyriuose, ženklinamas kiekvienas skyrius.

15. Krovinio transportinį pavojingumą apibūdinantys žymėjimai susideda iš:

15.1. ant įpakavimo ir (arba) transportinės taros – pavojingumo ženklas (ženklai), transportinis krovinio pavadinimas, krovinio serijinis numeris pagal Jungtinių Tautų Organizacijos (JTO) reikalavimus, klasifikacinis šifras;

15.2. ant stambiagabaritės taros arba konteinerio – pavojingumo ženklas (ženklai), krovinio serijinis numeris pagal JTO reikalavimus;

15.3. ant autotransporto priemonės – informacinė lentelė, kurioje nurodytas pavojingumo ženklas (ženklai), JTO serijinis numeris; ekstrinių priemonių kodas;

15.4. ant geležinkelio transporto priemonių – pavojingumo ženklas (ženklai), JTO serijinis numeris, avarinis kortelės numeris.

16. Pavojingumo ženklai skirstomi į:

16.1. pagrindinius – charakterizuojančius pagrindinį pavojingumo pobūdį ir krovinio klasę (arba poklasį);

16.2. papildomus – charakterizuojančius papildomus pavojingumo pobūdžius.

17. Pavojingumo ženklai yra kvadrato formos ir tvirtinami viršutiniame kairiajame krovinio

vieneto kampe (iš priekio ir iš galo). Kvadrato kraštinės ilgis turi būti:

- 17.1. ne mažiau kaip 100 mm, jei ženklas dedamas ant įpakavimo arba transportinės taros (galima kraštinės matmenis sumažinti iki 50 mm, jei gabaritiniai įpakavimo matmenys maži);
- 17.2. ne mažiau kaip 250 mm, jei ženklas dedamas ant konteinerio;
- 17.3. ne mažiau kaip 190 mm, jei ženklas dedamas ant autotransporto priemonės;
- 17.4. ne mažiau kaip 250 mm, jei ženklas dedamas ant geležinkelio transporto priemonės.
- 18. Nuo ženklo krašto 5 mm nuotoliu brėžiamas rėmelis, lygiagretus su ženklo kraštais.

Rėmelio spalva tokia pat, kaip ir pavojingumo ženklo.

19. Pavojingumo ženklai sąlyginai horizontalia įstrižaine dalijami į du trikampius.

Viršutiniame trikampyje vaizduojamas krovinio pavojingumo simbolis (išskyrus 1.4 ir 1.5 poklasių krovinius, kuriems vietoje pavojingumo simbolio nurodomas poklasio numeris).

Išilgai įstrižainės užrašomas krovinio pavojingumo pobūdis.

Apatiniame kampe pagrindiniu ženklu nurodoma krovinio klasė (5 klasės kroviniams – poklasio numeris).

1.1...1.3 poklasių krovinių apatiniame kampe nurodomas poklasio numeris, suderinamumo grupė ir klasės numeris.

1.4 ir 1.5 poklasių krovinių apatiniame trikampyje nurodoma suderinamumo grupė, o apatiniame kampe – klasės numeris.

20. Pagrindiniuose pavojingumo ženkluose (išskyrus 7 klasės pavojingumo ženklus), kurie dedami ant konteinerių, stambiagabaritės taros ir geležinkelio transporto priemonių, apatinėje ženklo dalyje nurodomas serijinis JTO krovinio pavojingumo numeris juoda spalva ir ne mažesnio kaip 65 mm aukščio.

7 klasės krovinių pavojingumo ženklas, kuris dedamas ant konteinerių ir geležinkelio transporto priemonių. Viršutinėje dalyje yra radioaktyvumo pavojaus simbolis, apatinėje – rašomas serijinis JTO numeris ir žodis „radioaktyvu“.

Serijinį JTO numerį leidžiama rašyti ir ne pačiame ženkle, o šalia jo oranžinėje stačiakampėje (120300 mm) lentelėje su juodu rėmeliu (1 pav.). Skaičių aukštis lentelėje turi būti ne mažesnis kaip 25 mm.

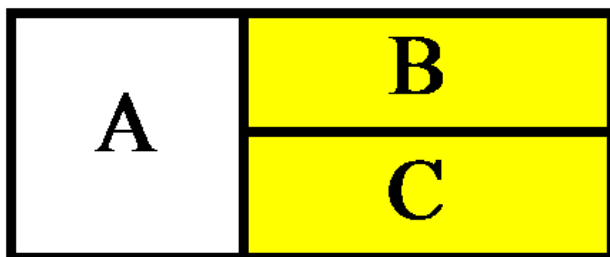

1 pav. Lentelė serijiniam JTO krovinio numeriui užrašyti

21. Papildomuose pavojingumo ženkluose krovinio klasės numeris ir serijinis numeris nerašomi.

22. Informacinė lentelė (2 pav.) susideda ir trijų dalių:

- 22.1. krovinio pavojingumo ženklas A (fonas baltas);
- 22.2. ekstremalių priemonių gaisro arba nutekėjimo atveju kodas B (fonas oranžinis);
- 22.3. JTO serijinis numeris C (fonas oranžinis).

2 pav. Krovinio pavojingumo informacinė lentelė

Ekstremalių priemonių gaisro arba nutekėjimo atveju kodas B:

Kodas	Reikšmė
1	Vandens nenaudoti! Naudoti sausas gesinimo priemones
2	Naudoti vandens čiurkšles
3	Naudoti vandens purslus
4	Naudoti putas arba freono mišinius
5	Neleisti medžiagoms patekti į vandens telkinius
P	Kilus gaisrui, reikalingi kvėpavimo aparatai ir apsauginės pirštinės
E	Reikia evakuoti žmones

23. Krovinio transportinį pavojingumą nurodantis žymėjimas tvirtinamas:

23.1. prie krovinio įpakavimo arba transportinės taros kontrastiškame fone;

23.2. prie konteinerio – ant durų, šoninės sienelės ir konteinerio viršaus (jei tai leidžia konstrukcija);

23.3. prie konteinerinės cisternos – ant dugno ir ant cisternos apsauginių grotelių (iš viršaus ir šono);

23.4. prie geležinkelio transporto priemonės – ne mažiau kaip iš dviejų šoninių pusių taip, kad matytųsi atliekant krovos darbus;

23.5. prie autotransporto priemonės – priekyje dešinėje pusėje, gale ant kėbulo arba cisternos sienelės.

13 lentelė

PAVOJINGUMO ŽENKLAI

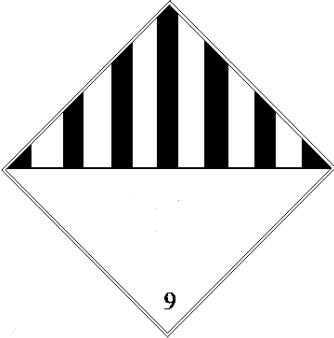
Klasė, poklasis	Pavojingumo ženklo fonas	Pavojingumo ženkle pavaizduotas simbolis	Užrašas pavojingumo ženkle	Pavojingumo ženklo pavyzdys
1	2	3	4	5
1.1 1.2 1.3	Oranžinis	Juoda sprogstanti bomba	SPROGUS EXPLOSIVE	
1.4	Oranžinis	Skaičius „1.4“, aukštis – 30 mm, storis – 5 mm	Nerašoma	

1.5	Oranžinis	Skaičius „1.5“, aukštis – 30 mm, storis – 5 mm	Nerašoma	
2.1	Žalias	Juodas (baltas) dujų balionas	NEUŽSILIEPSNOJANČIOS DUJOS NON-FLAMMABLE GAS	
2.2	Baltas	Juoda kaukolė ir du sukryžiuoti kaulai	NUODINGOS DUJOS POISON GAS	
1	2	3	4	5
2.3	Raudonas	Juoda (balta) liepsna	UŽSILIEPSNOJANČIOS DUJOS FLAMMABLE GAS	
2.4	Baltas	Juoda kaukolė ir du sukryžiuoti kaulai	NUODINGOS DUJOS POISON GAS	

2.5	Raudonas	Juoda (balta) liepsna	UŽSILIEPSNOJANČIOS DUJOS FLAMMABLE GAS	
3.1 3.2 3.3	Raudonas	Juoda (balta) liepsna	LENGVAI UŽSILIEPSNOJANTIS SKYSTIS FLAMMABLE LIQUID	
4.1	Besikartojančios vertikalios raudonos ir baltos juostos	Juoda liepsna	LENGVAI UŽSILIEPSNOJANTIS KIETAS FLAMMABLE SOLID	
1	2	3	4	5
4.2	Viršus – baltas, apačia – raudonas	Juoda liepsna	SAVAIME UŽSILIEPSNANTIS SPONTANEOUSLY COMBUSTIBLE	
4.3	Mėlynas	Juoda (balta) liepsna	PAVOJINGA DRĖGMĖ DANGEROUS WHEN WET	

5.1	Geltonas	Juoda liepsna virš juodo apskritimo	OKSIDATORIUS OXIDIZING AGENT	
5.2	Geltonas	Juoda liepsna virš juodo apskritimo	ORGANINIS PEROKSIDAS ORGANIC PEROXIDE	
6.1 (Aukš- tas arba viduti- nis pavojin gumo laipsni s)	Baltas	Juoda kaukolė ir du sukryžiuoti kaulai	NUODAI POISON	
1	2	3	4	5
6.1 (Žemas pavojin gumo laipsni s)	Baltas	Dviem juodais brūkšniais perbraukta kviečių varpa	KENKSMINGA. Laikyti atokiai nuo maisto produktų HARMFUL. Stow away from foodstuffs	

6.2	Baltas	Apskritimas su trimis pusmėnulio formos ženklais	INFEKČINĖ MEDŽIAGA. Pažeidus arba nutekėjus skubiai pranešti sanitarinei tarnybai INFECTIOUS SUBSTANCE. In case of damage or leakage immediately notify public health authority	
7 (Įpaka vimo kategorija I)	Baltas	Juodas radioaktyvumo simbolis. Apatinio trikampio dešiniajame kampe – vienas raudonas vertikalus brūkšny	RADIOAKTYVU Turinys... Aktyvumas... RADIOACTIVE Contents... Activity...	
7 (Įpaka vimo kategorija II)	Viršutinė dalis – geltonas, apatinė – baltas	Juodas radioaktyvumo simbolis. Apatinio trikampio dešiniajame kampe – du raudoni vertikalūs brūkšniai	RADIOAKTYVU Turinys... Aktyvumas... Transportinis indeksas... RADIOACTIVE Contents... Activity... Transport index...	
7 (Įpaka vimo kategorija III)	Viršutinė dalis – geltonas, apatinė – baltas	Juodas radioaktyvumo simbolis. Apatinio trikampio dešiniajame kampe – trys raudoni vertikalūs brūkšniai	RADIOAKTYVU Turinys... Aktyvumas... Transportinis indeksas... RADIOACTIVE Contents... Activity... Transport index...	
1	2	3	4	5

8.1 8.2 8.3	Viršutinė dalis – baltas, apatinė – juodas	Iš mėgintuvėlių lašantys ant rankos ir metalo lašai	ŠARMAS/ KOROZIJA CORROSIVE	
9.1	Viršutinė dalis – vertikaliai baltos ir juodos juostos, apatinė – baltas	Simbolio nėra		

Darbu saugos laivuose bendrųjų taisyklių
3 priedas
(privalomasis)

LEISTINOS RIBINĖS NUODINGŲJŲ MEDŽIAGŲ NORMOS PERVEŽANT PAVOJINGUS KROVINIUS

Krovinių, kuro ir dujų tipai	Kenksmingos medžiagos	Ribinė leistina koncentraci ja, g/m ³
1	2	3
Neapdirbta nafta, žibalas, dyzelinis kuras	Angliavandeniai Sieros vandenilis (mišinyje su angliavandeniais)	300 3
Benzinas	Benzino garai Sieros vandenilis (mišinyje su angliavandeniais)	100 3
Mazutas, soliarinė alyva, mineralinės alyvos	Angliavandeniai Sieros vandenilis (mišinyje su angliavandeniais)	300 3
Etiluoti naftos produktai	Tetraetilšvinas	0,005
Augaliniai aliejai ir banginio taukai	Akroleinas	0,7
Vynas, maistinis spiritas	Etilo spiritas	1000
Metilo spiritas (metanolas)	Metilo spiritas	5
Sirupas, cukraus žaliava	Angliarūgštė (anglies dioksidas)	0,1
Inertinės dujos (dūmai arba išmetamosios)	Anglies viendeginis (anglies monoksidas)	20
Metanas		300
Propanas		300
N butanas		300
I butanas		300
Butadienas		100
Butilenas		50
Izobutilenas		100
A butilenas		150
Propilenas		50
Amoniakas		20
Vinilchloridas		30

DARBO VIETOS ORO KOKYBĖS SANITARINĖS N O R M O S

Eil. Nr.	Elemento pavadinimas	DLK, mg/m ³	Elemento agregatinis būvis	Pavojingumo klasė
1	2	3	4	5

1	Aliuminis ir jo lydiniai	2	a	3
2	Aliuminio hidroksidas	6	a	4
3	Amonio karbamidas	25	a	4
4	Amonio chloridas	10	a	3
5	Amofosas	6	a	4
6	Sieros anhidridas	1	a	2
7	Fosforo anhidridas	1	a	2
8	Acetonas	200	g	4
9	Benzinas	100	g	4
0	Benzolas	15	g	2
1	Fosfinas	0,1	g	1
2	Akmens anglies dervų, nuodegų dulkės	0,1	g	1
3	Padangų vulkanizacijos dulkės	0,5	g	3
4	Karbofosas	0,5	a+g	2
5	Dichloracetonas	0,05	g	1
6	Dichloretanas	10	g	2
7	Sausos maistinės mielės	0,3	a	2
8	Dolomitas	6	a	4
9	Kalio nitratas	5	a	3
0	Kalio sulfatas	10	a	3
1	Kalio chloridas	5	a	3
2	Karbamidas	10	a	3
3	Žibalas, dyzelinis kuras	300	g	4
4	Azoto rūgštis	2	a	3
5	Boro rūgštis	10	g+a	3
6	Organiniai dažai	2	a	3
7	Organiniai dažai, akrilmetaniniai	0,2	a	2
8	Varis	1/0,5	a	2
9	Nafta	10	a	3
0	Nikelis ir jo junginiai	0,05	a	1
1	Grūdų dulkės	4	a	3
2	Miltų, medžio dulkės	6	a	4
3	Linų, medvilnės, vilnos dulkės	2	a	4
4	Švinas ir jo neorganiniai junginiai	0,01/0,005	a	1
5	Sieros monochloridas	0,3	g	2
6	Sidabro neorganiniai junginiai	0,5	a	2
7	Sieros vandenilis	10	g	2
8	Sieros vandenilio ir anglies vandenilio mišinys	3	g	3
9	Silikatų turinčios dulkės	2	a	3
0	Cementas, molis, šamotas	6	a	4
1	Sintetinės plovimo medžiagos	5	a	3
2	Kalcinuota soda	2	a	3
3	Metilo spiritas	5	g	3
4	Etilo spiritas	1000	g	4
5	Stiklo plastikas	5	a	3
6	Superfosfatas	5	a	3
7	Tabakas	3	a	3
8	Anglies dulkės	6	a	4
9	Fosforitas	6	a	4

0	Chloras	1	g	2
1	Celiuliozė	2	a	3
2	Arbata	3	a	3
3	Ketus su anglies kiekiu iki 2,0%	6	a	3
4	Šarmai	0,5	a	2
5	Epoksidinės dervos	0,1-1,0	g	2
6	Etilenas	1	g	2

Pastabos:

1. Kenksmingos medžiagos pagal poveikį žmogui skirstomos į 4 grupes:

I – labai pavojingos medžiagos;

II – pavojingos medžiagos;

III – vidutiniškai pavojingos medžiagos;

IV – mažai pavojingos medžiagos.

2. Jei ore yra keletas pavojingų medžiagų, tai jų koncentracijos santykio su DLK suma neturi viršyti 1,0:

$$K_1/DLK + K_2/DLK + K_3/DLK + \dots + K_n/DLK \leq 1,0$$

3. DLK matuojama mg/m³.

4. Metodiškai priimti šie sutrumpinimai: *g* – garai (dujos); *a* – aerozoliai; *a+g* – garų ir aerozolio mišinys.

5. Kontrolės periodiškumas pavojingoms medžiagoms yra:

I klasės medžiagoms – 1 kartą per 10 dienų;

II klasės medžiagoms – 1 kartą per mėnesį;

III–IV klasės medžiagoms – 1 kartą per ketvirtį.

Suderinus su sanitarine tarnyba – periodiškumas gali būti pakeistas.

KROVINIO PAVOJINGUMO KORTELĖ

Krovinio pavojingumo kortelė turi būti sudaryta dujovežyje kiekvienam pervežamam kroviniiui. Joje turi atsispindėti pagrindinės fizinės ir cheminės pervežamo krovinio charakteristikos ir savybės, taip pat turi būti trumpi nurodymai įgulai, kaip suteikti pirmąją pagalbą ir elgtis avarinės situacijos atveju.

Patogu greitai įvertinti galimo pavojingumo laipsnį pagal pavojingumo ženklą, kuris sudaromas kiekvienai transportuojamų dujų rūšiai. Pavojingumo ženklas susideda iš pasukto kvadrato, suskirstyto į 4 dalis. Kiekviena dalis turi savo spalvą.

Pavojingumas sveikatai: kairėje esantis mėlynas langelis.

„4“ – ypač pavojinga! Vengti bet specialių apsaugos priemonių bet kokio kontakto su garais arba skysčiu.

„3“ – labai pavojinga! Pavojaus zonoje galima būti tik su apsaugančia nuo dujų poveikio apranga ir įranga.

„2“ – pavojinga! Pavojingoje zonoje galima būti tik su specialiais drabužiais ir apsauginiu kvėpavimo aparatu.

„1“ – nežymus pavojus. Rekomenduojamas apsauginis kvėpavimo aparatas.

„0“ – pavojaus nesukelia.

Pavojingumas gaisro atžvilgiu: viršutinis raudonas langelis.

„4“ – medžiaga labai lengvai užsiliepsnoja esant bet kokiai temperatūrai.

„3“ – yra užsiliepsnojimo pavojus esant normaliai temperatūrai.

„2“ – užsiliepsnojimo pavojus kaitinant.

„1“ – užsiliepsnojimo pavojus tik stipriai kaitinant.

„0“ – įprastinėmis sąlygomis nėra užsiliepsnojimo pavojaus.

Reakcijos pavojingumas: dešinysis geltonas langelis.

„4“ – didelis sprogo pavojus! Kilus gaisrui, visus, esančius pavojingoje zonoje, reikia evakuoti.

„3“ – sprogo pavojus veikiant šilumai, detonacijai ir t. t. Pradėti gesinti gaisrą galima tik iš už patikimos priedangos.

„2“ – galima audringa cheminė reakcija. Gaisrą pradėti gesinti atsitraukus pakankamai toli.

„1“ – kaitinant darosi nepastovus. Reikalingos saugumo priemonės.

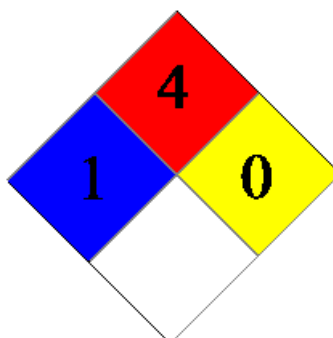
„0“ – įprastinėmis sąlygomis pavojaus nesukelia.

Apatinis baltas langelis skirtas ypatingiems nurodymams apie tai, ar tinka vanduo kaip pagrindinė gesinimo priemonė;

– tuščias langelis – vandenį galima naudoti kaip pagrindinę gaisro gesinimo priemonę;

– simbolis „W“ baltame lauke – vandens nenaudoti.

KROVINIO PAVOJINGUMO KORTELĖ

Propanas: $\text{CH}_3\text{CH}_2\text{CH}_3$

Dimetilmetanas

Vokiškai: Propan Propylwasserstoff	Angliškai: Propane Dimethylmethane Ethyl Methyl Petroleum Gas Propyl Hydride	Rusiškai: Пропан Диметилметан
---	--	--

Fizinės ir cheminės savybės:

Virimo temperatūra	- 42C
Garų slėgis	834 kPa esant 20C
Santykinis garų tankis (palyginti su oro tankiu)	1,56
Užšaldymo temperatūra	- 186C
Maišymasis su vandeniu	Nežymus
Santykinis tankis esant 8,5 atm slėgiui (palyginti su vandens tankiu)	0,50

Priešgaisriniai duomenys:

Lengvai užsiliepsnojančios dujos

Sprogimo ribos tūris, 2,1–9,5

Užsiliepsnojimo temperatūra 470C

Charakteristika:

Bespalvės specifinio kvapo dujos

Savybės ištekėjus ir susimaišius su oru:

Suspaustos arba suskystintos – lengvai užsiliepsnojančios dujos. Ištekėjęs skystis labai greitai virsta dujomis. Sumažėjus slėgiui, greitai susidaro didelis šalto rūko kiekis ir sprogas mišinys, kurie plinta dideliu atstumu. Rūkas sunkesnis už orą ir plinta palei žemę.

Savybės ištekėjus ir susimaišius su vandeniu:

Nežymiai tirpsta vandenyje ir pereina į dujinę būklę, virš vandens susidaro sprogas mišinys.

Pavojingumas sveikatai:

Mažai toksiškas. Lengvai svaiginantis poveikis. Dėl savo savybės lengvai garuoti išstumia iš oro deguonį. Prisilietus prie skysčio – kūno paviršius nušąla.

Simptomai:

Mieguistumas, pykinimas, galvos svaigimas, sąmonės praradimas, nušalusios kūno vietos pabąla.

Užuodimo riba:

DLK reikšmė 300 mg/m³.

Veiksmai įvykus nelaimingam atsitikimui gaisro metu:

Nepradėti gesinti liepsnas, kol nesustabdytas tekėjimas, nes gali susidaryti sprogus mišinys. Esant nedideliame gaisro židiniui – gesinimui tinka sausi gesinimo milteliai arba angliarūgštė, o esant dideliame gaisro židiniui – smulkiai išpurkštas vanduo. Indus aušinti išpurkštu vandeniu.

Pirmoji pagalba:

Nukentėjusį išnešti į gryną orą, paguldyti, atsegti kvėpavimą apsunkinančius drabužius. Sustojus kvėpavimui – skubiai taikyti dirbtinį kvėpavimą; pagal galimybę – duoti įkvėpti deguonies. Nušalusių kūno vietų netrinti, o uždėti sterilų tvarstį. Transportuojant paguldyti ant šono.

SUVIRINIMO ĮRANGOS APŽIŪRA, IŠBANDYMO NORMOS IR TERMINAI

I. BENDRIEJI NUOSTATAI

1. Suvirinimo įrangos apžiūra ir bandymai atliekami vadovaujantis laivų klasifikacinių bendrovių reikalavimais, gamintojo instrukcijomis bei šiame priede pateiktais reikalavimais.

II. ELEKTRINIO SUVIRINIMO ĮRANGA

2. Ne rečiau kaip kartą per mėnesį ir esant įtarimui, kad įranga sugedusi, atliekamas eilinis patikrinimas:

2.1. suvirinimo srovės šaltinio (fundamento ir šaltinio tvirtinimo būklė; izoliacijos varža; įžeminimo būklė; prietaisų tinkamumas; šaltinio tuščios eigos įtampa; lygintuvo ventiliatorių darbas; šepetėlių ir keitiklio kolektoriaus būklė);

2.2. suvirinimo stalo (suvirinimo stalo tvirtinimo būklė; vietinio išsiurbimo darbas ir liepsną stabdančių tinkelių būklė);

2.3. elektrodų laikiklio (elektrodų laikiklio tvarkingumas ir izoliacijos būklė);

2.4. suvirinimo kabelio (būklė ir izoliacijos varža).

III. DUJINIO SUVIRINIMO ĮRANGA

3. Ne rečiau kaip kartą per mėnesį ir esant įtarimui, kad įranga netvarkinga, atliekamas dujų komunikacijos visų magistralių profilaktinis patikrinimas bandant sujungimų sandarumą.

3.1. Degiklių ir pjoviklių nelaidumo dujoms bandymas turi būti atliekamas naudojant švarų orą (be dulkių, tepalo, riebalų) arba azotą, uždėjus visus antgalius. Bandant nelaidumą dujoms, tikrinamas čiaupų, užsandarinimų hermetiškumas ir visų degiklio bei pjoviklio sujungimų hermetiškumas:

3.1.1. degiklio čiaupų ir deguonies bei acetileno kanalų užsandarinimo hermetiškumui patikrinti deguonies štuceri prijungiamas prie bandymui skirtų 590 kPa slėgio dujų tiekimo. Uždaromas deguonies čiaupas ir degiklio vamzdis panardinamas į vandenį. Po to degiklį išima iš vandens, atjungia deguonies štuceri, o acetileno štuceri prijungia prie dujų tiekimo. Degiklio acetileno čiaupą uždaro ir degiklį panardina į vandenį;

3.1.2. degiojo mišinio kanalų ir sujungimų hermetiškumo patikrinimui degiklio deguonies štuceri prijungia prie bandymui skirtų 147 kPa slėgio dujų tiekimo. Acetileno štuceri ir antgalio išėjimo kanalą užsandarina ir degiklį su atidarytais čiaupais panardina į vandenį;

3.1.3. pjoviklio degiojo mišinio čiaupo užsandarinimo hermetiškumui patikrinti degiojo mišinio štuceri prijungia prie bandymui skirtų 294 kPa slėgio dujų tiekimo. Degiojo mišinio čiaupą uždaro ir pjoviklio galvutę panardina į vandenį. Po to deguonies štuceri prijungia prie bandymui skirtų 1,18 MPa slėgio dujų tiekimo ir esant uždarytiems šildančiojo ir pjaunančiojo deguonies čiaupams pjoviklio galvutę pakartotinai panardina į vandenį;

3.1.4. pjovimui skirtu deguonies tiekimo magistralės sujungimų hermetiškumo patikrinimui galvutėje užaklina pjaunančiojo deguonies išėjimo kanalą, atidaro pašildančiojo deguonies čiaupą, per deguonies tiekimo štuceri tiekia 1,18 MPa slėgio dujas ir pjoviklį panardina į vandenį;

3.1.5. šildančiojo deguonies, acetileno ir degiojo mišinio tiekimo linijų patikrinimui užaklina pjoviklio galvutę ir acetileno štuceri, atidaro degiojo mišinio, pjaunančiojo ir šildančiojo deguonies čiaupus, per deguonies tiekimo štuceri tiekia 294 kPa slėgio dujas ir pjoviklį panardina į vandenį.

Atliekant visus hermetiškumo bandymus, išlaikymas vandenyje turi tęstis 10–15 sekundžių. Sujungimų vietose neleistinas dujų burbuliukų pasirodymas.

3.2. Žarnų sandarumo bandymas turi būti atliekamas naudojant švarų orą arba azotą. Vienas žarnos galas užaklinamas kamščiu, kitas galas prijungiamas prie bandymui skirtų dujų tiekimo. Žarną panardina į vandenį ir pradeda tiekti orą arba azotą (deguonies žarnoms 1,47 MPa, acetileno – 589 kPa). Tokį slėgį išlaiko 10 minučių. Oro arba azoto difuzija per žarnos sienelės leidžiama, bet neturi kristi slėgis.

3.3. Balionų ir reduktorių čiaupų nelaidumas dujoms tikrinamas muilo skiediniu. Neleistinas burbuliukų susidarymas sujungimų vietose.

Pastaba. Profilaktinio patikrinimo metu sriegmačiu tikrinama visos armatūros srieginių sujungimų būklė.

4. Acetileno ir deguonies reduktorių manometrus būtina tikrinti kasmet. Ant tinkamų naudojimui manometrų po patikrinimo dedamas įspaudas arba plomba nurodant patikrinimo datą. Manometrai su pasibaigusiu tinkamumo terminu neturi būti naudojami.

5. Acetileno ir deguonies balionai turi būti tikrinami ne rečiau kaip kartą per 5 metus gamykloje, kur jie užpildomi. Esant teigiamiems periodinio patikrinimo rezultatams, ant kiekvieno baliono dedamas spaudas:

5.1. balionus užpildančios gamyklos spaudas (apvalus, 12 mm skersmens);

5.2. atlikto patikrinimo ir kito patikrinimo datos (įspaudžiamos vienoje eilutėje kartu su užpildančios gamyklos spaudu).

5.3. Balionai su pasibaigusiu patikrinimo terminu eksploatavimo netinka.

6. Eksploatavimo metu ant aparatūros ir žarnų paviršiaus kai kada susidaro riebalinės dėmės ir kitokie nešvarumai. Tokiais atvejais aparatūrą reikia nuriebinti arba išplauti. Tai atliekama atvirame denyje:

6.1. žarnas plauna silpnu (100 g į vieną litrą vandens) sodos tirpalu; tirpalo temperatūra 40–50°C. Sodos tirpalu išplautas žarnas perplauna karštu vandeniu ir prapučia sausu, švariu oru;

6.2. metalines detales ir aparatūros kanalus nuriebina karštame (70–80°C) šarmo (NaOH) tirpale (90–100 g į litrą vandens). Nuriebinimo trukmė – 10–20 minučių, po to detalės nuplaunamos karštu vandeniu ir išdžiovinamos apipučiant sausu, švariu oru.

6.3. Nuriebinimui gali būti naudojamas ir etilo spiritas arba rektifikatas.

7. Dujinio suvirinimo aparatūros (balionai, reduktoriai, degikliai, pjovikliai) remontas turi būti atliekamas kranto įmonėse laikantis galiojančių taisyklių, normų ir techninių sąlygų.

KENKSMINGI VEIKSNIAI ATLIEKANT LAIVO VALYMO IR DAŽYMO DARBUS

Valymo ir dažymo būdas	Kenksmingo poveikio pobūdis	Būtinai apsaugos būdai ir priemonės
------------------------	-----------------------------	-------------------------------------

V A L Y M A S

Grandikliais, vibraciniais plaktukais ir t. t., mašinėlėmis su elektrine arba pneumatine pavara (su mušamaisiais darbiniais įrankiais arba šepečiais)	Išsiskiria daug dulkių; triukšmo ir vibracijos kenksmingas poveikis	Ventiliacija dirbant patalpose. Apsauginiai akiniai su atspariais smūgiams stiklais. Apsauginės pastos. Filtruojančio tipo respiratoriai arba respiratoriai su priverstiniu oro tiekimu. Apsauga nuo triukšmo ir vibracijų (šalmo telefonai, antivibracinės pirštinės ir kt.)
---	---	---

D A Ž Y M A S

Įprastiniais teptukais	Aplinkinio oro teršimas, iš esmės tirpiklio garais. Didelis darbo imlumas, ypač uždarose patalpose. Darbas labai arti dažymo zonos, kuri daugiausiai užteršta kenksmingais garais	Ventiliacija dirbant patalpose. Filtruojantys arba izoliuojantys respiratoriai. Apsauginės pastos. Atliekant paruošiamuosius darbus – apsauginiai akiniai ir pirštinės
Velenėliniais teptukais	Šiek tiek žymesnis aplinkinio oro teršimas tirpiklio garais negu dažant teptuku (sąnaudos padidėja 5–8%). Dirbama daugiau nutolus nuo kenksmingais garais užterštos dažymo zonos	Ventiliacija dirbant patalpose. Filtruojantys arba izoliuojantys respiratoriai. Apsauginės pastos. Atliekant paruošiamuosius darbus – apsauginiai akiniai ir pirštinės

Pulverizatoriais (pneumatiniais purkštuvais su rūką mažinančiais antgaliais)	Aplinkinio oro teršimas tirpiklio garais, taip pat dažų aerozoliais (į aerozolių pereina apie 15–30% dažų). Darbo sąlygos sunkios, nes dažai papildomai skiedžiami tirpikliais, purkštuvų didelis darbo našumas, ypač uždarose ir ankštose pirmos kategorijos patalpose (išsiskiria daug kenksmingų garų). Dirbantysis pagal darbo sąlygas yra labiausiai užterštoje zonoje (80–100 cm nuo dažomo paviršiaus)	Ventiliacija dirbant patalpose. Papildomas oro srauto tiekimas į kenksmingų lakių komponentų didžiausios koncentracijos vietas (į „užsistovėjusio“ oro zonas). Filtruojančio arba izoliuojančio tipo respiratoriai. Apsauginiai akiniai ir pastos
---	--	--

PAGRINDINIŲ NORMATYVINIŲ DOKUMENTŲ SĄRAŠAS

1. Lietuvos Respublikos darbuotojų ir sveikatos įstatymas (2000 10 17 Nr. VIII-2036/ Žin., 2000, Nr. 95-2968).
2. Lietuvos Respublikos potencialiai pavojingų įrenginių priežiūros įstatymas (1996 05 02 Nr. I-1324/ Žin., 1996, Nr. [46-1116](#)).
3. Lietuvos Respublikos transporto veiklos pagrindų įstatymas (1991 10 08 Nr. I-1863 /Žin., 1991, Nr. [30-804](#)).
4. Lietuvos Respublikos prekybinės laivybos įstatymas (1996 09 24 Nr. I-1534/ Žin., 1996, Nr. 101-1300).
5. Lietuvos Respublikos saugios laivybos įstatymas (2000 08 29 Nr. VIII-1897/Žin., 2000, Nr. [75-2264](#)).
6. Klaipėdos valstybinio jūrų uosto įstatymas (1996 05 16 Nr. I-1340/Žin., 1996, Nr. [53-1245](#)).
7. Lietuvos Respublikos vidaus vandenų transporto kodeksas (1996 09 24 Nr. I-1534/Žin., 1996, Nr. [105-2393](#)).
8. Tarptautinis pavojingų krovinių vežimo jūra kodeksas (IMDG Code, 1965).
9. Nelaimingų atsitikimų darbe tyrimo ir apskaitos nuostatai (Žin., 2001, Nr. [53-1881](#)).
10. Mokymo, instruktavimo ir atestavimo saugos darbe klausimais nuostatai (Žin., 1997, Nr. [71-1822](#)).
11. Darbo vietų higieninio įvertinimo nuostatai (Žin., 1998, Nr. [95-2641](#)).
12. Kėlimo kranų įrengimo ir saugaus eksploatavimo taisyklės (Žin., 1997, Nr. 17).
13. LST 1483, 1997. Pavojingų medžiagų ženklai.
14. Saugos darbe standartų, normų, taisyklių, instrukcijų rengimo ir tvirtinimo nuostatai (SADM. 1994 08 01 Nr. 2).
15. Įmonės darbų saugos instrukcijų rengimo, tvirtinimo ir apskaitos taisyklės (Žin., 1995, Nr. [69-1669](#)).
16. Krovinių kėlimo rankomis bendrieji nuostatai (Žin., 1998, Nr. 72-2242).
17. Darbo įrenginių naudojimo bendrieji nuostatai (Žin., 2000, Nr. [76-2303](#)).
18. Saugos ir sveikatos apsaugos ženklų naudojimo darbovietėse nuostatai (Žin., 2000, Nr. [3-88](#)).
19. Keleivių ir bagažo vežimo jūra taisyklės (Žin., 2000, Nr. [12-313](#)).
20. Krovinių vežimo vidaus vandenų keliais taisyklės (Žin., 2000, Nr. [90-2811](#)).
21. Bendrosios krovinių vežimo jūra taisyklės (Žin., 2001, Nr. [34-1141](#)).
22. Laivų švartavimo Klaipėdos valstybiniame jūrų uoste taisyklės (Žin., 2000, Nr. [108-3465](#)).
23. Darbų saugos taisyklės laivų krovos darbų įmonėse (Žin., 2001, Nr. [45-1596](#)).
24. Keleivių ir bagažo vežimo vidaus vandenų transportu Lietuvos Respublikoje taisyklės (1995 05 26 Nr. 272).
25. Tarnybos Lietuvos Respublikos jūrų laivuose statutas (Žin., 1996, Nr. [121-2858](#)).
26. Tarnybos Lietuvos Respublikos vidaus vandenų laivuose statutas (Žin., 1998, Nr. [12-283](#)).
27. Laivų avarinių atvejų nagrinėjimo taisyklės (Žin., 1994, Nr. [46-866](#)).
28. Klaipėdos valstybinio jūrų uosto naudojimo taisyklės (Žin., 1998, Nr. 64-2082).
29. Klaipėdos valstybinio jūrų uosto laivybos taisyklės (Žin., 1998, Nr. [69-2025](#)).
30. Įplaukiančių į Klaipėdos jūrų uostą ir išplaukiančių iš jo laivų dokumentų įforminimo taisyklės (Žin., 1994, Nr. 23-617).
31. Saugos taisyklės eksploatuojant elektros įrenginius (1995 12 27, Nr. 264).

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerija, Įsakymas

Nr. [3-150](#), 2004-04-01, Žin., 2004, Nr. 52-1769 (2004-04-08), i. k. 1042210ISAK0003-150

Dėl Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2001 m. birželio 29 d. įsakymo Nr. 216 "Dėl Darbų saugos laivuose bendrųjų taisyklių patvirtinimo" pakeitimo